

500
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Φ. ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ *Αρ. Εισ. 17685*
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΦΥΣΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ', Ε', ΣΤ' ΚΑΙ Ζ' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Π/ΧΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡ. ΕΚΠΑΙΔ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

معارف نظارت جلیلہ سنک ۲۲۶ و سرولی رفی ۴ جزیران ۲۲۲
تاریخو رخصتنامہ سیدہ طبع اولمقدار

80 ΕΙΚΟΝΕΣ

47 ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

ΒΙΒΛΙΟΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ & ΣΑΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1907

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Διασκευάσαντες κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἐπὶ τὸ τελειότερον τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας διδακτικοῦ μας πονήματος, οὐδόλως καὶ πάλιν φιλοδοξοῦμεν ὅτι προσφέρομεν τὸ ἄκρως τέλειον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Γεωγραφίας θεωρούμενον· διὰ τοῦτο, ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει ἐν ὀλίγοις ἐδηλώσαμεν, γνωρίζομεν τοῖς φίλοις συναδέλφοις, ὅτι **πρώτιστον καὶ κύριον ἡμῶν μέλημα ὑπῆρξεν ἡ κατάλληλος καὶ κατὰ τὸ δυνατόν μεθοδικὴ διάταξις τῆς ἀπολύτως διὰ μαθητὰς χρησίμου ὕλης, μετὰ πολλῶν σχετικῶν εἰκόνων καὶ ἡ χρῆσις ἀρμοζούσης γλώσσης.**

Ἐχοντες δηλονότι ὑπ' ὄψει τὰς τελευταίας καὶ τελειοτάτας ὁμοίας φύσεως εἰδήσεις καὶ δημοσιεύσεις, σαφῶς, ὅλως ἀπερίττως καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ δαιδαλώδους καὶ πολυδαπάνου διὰ ποικιλωνύμων καὶ πολυσχήμων τευχῶν συστήματος, περιελάβομεν εἰς ἓν καὶ μόνον **αὐτοτελὲς καὶ εὖωνον βιβλίον** τὰ ἀναγκαιοῦντα **εἰς τέσσαρας τάξεις** (Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ') πρὸς διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος, συμφώνως πάντοτε πρὸς τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Προγράμματος.

Ἐπὶ τῇ βράσει τῶν ὡς ἄνω συνθηκῶν παραδίδοντες τῇ φιλιότητι μαθητευούσῃ νεολαίᾳ τὸ προκείμενον πόνημα, εὐτυχεῖς λογιζόμεθα διότι τὸ κατὰ δύναμιν συμβάλλομεν εἰς τὴν τελειοφθρον τῆς Γεωγραφίας διδασκαλίαν.

Ἐν Ταταούλοις Κωνσταντινέως τῇ 15 Αὐγούστου 1907.

ΑΝΑΣΤ. Φ. ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Γῆ, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατοικοῦμεν, εἶνε εἰς ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ οὐρανοῦ πλανητῶν ἀστέρων, τὸ δὲ βιβλίον τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς Γῆς, δηλ. περιγράφει καὶ ἐξετάζει αὐτὴν ὀνομάζεται **Γεωγραφία**.

Ἡ Γεωγραφία ἐξετάζει τὴν Γῆν κατὰ τρεῖς τρόπους: 1) ὡς οὐράνιον σῶμα, πῶς δηλ. κινεῖται ἐν τῷ οὐρανῷ, ποία εἶνε ἡ θέσις καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ ποίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα.

Ἡ τοιαύτη Γεωγραφία λέγεται **Μαθηματικὴ Γεωγραφία**. 2) Ἐξετάζει τὴν φυσικὴν διάπλασιν τῆς Γῆς, δηλ. ὕδωρ, ξηράν, ἀτμόσφαιραν, προϊόντα καὶ ὅ,τι ἄλλο εὐρίσκεται ἐπ' αὐτῆς. Ἡ τοιαύτη καλεῖται **Φυσικὴ Γεωγραφία**. 3) Θεωρεῖ τὴν Γῆν κατ'οικίαν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τοῦτο ἐξετάζει τὴν διαίρεσιν τῆς ἐπιφανείας εἰς κράτη, τὸν πληθυσμὸν, τὰς φυλάς, τὴν θρησκείαν, τὰ ἔθνη, τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, τὸ πολίτευμα, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν συγκοινωνίαν, τὸν πολιτισμὸν κλπ. Ἡ τοιαύτη καλεῖται **Πολιτικὴ Γεωγραφία**.

Α' ΕΚ ΤΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

1. Ὅριζων καὶ τέσσαρα σημεῖα αὐτοῦ.

Ὅταν ἰστάμεθα εἰς ὑψηλὸν καὶ ἐλεύθερον μέρος, ἐπὶ λόφου π. χ. ἢ ἐπὶ ὄρους, ἐπὶ πύργου ἢ εἰς πολὺ ἀνοικτὴν πεδιάδα, φαίνεται ὡς

νὰ ἐγγίξῃ περίξ ἡμῶν ὁ Οὐρανὸς τὴν Γῆν εἰς μεγάλην κυκλικὴν

γραμμὴν, ἣτις ὀνομάζεται **ὁρίζων**. Ὁ ὁρίζων γίνεται μεγαλύτερος, ὅσῳ ὑψηλότερος εἶνε ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον στεκόμεθα.

Τὸν ὁρίζοντα διαιροῦμεν εἰς 4 κύρια ἴσα μέρη, τὰ ἐξῆς :

Τὴν Ἀνατολήν, τὸ μέρος δηλ. ἀπὸ τοῦ ὁποῦ φαίνεται ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος.

Τὴν Δύσιν, ἀντιθετὸν τῆς Ἀνατολῆς, τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι δύει ὁ ἥλιος.

Τὸν **Βορρᾶν** ἢ **Ἀρκτόν**, τὸ μέρος δηλ. τοῦ ὁρίζοντος, τὸ ὁποῖον ἔχομεν ἄριστερα, ὅταν εἴμεθα ἐστραμμένοι πρὸς τὴν ἀνατολήν.

Τὸν **Νότον** ἢ **Μεσημβριαν**, τὸ ἀντίθετον δηλ. μέρος τοῦ βορρᾶ τὸ ὁποῖον ἔχομεν πρὸς τὰ δεξιὰ, βλέποντες πρὸς ἀνατολὰς. Ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν βορειὸν (B) εἶνε τὸ ἄνω μέρος τοῦ χαρτοῦ, νότιον (N) τὸ κατω, ἀνατολικὸν (A) τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ παρατηρητοῦ καὶ δυτικὸν (Δ) τὸ πρὸς τὰ ἄριστερά αὐτοῦ. Οἱ ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι πνέουσιν ἀπὸ τῶν σημείων τούτων, ὀνομάζονται **ἀνατολικὸς** ἢ **ἀπηνλιώτης**, **δυτικὸς** ἢ **ζέφυρος**, **βορρᾶς** ἢ **βόρειος** καὶ **νότος** ἢ **νότιος**, ἄνεμος.

Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων κυρίων μερῶν τοῦ ὁρίζοντος ἔχομεν καὶ ἄλλα τέσσαρα **δευτερεύοντα**, καίμενα μεταξὺ τῶν κυρίων. Εἶνε δὲ ταῦτα τὸ **βορειανατολικὸν** (BA) μεταξὺ Βορρᾶ καὶ Ἀνατολῆς, τὸ **βορειοδυτικὸν** (BΔ) μεταξὺ Βορρᾶ καὶ Δύσεως, τὸ **νοτιανατολικὸν** (NA) μεταξὺ Νότου καὶ Ἀνατολῆς καὶ τὸ **νοτιοδυτικὸν** (NΔ) μεταξὺ Νότου καὶ Δύσεως.

2. Σχῆμα τῆς Γῆς.

Ἡ Γῆ, εἶνε μεγίστη σφαῖρα, ἑλκφρῶς πεπιεσμένη εἰς τοὺς πόλους. Καὶ ἐπειδὴ εἶνε πολὺ μεγάλη, τὰ ἐπ' αὐτῆς ὄρη, οἱ λόφοι καὶ τὰ κοιλώματα διόλου δὲν μεταβάλλουσι τὴν στρογγυλότητά της.

Περὶ τῆς στρογγυλότητος τῆς Γῆς ἔχομεν πολλὰς ἀποδείξεις, ἐξ ὧν κυριώτερι εἶνε αἱ ἐξῆς: 1) Τὸ κυκλικὸν σχῆμα τοῦ ὀρίζοντος.

2) Τὰ μακρὰν κείμενα ὑψηλὰ ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων, ὅταν ἀπὸ μακρὰν τὰ πλησιάζωμεν βλέπομεν τὸ ἄνω μέρος κατ' ἀρχάς, τελευταῖον δὲ τὸ κάτω· τὸ ἐναντίον συμβαίνει ὅταν ἀπομακρυνώμεθα ἀπ' αὐτῶν (ὄρη, δένδρα, πύργος, τὸ εἰς τὸν λιμένα εἰσπλέον πλοῖον κτλ.). 3) Ἡ ἐπάνοδος εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἀνεχώρησαν, ἐκείνων, ὅσοι περιέπλευσαν τὴν Γῆν ἀκολουθήσαντες πάντοτε τὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς διεύθυνσιν.

Σημ. Τοιοῦτον ταξείδιον ἐπεχείρησε τῷ 1519 ὁ θαλασσοπόρος **Μαγγελάνος**, ὅστις ἀνεχώρησας ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἐφθασε διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν, διέβη τὸν ὑπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα **πορθμὸν τοῦ Μαγγελάνου** καὶ ἦλθεν εἰς τὰς Φιλιππίνας νήσους, κειμένους εἰς τὸν Μέγαν ἢ Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐφρονεύθη, τὸ ταξείδιον ἐξηκολούθησεν ὁ σύντροφός του **Κάνος**, ὅστις περάσας τὸ **Εὐέλπι ἀκρωτήριον** πρὸς Ν. τῆς Ἀφρικῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν καὶ δι' αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν.

ξον τὴν ἀνατολήν. — Ποῖος ἄνεμος πνέει ἐκ δυσμῶν; — Πῶς ὀνομάζεται τὸ μεταξὺ νότου καὶ δύσεως δευτερεῖον σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος; — Τί ὀνομάζεται ἀπὸ ἀπώτης; — Τί λέγεται Γεωγραφία; — Εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται; — Τί εἶνε ἡ Γῆ; — Τί ἐξετάζει ἡ Μαθηματικὴ, ἡ Φυσικὴ, καὶ τί ἡ Πολιτικὴ Γεωγραφία;

(Ἀσημακ. Γεωγραφία)

Τὸ ταξείδιον τοῦτο διήρκεσε τρία ἔτη καὶ εἶνε ὁ πρῶτος περί-
πλους τῆς Γῆς. Σήμερον ὅμως μὲ τὰ διάφορα εὐκόλα καὶ πολλὰ τῆς
συγκοινωνίας μέσα εἶνε δυνατόν νὰ περιοδεύσωμεν τὴν γῆν εἰς **90** ἢ
80 καὶ συντομώτερον εἰς **65** μόνον ἡμέρας. Ἡ τεχνητὴ σφαῖρα, ἡ
ὁποία παριστάνει τὴν Γῆν λέγεται **Ύδρογείος σφαῖρα**.

3. Ἄξων, πόλοι καὶ οἱ ἐπὶ τῆς Γῆς νοτοὶ κύκλοι.

Ἄξων ὀνομάζεται ἡ νοητὴ κάθετος γραμμὴ, ἣτις διευθύνεται
ἀπὸ βορρᾶν πρὸς νότον καὶ διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς.
Περὶ τὸν ἄξονά της ἡ Γῆ ἐκτελεῖ τὴν ἡμερησίαν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνα-
τολάς κίνησίν της, εἰς διάστημα 24 ὥρων. Ἵνα ἐννοήσωμεν καλύτε-
ρον τὸν ἄξονα λαμβάνομεν μίαν μικρὰν σφαῖραν (χάνδραν) κομβολο-
γίου, ἀπὸ τῶν δύο ὁπῶν τῆς ὁποίας περῶμεν ζυλάριον, περὶ τὸ
ὁποῖον στρέφομεν τὴν μικρὰν σφαῖραν.

Τὰ δύο ἀντίθετα τοῦ ἄξονος ἄκρα, τὰ ὁποία εὐρίσκονται ἐπὶ
τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, λέγονται **πόλοι**· καὶ τὸ μὲν πρὸς Β. εἶνε
ὁ **Βόρειος πόλος** ἢ **Ἀρκτικός**, τὸ δὲ πρὸς Ν. ὁ **Νότιος πό-
λος** ἢ **Ἀνταρκτικός**.

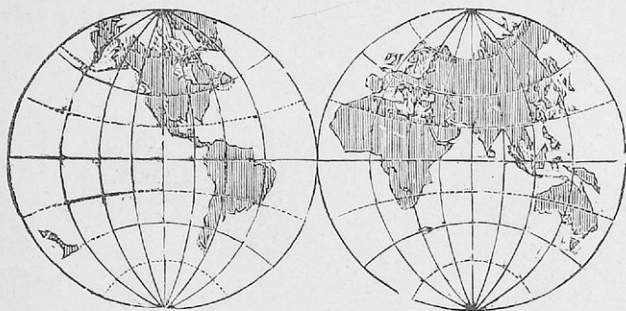
Ὅσαι χῶραι εὐρίσκονται ἐπὶ τῶν πόλων ἢ πλησίον αὐτῶν, λέ-
γονται **Πολικαὶ χῶραι**.

Ἵνα προσδιορίσωμεν διαφόρους ἐπὶ τῆς Γῆς τόπους, φανταζόμεθα
ὅτι σχηματίζονται περὶ αὐτὴν διάφοροι κύκλοι. Τοιοῦτοι κύκλοι ἐπὶ
τῆς ὕδρογείου σφαίρας, καλοῦνται **παράλληλοι** καὶ **μεσην-
δρινοί**.

Ἐκ τῶν παραλλήλων μέγιστος εἶνε ὁ Ἰσημερινός, ὅστις νοεῖται
ὅτι διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς καὶ διαιρεῖ αὐτὴν εἰς δύο ἴσα
ἡμισφαίρια, **Βόρειον** καὶ **Νότιον**. Ὁ Ἰσημερινός ὠνομάσθη τοιου-
τοτρόπως, διότι οἱ τόποι, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ἐπ' αὐτοῦ, ἔχουσιν
ἰσημερίαν, δηλ. τὴν ἡμέραν πάντοτε ἴσην μὲ τὴν νύκτα. Ὁ Ἰσημερι-

νός διέρχεται κυρίως τὸ βόρειον μέρος τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, τὴν Ἀφρικὴν, τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, τὴν Ὠκεανίαν καὶ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν.

Παραλλήλως τοῦ Ἰσημερινοῦ νοοῦνται μερικοὶ κύκλοι λεγόμενοι **παράλληλοι**. Οὗτοι καθίστανται μικρότεροι, ὅσον πλησιάζουσι πρὸς τοὺς πόλους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκμηδενίζονται. Ἐκ τῶν παραλλήλων κυριώτεροι εἰς μὲν τὸ Β. ἡμισφαίριον εἶναι ὁ **Τροπικὸς**

τοῦ Καρκίνου καὶ ὁ Βόρειος πολικὸς κύκλος, εἰς δὲ τὸ Ν. ἡμισφαίριον ὁ Τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω καὶ ὁ Νότιος πολικὸς κύκλος.

Μεσημβρινοὶ κύκλοι καλοῦνται οἱ νοητοὶ κύκλοι, οἵτινες διέρχονται διὰ τῶν δύο πόλων, τέμνοντες καθέτως τὸν Ἰσημερινόν. Ἐκαστος μεσημβρινὸς διαιρεῖ τὴν Γῆν εἰς δύο ἴσα ἡμισφαίρια, τὸ **ἀνατολικόν** καὶ τὸ **δυτικόν**. Ὡς πρῶτος μεσημβρινὸς λαμβάνεται, κατὰ συνήθειαν ὁ διερχόμενος διὰ τῆς νήσου **Φέρον**, μιᾶς ἐκ τῶν Καναρίων νήσων, διότι οὗτος διαιρεῖ τὴν Γῆν εἰς ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον, περιλαμβάνον τὸν **Παλαιὸν Κόσμον** καὶ εἰς δυτικὸν ἡμισφαίριον, περιλαμβάνον τὸν **Νέον Κόσμον**. Ὀνομάσθησαν Μεσημβρινοί, διότι οἱ τόποι, οἱ ὁποῖοι εὕρισκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἔχουσι κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν μεσημβρίαν.

Σημ. Ὁ Ἰσημερινὸς καὶ πᾶσα περιφέρεια διαιρεῖται εἰς 360 ἴσα μέρη, τὰ ἑποῖα λέγονται **μοῖραι**· ἡ μοῖρα ὑποδιαιρεῖται εἰς 60

πρώτα λεπτά καὶ ἕκαστον πρῶτον λεπτὸν εἰς 60 δεύτερα λεπτά. Αἱ μοῖραι καὶ τὰ λεπτά σημειοῦνται ὡς ἐξῆς : 6^0 (μοῖραι), 30 (πρώτα λεπτά) καὶ 18'' (δεύτερα λεπτά). Ἐκάστη μοῖρα μεσημβρινοῦ ἢ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἰσοῦται πρὸς **111 χιλιόμετρα ἢ 15 γεωγραφικὰ μίλια**, αἱ μοῖραι ὅμως τῶν παραλλήλων ἰσοῦνται πρὸς ὀλιγώτερα χιλιόμετρα. Ἡ ἐπιφάνεια ὁλοκλήρου τῆς Γῆς εἶνε **510 ἑκατ. τετραγωνικὰ χιλιόμετρα**, τὸ δὲ τετραγ. χιλιόμετρον ἰσοδυναμεῖ ἐν ἑκτομμ. τετραγωνικῷ μέτρῳ.

4. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος.

Ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ὀνομάζεται **γεωγραφικὸν πλάτος** καὶ, ἂν μὲν ὁ τόπος οὗτος εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τὸ πλάτος λέγεται **βόρειον**, ἂν δὲ ἐπὶ τοῦ νοτίου **νότιον**. Τὸ γεωγραφικὸν πλάτος περιλαμβάνεται μεταξὺ τῆς 0^0 καὶ τῆς 90^0 .

Ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ καλεῖται **γεωγραφικὸν μῆκος** καὶ, ἂν μὲν ὁ τόπος οὗτος εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου, τὸ γεωγραφικὸν μῆκος ὀνομάζεται

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 2. — Πόθεν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ Γῆ εἶνε μεγίστη σφαῖρα; — Ποῖος καὶ εἰς πόσα ἔτη ἔκαμε τὸν πρῶτον περίπλουν τῆς Γῆς; — Τί λέγεται ὑδρόγειος σφαῖρα; — Εἰς πόσας ἡμέρας εἶνε δυνατόν νὰ περιδεύσωμε σήμερον τὴν Γῆν; — Ὀνόμασον τοὺς διαφόρους τῆς ὑδρογείου σφαίρας νοητοὺς κύλους. — Τί λέγεται ἄξων τῆς Γῆς; — Διατί ὁ Ἰσημερινὸς ὀνομάσθη τοιοῦτοτρόπως; — Ἐκ τῶν πόλεων Κωνσταντινουπόλεως, Ἀθηνῶν, Παρισίων, Βουδαπέστης, Ρίου Ἰαννείρου, ποταὶ κεῖνται εἰς τὸ βόρειον καὶ ποταὶ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον; — Ποῖος θεωρεῖται πρῶτος μεσημβρινός; — Ποταὶ ἐκ τῶν πόλεων Βιέννης, Λονδίνου, Πεκτρῶν, Λορίσης, Καίρου, Μαρόκου, Νέας Ὑόρκης, Μεξικοῦ, Σίδνεϋ, Βικτωρίας, κεῖνται εἰς τὸν Παλαιὸν καὶ ποταὶ εἰς τὸν Νέον Κόσμον;

ἀνατολικόν, ἂν δὲ εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαίριου, τὸ γεωγρ. μῆκος ὀνομάζεται **δυτικόν**. Τὸ γεωγραφικὸν μῆκος περιλαμβάνεται μεταξύ τῆς 0^0 καὶ 180^0 .

Τὸ γεωγραφ. πλάτος καὶ μῆκος τόπου τινὸς εὐρίσκομεν εὐκόλως, ὅταν πολλαπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν δεδομένων μοιρῶν ἐπὶ 111 χιλιομέτρ. Ὅταν π. χ. τόπος τις ἀπέχει 30^0 ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ, ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ 39^0 , τότε ἀπὸ μὲν τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ ἀπέχει $30^0 \times 111000$ μέτρ., ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ $39^0 \times 111000$ μέτρ.

5. Ζῶναι τῆς Γῆς.

Διὰ τῶν τροπικῶν, τῶν πολικῶν κύκλων καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς διακρίνεται εἰς **πέντε ζῶνας**, τὴν **διακεκαυμένην**, τὰς **δύο εὐκράτους** καὶ τὰς **δύο κατεψυγμένας**.

Ἡ διακεκαυμένη ζώνη ἐκτείνεται μεταξύ τῶν δύο τροπικῶν, ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ τὸν Ἰσημερινόν. Ὀνομάσθη τοιοῦτοτρόπως, ἐπειδὴ οἱ ἐπ' αὐτῆς τόποι ἔχουσι μεγίστην θερμότητα, καὶ τοῦτο, διότι ὁ ἥλιος ρίπτει τὰς ἀκτῖνας του καθέτως. Εἰς πολλὰ ὅμως μέρη τῆς ζώνης ταύτης, ἕνεκα τῆς πλησίον θλάσσης, τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, τῶν κανονικῶν ἀνέμων καὶ τῶν συχῶν βροχῶν, ἡ θερμότης μετριάζεται, ἡ δὲ βλάστησις εἶνε πλουσιωτάτη.

Αἱ ζῶναι τῆς γῆς

Ἡ βόρειος εὐκράτος ζώνη καίτεται μεταξύ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Καρ-

κίνου καὶ τοῦ βορείου πολικοῦ κύκλου, ἡ δὲ νότιος μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγόκερω καὶ τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου. Εἰς τοὺς τόπους τῶν δύο τούτων ζωνῶν, ἐπικρατεῖ μέτριον ψῦχος καὶ μετρίκ θερμοότης.

Ἡ βόρειος κατεψυγμένη ζώνη ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου, μέχρι τοῦ βορείου πολικοῦ κύκλου, ἡ δὲ νότιος ἀπὸ τοῦ νοτίου πόλου, μέχρι τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου. Εἰς τὰς χώρας τῶν ζωνῶν τούτων ὁ χειμὼν εἶνε διαρκής, τὸ ψῦχος δριμύτατον, ἡ δὲ θάλασσα τὸν περισσότερον καιρὸν παγωμένη.

6. Κινήσεις τῆς Γῆς.—Ἡμέρα καὶ νύξ.—Ὁραὶ τοῦ ἔτους.

Ἡ Γῆ ἐκτελεῖ δύο κινήσεις, μίαν περὶ τὸν ἄξονά της, εἰς διάστημα 24 ὥρων καὶ μίαν περὶ τὸν ἥλιον, εἰς διάστημα 365 ἡμερῶν καὶ 6 ὥρων. Καὶ ἐκ μὲν τῆς κινήσεως περὶ τὸν ἄξονά της γίνεται τὸ ἡμερονύκτιον, ἡ διαδοχὴ δηλ. τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ἐκ δὲ τῆς κινήσεως της περὶ τὸν ἥλιον, προέρχονται αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους (ἁνοιξις, θέρος, φθινόπωρον καὶ χειμὼν) καὶ ἡ μεταβολὴ τῆς διαρκείας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς, ἐκτός τῶν πόλων, τῶν κειμένων περὶ τοὺς πόλους καὶ τὸν Ἰσημερινόν. Διότι, εἰς μὲν τοὺς πόλους ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ διαρκοῦσι ἀνά 6 μῆνας, εἰς δὲ τὸν Ἰσημερινόν ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας (12 ὥρων), εἶνε πάντοτε ἴση πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός.

Ἡ περιστροφικὴ περὶ τὸν ἥλιον κίνησις τῆς Γῆς δὲν ἀποτελεῖ κύκλον τέλειον, ἀλλὰ ὥσειδῇ ἑλλειψιν, ὀνομαζομένην ἐκλειπτικὴν.

7. Ἡλιος.

Ὁ Ἡλιος εἶνε ὁ μικρότερος ἐκ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ ὁ πλησιέστερος πρὸς τὴν Γῆν μας. Ἀπλανεῖς λέγονται οἱ ἀστέρες τοῦ

οὐρανοῦ, οἱ ὅποιοι λάμποντες ἀπὸ πολὺ μεγάλην ἀπόστασιν μένουσιν ἀκίνητοι καὶ ἔχουσιν ἰδικὸν των φῶς, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ὀνομάζονται καὶ **σώματα αὐτόφωτα**.

Ὁ ἥλιος, τεραστία διάπυρος σφαῖρα, **1300000** φορές **μεγαλύτερος** τῆς Γῆς, εἶνε ἡ πηγὴ τοῦ φωτός, τῆς θερμότητος καὶ τῆς ζωῆς. Ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν **37** ἐκστ. λεύγας, δηλ. **148** ἑκατομμ. χιλιόμετρα. Περὶ τὸν ἥλιον περιστρέφεται ἡ Γῆ, εἰς διάστημα **365** ἡμερῶν καὶ **6** ὥρων.

8. Σελήνη καὶ φάσεις αὐτῆς.

Ἡ **Σελήνη** εἶνε μικρὸς πλανήτης ἀστήρ. Πλανῆται λέγονται οἱ ἀστέρες, οἱ ὅποιοι ἀλλάσσουν θέσεις ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ δὲν ἔχουσιν ἰδικὸν των φῶς, ἀλλὰ λαμβάνουσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ ἡλίου. Ἐνεκα τοῦτου λέγονται **σώματα ἑτερόφωτα**· εἰς ἐκ τῶν πλανητῶν εἶνε καὶ ἡ Γῆ, τῆς ὁποίας δορυφόρος εἶνε ἡ Σελήνη· πλανῆται ἐπίσης εἶνε ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ζεὺς, ὁ Οὐρανός, ὁ Ἄρης, ὁ Κρόνος, ὁ Ποσειδῶν καὶ ἄλλοι.

Ἡ Σελήνη, **50** φορές μικροτέρα τῆς Γῆς, στρέφεται περὶ ἑαυτὴν εἰς διάστημα **29½** περίπου ἡμερῶν. Μᾶς φωτίζει κατὰ τὴν νύκτα, λαμβάνουσα τὸ φῶς τῆς ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν **380000** χιλιόμετρα. Ἡ Σελήνη στερεῖται ὕδατος καὶ ἀτμο-

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 3. — Τί λέγονται πολικαὶ χῶραι;—Εἰς πόσα τετραγωνικά χιλιόμετρα ἀνέρχεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς;—Τί λέγεται γεωγραφικὸν μῆκος καὶ τί γεωγραφικὸν πλάτος;—Πότε τὸ γεωγραφικὸν πλάτος λέγεται νότιον;—Πότε τὸ γεωγρ. μῆκος λέγεται ἀνατολικόν;—Πῶς εὐρίσκουμεν τὸ γεωγρ. μῆκος τόπου τινός;—Πόσαι εἶναι αἱ ζῶναι τῆς Γῆς;—Εἰς ποίαν ζώνην εὐρίσκονται ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ νῆσος Γροιλανδία, ἡ Σπάρτη, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Γῆ τοῦ πυρός, ἡ χώρα τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ ἡ Σίδνεϋ;—Πόσας κινήσεις ἐκτελεῖ ἡ Γῆ;—Εἰς πόσους τόπους παρατηρεῖται ἡ [μεγαλύτερα] διάρκεια τοῦ ἡμερονυκτίου;—Τί προέρχεται ἐκ τῶν δύο κινήσεων τῆς Γῆς;

σφαίρας, αἱ δὲ ἐπ' αὐτῆς παρκατηρούμεναι μεγάλαι καὶ μελαναὶ κηλίδες, εἶνε ὑψηλὰ ὄρη καὶ κρατῆρες ἐσβεσμένων ἡφαιστείων.

Ὁ ἥλιος φωτίζει πάντοτε τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης. Καὶ ὅταν μὲν εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὴν Γῆν τὸ ἀφώτιστον ἡμισφαίριόν της, ἔχομεν **Νέαν Σελήνην** ἀόρατον, διότι ἀνατέλλει καὶ δύει μετὰ τοῦ Ἑλίου. Ὅταν δὲ βλέπωμεν τὸ ἥμισυ τοῦ φωτισμένου ἡμισφαιρίου, ἔχομεν **πρῶτον τέταρτον**, ἀνατέλλον τὴν μεσημβρίαν καὶ δύον τὸ μεσονύκτιον. Δέκx πέντε ἡμέρας περίπου μετὰ τὴν νέαν Σελήνην, ὅταν βλέπωμεν ὁλόκληρον τὸ φωτισμένον ἡμισφαίριον, ὡς τέλειον φωτεινὸν δίσκον, ἔχομεν **πανσέληνον**, ἀνατέλλουσιν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἑλίου καὶ δύουσιν κατὰ τὴν ἀνατολὴν αὐτοῦ. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν πανσέληνον εἶνε ἐστραμμένον πάλιν πρὸς τὴν Γῆν τὸ ἥμισυ τοῦ φωτισμένου ἡμισφαιρίου, ἔχομεν **τελευταῖον τέταρτον**, ἀνατέλλον τὸ μεσονύκτιον καὶ δύον τὴν μεσημβρίαν.

Αἱ διάφοροι αὗται παραλλαγαὶ τῆς Σελήνης λέγονται **φάσεις** καὶ συμβαίνουσιν εἰς διάστημα $29\frac{1}{2}$ ἡμερῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν **σεληνιακὸν μῆνα**.

Κατὰ τὴν πανσέληνον, ὅταν συμβῇ νὰ εὑρεθῇ ἡ Γῆ μεταξὺ Σελήνης καὶ Ἑλίου, ἔχομεν **μερικὴν ἢ ὁλικὴν ἔκλειψιν** τῆς Σελήνης, διότι ὁλόκληρος ἢ μέρος αὐτῆς εὐρίσκεται εἰς τὴν σκιάν, τὴν ὁποίαν ἡ Γῆ ρίπτει ὀπισθὲν της, φωτιζομένη ἀπὸ τὸν ἥλιον. Κατὰ δὲ τὴν νέαν Σελήνην, ἐὰν αὕτη διέλθῃ πρὸ τοῦ δίσκου τοῦ Ἑλίου, συμβαίνει **ὁλικὴ ἢ μερικὴ ἔκλειψις τοῦ Ἑλίου**, διότι ἀποκρύπτει ἀφ' ἡμῶν ὅλον ἢ μέρος αὐτοῦ.

9. Κομῆται.

Κομῆται ὀνομάζονται περιεργοὶ πλανῆται ἀστέρες ἀσχημάτιστοι, ἀποτελούμενοι ἀπὸ μακρὰν φωτοσόλον κόμην καὶ πυρῆνα, ἐπίσης φωτοσόλον. Καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐκτάκτως ἐμφανίζονται εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ τινας μόνον ἡμέρας, ἄλλοι δὲ ἐπανέρχονται κατὰ

περιόδους. Εἰς τοὺς δεισιδαίμονας καὶ ἀμαθείς ἡ ἐμφάνις κομή-
του θεωρεῖται προάγγελος δυστυχίας καὶ συμφορᾶς.

10. Διάττοντες ἀστέρες καὶ ἀερόλιθοι.

Πολλάκις, πρὸ πάντων κατὰ τὰς νύκτας τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ
Νοεμβρίου, βλέπομεν αἰφνιδίως φωτεινά τινα σώματα νὰ διασχίζωσι
τὸν οὐρανὸν ὡς πύραυλοι. Τὰ σώματα ταῦτα εἶνε ἀστέρες, οἵτινες
ὁσάκις προσεγγίζουσι τὴν Γῆν, ἔλκονται ὑπ' αὐτῆς, εἰσερχόμενοι δὲ
εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἀναφλέγονται ἔνεκα τῆς θερμότητος, ἡ ὁποία
ἀναπτύσσεται ἐκ τῆς προστριβῆς. Οἱ ἀστέρες οὗτοι λέγονται **διάτ-
τοντες ἀστέρες**.

Πολλάκις βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν σφαίρας, ἐχούσας καὶ μέγεθος
καὶ λάμψιν μεγαλυτέραν ἀπὸ τῆς τῶν διαττόντων ἀστέρων καὶ αἴτι-
νες ἐκρήγνυνται ὡς ὀβίδες· αὗται λέγονται **βολίδες**· τεμάχια τού-
των πεσόντα εἰς τὴν Γῆν κκλοῦνται **ἀερόλιθοι**. Ὁ μέγιστος
ἀερόλιθος, ζυγίζων 400 τόνους, εὐρίσκεται ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τῆς Ἀμε-
ρικῆς.

Ἡ ὅλη δημιουργία, ἥτοι ὁ ἥλιος, ἡ Σελήνη, ἡ Γῆ καὶ οἱ λοιποὶ
ἄπειροι πλανῆται καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρες καὶ πᾶν ὅτι εἰς τὸν ὑπὲρ τὴν
κεφαλὴν ἡμῶν οὐρανὸν βλέπομεν, ἀποτελεῖ τὸ **Σύμπαν**. Ὁ οὐρανὸς
ὀνομάζεται καὶ **στερέωμα ἢ οὐράνιος θόλος ἢ καὶ ἀπλῶς
οὐρανός**.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 4. Τί λέγονται ἀπλανεῖς ἀστέρες;— Ποῦτος εἶνε ὁ μικρότερος
ἐξ αὐτῶν;— Πόσον εἶνε τὸ μέγεθος τοῦ ἡλίου καὶ τίς ἡ ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασις
αὐτοῦ;— Ποῖοι ἀστέρες λέγονται πλανῆται καὶ ποῖοι εἶνε οἱ κυριώτεροι ἐξ αὐ-
τῶν;— Τί λέγονται φάσεις τῆς σελήνης;— Τί εἶνε ὁ σεληνιακὸς μῆν;— Πότε συμ-
βαίνει ἐκλειψις ἡλίου καὶ πότε σελήνης;— Τί εἶνε κομήτης καὶ τί ἀερόλιθος;—
Τί λέγεται Σύμπαν;— Εἰς ποῖον μουσεῖον ἀπαντᾷ [τὸ] μεγαλύτερον τεμάχιον
ἀερολίθου;

Β'. ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

1. Ξηρά.

Ἡ Γῆ, ὡς εἵπομεν, εἶνε στρογγύλη καὶ, ὅπως ἡ ἐπιστήμη ἀπέδει-
ξεν, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἦτο μάζα ἀεριώδης καὶ θερμή, ἀφοῦ ἔπαθε δια-
φόρους μεταβολάς, κατήντησεν εἰς τὴν σημερινήν της κατάστασιν,
συμπυκνωθεῖσα καὶ ψυχρανθεῖσα. Ἐχει ἐπιφάνειαν συνισταμένην ἀπὸ
στερεὸν μέρος, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται **ξηρὰ** καὶ ἀπὸ **ὑδατα**. Καὶ
τὰ μὲν ὑδατα ἀποτελοῦσι τὰ τρία τέταρτα τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς,
ἡ δὲ ξηρὰ τὸ ἓν τέταρτον αὐτῆς.

Τὸ στερεὸν μέρος τῆς Γῆς, ἥτοι ἡ ξηρὰ, ἀποτελεῖται κυρίως
ἀπὸ λίθους, οἵτινες συντριβόμενοι μεταβάλλονται εἰς χρώματα. Ἐπὶ
τῆς ξηρᾶς ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα καὶ φύονται τὰ φυτά, ἐντὸς
δὲ αὐτῆς εὐρίσκονται τὰ διάφορα ὄρυκτά, τὰ μέταλλα, τὸ πετρέλαιον
κτλ. Καὶ εἰς ἄλλα μὲν μέρη εἶνε ὀμαλὴ καὶ σχηματίζει **κοιλιάδας**,
πεδιάδας κτλ. εἰς ἄλλα δὲ ἀνώμαλος καὶ σχηματίζει **λόφους**,
βουνά, **ὄρη**, **ἡφαίστεια** κτλ.

Ἡ ξηρὰ διακρίνεται εἰς πέντε μεγάλα τμήματα, τὰ ὁποῖα λέγον-
ται **ἡπείροι**. Εἶνε δὲ αὗται : ἡ **Εὐρώπη** καὶ ἡ **Ἀσία**, αἵτινες

συνέχονται, ἡ **Ἀφρικὴ**, ἡ **Ἀμερικὴ** καὶ ἡ **Ὠκεανία**. Ἐκ
τῶν ἡπείρων, μεγλυτέρα εἶνε ἡ Ἀσία καὶ μικροτέρα ἡ Ὠκεανία. Ἡ

Εὐρώπη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρική ἀποτελοῦσι τὸν **παλαιὸν κόσμον**, διότι ἦσαν γνωσταὶ καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἡ δὲ Ἀμερική καὶ ἡ Ὠκεανία ἀποτελοῦσι τὸν **νέον κόσμον**, διότι ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἀρχαίους.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν πέντε ἡπείρων μετὰ τῶν Πολικῶν χωρῶν, αἵτινες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξηρουνθήσων, εἶνε **1,550,000,000**, Ἐκ τούτων, 400 ἑκατ. κατοικοῦσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, 821 εἰς τὴν Ἀσίαν, 180 εἰς τὴν Ἀφρικήν, 150 εἰς τὴν Ἀμερικήν, 6 $\frac{1}{2}$ εἰς τὴν Ὠκεανίαν καὶ 15 χιλ. εἰς τὰς Πολικὰς χώρας.

2. Ὑδατα.

Τὰ ὕδατα τῆς Γῆς, εἰς πολλὰ μέρη ἀποτελοῦσι πολὺ ἐκτεταμένην θάλασσαν, ἡ ὁποία λέγεται **ὠκεανὸς** καὶ εἰς ἄλλα μέρη πολὺ στενὴν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται **πορθμὸς**.

Οἱ ὠκεανοὶ εἶνε πέντε οἱ ἐξῆς : Ὁ **Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς**, ὁ ὁποῖος βρέχει τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀφρικήν καὶ τὴν Ἀμερικήν. Τὸ μέγιστον βάθος αὐτοῦ (7000 μ.), εὐρίσκεται εἰς τὸ μεταξὺ Γουιάνας καὶ Ἡνωμ. Πολιτειῶν διάστημα. Ὁ **Εἰρηνικὸς ὠκεανὸς**, ὅστις λέγεται καὶ **Μέγας**, διότι εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἐκ τῶν πέντε ὠκεανῶν τῆς Γῆς. Ὁ μέγας ἢ Εἰρηνικὸς ὠκεανὸς βρέχει τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀμερικήν καὶ τὴν Ὠκεανίαν. Πλησίον τῆς Ἰαπωνίας ἀπαντᾷ τὸ μεγαλύτερον βάθος του (9653 μ.) καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μέγιστον, μέχρι τοῦδε γνωστὸν βάθος τῶν ὠκεανῶν. Ὁ **Ἰνδικὸς ὠκεανὸς** (βάθος 3300 μ.), βρέχει τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικήν καὶ τὴν Ὠκεανίαν, ὁ **Βόρειος Παγωμένος ὠκεανὸς**, ὅστις βρέχει τὰ βόρεια τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὁ **Νότιος Παγωμένος ὠκεανὸς**, ὁ ὁποῖος βρέχει κυρίως τὰ Ν. τῆς νοτίου Ἀμερικῆς καὶ μερικὰς γνωστὰς τοῦ νοτίου πόλου πολιτικὰς χώρας.

Οἱ ὠκεανοὶ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ὑγρασίας τοῦ κόσμου, ἡ ὁποία διὰ

τῶν ψυχρῶν ἐκ τῶν Πόλων ρευμάτων, τῶν δύο θερμῶν (τοῦ Ἐγκολπίου ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Κοῦρι-Σίβου ἐκ τοῦ Μ. Ὀκεανοῦ) καὶ τῶν μεγάλων ἐξατμίσεων τῶν ὑδάτων αὐτῶν, κανονίζεται ἀναλόγως εἰς τὰς διαφόρους χώρας.

Ἐκτὸς τῶν ὑδάτων τῶν ὠκεανῶν, τὰ ὅποια εἶνε ἀλμυρά, διότι ἐντὸς αὐτῶν εὐρίσκεται ἄφθονον ἅλας, ὑπάρχουσι καὶ ὕδατα τῆς ξηρᾶς, συνήθως γλυκέα, τοιαῦτα εἶνε αἱ **πηγαί**, οἱ **ρύακες**, οἱ **ποταμοὶ** καὶ αἱ **λίμναι**.

Τὰ ἄκρα τῆς ξηρᾶς, τὰ ὅποια βρέχονται ὑπὸ τῆς θαλάσσης ὀνομάζονται **παράλια**. Εἰς τὰς παράλιας σχηματίζονται **κόλποι**, **λιμένες**, **πορθμοί**, **ἀκρωτήρια** κτλ.

3. Ἀτμόσφαιρα, κλίμα καὶ προϊόντα.

Ἡ Γῆ περικαλύπτεται πανταχόθεν ὑπὸ ἀέρος, ὅστις χρησιμεύει διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Ὁ ἀήρ οὗτος σύγκειται ἀπὸ **ὀξυγόνου**, **ἄζωτου** καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὴν ζωὴν συστατικά, ἐπειδὴ δὲ περιλαμβάνει καὶ ἄτμους ὑδάτων ὀνομάζεται **ἀτμόσφαιρα**. Αἱ διάφοροι κινήσεις τοῦ ἀέρος λέγονται **ἄνεμοι**. Ὁ οἶφον, ἡ θύελλα καὶ ὁ κυκλών, σφοδραὶ δηλ. κινήσεις τοῦ ἀέρος, εἶνε καταστρεπτικώτατοι ἄνεμοι, διότι προξενοῦσι φοβεράς καταιγίδας καὶ τρικυμίας, οἱ **ἐπιδῖαι** (μελέταις), διπλοῦν δηλ.

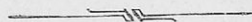
ΓΥΜΝΑΣΜΑ 5. — Πῶς λέγεται τὸ στερεὸν μέρος τῆς Γῆς; — Πόσον μέρος τῆς Γῆς κατέχουσι τὰ ὕδατα; — Ποία ἐκ τῶν πέντε ἡπείρων εἶνε μεγαλύτερα; — Εἰς ποίαν ἡπειρον κατοικοῦμεν; — Πόσαι ἡπείροι ἀποτελοῦσι τὸν νέον κόσμον καὶ διατὶ ὠνομάσθη τοιοῦτοτρόπως; — Ποία ἡπείρος κεῖται πρὸν Ν. τῆς Εὐρώπης; — Πόσα ἐκατομμύρια κατοίκων κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην καὶ πόσα τὴν Ὀκεανίαν; — Πόσος ὁ πληθυσμὸς τῶν πέντε ἡπείρων; — Διατὶ ὁ παλαιὸς κόσμος ὠνομάσθη τοιοῦτοτρόπως;

μεταξύ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν Πόλων ρεῦμα ἀέρος, πνέουσι κατὰ ὀρι-
σμένους ἐποχὰς καὶ δροσίζουσι τὰς χώρας διὰ τῶν ὁποίων διέρχονται.

Ὁ βαθμὸς τῆς θερμότητος, τοῦ ψύχους ἢ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ξη-
ρασίας ἢ ὑγρασίας τόπου τινος, ὀνομάζεται **κλίμα**. Τὸ κλίμα εἶνε
διάφορον εἰς διαφόρους τόπους, ἐξαρτᾶται δηλ. ἐκ τοῦ γεωγραφ. πλά-
τους, ἐκ τῆς διευσθύνσεως τῶν ἀνέμων, ἐκ τῆς θέσεως καὶ ἐκ τῆς φύ-
σεως τοῦ ἐδάφους· ἂν δηλ. ὁ τόπος οὗτος εἶνε παρὰλιος ἢ μεσόγειος,
πεδινὸς ἢ ὄρεινός, θαλάσσης ἢ ἐλώδης κτλ Ἐκ τοῦ κλίματος ἐξαρ-
τῶνται ἡ **ὕγεια** καὶ τὰ **προϊόντα** τόπου τινός.

Προϊόντα λέγονται ὅσα τρέφει ἢ παρὰγει ἡ Γῆ. Τοιαῦτα εἶνε τὰ
ζῶα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ὀρυκτά.

Πολλὰ ἐκ τῶν **φυσικῶν προϊόντων**, ὁ ἄνθρωπος ἀναλόγως
τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ μετέτρεψε διὰ τῆς τέχνης εἰς **τεχνητὰ ἢ βιο-
μηχανικὰ προϊόντα**. Ταῦτα μετὰ τῶν φυσικῶν προϊόντων ἀπο-
στέλλονται ἢ ἀνταλλάσσονται εἰς διαφόρους χώρας καὶ τοῦτο ἀποτε-
λεῖ τὸ ἐμπόριον. Βιομηχανικὰ προϊόντα εἶνε τὰ ὑφάσματα, ὁ ἄρτος, ὁ
χάρτης, αἱ μηχαναὶ κτλ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 6. — Ποῖος ὠκεανὸς χωρίζει τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀμερι-
κὴν καὶ ποῖος τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν; — Ποίος ἡπείρους βρέχει ὁ Ἰνδι-
κὸς ὠκεανός; — Ποία θάλασσα χωρίζει τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν; — Εἰπέ
τὰ συστατικὰ τῆς ἀτμοσφαίρας; — Τί εἶνε κυκλῶν, τί σίφων καὶ τί ἐτησίαι; —
Διατί ἡ ἀτμόσφαιρα ὀνομάζεται τοιοῦτοτρόπως; — Τί λέγεται κλίμα; — Ὀνόμασον
βιομηχανικὰ τινα προϊόντα.

Γ'. ΕΚ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

1. Φυλαί.

Τὸ τελειότερον ἀπὸ τὰ ὀρατὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ὅστις διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῷα, διότι ἔχει τελειοτέραν σωματικὴν κατασκευὴν καὶ πρὸ παντὸς λογικόν, μὲ τὸ ὅποιον ἀνεπτύχθη πνευματικῶς καὶ ἀνεκάλυψε τὰς διαφόρους τέχνας καὶ ἐπιστήμας.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀποτελοῦσιν ἓν γένος, ἔνεκα ὅμως μερικῶν διαφορῶν ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, πρὸ πάντων τοῦ κρανίου, ὡς πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος καὶ τὸ εἶδος τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, διηρέθησαν εἰς πέντε μεγάλας φυλάς τὰς ἐξῆς: **Τὴν Καυκάσιαν ἢ λευκὴν φυλὴν, τὴν Μογγολικὴν ἢ Κιτρίνην, τὴν Αἰθιοπικὴν ἢ Μαύρην, τὴν Ἀμερικανικὴν ἢ Ἐρυθρὰν καὶ τὴν Μαλαϊκὴν.**

Ἡ Καυκάσια (περὶ τὰ 665 ἑκατομμ.), εἶνε ἡ ὠραιοτέρα καὶ ἡ μᾶλλον προωδευμένη εἰς τὸν πολιτισμὸν φυλή. Ἐχει χρῶμα λευκὸν ἢ σιτόχρουν καὶ ὠρεῖα κανονικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου. Ἡ φυλὴ αὕτη κατοικεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν Β. Ἀφρικὴν, εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἀσίας. Ἡμεῖς ἀνήκομεν εἰς τὴν Καυκάσιαν φυλὴν.

Μογγολικὴ φυλὴ

Ἡ Μογγολικὴ ἢ Κιτρίνη φυλὴ (περὶ τὰ 600 ἑκατομμ.), ἔχει πρόσωπον πλατύ, μὲ κίτρινον χρῶμα καὶ ὀστᾶ ἐξέχοντα, ὀρθόκλινους λοξοὺς, στενοὺς καὶ ρῖνα σιμῆν. Κατοικεῖ κυρίως εἰς τὴν μέσην καὶ ἀνατολικὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὰς Πολινεσίας χώρας.

Ἡ Αἰθιοπικὴ ἢ Μαύρη φυλὴ (περὶ τὰ 185 ἑκατομμ.), ἔχει χρῶμα μαῦρον, τρι-

χωμα τῆς κεφαλῆς οὐλον, μέτωπον στενόν, ρίνα πλατεῖαν καὶ χεῖλη παχέα, ἐπικρατεῖ δὲ εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ εἰς μερικὰς χώρας τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἀμερικανικὴ ἢ Ἐρυθρὰ (περὶ τὰ 10 ἑκατομμ.), ἔχει τρίχωμα μέλαν καὶ μακρόν, πρόσωπον στενόν, ἐξέχοντα ὅστ᾽ καὶ χρῶμα χαλκόχρουν, εὐρίσκεται δὲ εἰς τὴν Ἀμερικὴν (Ἐρυθρόδερμοι) καὶ ὁλοὲν ἐξαφνίζονται.

Ἡ Μαλαϊκὴ, ἔχει χρῶμα κίτρινον, ρίνα πλατεῖαν, στόμα μέγα καὶ κατοικεῖ εἰς τὴν χερσόνησον Μαλάκκαν καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἐκτὸς τῶν πέντε τούτων φυλῶν ὑπάρχουσι καὶ δευτερεύουσαι τινες, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουσιν οἱ **μουλάτροι**, ὅσοι δηλ. ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῆς ἀνμίξεως διαφόρων φυλῶν, καὶ μερικαὶ ἄλλαι ἄγριοι ἢ ἡμιἄγριοι, διεσκορπισμέναι εἰς διάφορα τοῦ κόσμου μέρη, (Ἑσκιμῶι, Λάπωνες, Παπουοὶ, Παταγόνες κλπ.).

2. Πολιτισμός.

Ἀναλόγως τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὅποιον ζῶσιν οἱ διάφοροι κάτοικοι τῆς Γῆς διαιροῦνται

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 7.—Εἰς πόσας φυλὰς διαιρεῖται τὸ ἀνθρώπινον γένος;—Εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκομεν ἡμεῖς, εἰς ποίαν οἱ Ἰάπωνες καὶ οἱ Σῖται; Εἰς ποίας ἡπείρους ἀπαντᾷ κυρίως ἡ Καυκασία φυλή;—Ποῦ τῆς Εὐρώπης ἀπαντᾷ ἡ Μογγολικὴ φυλή;—Εἰπὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Αἰθιοπικῆς φυλῆς; Πόθεν ἐσχηματίσθησαν οἱ μιγάδες καὶ οἱ μουλάτροι;—Ὑπὸ ποῖον ἄλλο ὄνομα εἶνε γνωστοὶ οἱ τῆς Ἀμερικανικῆς φυλῆς;—Ποῖοι λέγονται ἄγριοι, ποῖοι νομάδες καὶ ποῖοι πεπολιτισμένοι;—Εἰς τί καταγίνονται οἱ πεπολιτισμένοι;

1) **Εἰς ἀγρίους**, ὅσοι δηλ. εἰς οὐδέν ἀσχολούμενοι ἔργον, κατοικοῦσιν εἰς σπήλαια, ζῶσι κτηνώδη βίον καὶ τρέφονται ἐκ τῆς ἀλείας καὶ τῆς θήρας.

2) **Εἰς νομάδας**, ὅσοι δηλ. μὴ ἔχοντες σταθερὰν κατοικίαν, εἶνε ἡμιἄγριοι καὶ μεταβαλίνουσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον πρὸς βοσκὴν τῶν ποιμνίωντων, διότι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν κυρίως ἀσχολοῦνται καὶ

3) **Εἰς πεπολιτισμένους**, ὅσοι δηλ. ἔχοντες σταθερὰν κατοικίαν καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον κτλ.

3. Θρησκεία.

Ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, οἱ ἄνθρωποι διαίρουσιν εἰς **μονοθεϊστὰς** καὶ εἰς **πολυθεϊστὰς**. Μονοθεῖσται λέγονται, ὅσοι λατρεύουσιν ἓνα μόνον Θεόν· τοιοῦτοι εἶνε οἱ **Χριστιανοί**, οἱ **Μωαμεθανοί** καὶ οἱ **Ἰουδαῖοι**· πολυθεῖσται δέ, ὅσοι λατρεύουσι διφόρους θεοὺς καὶ τοιοῦτοι εἶνε οἱ **εἰδωλολάτραι**.

Οἱ χριστιανοὶ διαίρουσιν εἰς **Ἀνατολικούς** **Ὀρθοδόξους**, ἔχοντας πρῶτον πνευματικὸν ἀρχηγὸν τὸ **Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην** καὶ τοὺς τρεῖς ὀρθοδόξους Πατριάρχας, τῶν **Ἱεροσολύμων**, τῆς **Ἀλεξανδρείας** καὶ τῆς **Ἀντιοχείας**.

2) Εἰς **Δυτικούς** ἢ **Καθολικούς**, μὲ πνευματικὸν ἀρχηγὸν τὸν **Πάπαν** καὶ

3) εἰς **Διαμαρτυρομένους** ἢ **Προτεστάντας**.

Θρησκείαι πολυθεϊστικαὶ εἶνε ὁ **Βραχμανισμὸς**, ὁ **βουδδισμὸς**, ὁ **Φετιχισμὸς** καὶ ἄλλαι.

4. Κράτος καὶ πολίτευμα.

Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἔχουσι τὴν ἰδίαν καταγωγὴν, τὰ αὐτὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ ὁμιλοῦσι τὴν ἰδίαν γλῶσ-

σαν, ἀποτελοῦσιν ἓν ἔθνος, ἡ δὲ χώρα, εἰς τὴν ὁποῖαν κατοικοῦσιν ἓν ἢ περισσότερα ἔθνη, τὰ ὅποια ἔχουσι τοὺς ἰδίους νόμους καὶ τὴν αὐτὴν κυβέρνησιν, λέγεται **κράτος ἢ βασιλῆιον**.

Ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον κυβερνᾶται μία χώρα λέγεται **πολίτευμα**. Τὸ πολίτευμα εἶνε **μοναρχικόν, συνταγματικόν καὶ δημοκρατικόν**.

Εἰς τὸ μοναρχικόν πολίτευμα ὁ ἀνώτατος ἄρχων ὀνομάζεται **αὐτοκράτωρ ἢ ἀπόλυτος μονάρχης**, διότι αὐτὸς καὶ μόνος ἔχει τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν.

Εἰς τὸ συνταγματικόν πολίτευμα ὁ ἀνώτατος ἄρχων, ὀνομάζεται **βασιλεὺς**.

Εἰς τὸ δημοκρατικόν πολίτευμα ὁ ἀνώτατος ἄρχων ὀνομάζεται **πρόεδρος τῆς δημοκρατίας**, καὶ ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ δι' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα.

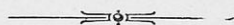
Τὰ κράτη διὰ τὰ κυβερνῶνται εὐκόλως διαιροῦνται συνήθως εἰς **νομοὺς, εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους**. Ὁ διοικητὴς τοῦ νομοῦ λέγεται **νομάρχης**, τῆς ἐπαρχίας **ἐπαρχος** καὶ τοῦ δήμου **δήμαρχος**. Ἡ πόλις, εἰς τὴν ὁποῖαν διαμένει ἡ κυβέρνησις μετὰ τοῦ μονάρχου, τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας λέγεται **πρωτεύουσα** τοῦ κράτους, τοῦ βασιλείου ἢ τῆς δημοκρατίας.

ΓΝΩΜΑΣΜΑ 8. Ποῖοι λέγονται μονοθεῖσται; — Ὀνόμασον μονοθεῖστας;

Κατὰ τί διαφέρουσι οἱ μονοθεῖσται τῶν πολυθεῖστων; — Εἰς πόσα δόγματα διαιροῦνται οἱ Χριστιανοί; — Εἰς ποῖον δόγμα ἀνήκομεν ἡμεῖς; — Ὀνόμασον πολυθεῖστας. — Πῶς ὀνομάζεται ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῆς θρησκείας μας; — Τί λέγεται ἔθνος, κράτος ἢ βασιλῆιον καὶ τί πολίτευμα; — Πότε τὸ πολίτευμα λέγεται δημοκρατικόν; — Τί πολίτευμα ἔχει ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Αὐστρουγγρία καὶ ἡ Ἑλβετία; — Τί εἶνε ὁ ἐπαρχος, ὁ νομάρχης καὶ ὁ δήμαρχος; — Τί λέγεται πρωτεύουσα; — Ὀνόμασον μερικὰς πρωτεύουσας.

(Ἀσημακ. Γεωγραφία)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΥΡΩΠΗ

(9906600 □ χμ. — Κατ. 400 έκατ.)

Όρια.—Η Εὐρώπη ὄρια ἔχει πρὸς Β. τὸν Βόρειον παγωμέ-
νον ὠκεανόν, πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικόν ὠκεανόν, ὃ ὁποῖος τὴν χωρίζει
ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ἣ ὁποία τὴν
χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν καὶ πρὸς Α. τὸ ὄρος Καύκασον, τὴν Κασπίαν
θάλασσαν, τὸν Οὐράλην ποταμὸν καὶ τὰ Οὐράλια ὄρη, διὰ τῶν ὁποίων
χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀσίαν.

Θάλασσαι.—Ὁ Βόρ. παγωμένος ὠκεανὸς σχηματίζει τὴν
Καρικὴν καὶ Λευκὴν θάλασσαν, ὃ Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς τὴν
Βαλτικὴν, τὴν Βόρειον ἢ Γερμανικὴν θάλασσαν, τὴν
θάλασσαν τῆς Μάγχης, κάτωθεν τῆς ὁποίας μελετᾶται ὑπο-
βρύχιος μετὰξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας συγκοινωνία καὶ τὸν Βι-
σκαϊκὸν κόλπον· ἡ δὲ Μεσόγειος, ἣ ὁποία διὰ τῆς Σικελίας διαι-
ρεῖται εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν, σχηματίζει τὸ Τυρρηνι-
κόν, τὸ Ἀδριατικόν, τὸ Ἴόνιον καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος,
τὴν Προποντίδα ἢ θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, τὸν Εὐξει-
νον πόντον καὶ τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν.

Κόλποι καὶ χερσόνησοι.—Οἱ κυριώτεροι κόλποι τῆς Εὐ-
ρώπης εἶνε, ὁ Βοθνικός, ὁ Φινικός καὶ ὁ Ρηγαῖος ἢ τῆς
Ρήγας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, ὁ Βισκαϊκὸς εἰς τὸν Ἀτλαν-
τικόν ὠκεανόν, ὁ κόλπος τοῦ Λέοντος εἰς τὴν Μεσογ. θάλασσαν,

τῆς **Γενούης** εἰς τὸ **Τυρρην. πέλαγος**, τοῦ **Τάραντος** εἰς τὸ **Ίόνιον πέλαγος**, τῆς **Βενετίας** καὶ τῆς **Τεργέστης** εἰς τὸ **Ἀδριατ. πέλαγος**, ὁ **Κορινθιακὸς** καὶ ὁ **Σαρωνικὸς** εἰς τὸ **Ίόνιον** καὶ τὸ **Αἰγαῖον**, μετὰ τὸν **Στερεῶν** **Ἑλλάδος** καὶ **Πελοποννήσου**.

Τοὺς κόλπους σχηματίζει ἡ θάλασσα, ὅταν εἰσχωρῇ βαθέως εἰς τὴν **ξηράν**.

Εἰς τὴν **Εὐρώπην** ἀπαντῶσιν αἱ ἐξῆς **χερσόνησοι**: τῆς **Κόλας** πρὸς **Β.** τῆς **Ρωσίας**, ἡ **Σκανδιναυικὴ**, ἡ **μεγίστη ὄλων**, ἡ **Ιβηρικὴ** ἢ **Ίσπανοπορτογαλικὴ**, ἡ **Ἰταλικὴ** ἢ **χερσόνηδος τῶν Ἀπεννίνων**, ἡ **χερσόνηδος τοῦ Αἴμου** καὶ ἡ **Κριμαϊκὴ**. Ἐκτὸς τούτων ἡ **Εὐρώπη** ἔχει καὶ ἄλλας **μικροτέρας**, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ **Ιουτλάνδη** καὶ ἡ **Πελοπόννηδος**, ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ τῆς λοιπῆς ἡπείρου διὰ διωρύγων.

Ἡ **χερσόνηδος** εἶναι **τριῆμικ ξηρᾶς**, τὸ ὁποῖον **βρέχεται** ὑπὸ τῆς **θιλάσσης** καθ' ὅλα τὰ μέρη, δι' ἐνὸς δὲ **συνδέεται** μετὰ τῆς **ξηρᾶς**.

Ἀκρωτήρια, πορθμοὶ καὶ ἰσθμοί.—**Ἀκρωτήρια** **κυριώτατα** εἶναι τὸ **Βόρειον** εἰς τὴν **Νορβηγίαν**, κατέχον τὸ **βορειότατον ἄκρον** τῆς **Εὐρώπης**, τὸ **Φινιστέρον** εἰς τὴν **Ίσπανίαν**, ἡ **Ρόκα** καὶ τοῦ **Ἀγ. Βικεντίου** εἰς τὴν **Πορτογαλίαν**, τὸ **ἱστορικὸν Τροφαλάρο** εἰς τὸ **Ν.** τῆς **Ίσπανίας** καὶ τὸ **Ταίναρον** εἰς τὸ **Ν.** τῆς **Πελοποννήσου**, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ **νοτιώτατον ἄκρον** τῆς **Εὐρώπης**.

Τὰ ἄκρα **κυρίως** τῶν **χερσονήσων** λέγονται **ἀκρωτήρια**.

Ἐκ τῶν **πορθμῶν** τῆς **Εὐρώπης** ἐπισημότεροι εἶναι, ὁ **Καττεγάτης** καὶ ὁ **Σκαγεράκης**, μετὰ τὸν **Δανίαν** καὶ **Σκανδιναβίας**. Ἀμφότεροι ἐνώνουσι τὴν **Βαλτικὴν** μὲ τὴν **Γερμανικὴν θάλασσαν**. Ὁ **πορθμὸς τοῦ Καλαί**, ὅστις ἐνώνει τὴν **Γερμανικὴν θάλασσαν** μὲ τὴν **θάλασσαν τῆς Μάγχης**, τοῦ **Γιβραλτάρ**, ὁ ὁποῖος **συνδέει** τὸν **Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν** μὲ τὴν **Μεσόγειον θάλασσαν**, τοῦ **Βοιφιτίου**, μετὰ τὸν **Σικελίας** καὶ **Σαρδηνίας**, τῆς **Μεσδύνης**,

μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Σικελίας, ὁ **Ἑλληνόποντος**, ὅστις συνδέει τὸ Αἰγαῖον μὲ τὴν Προποντίδα, ὁ **Θρακικὸς Βόσπορος** μεταξὺ Προποντίδος καὶ Εὐξείνου πόντου καὶ ὁ **Κιμέριος Βόσπορος**, μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Ἀζοφικῆς θαλάσσης.

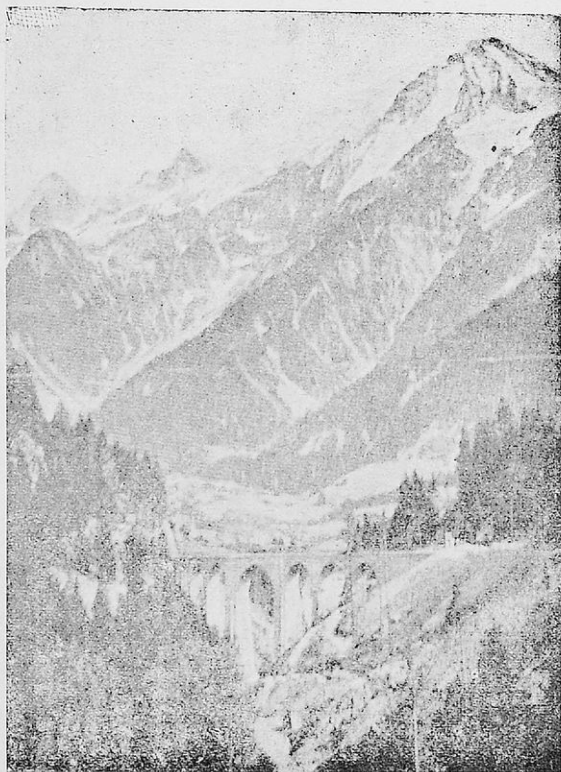
Δύο εἶνε οἱ κυριώτεροι ἰσθμοὶ τῆς Εὐρώπης, ὁ **ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου** (ἐνθα ἔγεινε διῶρυξ), ἐνώνων τὴν Πελοπόννησον μὲ τὴν Στερ. Ἑλλάδα καὶ ὁ **Περεκόπιος**, ἐνώνων τὴν Κριμαίαν μὲ τὴν Ρωσίαν.

Ὁ πορθμὸς εἶνε στενὴ θάλασσα, ἥτις χωρίζει δύο ξηρὰς καὶ ἐνώνει δύο θαλάσσης, ὁ δὲ ἰσθμὸς στενὴ ξηρά, ἐνώνουσα δύο ξηρὰς καὶ χωρίζουσα δύο θαλάσσης. Ὁ τεχνητὸς πορθμὸς ὀνομάζεται διῶρυξ, ὅπως εἶνε ἡ διῶρυξ τῆς Κορίνθου καὶ ἡ διῶρυξ τοῦ Κιέλου.

Νῆσοι.— Κυριώτεροι νῆσοι τῆς Εὐρώπης εἰς μὲν τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν εἶνε αἱ κατὰψυχροι **Σπιτσβέργη**, ἡ **Νέα Ζέμβλα**, ἡ **Βαϊγάτη** καὶ ἄλλαι, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ρωσίαν, αἱ **Λοφῶται**, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ ἡ **Ἰσλανδία**, ἀνήκουσα εἰς τὴν Δανίαν. Εἰς τὴν Βαλτικὴν ἀπαντῶσι πολλαὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι νῆσοι, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Δανίαν, τὴν Σουηδίαν καὶ τὴν Ρωσίαν. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν εἶνε ἡ **Βρεττανία** καὶ ἡ **Ἰσλανδία**, αἵτινες μὲ πολλὰς ἄλλας μικροτέρας ἀποτελοῦσι τὸ ἡνωμένον βασιλεῖον τῆς **Μεγάλης Βρεττανίας**. Εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν αἱ **Βαλσαρίδες**, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἡ **Κορσικὴ** εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ **Σαρδὼ** καὶ ἡ **Σικελία** εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἡ **Μελίτη** (Μάλτα) εἰς τὴν Ἀγγλίαν, αἱ **Ἰόνιοι** καὶ αἱ **Κυκλάδες**, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ **Κρήτη** καὶ αἱ νῆσοι τοῦ **Θρακικοῦ πελάγους**, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Τουρκίαν.

Τὴν νῆσον σχηματίζει ξηρά, περιβαλλομένη ὑπὸ θαλάσσης· τοῖοντιον δὲ ὕδατα, τὰ ὅποια πληροῦσι κοιλώματα ξηρὰς σχηματίζουν **λίμνην**.

Ὅρη καὶ ἡφαίστεια.— Ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Εὐρώπης κυριώτερον εἶναι καὶ ὑψηλὰ καὶ χιονοσκεπεῖς **Ἀλπεις** εἰς τὴν Ἑλ-

Ἀλπεις

βετίαν, μὲ πολλὰς διόδους, ἐξ ὧν τρεῖς ὑπόγειοι καὶ σπουδαιοτάται (τοῦ Κενισίου, τοῦ Ἀγ. Γοθάρδου καὶ τῆς Σιμπλὼν), ἐνοῦσι τὴν Ἑλβετίαν μὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν· τὰ δύσβατα **Πυρηνναῖα** μετὰ τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰσπανίαν, τὰ **Ἀπέννινα** κατὰ μῆκος τῆς Ἰταλίας, τὰ **Καρπάθια** εἰς τὴν Αὐστρουγγλίαν, τὰ **Οὐράλια**, μετὰ τὴν Ρωσίαν καὶ Ἀσίαν καὶ αἱ **Σκανδιναυϊκαὶ Ἀλ-**

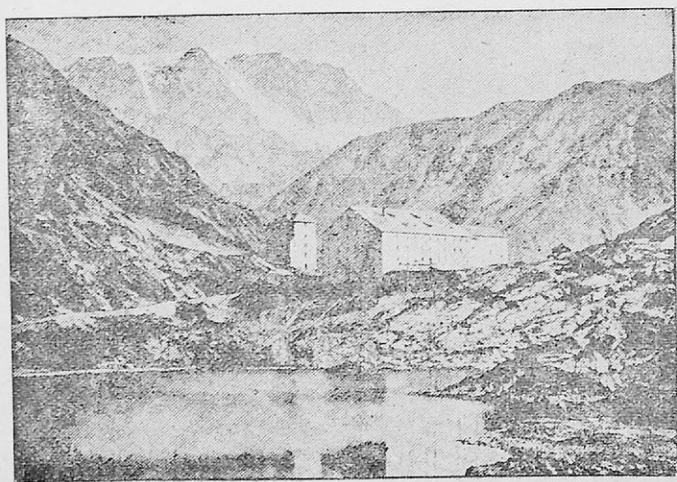
πεις εἰς τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον. Ἐκ τῶν ὑψηλῶν τούτων ὀρέων σχηματίζονται καὶ ἄλλαι χαμηλότεραι, τὰ ὅποια μὲ διάφορα ὀνόματα δισχίζουσι πολλὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. Τῶν πλείστων Εὐρωπ. ὀρέων βάσις εἶνε καὶ Ἄλπει, ἐπ' αὐτῶν σχημα-

τίζεται ἡ ὑψίστη κορυφή τῆς Εὐρώπης, τὸ **Λευκὸν ὄρος** (4810 μ. ὑψ.), ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἀστεροσκοπεῖον. Εἰς πολλὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τῶν Ἄλπεων ἀνέρονται μὲ ἡλεκτρικὸν ὁδοντωτὸν ¹/₂ σιδηρόδρομον.

Ἀστεροσκοπεῖον Λευκοῦ Ὄρους

Ἐπὶ τῶν Ἄλπεων εἰς μίαν αὐτῶν διόδον εὐρίσκεται καὶ ἡ **Μονὴ τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου**. Ἐν αὐτῇ ζῶσι μοναχοί, οἵτινες

Μονὴ Ἀγίου Βερνάρδου

μέ γυμνασμένους πρὸς τοῦτο κύνας ἀνευρίσκουσι καὶ σφύζουσι τοὺς ὁδοιπόρους, οἱ ὅποιοι ἕνεκα τῶν πολλῶν ἐκεῖ χιόνων πολλάκις ἀποπλανῶνται.

Ὑψώμα γῆς, ὑψηλότερον τῶν 600 μέτρων λέγεται ὄρος. Τὸ ὄρος, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου διὰ μεγάλης ὀπῆς, κρατῆρος ὀνομαζομένης, ἐξέρχεται **λάβα** καὶ πεφυρακτωμένη τέφρα, ὀνομάζεται **ἠφαίστειον**. Τὰ ἡφαίστεια εἶνε **ἐνεργὰ** καὶ **ἐσβεσμένα**.

Εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς ἡφαίστεια: ἡ **Ἑκλά** εἰς τὴν Ἰσλανδίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀπκντῶσι καὶ ἄλλα μικρότερα, ὁ **Βεζούβιος** εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἡ **Αἴτνα** εἰς τὴν Σικελίαν καὶ ὁ **Γεώργιος** εἰς τὴν νῆσον τῶν Κυκλάδων **Θήραν**.

Ὑπὲρ τὰ 300 ἐνεργὰ ἡφαίστεια εὐρίσκονται καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν ἀπκντῶσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ὁκεανίαν, διὰ τοῦτο ἐκεῖ οἱ σεισμοὶ εἶνε συχνότατοι καὶ καταστρεπτικώτατοι.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι.—Κυριότεροι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης εἶνε ἐν Ρωσίᾳ ὁ **Πετσχόρας** καὶ ὁ **Δουῖνας**, χυνόμενοι εἰς τὸν Βόρ. παγωμένον ὠκεανόν, ὁ **Νέβας**, ὁ **Δίνας** καὶ ὁ **Νιμενής** εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. Ἐν Γερμανίᾳ ὁ **Βιστούλας**, ὁ **Ὀδερος** καὶ ὁ **Βέξερ**, χυνόμενοι εἰς τὴν Βαλτικὴν, ὁ **Ἀλβις** καὶ ὁ **Ρᾶνος** εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ **Τάμεσις**, χυνόμενος εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν, ἐν Γαλλίᾳ ὁ **Σηκουάνας**, ἐκβάλλων εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης. Ὁ **Δεῖ-**

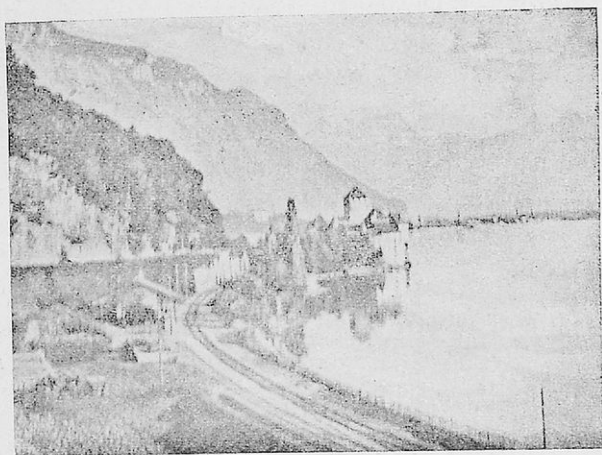
ΓΥΜΝΑΣΜΑ 9.—Μεταξὺ ποίων ἡπεῖρων κεῖται ἡ Εὐρώπη;—Ποῖα τὰ πρὸς Β. ὅρια αὐτῆς;—Ποῖος ὁ μεγαλύτερος κόλπος τῆς Εὐρώπης;—Τί εἶνε κόλπος;—Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸν Βοθηκὸν κόλπον, τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον, τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου, τὸν Ἑλλήσποντον, τὰ Οὐράλια, τὸ Σούνιον ἀκρωτήριον.—Τί λέγεται ἰσθμός;—Ποῦ τῆς Εὐρώπης κεῖνται αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι, ποῦ αἱ Κυκλάδες, ἡ Σικελία καὶ ποῦ αἱ Ἰόνιοι νῆσοι;—Τί λέγεται νῆσος;

γνηρ, ὁ Γαρούνας ἐν Γαλλίᾳ καὶ τέσσαρες τῆς Ἰεηρικῆς
χερσονήσου, ὁ Δοῦρος, ὁ Τάγος, ὁ Γουαδιάνας καὶ ὁ Γουα-
δαλκιβίρ, χύνονται εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Ὁ Ἰβηρ
ἐν Ἰσπανίᾳ, ὁ Ροδανὸς ἐν Γαλλίᾳ, ὁ Τίβερις καὶ ὁ Πάδος
ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Ἀχελῷος ἐν Ἑλλάδι, ὁ Ἀξιὸς (Βαρδάρη), ὁ Νέ-
στος, ὁ Ἑβρος (Μαρίτσα) ἐν τῇ Εὐρώπ. Τουρκίᾳ καὶ ἄλλοι μι-
κρότεροι εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ὁ Δούναβις (Δανούβιος
καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἰστρος), ὁ σπουδαιότερος ποταμὸς τῆς
Εὐρώπης, διερχόμενος τὴν Γερμανίαν, Αὐστρουγγαρίαν, Σερβίαν, Ρου-
μανίαν καὶ Βουλγαρίαν, ὁ Ἀνεϊστόρεος (Δάναστρις), ὁ Ἀνεϊσπερος
καὶ ὁ Δὸν (Τάναις) ἐν Ρωσίᾳ, ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὐξ. πόντον καὶ
τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν. Ὁ Βόλγας, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς
τῆς Εὐρώπης καὶ ὁ Οὐράλῃς ἐν Ρωσίᾳ, χύνονται εἰς τὴν
Κασπίαν θάλασσαν.

Σημ. α'. Εἰς ἕκαστον ποταμὸν διακρίνομεν πηγὴν, κοί-
την καὶ ὄχθας. Πηγὴ ὀνομάζεται τὸ μέρος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ὁ πο-
ταμὸς πηγάζει, δηλ. ἀρχίζει νὰ σχηματίζεται. Κοίτη λέγεται
τὸ κοίλον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ρεεῖ τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ καὶ
ὄχθαι (δεξιὰ καὶ ἀριστερά), αἱ δύο ἀπέναντι ἀλλήλων
παρὰ τὴν τοῦ ποταμοῦ. Δεξιὰ ὄχθη εἶνε ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν ἔχει
τις δεξιὰ, ὅταν καταβαίῃ ἀπὸ τῶν πηγῶν, ἀριστερά δὲ ἡ ἀ-
πέναντι ὄχθη. Ἐκβολὴ ἢ στόμιον τοῦ ποταμοῦ ὀνομάζεται
τὸ μέρος, ὅπου ὁ ποταμὸς χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν, συμβολὴ δὲ
τὸ μέρος ὅπου δύο ἢ περισσότεροι ποταμοὶ ἢ παραπόταμοι ἐνώ-
νται.

Σημ. β'. Οἱ πλείστοι ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης εἶνε
πλωτοὶ καὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλους διὰ παραποτάμων καὶ
διωρύγων· τοῦτο δὲ εὐκολύνει τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὴν ἀνάπτυ-
ξιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἐξ αὐτῶν ὁ με-
γάλτερος κατὰ μῆκος εἶνε ὁ Βόλγας (4000 χλμ.), κατὰ δὲ τὸ

ὄγκον τῶν ὑδάτων ὁ Δούναβις. Ὁ Ρήνος εἶνε ὁ ἐθνικός ποταμός

Ὁ Ρήνος

τῶν Γερμανῶν καὶ ὁ ὠραιότερος τῆς Εὐρώπης, ὁ δὲ **Τάμεσις** ὁ βραχύτερος (215 μίλλια).

Ἐπισημότεραι λίμναι τῆς Εὐρώπης, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων εἶνε ἡ **Λαδόγα** καὶ ἡ **Ὀνέγα** ἐν Ρωσίᾳ, ἡ **Βένεο** καὶ ἡ **Βέτεο** ἐν τῇ Σουηδίᾳ, ἡ **Γενεύη** καὶ ἡ **Κωνσταντία** ἐν τῇ

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 10. — Πῶς λέγονται τὰ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας ὄρη; — Ποία εἶνε ἡ μεγαλυτέρα ὄροστοιχία τῆς Εὐρώπης; — Ποία εἶνε ἡ ὑψηλότερα κορυφή τῶν εὐρωπαϊκῶν ὄρεων; — Τί λέγεται ὄρος καὶ τί ἡφαίστειον; — Ποῦ κεῖται ἡ Ἑκλα; — Ὄνόμασον τοὺς κυριωτέρους ποταμοὺς τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρωσίας. — Ποῦ χύνεται ὁ Σηκουάνας; — Τίς ἡ διαφορὰ μεταξὺ ποταμοῦ καὶ χειμάρρου; — Ποῖος ποταμός εἶνε πλησίον τῆς χώρας σας, ποία λίμνη καὶ ποῖον ὄρος; — Ποῖος εἶνε ὁ ὠραιότερος ποταμός τῆς Εὐρώπης, ποῖος ὁ μεγαλύτερος κατὰ μήκος καὶ ποῖος κατ' ὄγκον ὑδάτων; — Ποῦ κεῖται ἡ Λαδόγα λίμνη; Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν Κωνσταντίαν, τὴν Βαλατὼν καὶ τὴν Μαγιόρκαν.

Ἑλβετία. ἡ **Γάρδα**, ἡ **Κώμος** καὶ ἡ **Μαγιόρν** ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἡ **Βαλατῶν** ἐν Οὐγγαρίᾳ.

Κάτοικοι.—Ἡ Εὐρώπη εἶνε πυκνότετα κατοικημένη. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς περὶ τὰ 400 ἑκατομμύρια, Χριστιανοί, Μωαμεθανοί καὶ Ἰουδαῖοι, σχεδόν ὅλοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν λευκὴν φυλὴν.

Κλίμα καὶ προϊόντα.—Ἡ Εὐρώπη ἔχει κατὰ τὸ πλεῖστον κλίμα εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν· μόνον μερικὰ βόρεια αὐτῆς μέρη ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατεψυγμένην ζώνην. Κατὰ τὴν Μεσόγ. θάλασσαν, ἡ παραλία ἀπὸ τῆς Μασσαλίας μέχρι τῆς Γενούης, ἔχει διαρκές ἥαρ. Εἰς τὴν νότιον καὶ μέσην Εὐρώπην παράγονται ἄφθονα σιτηρὰ, γεώμηλα, οἶνος, ἔλαιον καὶ πολλὰ ὀπώρα, ὅσῳ ὁμως προχωροῦμεν πρὸς βορρᾶν, ἀπαντῶμεν ὀλίγιστα καὶ ἀτήμαντα.

Ἡ Εὐρώπη δὲν ἔχει τὰ βλαβερά τῶν ἄλλων ἡπειρῶν θηρία. Ἐν αὐτῇ ἀφθονοῦσι τὰ ὠριότερα ὠφέλιμα οἰκιακὰ καὶ λοιπὰ χρήσιμα ζῶα. Ἐνεκὰ τούτου, εἰς μερικὰς χώρας αὐτῆς ὑπάρχει ἀνεπτυγμένη κτηνοτροφία καὶ μεγάλη παραγωγή περιφήμων κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

Πολλὰ ἐπίσης καὶ πλούσια εἶνε τὰ δασικὰ καὶ τὰ μεταλλικὰ τῆς Εὐρώπης προϊόντα. Ἡ Ἀγγλίξ, ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Αὐστρία, ἡ Σκανδιναβικὴ χερσόνησος καὶ ἡ Ρωσία εἶνε αἱ μᾶλλον μεταλλοφόροι χῶραι αὐτῆς, περηνισμένα δὲ ἐργαστάσια μεταλλουργίας εἶνε, τοῦ **Κροῦπ** ἐν Ἑσσην τῆς Γερμανίας, τοῦ **Σέραιγκ** ἐν Βελγίῳ, τοῦ **Κρεζῶ** ἐν Γαλλίᾳ, τοῦ **Ἀυστρογκ** καὶ τῆς **Σέφιελδ** ἐν Ἀγγλίᾳ.

Βιομηχανία καὶ ἐμπόριον.—Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς Εὐρώπης ἀκμᾶζοῦσι πολὺ, πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν. Τὸ ἐμπόριον εἶνε ἐπίσης ἀκμαιοτάτον καὶ διεξάγεται διὰ τῶν πολυπληθῶν σιδηροδρόμων, τῶν ἐμπορικῶν λιμένων καὶ ποικίλων ἄλλων πολλῶν τῆς συγκοινωνίας μέσων. Τρεῖς τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ἡ τοῦ **Κενισίου**, τοῦ **Ἀγ. Γορθάρδου** καὶ τῆς **Σιμ-**

πλῶν, διέρχονται ὑπογείως κάτωθεν τῶν Ἀλπεων καὶ ἐνώνουσι τὴν Γαλλίαν, Ἑλβετίαν καὶ Ἰταλίαν.

Κυριώτεροι ἔμπορ. λιμένες τῆς Εὐρώπης εἰς μὲν τὴν Ἀγγλίαν ἐκτὸς ἄλλων εἶνε τὸ Λονδῖνον καὶ ἡ Λιβερπούλ, ἡ Χάδρη καὶ ἡ Μασσαλία εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ Ἀμβέρση εἰς τὸ Βέλγιον, ἡ Ρόττερδαμ εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, τὸ Ἀμβούργον εἰς τὴν Γερμανίαν, ἡ Ὀδησὸς εἰς τὴν Ρωσίαν, ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἡ Θεσσαλονίκη εἰς τὴν Εὐρωπ. Τουρκίαν, ὁ Πειραιεὺς, αἱ Πάτραι καὶ ἡ Ἐρμούπολις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Τεργέστη εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὸ Βοϊντῆδιον καὶ ἡ Γένουα εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Εὐρώπης.

Πολιτικῶς ἡ Εὐρώπη διαιρεῖται εἰς 20 κράτη, ἐκ τῶν ὁποίων 8 εἶνε πρὸς νότον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται νότια, 4 πρὸς βορρᾶν καὶ λέγονται βόρεια, 1 πρὸς ἀνατολὰς καὶ 7 μεταξὺ βορείων καὶ νοτίων, δηλ. εἰς τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης καὶ λέγονται κεντρικά.

Νότια κράτη τῆς Εὐρώπης εἶνε: ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία πρωτ. Κωνσταντινούπολις, ἡ Ἑλλάς πρωτ. Ἀθήναι, ἡ Ρουμανία πρωτ. Βουκουρέστιον, ἡ Σερβία πρωτ. Βελιγράδιον, τὸ Μαυροβούνιον πρωτ. Κετίγνη, ἡ Ἰταλία πρωτ. Ρώμη, ἡ Ἰσπανία πρωτ. Μαδρίτη καὶ ἡ Πορτογαλία πρωτ. Λισσαβών.

Κεντρικὰ κράτη εἶνε: ἡ Γαλλία πρωτ. Παρίσιον, τὸ Λουξεμβούργον μὲ ὁμώνυμον πρωτεύουσιν, τὸ Βέλγιον πρωτ. Βρυξέλλαι, ἡ Ὁλλανδία πρωτ. Χάγη, ἡ Γερμανία πρωτ. Βερολίνον, ἡ Αὐστρουγγαρία πρωτ. Βιέννη καὶ ἡ Ἑλβετία πρωτ. Βέρνη.

Βόρεια κράτη τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Ἀγγλία πρωτ. Λονδῖνον,

ἡ **Δανία** πρωτ. Κοπεγχάγη, ἡ **Σουηδία** πρωτ. Στοκχόλμη καὶ ἡ **Νορβηγία** πρωτ. Χριστιανία.

Ἡ Ρωσία πρωτ. Πετρούπολις, εἶνε τὸ ἀνατολικὸν κράτος τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἀγγλία, ἡ Ρωσία, ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἰταλία λέγονται **ἔξ μεγάλαι δυνάμεις** τῆς Εὐρώπης, διότι εἶνε τὰ μεγάλυτερά καὶ ἰσχυρότερα αὐτῆς κράτη.

Α. ΝΟΤΙΑ ΚΡΑΤΗ

1. ΤΟΥΡΚΙΑ

Ἡ Ὄθωμανικὴ ἢ τουρκικὴ Αὐτοκρατορία ἐξουσιάζει χώρας, καίμενας ἐπὶ τριῶν ἡπείρων, τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς· διὰ τοῦτο διкиρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλα τμήματα, τὴν **Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν**, τὴν **Ἀσιατικὴν Τουρκίαν** καὶ τὴν **Ἀφρικανικὴν Τουρκίαν**. Ὁ πληθυσμὸς τῶν τριῶν τούτων τμημάτων εἶνε 40 ἑκατομ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ (8 1/2 ἑκατ. κάτ.).

Ὅρια. — Ἡ Εὐρωπ. Τουρκία καίται μετὰ τὸν Ρουμανίας, Σερβίας, Αὐστρουγγαρίας, Μυυροβουνίου, Ἀθριατικοῦ καὶ Ἰονίου πελά-

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 11. — Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ κλίματος τῆς Εὐρώπης; Πόσοι εἶνε οἱ κάτοικοι αὐτῆς; — Ποῦ εἶνε τὰ βιομηχανικώτερα κράτη τῆς Εὐρώπης; — Ποῦ εὐρίσκειται τὸ Κρεζώ; — Ποῦ εἶνε αἱ μᾶλλον μεταλλοφόροι χώραι τῆς Εὐρώπης; — Πῶς λέγεται ἡ ὑπόγειος σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, ἡ ὁποία ἐνώνει τὴν Ἑλβετίαν μετὰ τὴν Ἰταλίαν; — Εἰπὲ τοὺς ἐμπορικοὺς λιμένας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Γερμανίας — Ἡ Τεργέστη μεσόγειος εἶνε ἢ παράλιος; — Ὀνόμασον τὰς πρωτεύουσας τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης. — Ἐὰν ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ Ὀστένδης καὶ ταξειδεύσωμεν παραλίως μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέβη, ποίους ἐμπορικοὺς λιμένας θὰ ἀπαντήσωμεν; — Εἰς ποίους θαλάσσιους καίονται οὗτοι; — Ποίους χώρας διέρχεται ὁ Δούναβις; — Ποίαν χώραν ἀρδεύει ὁ Ἑβρος (Μαρίτσα) καὶ εἰς ποίαν θάλασσαν χύνεται;

γους, Ἑλλάδος, Αἰγαίου πελάγους, Ἑλλησπόντου, Προποντίδος, Βοσπόρου καὶ Εὐξείνου πόντου.

Κόλποι καὶ Χερσόνησοι.— Κυριώτεροι ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς εἶνε, ὁ κόλπος τοῦ Πύργου (Βουργάζ) ἐν τῷ Εὐξείνῳ, ὁ **Κεράτιος** μεταξὺ Βυζαντίου καὶ Περαιᾶς, ἀσφαλέστατος λιμὴν. Εἰς τὴν Προποντίδα ἢ θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, εἶνε οἱ μικροὶ κόλποι τοῦ **Μικροῦ** καὶ **Μεγάλου Τσεκμετζέ**, τῆς **Σηλυβρίας** καὶ τῆς **Ραιδεστού**. Εἰς τὸ Αἰγαῖον ἀπαντῶσιν ὁ **Μέλας** κόλπος ἢ τῆς **Σάρου**, ὁ κόλπος τῆς **Αἴνου**, τῆς **Καβάλλας**, ὁ **Στρυμονικός** (Ὁρφάνι), ὁ **Σιγγιτικός** ἢ τοῦ Ἁγίου ὄρους, τῆς **Κασσάνδρας** (Τορωναίος) καὶ ὁ **Θερμαϊκός**. Εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος ὁ **Ἀμβρακικός**, μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, καὶ εἰς τὸ Ἀδριατικὸν ὁ κόλπος τῆς **Αὐλῶνος** καὶ τῆς **Λισδοῦ**.

Ἐκ τῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας διακρίνονται, ἡ **Θρακικὴ** ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου ἢ τῆς **Κωνσταντινουπόλεως** μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Προποντίδος, ἡ **Θρακικὴ** ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, μεταξὺ Ἑλλησπόντου καὶ Μέλανος κόλπου, ἡ **Χαλκιδικὴ** μεταξὺ Στρυμονικοῦ καὶ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἥτις ὑποδιαιρεῖται εἰς τρεῖς μικροτέρους, τὴν δασώδη τοῦ Ἁγίου ὄρους (*Αἰθῶς ἢ Ἀκτὴ), τοῦ **Λόγγου** (Σιθωνίς) καὶ τῆς **Κασσάνδρας** (Πελλήνη) καὶ ἡ **Ἀκροκεραυνία** εἰς τὸ Ἀδριατ. πέλαγος, πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Αὐλῶνος.

Καὶ αἱ τρεῖς χερσόνησοι τῆς Χαλκιδικῆς ἔχουσι πολλοὺς καὶ χαλοὺς λιμένας, ἐξέχουσι δὲ ἐπὶ τῆς θάλασσης 50 χμ. περίπου.

Ἀκρωτήρια, νῆσοι καὶ πορθμοί.— Ἀκρωτήρια εἶνε τὸ **Κεραύνιον** ἢ **Γλωσσο** εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, τὸ **Ποδείδιον**, τὸ **Καναστραῖον**, τὸ **Δρέπανον**, τὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ἡ **Μαστουσία** εἰς τὴν Θοάκην ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ τὸ **Αἰμόνιον** (Ἐμινέ) εἰς τὸν Εὐξείνῳ πόντον.

Εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀπαντῶσιν αἱ νῆσοι τοῦ **Θρακικοῦ πελάγους**, **Θάσος**, **Σαμοθράκη**, **Ίμβρος** καὶ **Λήμνος** εἰς δὲ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἡ μεγαλόνησος **Κρήτη**.

Πορθμοὶ τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας εἶνε ὁ **Βόσπορος** (Ίσταμπολ ἢ Κωνσταντινούπολις Μπουγαζι), ἐνώνων τὸν Εὐξείνιον πόντον μετὰ τὴν Προποντίδα καὶ ὁ **Ἑλλήσποντος** (Καλλιέ Σουλτανιέ ἢ Τσανάκ-καλιέ Μπουγαζι), συνδέων τὴν Προποντίδα μετὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Μεταξὺ Ἀφροκασίας καὶ Ἰταλίας σχηματίζεται καὶ ὁ πορθμὸς τοῦ **Ὀτράντου** (Ύδρου), ἐνώνων τὸ Ἰόνιον μετὰ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Ὅρη, ποταμοί, λίμναι.— Κυριώτεραι ἐκ τῶν ὀρέων εἶνε, εἰς μὲν τὰ ΒΔ. ὁ **Σκάροδος** (Γσάρ-Δάγ), ὄρος ὑψηλὸν (3050 μ.), συνεχόμενον μετὰ τὰς Εὐρωπαϊκὰς Ἀλπεις. Πρὸς Ν. αὐτοῦ τὰ **Κανδαοῦνα**, ὁ **Τόμαρος**, τὰ **Κεραῦνια** καὶ ὁ **Λάκμων**. Εἰς τὸ μέσον ὁ **Ὀρβηλος** (Περὶμ Δάγ) καὶ ἡ **Ροδόπη** (Δεσπότ Δάγ), ἥτις χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Ὀρβήλου διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Νέστου. Πρὸς Ν. τὸ **Ἱερὸν ὄρος** (Τεκίρ Δάγ), τὸ **Παγγαῖον ὄρος** (Πουρνάρ Δάγ), ὁ **Ἀθως** (Ἀγ. Ὄρος), ὁ **Ὀλυμπος** καὶ τὰ **Καμβοῦνια**. Πρὸς Α. ὁ **Αἶμος** (Βαλκάν), ἀπολήγων εἰς τὸ Αἰμόνιον ἀκρωτήριον (Ἑμινέ) καὶ διαιρούμενος εἰς μικρὸν καὶ μέγαν Αἶμον καὶ ἡ σειρά τῆς **Σαλμυνησσοῦ** (Στράντζας).

Ποταμοὶ τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας εἶνε ὁ **Ἐβρος** (Μαρίτσα), ὅστις χύνεται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος (Ἀσπρὴ θάλασσα) καὶ εἶνε πλωτὸς μετὰ ἀνάγκην καὶ λέμβους. Περὶ τὸν ποταμὸν τοῦ Ἐβρου εἶνε ὁ **Ἀρδασ**, ὁ **Τούνζας** καὶ ὁ **Ἐργίνης**, ὁ **Νέστος** (Μέστας ἢ Γένιτζε κωνσταντινουπόλεως) μεταξὺ Θράκης καὶ Νομοῦ Θεσσαλονίκης χύνεται, εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος, ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου. Ὁ **Στρυμὼν** (Σιρόζ ἢ Μπουγιούκ Κωνσταντινουπόλεως), διέρχεται τὴν **Κερκινίτιν** λίμνην καὶ χύνεται εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον. Ὁ **Ἀξιὸς** (Βαχράρ) καὶ ὁ **Ἀλιάκμων** ἢ **Βιστρίτσα** (Ἰντζέ κωνσταντινουπόλεως), χύνονται εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον. Ὁ **Ἀραχθὸς** (Νάρδα Σουγιού), χωρίζων τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, χύνεται εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλ-

πον, ὁ **Θύαμις** (Καλαμάς), χύνεται ἀπέναντι τῆς Κερκύρας, ὁ δὲ **Ἀῶρος** (Βιθίσσα), ἐκβάλλει πρὸς Β. τοῦ κόλπου τῆς Αὐλῶ-
νος. Ὁ **Ἄψος**, ὁ **Γενοῦδος**, ὁ **Δρίλων** (Λευκὸς καὶ Μέλας) καὶ
ὁ **Νάρων**, χύνονται εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Λίμναι ἄξιαι λόγου εἶνε ἡ λίμνη τῶν **Δέρκων**, ἡ **Κερκινί-
τις** (Ταχυνὸς), ἡ **Βόλβη**, ἡ **Δοϊράνη**, ἡ **Πέλλα**, τοῦ Ὀ-
στροδίου, ἡ **Παμβώτις** ἡ λίμνη τῶν Ἰωαννίνων, τῆς
Καστορίας (Ὀρεστιάς), ἡ **Πρέσπα**, ἡ **Λυχνίτις** (Ὀχρίδος),
ὀνομαστὴ διὰ τοὺς καλοὺς ἰχθῦς τῆς, καὶ ἡ **Λαβεᾶτις** (λίμνη
τῆς Σκόδρας), ἥτις εἶνε ἡ μεγίστη λίμνη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

Πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας.

Αἱ χῶραι, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία,
διαιροῦνται εἰς **ἀμέδους**, εἰς ἐκεῖνας δηλαδὴ, αἱ ὁποῖαι διοικοῦν-
ται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Τουρκίας, καὶ εἰς **ἐμμέδους**, εἰς
ἐκεῖνας δηλ. αἱ ὁποῖαι ἔχουσι μὲν ἰδικήν των διοίκησιν, εἶνε ὅμως
ὑποτελεῖς εἰς τὴν Τουρκίαν.

Αἱ ἄμεσοι χῶραι διαιροῦνται εἰς **νομοὺς** (τουρκ. βιλἀέτια),
τῶν ὁποίων ὁ διοικητὴς λέγεται **βιλᾶης**. Τὰ βιλᾶέτια ὑποδια-
ροῦνται εἰς **σανδζᾶκια**, ἥτοι διοικήσεις καὶ ὁ διοικητὴς αὐτῶν
ὀνομάζεται **μουτεσαρίφης**. Τὰ σανδζᾶκια ὑποδιαιροῦνται εἰς
καϊμακαμλίκια ἢ **καζᾶδες** (ὑποδιοικήσεις) καὶ ὁ διοικητὴς
αὐτῶν λέγεται **καϊμακάμης**. Ἐκάστη ὑποδιοίκησις διαίρεται
εἰς **ναχιέδες**, δηλ. δήμους καὶ ὁ διοικῶν αὐτοὺς λέγεται **μου-
δίουης**. Τὰ χωρία (κτριγιέ) καὶ αἱ κοινότητες διοικοῦνται ὑπὸ
Μουχταρῶν ἢ **Ἰμαμῶν**.

Ἄμεσοι χῶραι τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας εἶνε ἡ **Θράκη**, οἱ νομοὶ
Θεσσαλονίκης, **Μοναστηρίου** (Βιτωλίων), **Κοσσυφοπεδίου**,
Ἰωαννίνων, **Σκόδρας**, καὶ αἱ νῆσοι τοῦ **Θρακ. πελά-**

γους. Ἑμμεσοὶ δὲ ἡ ὑποτελὲς ἡγεμονία τῆς Βουλγαρίας, ἡ Βοσνία μετὰ τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ ἡ Κροίτη.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας εἶνε Μωαμεθανοί, Χριστιανοί καὶ Ἰουδαῖοι, κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ ἀπολύτου θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ Ἀρχοντος καὶ Αὐτοκράτορος, Σουλτάνου ἢ Πατισάχ. Ὁ νῦν ἐνδοξος Σουλτάνος Ἀβδούλ Χαμίτ Χάν ὁ Β'. ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1876 (19 Αὐγούστου).

Κλίμα καὶ προϊόντα. — Τὸ κλίμα τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας εἶνε ὑγιεινὸν καὶ εὐκράες, τὸ δὲ ἔδαφος εὐφορώτατον καὶ πλούσιον εἰς γεωργικὰ, κτηνοτροφικὰ, μεταλλικὰ προϊόντα, ξυλείαν κτλ.

Ἐκ τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἄφθονα εἶνε οἱ δημητριακοὶ καρποί, ὁ βάμβαξ, ὁ οἶνος, ἡ μέταξ, ἄριστος καπνός, ὀπώραι διάφοροι κτλ.

Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ὁλοῦν προάγονται διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, κυρίως διὰ πολλῶν σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ. 12. — Ἐπὶ πόσων ἡπείρων ἐκτείνεται ἡ Τουρκία; — Εἰς ποίαν κατοικοῦμεν; — Ὀνόμασον τοὺς εἰς τὴν Προποντιδα κόλπους τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας — Τί εἶνε ὁ Ἀθως, ὁ Βόσπορος, ὁ Ἀρδας, ἡ Λαβειτίας; Ποῶς ποταμὸς χωρίζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκίαν; — Ἐὰν ταξιθεύσωμεν παραλίῳ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως μέχρι Πειραιῶς, ποίας θαλάσσας διερχόμεθα καὶ ποίας παραλίους χώρας καὶ πόλεις ἀπαντῶμεν; — Τί εἶνε βιλαέτιον; — Ὀνόμασον τὰς ἀμέσους χώρας τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας — Πῶς λέγεται τὸ Β. μέρος τῆς Θράκης; — Διῶξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν Χαλκιδικήν, τὸν Σκάρδον, τὴν Παμβωτίν, τὸν Στρυμόνα, τὴν Θάσον, τὸν Ἀλιάκμονα — Ποταὶ θάλασσαι βρέχουσι τὴν Εὐρωπ. Τουρκίαν; — Ποτοὶ ποταμοὶ τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας χύνονται εἰς τὸν Εὐξείνιον, ποτοὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ ποτοὶ εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος;

I. ΘΡΑΚΗ

Ἡ Θράκη ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Αἰμου, τοῦ Εὐξείνου, τοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Θρακ. πελάγους καὶ τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ χωρίζεται διὰ τοῦ ποταμοῦ Νέστου. ἔχει 2400000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶνε Τούρκοι καὶ ὀρθόδοξοι ὁμογενεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀρμένιοι, Ἰουδαῖοι καὶ ἄρκετοὶ Εὐρωπαῖοι.

Τὴν Θράκην βρέχει ὁ ποταμὸς **Ἐβρος** (Μαρίτσα), μὲ τοὺς παρκαποτάμους τοῦ Ἀρδαν, Τούντζαν καὶ Ἐργίνην.

Ὁρὴ τῆς Θρακῆς κυριώτεραι εἶνε ὁ **Αἶμος** (Βαλκάν), ὅστις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν, ἡ σειρὰ τῆς **Σαλμυδνησοῦ** (Στράντζας), φθάνουσα μέχρι τοῦ Βοσπόρου, τὸ **Ἱερὸν ὄρος** (Τελίρ-Δάγ) καὶ ἡ **Ροδόπη** (Δεσπότη-Δάγ). Τὸ βόρειον μέρος τῆς Θρακῆς λέγεται καὶ **Ἀνατολικὴ Ρωμυλία** (Ρο'μ-ιλλί σχαλί).

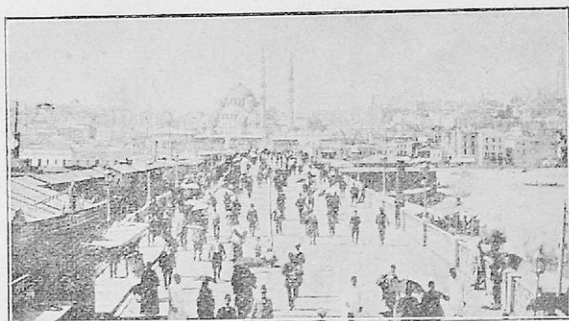
α'. Νομὸς Κωνσταντινουπόλεως, τουρκ. Σέχρι ἔμανέτ.

(κάτ. 1250000).

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εὐρισκομένην **διοίκησιν τῆς Χρυσουπόλεως** (Σκούταρι) καὶ τὴν διοίκησιν **Μετροῶν** (Τσατάλτζας).

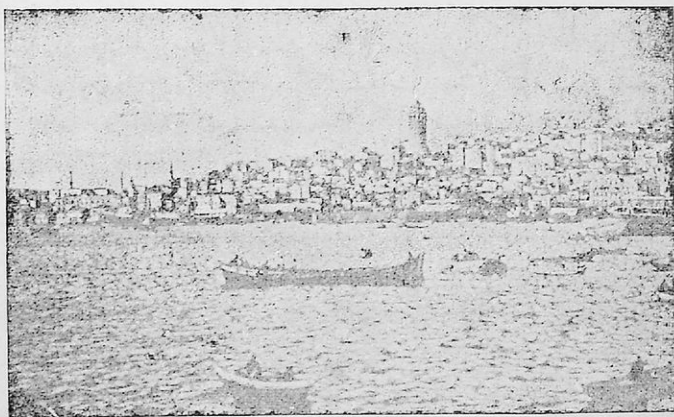
Πόλεις τοῦ νομοῦ τούτου ἐπισημότεραι εἶνε ἡ **Κωνσταντινούπολις**, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ ὅλης τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκτισμένη εἰς μαγευτικὴν τοποθεσίαν, μεταξὺ τοῦ Κερατιοῦ κόλπου, τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Προποντίδος. Εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου διὰ τὴν φυσικὴν καλλονὴν της, διὰ τοῦτο ὀνομάζεται **βασιλεὺς τῶν πόλεων** καὶ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν **πύλη τῆς εὐδαιμονίας** (Δέρ-σακδέτ). Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἐκτισμένη (Ἀσημακ. Γεωγραφία)

ἐπὶ ἑπτὰ λόφων λέγεται **ἐπτάλοφος** Κωνσταντινούπολις ὡνο-
μάσθη ἀπὸ τὸν **Μέγαν Κωνσταντῖνον**.

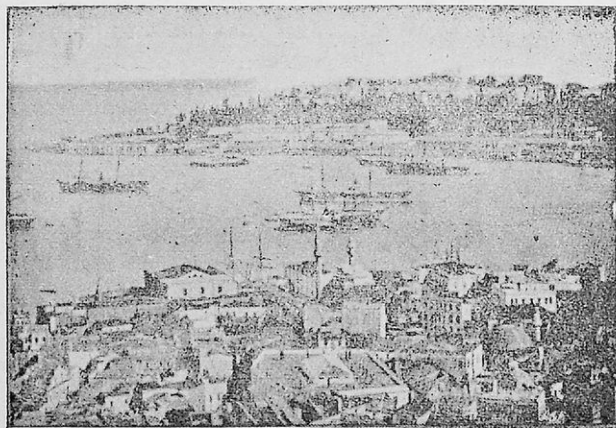
Αποψις τῆς Γεφύρας

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ τέσσαρα μέρη.
1) Ἀπὸ τὸ **Βυζάντιον** ἢ κυρίως **Κωνσταντινούπολιν** (τουρκ.
Σταμπούλ), τὸ ὁποῖον βρεχόμενον ἀπὸ τὴν Προποντίδα καὶ τὸν
Κεράτιον κόλπον, εἶναι τριγωνικὴ χερσόνησος, ὑπολήγουσα εἰς τὸ
ἄκρωτήριον **Χρυσοῦν κέρας** (Σερήϊ-βουρνοῦ). 2) ἀπὸ τὴν **Πε-**

Γαλατᾶς

ραίαν, τῆς ὁποίας τὰ κυριώτερα μέρη εἶνε ὁ **Γαλατᾶς**, ἐμπο-
 ρικώτατον κέντρον καὶ τὸ **Πέραν** ἢ Σταυροδρόμιον (τουρκ. Βέτο-
 γλου). Ἡ κυρίως Κωνσταντινούπολις χωρίζεται ἀπὸ τὴν Περσίαν διὰ
 τοῦ Κεραιῶν κόλπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι δύο σιδηραὶ γέ-
 φυραι. 3) Ἀπὸ τὰ διάφορα **προάστεια τοῦ Βοσπόρου**, ἐκ τῶν
 ὁποίων ἐπισημότερα εἶνε, εἰς μὲν τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν ἡ
Χρυσόπολις (Σκούταρι), τὸ **Κανδυλί**, τὸ **Βεΐκος** καὶ ἄλλα,
 εἰς δὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ὁ **Βαθυρρύαξ** (Βουγιούκ-δερέ), τὰ **Θε-**
ραπεῖα (Τεράπια), ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Δέρκων, τὸ **Νεοχώ-**
ριον (Γενῆ-κιοῦ), τὸ **Ρούμελι Χισάρ**, ἐνθα ἀπαντῶσιν ἀρχαῖα
 φρούρια καὶ ἡ Ροβέρτειος Ἀμερικανικὴ Σχολή, τὸ **Μ.**
Ρεῦμα (Ἀρχαούτ-κιοῦ), ἡ **Ξηροκρήνη** (Κουρούτσεσμε) καὶ τὸ
Διπλοκιόνιον (Βεσικτάς), ἐνθα τὰ αὐτοκρ. ἀνάκτορα καὶ 4) ἐκ
 τῶν **Πριγκιπονησίων**, τῶν ὁποίων ἐπισημότεραι εἶνε ἡ
Πρώτη (Κιναλῆ-ἀδά), ἡ **Ἀντιγόνη** (Μπουργάζ), ἡ **Χάλκη**
 (Χεῖμπελῆ) καὶ ἡ **Πρίγκιπος** (Μπουγιούκ ἀδά). Εἰς τὰς νή-
 σους ταύτας ἀπαντῶσιν ἡ Αὐτοκρ. ναυτικὴ Σχολή, ἡ ὀρθόδοξος

Λιμὴν Κωνσταντινουπόλεως

Θεολογική και Ἐμπορική Σχολή καὶ ὀρθόδοξα ὀρφανοτροφεῖα ἀρρέ-
γων καὶ θηλέων.

Ἡ ἰδίως Κωνσταντινούπολις ὀνομάζεται καὶ Βυζάντιον (Σταμ-
πούλ), διότι **Βύζας** ὁ Μεγχεύς, τῷ 657 π. Χ. κατέκρινε πρῶτος
αὐτήν.

Μαχευτικά τοῦ Βοσπόρου καὶ ἄλλα πράγματα, πλούσια Μου-
σεῖα, μεγαλοπρεπὴ **τζαμιά**, ἐκ τῶν ὁποίων ὠρκιστέρα καὶ μεγα-
λύτερα εἶνε τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸ Σουλτὰν Ἀχμέτ καὶ
ἄλλα θαυμάσια καὶ πλούσια κυβερνητικὰ κτήματα, οἱ ὑψηλοὶ πύργοι
τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Γαλιτᾶ, Σουλτανικά ἀνάκτορα καὶ ἄλλα
περικλῆ ἰδιωτικά μέγαρα στολίζουν τὴν ὠρεῖν Κωνσταντινούπο-
λιν. Εἰς τὴν συνοικίαν **Φανάριον**, κειμένην εἰς τὸν Κεράτιον κόλ-
πον, εὐρίσκεται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπου κατοικεῖ ὁ
Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἐγείρονται ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους
Σχολή, ἡ Μαρμάσειος Σχολή καὶ τὸ Ἰωαννίμιον Παρθενονγωγεῖον,

ώραία οικόδομήματα. Εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Φαναρίου κεῖται τὸ **Ἐγιοῦπ**, μέγχι ὀθωμανικὸν προάστειον, μὲ λαμπρὸν τέμενος, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ νέοι Σουλτάνοι ζώνονται τὸ ξέφος καὶ περικιτέρω ἡ ὠραία ἐξοχικὴ θέσις **Κεατχανέ**.

Εἰς τὸ Πέραν (Βέτογλου) ἡ Σταυροδρόμιον, ἀπαντῶσιν ὠραία καὶ μεγάλα οἰκοδομὰ, καὶ πρεσβεῖαι τῶν ξένων δυνάμεων, πολλὰ μεγάλα ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ καλὰ σχολεῖα, μετὰ τῶν ὁποίων διακρίνονται τὸ Αὐτοκρ. Λύκειον (Γαλατᾶ Σεράϊ), τὸ Ζωγράφειον Γυμνάσιον, τὸ Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον τοῦ κ. Χρ. Χατζηγεωργίου, τὸ Ζάππειον Παρθενάγειον, τὸ ἔθνικόν Παρθενάγειον τῶν ἀπόρων κορασιῶν, μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ καὶ ἄλλα ὁμογενῇ καὶ ξένᾳ φιλανθρωπικᾷ καταστήματα. Εἰς τὰ ΝΔ. τοῦ Πέρην ἐπὶ λόφου ὑφύονται τὰ **Ταταῦλα**, κατοικοῦμενα ὑπὸ ὁμογενῶν, μὲ ὠραίους ναοὺς καὶ καλὰ σχολεῖα.

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει μέγαν, ἀσφαλέστατον καὶ ἐμπορικῶτατον λιμένα καὶ ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκτομύριον κατοίκους. Ἐκ τούτων οἱ περισσότεροι εἶνε Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ ὁμογενεῖς (100000), Ἀρμένιοι, Ἰουδαῖοι καὶ ἄρκετοὶ Εὐρωπαῖοι, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰς τέχνας.

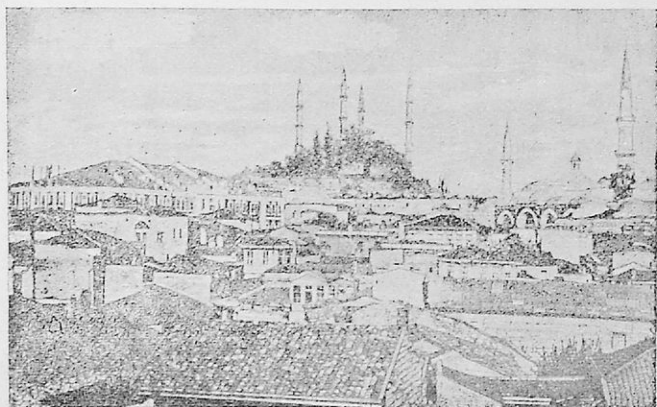
Ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐὰν ἀνχωρήσωμεν διὰ σιδηροδρόμου, ἀφοῦ περάσωμεν διάφορα ἐξοχικὰ ἐπὶ τῆς παρχλίκης τῆς Προποντίδος προάστεια, τὸ **Ρήγειον** (Κιουτσούκ Τσεκμετζέ) καὶ μεσογειῶς τὰς **Μέτρας** (Γαλατᾶζικ) καὶ ἄλλας ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς εὑρισκομένης μετογειῶς κατωπόλεις καὶ χωρία, μετὰ 12 ὥρας φθάνομεν εἰς τὴν **Ἀδριανούπολιν**.

β'. Νομός 'Αδριανουπόλεως, τουρκ. 'Εδίρνε βιλαγετί.

(κατ. 1100000).

Ο νομός ούτος διακρίνεται εἰς τὰς 6 διοικήσεις, **'Αδριανουπόλεως, Σαράντα 'Εκκλησιῶν, Γκιουμουλτζίνης, Ραιδεστοῦ, Καλλιπόλεως καὶ Δεδέαγατς.**

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ εἶνε ἡ **'Αδριανούπολις** (τουρκ. 'Εδίρνε), ὡραία πόλις μὲ 100000 κατ. ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶνε Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ ὀρθόδοξοι, διατηροῦντες Γυμνάσιον, ἀνώτερον Περθεναγωγεῖον καὶ ἄλλα καλὰ σχολεῖα καὶ ὀλίγοι ἀπὸ ἄλλων ἔθνων, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς διαφόρους τέχνας. Ὀνομάσθη τοιοῦτοτρόπως, διότι ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ρωμαίων 'Αδριανοῦ, ἐπὶ τῆς θέσεως, ὅπου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ὀρεστίας καὶ ὅπου ἐνώνονται οἱ

'Αδριανούπολις

παρὰ πόταμοι τοῦ "Εβρου, Ἀρδὰς καὶ Τούντζας. Ἡ 'Αδριανούπολις, ἔδρα νομάρχου (βαλῆ) καὶ Μητροπολίτου Ὀρθοδόξου, ἐχρησίμευ-

σε καὶ ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους. **Σαράντα-ἐκ-κληδία** (Κίρκ-κλισέ), ἔδρα Μητροπόλεως, ἀπέχει τῆς Ἀδριανουπόλεως 9 περίπου ὥρας, ἔχει καλὰ ὁμογενῆ σχολεῖα καὶ 25000 κατοίκους, ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἀμπελουργίαν. **Σκοπός**, κωμόπολις γεωργικὴ καὶ νοτιώτερον **Βιζύν** (Βίτζα), ἔδρα Μητροπόλεως. **Στράντζα** παρὰ τὸ ὁμώνυμον ὄρος· οἱ κάτοικοι ἐδῶ κατασκευάζουσι ξυλάνθρακας. **Λουλὲ-Βουργάζ**, ἔχει 6000 κατοίκους, Τούρκους, ὁμογενεῖς καὶ ἐβραίους καὶ ἀρχαῖα τουρκικὰ κτίρια (ἱμαρέτια). **Οὐζοῦν-κιοπροῦ** ἐπὶ τοῦ Ἑβρου. **Τυρολόη** (Τσορλού 7000 κατοίκους), ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, εἶναι ἔδρα Μητροπόλεως. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διακλαδίζεται πρὸς Ν. εἰς τὸ Θράκ. πέλχγος καὶ φθάνει εἰς τὸ **Δεδέαγατς** (5000 κατοίκους). Τὸ Δεδέ-ἀγάτς εἶνε ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ὅλης τῆς Θράκης. Μεταξὺ Ἀδριανουπόλεως καὶ Δεδέ-ἀγάτς, ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἀπαντῶσιν αἱ ἐξῆς εὐφοροὶ κωμοπόλεις. **Κούλελι Βουργάζ**, ὁπόθεν ὁ σιδηρόδρομος διακλαδίζεται πρὸς βορρᾶν. **Διδυμότειχον** ἢ **Δημοτικά** (Διμέτοκα κατ. 12000), ἔδρα Μητροπόλεως. **Σοφλίον** (Σοφλού κατ. 10000) καὶ **Φέρραι** (Φερετζήκ), τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι (3500), καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βομβυκοτροφίαν.

Ἐκ τῶν παλαιῶν πόλεων, εἰς μὲν τὸ Θράκ. πέλχγος ἐπισημότερα εἶνε ἡ **Αἴνος** (3000 κατ.), κειμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου (Μαρίτσα)· εἶνε ἔδρα Μητροπόλεως, ὅστις ἐδρεύει εἰς τὸ Δεδέ-ἀγάτς. Ἐν τῇ Αἴνῳ, παρὰσκευάζονται λευκοὶ καπνιστοὶ κέφαλοι (λικουρένοι) καὶ αὐγοτάρχχον. **Μαρώνεια** (Μαρούνια), ἀπέχει ὀλίγον τῆς θαλάσσης, ἔχει ἀνεπτυγμένην καπνοφυτεῖαν καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπόλεως, ὅστις ἐδρεύει εἰς τὴν **Γκιουμουλτζίναν** 10000 κατ.), κειμένην μεσογείως. **Πόρτο-Λάγο**, εἶνε ἐπίνειον τῶν

δύο μεσογείων πόλεων **Γένιτζε** (κάτ. 3500) καὶ **Ξάνθης** (Ίσκετζέ), ἔδρα; Μητροπολίτου (κάτ. 17000), συνδεδεμένης σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν Γκιουμουλτζίναν. Ἀμφότεραι αἱ πόλεις αὗται διατηροῦσι καλὰ σχολεῖα καὶ ἐξάγουσιν ἄριστον καπνόν. Ἐνταῦθα παρὰ τὴν παραλίαν ἔκειντο τὰ ἀρχαῖα **Ἀδδνηρα** (Ἀδδηριτισμός).

Εἰς τὴν παραλίαν τῆς Προποντίδος εἶνε ἡ **Μάδυτος** (Μάϊτος), ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, παρὰ τὴν ὁποῖαν ἔκειτο ἡ ἀρχαία **Σινδὸς** (Ζεμενίκ) καὶ ἀπέναντι αὐτῆς ἡ ἀρχαία **Ἀδυδος**. Ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν ὑπάρχουσιν ἰσχυρά φρούρια διότι καὶ ἐν ξένον πλοῖον δὲν διέρχεται τὸν Ἑλλησπόντον καὶ τὸν Βόσπορον, ἄνευ ἀδείας τῆς Ὀθωμ. Κυβερνήσεως. **Καλλιπόλις** (Κελίπολου), ὀχυρὰ ἐμπορικὴ πόλις, εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου. **Μυριόφυτον** (Μυρέφτε) καὶ **Περίστασις** (Σάρ-κισ). Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα εἶνε Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι καὶ καταγίνονται εἰς διαφόρους ἐργασίας, πρὸ πάντων εἰς τὴν κατασκευὴν οἴνου. **Ραιδεστός** (Τελέρ-δάγ), ἡ ἀρχαία Βισάνθη, εἶνε ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείου καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Θράκης, μὲ 35000 κατοίκους. **Ἡράκλεια** (Ἑρεγλί), ἡ ἀρχαία Πέρινθος, καὶ **Σηλυβρία** (Σιλιβρίδ χ.κ.), ἡ ἀρχαία Εὐδοξιοῦπολις, εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου. Ἐδῶ κατ' ἔτος γίνεταί, μεγάλη πανήγυρις καὶ κατασκευάζεται περιζήτητον ὀξύγαλα. **Ἐπιβάται**, ἐνταῦθα εὐρίσκονται τὰ Ἀρχιγένηα ἐκπαιδευτήρια.

Ἡ Σηλυβρία καὶ οἱ Ἐπιβάται ὑπάγονται εἰς τὸν νομόν Κωνσταντινουπόλεως.

Εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου **Δέροκοι**, εἶνε μικρὰ κωμόπολις μὲ ὁμώνυμον μεγάλην λίμνην, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα διοχετεύονται καὶ χρησιμεύουσι πρὸς ὕδρευσιν τῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων. **Μήδεια** (Σαλμυδησσός), **Ἰνιάδα** (Θυνιάς), λιμὴν τοῦ **Σαμακοβίου** (4000 κατ. ὁμογενεῖς), τὸ ὅποιον κεῖται παρὰ τὸ ὄρος Στράντζα, 9 ὥρας μακρὰν τῆς παραλίας. **Ἀγαθόπολις** (Ἀχτέπολι), μικρὰ κωμόπολις καὶ **Βασιλικὸν** (παλαιὸν καὶ νέον), κώμη ἐπίσημος, μεταξὺ Θράκης καὶ Ἀνατο-

λικῆς Ρωμυλίας. Οἱ κάτοικοι τῶν κωμῶν τούτων καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν ἀλιείαν καὶ τὴν ἀνθρακοποιεῖαν.

II. ΝΟΜΟΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ (ΒΙΤΩΛΙΩΝ) ΚΑΙ ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟΥ.

Οἱ τρεῖς οὗτοι νομοὶ κατέχουσι χώραν, ἣτις ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὑπὸ τῆς Θράκης, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ Νέστου ποταμοῦ, ὑπὸ τῆς Ἀνατολ. Ρωμυλίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Σερβίας καὶ τῶν νομῶν Σκόδρας καὶ Ἰωαννίνων. ἔχουσι πληθυσμὸν 2800000, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶνε Τοῦρκοι καὶ ὁμογενεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀλβανοί, ἄρκετοὶ Εὐρωπαῖοι καὶ ἄλλοι.

Οἱ ποταμοὶ τῆς χώρας ταύτης χύνονται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ εἶνε οἱ ἐξῆς, ὁ Νέστος, ὁ Στρυμών, ὁ Ἀξιός, ὁ μεγαλύτερος ὅλων καὶ ὁ Ἀλιάκμων.

Ἐπισημότερα ὄρη ἐνταῦθα εἶνε ἡ Ροδόπη, πλησίον τῆς Θρά-

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 13, — Ποῦ κεῖται τὸ Οἰκουμένικόν Πατριαρχεῖον; — Τί εἶνε ἡ Χρυσόπολις, ἡ Χάλκη, ὁ Βαθυρρύαξ; — Εἰς ποίαν θέσιν ὡς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν κεῖται ἡ Ἀδριανούπολις; — Πόσας ὥρας σιδηροδρομικῶς ἀπέχει ἡ Κωνσταντινούπολις τῆς Ἀδριανουπόλεως; — Ὀνόμαστο, τὸς παραλίους πόλεις τοῦ νομοῦ Κων)πόλεως. — Ἡ Ἀδριανούπολις μεσόγειος εἶνε ἢ παραλίαις; — Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸ Δεδε-Ἀγάτς. — Πῶς μεταβαίνει τις εἰς αὐτὸ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως; — Ποίαι πόλεις ἀπαντῶμεν ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Δεδε-Ἀγάτς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς; — Ποῦτος εἶνε ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς Προποντίδος; — Ποία πόλις τῆς Θράκης παράγει ἐξαίρετον καπνόν; — Ποία πόλις εὐρίσκεται εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐβρου; — Ποῦ κεῖται τὸ Μουσταφᾶ-πασᾶ, τὸ Βασιλικόν, ἡ Βιζύη, τὸ Σουφλίον, ἡ Μαρώνεια, ἡ Γκιουμουλτζίνα; — Ποία χειρόνησος σχηματίζεται μεταξὺ Μέλανος κόλπου καὶ Ἑλλησπόντου; — Πλησίον ποίου κόλπου κεῖνται τὰ Γανόχωρα; — Εἰς ποίαις πόλεις τῆς Θράκης εἶνε ἀνεπτυγμένη ἡ βομ-
βοκροτοφία;

κης, ὁ Ὁρβηλος, τὸ Παγγαῖον, ὀνομαστὸν εἰς τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὰ πλούσια αὐτοῦ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ὁ Ὀλυμπος, κατοικία τῶν ἀρχαίων θεῶν, τὰ Καμβούνια, ὁ Λάκμων, τὸ Βόϊον, ὁ Σκάροδος (Γτάρ-δάγ) καὶ εἰς τὴν Χαλκιδικὴν ὁ Ἄθως (Ἄγ. ὄρος).

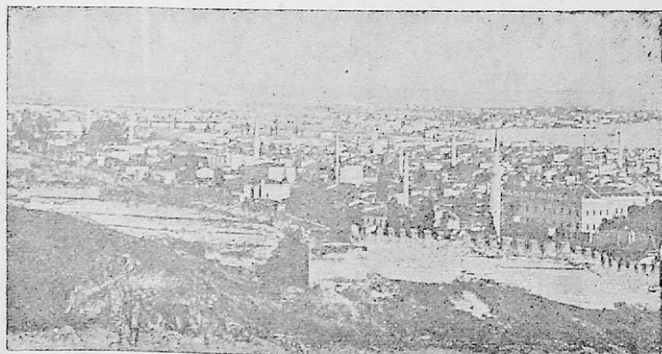
Οἱ τρεῖς οὗτοι νομοὶ ἀποτελοῦσιν ἀρίστην χώραν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἕνεκα τῆς μεγάλης εὐφορίας δημητριακῶν καρπῶν, βάμβακος, οἴνου, ὀπίου, δασικῶν προϊόντων καὶ πρὸ πάντων ἐξαίρετου καπνοῦ, τοῦ ὁποῦλου γίνεται μέγα ἐμπόριον. Ἀλλὰ καὶ ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ μεταλλεῖα ἐνταῦθα εἶνε ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένα.

Καθ' ὅλην τὴν χώραν ταύτην οἱ ὀρθόδοξοι διατηροῦσι πολλοὺς ναοὺς καὶ πολλὰ σχολεῖα, καλῶς κατηρτισμένα.

α'. Νομὸς Θεσσαλονίκης, τουρκιστὶ Σελανίκ βιλαγετί
(κάτοικοι ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατομμύριον).

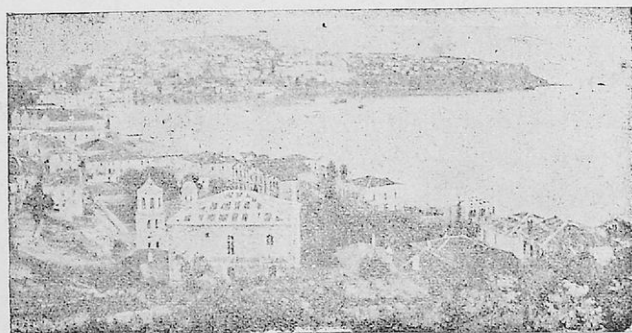
Δικαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς 3 διοικήσεις: **Θεσσαλονίκης, Σερρών καὶ Δράμας.**

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ εἶνε ἡ **Θεσσαλονίκη** (Σελανίκ). Ἡ πόλις αὕτη κειμένη εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ἄλλοτε ὀνομάζετο Θέρμη, ὁ

Θεσσαλονίκη

ὁ Κασσανδρος, ὁ στρατηγὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὠνόμασεν αὐτὴν Θεσσαλονίκην ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς συζύγου του. Εἶνε ἐμπορικώτατος λιμὴν καὶ ἔδρα στρατιωτικοῦ διοικητοῦ καὶ Μητροπολίτου· ἔχει 70 χιλ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ εἶνε ἐβραῖοι, καὶ συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Εὐρώπην. Οἱ ὀρθόδοξοι διατηροῦσιν ἐνταῦθα ἄριστα Γυμνάσια, Ἐμπορικὴν σχολὴν, πολλὰ μικρότερα σχολεῖα καὶ Ὀρφανοτροφεῖον (Παπάφειον), τὸ ὁποῖον εἶνε μεγαλοπρεπέστατον οἰκοδόμημα, Νοσοκομεῖον καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Ἀρχαῖα κτίρια ἐνταῦθα εἶνε, ἡ ἀψὶς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου (Ἑσκι-τζαμι) καὶ ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας. **Νιάουδα** (Νέα Λυγούστια 8 χιλ. κατ.), παράγει ἐξαιρετον οἶνον καὶ μάλλινα ὑφάσματα. **Βέρροια** (Κκραφέρια), ἔδρα Μητροπολίτου, εἶνε ὀνομαστή, διότι ἐν αὐτῇ ἐδίδαξεν ὁ Ἀπ. Παῦλος. **Βοδενά** (Αἰγλί καὶ Ἑδεσσα 13 χιλ. κ.), ἀρχαία πρωτεύουσα· κεῖται ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται πόλεις κεῖνται ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης—Μοναστηρίου. **Γιαντισά** (Γενιτζέι βαρδάρ 9 χιλ. κατ.), κεῖται πλησίον

Καβάλλα

τῆς ἀρχαίας Πέλλης, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Μ. Ἀλεξάνδρος. **Σέρροι**, (Σιρόζ), μεσόγειος παρὰ τὸν Στρυμόνα πόλις καὶ ἔδρα Μητροπολίτου,

ἔχει 45 χιλ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶνε ὁμογενεῖς ὀρθόδοξοι. **Δράμα** (κάτ. 10000) παρὰ τοὺς ἀρχαίους Φιλίππους, εἶνε ἔδρα Μητροπόλεως, συνδέεται μὲ τὰς Σέρρας διὰ σιδηροδρόμου, καὶ παράγει ἐξαίρετον καπνόν. **Νευροκόπιον** (8 χιλ. κατ.), εἶνε ἔδρα Μητροπόλεως. **Μελένικον** (Μενλίκ κατόικοι 7000). **Στρώμνιτσα** (13 χιλ. κατ.), ἔδρα Μητροπόλεως. **Καβάλλα** (Νιζέπολις καὶ Χριστούπολις), εἶνε σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς 30 χιλ. καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καπνοῦ καὶ ἄλλων προϊόντων καὶ δικτηροῦσι καλὰ σχολεῖν καὶ Νοσοκομεῖον. Δύο ὥρας μακρὰν κεῖται τὸ ἀρχαῖον **Πράβιον** ἢ **Πραβίστα** (κάτ. 3500), ἔδρα τοῦ Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως. **Βελεσδὰ** (Κισπουλοῦ) παρὰ τὸν Ἀξιόν.

Παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος καὶ εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι πόλεις Ἀμφίπολις, Ἡτών καὶ Ἀπολλωνία.

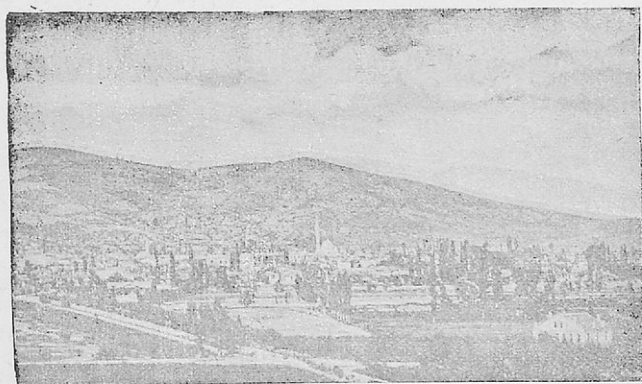
Εἰς τὸν νομόν Θεσσαλονίκης ἀνήκει καὶ ἡ **Χαλκιδική**. Ἐκ τῶν τριῶν αὐτῆς μικρῶν χερσονήσων, ἐπισημοτέρα ἡ τοῦ Ἀγίου Ὁρους, εἶνε ὀνομαστή διὰ τὴν ὥραιαν τοποθεσίαν καὶ τὰ 21 ὀρθόδοξα μοναστήριά της. **Δάφνη**, μικρὸς λιμὴν, εἶνε ἐπίνειον τοῦ Ἀγίου Ὁρους. **Καρυαί**, κωμόπολις μεσόγειος. Ἐν αὐτῇ ἐδρεύουσιν ὁ διοικητὴς καὶ ἡ Σύναξις τοῦ Ἀγ. Ὁρους, ἀποτελουμένη ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν μονῶν. **Πολύγυρος**, ἔδρα τοῦ Μητροπόλεως Κασσανδρείας. **Στάγειρα**, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους.

Εἰς τὴν Χαλκιδικὴν ὑπῆρχον ἄλλοτε μεγάλαι ἀποικίαι καὶ πόλεις, ὡς ἡ Ὀλυνθος, ἡ Ποτίδαια καὶ ἄλλαι. Ἐνταῦθα παρὰ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἰσφύεται ὁ τόπος, ὅπου ὁ Ξέρξης ἐδοκίμασεν ἡ ἐνώση τὸν Σιγγιτικὸν μὲ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον.

β'. Νομός Μοναστηρίου ἢ Βιτωλίων,
τουρκιστὶ Μοναστήρ βιλαγετί, (κάτ. 840 χιλ.)

Ὁ νομὸς οὗτος διακρίνεται εἰς τὰς ἐξῆς 5 διοικήσεις **Βιτωλίων**,
Κορυτσᾶς, **Δεβρῶν** (Δίβρα), **Ἐλασσόνορος** καὶ **Σερβίων**.

Πρωτεύουσχ τοῦ νομοῦ εἶνε τὸ **Μοναστήριον** (Βιτώλια, τουρκ.
Μοναστήρ), ὡρσία πόλις ἐπὶ καταφύτου κοιλάδος, μὲ λαμπρὰς οἰκο-
δομὰς καὶ 60 χιλ. κατοίκους. Βρέχεται ἀπὸ τὸν παραπόταμον τοῦ
Ἀξιοῦ Ἐριγῶνα, συγχωινῶναι μὲ τὴν Θεσσαλονίκην διὰ σιδηρο-
δρόμου καὶ εἶνε ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίκης. **Καστορία**

Μοναστήριον

(Κεσριέ, 20 χιλ. κάτ.), κεῖται πλησίον τῆς ὁμωνύμου λίμνης. Οἱ κά-
τοικοι αὐτῆς οἱ περισσότεροι εἶνε ὀρθόδοξοι, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμ-
πόριον, πρὸ πάντων γουναρικών. Ἡ Καστορία εἶνε ἔδρα Μητροπολί-
του. **Κορυτσᾶ** (Κιούρτζε, 18 χιλ. κατ.), ἔχει ὀνομαστήν ἀγορὰν
καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου. **Περλεπές** (13 χιλ. κατ.)· ἐδῶ κατ'
ἔτος γίνεται μεγάλη ἐμπορικὴ πανήγυρις. **Κρούσοδον**, εἶνε ἔδρα
τοῦ Μητροπολίτου Πρεσπῶν. Οἱ κάτοικοι (10 χιλ.), ὅλοι σχεδὸν εἶνε
ὀρθόδοξοι. **Ἀχρίς** ἢ **Ὀχρίς** (κάτ. 15000), κεῖται παρὰ τὴν ὁμῶ-

νυμον λίμνην. Εἰς τὰ Ν. τοῦ νομοῦ καίνττι τὰ **Σέρβια** (Σέρφι-
τσε κάτ. 3500), ἡ **Σιάτιστα** (7 χιλ. κάτ.), ἡ **Κοζάνη** (κάτ. 10000)
καὶ τὰ **Γρεβενά** (Κέρπινα), ἔδραϊ Μτροπολιτῶν μὲ καλὰ ὁμογενῶν
σχολεῖα. Εἰς τὴν Σιάτισταν λειτοφγεῖ τὸ **Τραπάντζειον**, πλησίον
δὲ αὐτῆς τὸ **Τδοτύλκειον** γυμνάσιον.

Εἰς τὸν νομὸν Μοναστηρίου ἀνήκει καὶ ἡ ἐπαρχία **Ἐλασσό-
νος** ἢ **Βόρειος Θεσσαλία**, τὸ μέρος δηλ. τῆς Θεσσαλίας, τὸ
ὅποιον ἐξουσιάζει ἡ Τουρκία καὶ βρέχει ὁ **Ξερίας**, παραπόταμος
τοῦ Πηνειοῦ. Ἡ Βόρ. Θεσσαλία ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Καμβουνίων
ὁρέων μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου καὶ περιλαμβάνει τὰς κόμας
Ἐλασσόνα (Ἀλασσόνιζ), **Βλαχολεῖδαδον**, **Τσαριτσάνην** καὶ
τὰς κειμένας παρὰ τὸν Θερμ. κόλπον, **Λιτοχώριον**, **Πλαταμῶ-
να**, **Κατερίναν** καὶ **Κίτρος** (ἡ ἀρχαία Πύδνα). Ἡ Ἐλασσὼν εἶνε
ἔδρα Μητροπολίτου.

γ'. Νομὸς Κοσσυφοπεδίου, τουρκ. Κόσσοβα βίλαγετί.

(κάτοικοι 900,000).

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς 6 διοικήσεις: **Σκοπίων**,
Πρισίνας, **Νόβι** ἢ **Γενῆ-παζάρ**, **Πρεζρένης**, **Ἰπεκίου**
καὶ **Τάσλιτζας**.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ **Σκόπια** (Ούσκιούπ), εἶνε ὀχυρὰ καὶ
ἐμπορικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Ἀξιοῦ, μὲ 60 χιλιάδας κατοίκους. Συνδέε-
ται διὰ σιδηροδρόμου μὲ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπολί-
του. **Πρεζρένη** (20 χιλ. κατ.), πλησίον τοῦ ὄρους Σκάρδου, εἶνε
ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Ρασκοπρεσρένης. **Ἰπέκιον**, **Πρισίνα**,
Μητροβίστα καὶ πρὸς Β. τὸ διαμέρισμα τοῦ **Νόβι παζάρ**,
μὲ ὠρεῖαν ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.

III. ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

(τουρκ. Γιάννια βίλαγετὶ κ. 600 χ.)

Κεῖται μεταξύ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ νομοῦ Σκόδρας, βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ διαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς 4 διοικήσεις. **Ἰωαννίνων, Πρεβέζης, Ἀργυροκάστρου καὶ Βερατίου.**

Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Ἑλλάδος χωρίζεται διὰ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλου καὶ τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ, ἀπὸ τοῦ νομοῦ Βιτωλίων διὰ τοῦ **Λάκμονος** καὶ τοῦ **Βοΐου** ὄρους καὶ ἀπὸ τοῦ νομοῦ Σκόδρας διὰ τοῦ ποταμοῦ Γενούσου. Οἱ περισσότεροι κάτοικοι ἐνταῦθα εἶνε Ὀθωμανοὶ καὶ ὁμογενεῖς (Τόσκοι, Λιάπιδες, Τσάμιδες), ἀσχολούμενοι εἰς διαφόρους τέχνας, εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Κυριώτεροι ποταμοὶ τοῦ νομοῦ εἶνε ὁ **Ἀραχθος**, μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ὁ **Ἀχέρων** (Μαυροπόταμος), ὁ ὁποῖος σχηματίζων τὴν ἐλώδη Ἀχερουσίαν λίμνην, χύνεται εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ἀπέναντι τῶν Παξῶν, ὁ **Θύαμις** (Καλαμῆς) καὶ ὁ **Ἀῶς** (Βιβίσα)

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 14 — Τί εἶνε ὁ Νέστος, τὸ Παγγαῖον, ἡ Βόλβη; — Ποία πόλις εἶνε ἡ πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους; — Ποία μεγάλη πόλις ἀπαντᾷ εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον; — Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν Καθάλλαν, τὴν Δράμαν, τὰς Σέρρας, τὴν Καστορίαν, τὴν Κοζάνην. — Μὲ ποίας πόλεις συνδέεται σιδηροδρομικῶς ἡ Θεσσαλονίκη; — Ποία πόλις τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας ψημίζεται διὰ τοὺς οἶνους τῆς, καὶ ποταὶ διὰ τὸν καπνὸν τῶν; — Ποῦ λειτουργεῖ τὸ Τσούλειον Γυμνάσιον; — Εἰς ποίαν πόλιν κατ' ἔτος γίνεται μεγάλη ἐμπορικὴ πανήγυρις; — Ποία πόλις κεῖται πλησίον τοῦ Σκάρδου; — Πόθεν ἡ Θεσσαλονίκη ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς; — Ποῖαι ἀρχαῖαι πόλεις ἦσαν ποτε ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς; — Ὄνόμασον πόλεις τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας, κεimέναι πλησίον λιμνῶν. — Εἰς ποίους νομοὺς ἀνήκουσιν αἱ πόλεις Μοναστήριον, Βελεσσά, Κορυτσά, Σκόπια, Πρεσρῆνη, Κρούσοβον; — Ποίαν διεύθυνσιν θὰ λάβῃ τις μεταβαίνων ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Σκόπια, Βοδενά, Μελένικον, Στρώμνιτσα;

ὁ μέγιστος πάντων· ἐκ δὲ τῶν ὁρέων ἐπισημότερα εἶνε τὰ **Κεραύνια** (Βουνὰ τῆς Χειμάρρας), πλησίον τῆς παραλίας, ὁ **Λάκμων** (Ζυγός), ὁ **Πίνδος** καὶ ὁ **Τόμαρος** (Ὀλύτσικον ἢ Μιτσικέλι).

Ὁ νομὸς Ἰωαννίνων ἔχει κλίμα εὐκρατον καὶ ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορον μόνον εἰς τὰ πεδινὰ μέρη, παράγον ἐσπεριδοειδῆ, δημητριακοὺς καρπούς, καπνὸν καὶ ἔλαιον.

Ἰωάννινα

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ **Ἰωάννινα** (Γιάννις), κεῖται ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπόλεως. Τὰ Ἰωάννινα, ὡραιοὶ πόλεις, ἔχουσι 40 χιλ. κατοίκους καὶ συντηροῦσι λαμπρὰ σχολεῖα καὶ φιλάνθρωπικὰ καταστήματα. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ ἀρχαία Δωδώνη, ὅπου ὑπῆρχε περίφημον μαντεῖον τοῦ Διός. Εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων κείνται διάφορα χωρία, τὰ ὅποια μὲν ἐν ὄνῃμα λέγονται **Ζαγοροχώρια**. Οἱ κάτοικοι τούτων 45 χιλ. φημίζονται διὰ τὴν

οιλομουσίαν των. **Μέτσοδον** (8,000 κατ.), εἶνε μικρὰ ὄρεινὴ κω-
μόπολις. **Δέλδινον** (3,000 κατ.), κεῖται ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας.
Αργυρόκαστρον (Ἐργκερί 12,000 κατ.), εἶνε ἔδρα τοῦ Μητρο-
πολίτου Δρυϊνουπόλεως καὶ ἐξάγει καπνόν, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευά-
ζεται ταμβάκος. **Κόνιτσα** (10 χιλ. κατ.), ἔδρα Μητροπολίτου.
Πρεμετὴ (5000 κατοίκ). **Τεπελένη** (Τεπεδελέν) παρὰ τὸν Ἀῶν,
Βεράτιον (Βελέγρχδα), ἐπὶ παρχποτάμου τοῦ Ἀψου, εἶνε ἔδρα Μη-
τροπολίτου. **Πρόβεζα** (6,000 κατ.), ἔδρα Μητροπολίτου, παρὰ τὴν
ἀρχαίαν Νικόπολιν, εἶνε ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, κειμένη παρὰ τὸν
Ἀμβρακικὸν κόλπον. Παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ μικρὰ Ἀχερουσίαι λίμνη,
διὰ τῆς ὑποίας, ὁ Χάρων, κατὰ τοὺς μύθους τῶν ἀρχαίων διεπόρθη-
μευεν εἰς τὸν Ἄδην τοὺς νεκρούς. **Ἅγιοι Σαράντα** ἐπίνειον τῆς
χώρας, κεῖται ἀπέναντι τῆς Κερκύρας. **Αὐλῶν** (Ὁρικός. 7 χιλ. κατ.),
παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ἔχει κλῆμα νοσηρόν. **Παραμυθία** (Ἀϊ-
δονάτ κ.τ. 6,000), ἔδρα Μητροπολίτου· πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ δια-
μέρισμα τοῦ **Σουλίου**, ἀποτελούμενον ἀπὸ 11 χωρίων ἐκτισμένον
ἐπὶ βράχων.

Τὰ Ἰωάννιναι, τὸ Μέτσοδον, τὸ Ἀχμποδον, τὸ Κεστοράτι καὶ ἄλλα
χωρίαι τοῦ νομοῦ, εἶνε πατρὶς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν Ζωσιμαδῶν,
Καπλινῶν, Ἀθέρωρ, Ζάππα, Ζωγράφου, Χατζηκώστα καὶ ἄλλων.

IV. ΝΟΜΟΣ ΣΚΟΔΡΑΣ

(τουρκ. Ἰσκόδρα βίλαγετὶ, κάτοικοι 300 χιλιάδες).

Ὁ νομὸς οὗτος κεῖται μετὰξὺ τῶν νομῶν Ἰωαννίνων, Μοναστηρίου
καὶ Κοσσυφοπεδίου, τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους
καὶ διαιρεῖται εἰς δύο διοικήσεις, τῆς **Σκόδρας** καὶ τοῦ **Δυρρα-
χίου**. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων, χωρίζεται διὰ τοῦ ποτα-
μοῦ Γενοῦσου, ἀπὸ δὲ τῶν νομῶν Βιτωλίων καὶ Κοσσυφοπεδίου διὰ
τοῦ Σκάρδου καὶ τῶν Κενδκουτῶν ὁρέων καὶ ἀπὸ τοῦ Μαυροβουνίου
διὰ τοῦ ὄρους Βερτίσκου.

(Ἀσημακ. Γεωγραφία)

Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰλλυριῶν, εἶνε γνωστοί μὲ τὸ ὄνομα **Γκέκνδες**. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶνε ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ ὁμογενεῖς ὀρθόδοξοι καὶ μερικοὶ Καθολικοὶ (Μυρδίται).

Ἐκ τῶν ποταμῶν τοῦ νομοῦ, ἐπισημότεροι εἶνε ὁ **Ἄψος**, ὁ **Γενοῦδος** (Σκουμπι), ὁ **Μᾶθις** καὶ ὁ **Δριλῶν** ἢ **Δρίνος**, (λευκὸς καὶ μέλας), ὁ μέγιστος πάντων, ὅστις διερχόμενος τὴν λίμνην τῆς Σκόδρας χύνεται εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος μὲ τὸ ὄνομα **Βογιάνας**. Ἐκ δὲ τῶν ὁρέων κυριώτερα εἶνε τὰ **Κανδοαῦια**, ὁ **Τόμαρος** καὶ ὁ **Σκάροδος**.

Ὁ νομὸς οὗτος ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν μὲν εἰς τὰ ὄρεινά, νοσῶδες δὲ εἰς τὰ πεδινὰ καὶ τὰ παράλια μέρη καὶ παράγει δημητριακοὺς καρπούς, βάρβακκ, ἔλαιον, οἶνον καὶ καπνόν.

Ἡ πρωτεύουσα **Σκόδρα** (τουρκ. Σκούταρι ἢ Ἰσκόδρα), εἶνε ὀχυρὰ, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πόλις, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, μὲ 50 χιλ. κατοίκους. Ἡ λίμνη αὕτη λέγεται καὶ **Λαβεῦτις**, τρέφει καλοὺς ἰχθῦς, καὶ εἶνε ἡ μεγάλυτέρα λίμνη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. **Κροΐα** (Ἀκτσέ-χισάρ) παρὰ τὸ Δυρράχιον, κεῖται ἐπὶ ἀποκρήμνων βράχων. **Τύρανα** (Ταϊράν 20,000 κατ.), ἡ ὠραιώτερα πόλις τῆς Ἀλβανίας, κεῖται πλησίον τοῦ Γενοῦσου. **Ἐλβασάν** (25 χιλ. κατοίκους), κεῖται ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας καὶ ἐν μέσῳ ἐλκιῶνων. **Δυρράχιον** (Διράτε), ἡ ἀρχαία Ἐπίδαμνος, εἶνε ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ ἔδρα Μητροπολίτου. **Ἀλβέσιον** (Λισσός, τουρκ. Λές), παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δρίνου. Ἐδῶ ὑπάρχει ὁ περίφημος ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου.

V. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

κάτοικοι (2,200,000).

Ἡ **Βουλγαρία** (τουρκ. Βουλγαριστάν), εἶνε ἡγεμονία ὑποτελῆς εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ κεῖται μεταξὺ Ρουμανίας, Σερβίας, νομοῦ Κοσσυφοπεδίου, Ἀνατολ. Ρωμανίας καὶ Εὐξείνου πόντου.

Ὁ ποταμὸς **Δούναβις** χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ρουμανίαν, ὁ **Τυρόκ**, παρχπόταμος τοῦ Δουνάβεως ἀπὸ τὴν Σερβίαν καὶ τὸ ὄρος **Αἷμος**, ἀπὸ τὴν Ἀνατολ. Ρωμυλίαν. Μόνον ὀλίγον μέρος αὐτῆς πρὸς Α. βρέχεται ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

Ὁρη αὐτῆς κυριώτερά εἶνε ὁ **Αἷμος** καὶ τὸ **Σκόμιον**, ποταμοὶ δὲ ὁ **Δούναβις**, μὲ διαφόρους παρχποτάμους, ἐξ ὧν κυριώτεροι εἶνε ὁ **Τυρόκ**, ὁ **Ίσκερος** καὶ ὁ **Ίάντρας**.

Ἡ Βουλγαρία ἔχει κλίμα ἄρκετὰ ψυχρόν, ἀλλ' ὑγιεινόν, καὶ ἔδαφος εὐφορὸν, παρ' ὅσον πολλοὺς δημητριακοὺς κερποὺς καὶ ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα. ἔχει προσέτι ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, μικρὰν βιομηχανίαν χονδρῶν ὑφασμάτων, βυρσοδεψίαν, ἱκνήν ἀπὸ τὰ δάση ξυλείαν καὶ ὀλίγα ὀρυκτά.

Εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατοικοῦσι Τοῦρκοι, Βούλγαροι, Ἕλληνες (60 χιλιάδες) καὶ ἄλλοι. Οἱ Βούλγαροι, ἑτάτταροι τὴν κατὰ γῶγὴν καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν χριστιανοὶ σχισματικοί, εἶνε ὑποτελεῖς εἰς τὴν Τουρκίαν.

Πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας εἶνε ἡ **Σόφια** (80 χιλ. κ.τ.), ὀνομασθεῖσα τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὸν νῦν τῆς ἀγίας Σοφίας, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄλλοτε ἐδῶ. Ἀπέχει τῆς Κωνσταντινουπόλεως 20 ὥρας σιδηροδρομικῶς. **Γάβροβον** (10 χιλ. κ.τ.) ἐπὶ τοῦ Ἰάντρα καὶ ἐπὶ ὁρείας τοποθεσίας, ἔχει μικρὰν βιομηχανίαν ὑφασμάτων. **Τύρναβος** (15 χιλ. κ.τ.) ἄρχαία πρωτεύουσα **Πλέβνα** (20 χιλ. κ.τ.), εἶνε ὀχυρὰ πόλις. **Σοῦμλα**, (23 χιλ. κ.τ.), συνδέεται μὲ τὸ Ρουσσοῦκιον. Ἐπὶ δὲ τοῦ Δουνάβεως κεινται αἱ ἐξῆς κατὰ σειρὰν πόλεις **Βιδί-**

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 15.—Ὅνομασον τὰ ὅρια τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων.—Ποιά θάλασσα βρέχει τὸν νομὸν Σκόδρα;—Ποῖα ὄρη κεῖνται παρὰ τὴν παραλίαν τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων;—Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ Ἰωάννινα, τὸ Βεράτιον, τὸ Μέτσοδον, τὴν Παραμυθίαν.—Τί παράγει τὸ Ἀργυρόκαστρον;—Ποῦ κεῖται τὸ διαμέρισμα τοῦ Σουλίου;—Μεταξὺ ποίων χωρῶν κεῖται ὁ Σκάρδος καὶ ὁ Βερτίσκο;—Ποῦ χύνεται ὁ Δρῖνος;—Ποία πόλις κεῖται παρὰ τὴν Λαβεῶτιν λίμνην καὶ ποία παρὰ τὴν Παμβώτιν;—Ποία εἶνε ἡ ὠραιότερα πόλις τοῦ νομοῦ Σκόδρας καὶ ποῖος κόλπος αὐτοῦ ἀπαντᾷ εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

νιον, Νικόπολις, Σίστοβον, Ρουστδούκιον (30 χιλιά-
κατοίκους), καὶ **Σιλίστρια** (11 χιλιάδας κατοίκους), **Βάρνα**
(Ὁδησσός), ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, εἶνε ἔδρα Μη-
τροπόλεως καὶ ἔχει 35 χιλ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων ἄρκετοὶ εἶνε
Ἕλληνες ἔμποροι, διατηροῦντες ναοὺς, καλὰ σχολεῖα καὶ νοσοκομεῖον.
Ἡ Βάρνα συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τὸ Ρουστδούκιον.

VI. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΩΜΥΛΙΑ

τουρκιστὶ Ρουμ-ιλίϊ-σαρκί· (κατ. 1 ἑκατομμ.).

Τοιοιουτρόπως ὀνομάζεται τὸ πρὸς Β. τῆς Θράκης μέρος, τὸ
ὁποῖον χωρίζεται ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας διὰ τοῦ ὄρους Αἵμου καὶ βρέ-
χεται ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς πολλοὶ εἶνε Μωχμεθανοὶ καὶ ὁμογενεῖς
(80 χιλ.), οἱ δὲ λοιποὶ Βούλγαροι, Εὐρωπαῖοι καὶ ἄλλοι.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ρωμυλία (Ρουμ-ιλίϊ-σαρκί) λέγεται καὶ **προνο-
μιουῆχος ἐπαρχία** καὶ τὸ μὲν πρὸς Β. αὐτῆς μέρος εἶνε ὄρεινόν,
τὸ δὲ πρὸς Ν. πεδινόν, βρεχόμενον ἀπὸ τὸν Ἑβρον καὶ τοὺς παραπο-
τάμους τοῦ Τούντζαν καὶ Ἀρδαν.

Ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς
καρπούς, οἶνον, ὄρυζαν καὶ πολλὰ ρόδα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατασκευάζε-
ται καλὸν ροδέλαιον.

Ἡ πρωτεύουσα **Φιλιππούπολις** (Φίλιππε), κεῖται ἐπὶ τοῦ
Ἑβρου, εἶνε ὥραία πόλις καὶ συνδέεται μὲ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Κων-
σταντινούπολιν διὰ σιδηροδρόμου. Ἐδῶ ὑπάρχουσι τὰ **Ζαρίφεια
διδασκαλεῖα**, συντηρούμενα διὰ χρημάτων τῆς οἰκογενείας τοῦ
εὐεργέτου Γεωργίου Ζαρίφη. Ἡ Φιλιππούπολις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ βασι-
λέως Φιλίππου, εἶνε ἔδρα Μητροπόλεως καὶ ἔχει 50 χιλ. κατοίκους,
ὧν οἱ πλείστοι ὁμογενεῖς, διατηροῦντες ναοὺς, καλὰ σχολεῖα καὶ φι-
λανθρωπικὰ καταστήματα. **Στενίμαχος** πρὸς Ν. ἔχει 15 χιλ.
κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶνε ὁμογενεῖς, διατηροῦντες

καλὰ σχολεῖα, **Τατὰρ-παζαρζίκ** ἐπὶ τοῦ Ἑβρου, ἐξάγει δημη-
τριακοὺς καρποὺς καὶ ἔχει 15 χιλ. κατοίκους. **Ἑσκι-Ζαγορά** καὶ
Γενῆ-Ζαγορά εἶνε πόλεις ἐμπορικαί, συνδεόμεναι σιδηροδρομικῶς.
Καδακλῆ (9 χιλ. κατ.), κωμόπολις παρὰ τὰ σύνορα τοῦ νομοῦ
Ἀδριανουπόλεως κατοικεῖται ἀπὸ Ἑλλήνας. **Κεζανλῆκ** (12 χιλ.
κατοίκους), παρὰ τὸν ΑἼμον, εἶνε ὀνομαστὸν διὰ τοὺς ροδῶνας του.
Σήλινμος (Ἰσλιμιέ 25 χιλ. κατ.), πλησίον τοῦ ΑἼμου, ἔχει βιομη-
χανίαν χονδρῶν ὑφασμάτων (σαχιακίων). **Ἰάμπολις** (Γιάμπολου),
κωμόπολις ἐπὶ τοῦ Τούντζα. **Πύργος** (Βουργάζ), λιμὴν τῆς Ἀνα-
τολικῆς Ρωμυλίας, συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Ἰαμπόλεως
καὶ Φιλιππουπόλεως, ἔχει λαμπρὰ ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ 15 χιλ.
κατοίκους, ὧν οἱ πλείστοι ὁμογενεῖς. Αἱ πρῶτοι κωμοπόλεις **Σωζό-**
πολις (4000 κατ.), **Ἀγχιάλος** (Ἀχιολοῦ 6 χιλ. κατ.) καὶ **Με-**
σθυβρία (2500 κ.), εἶνε ἔδραι Μητροπολιτῶν καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ
ὁμογενῶν, οἵτινες κατχγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωργίαν, εἰς
διχοφύρους τέχνας, εἰς τὴν ἀλιείαν καὶ τὴν παραγωγὴν ἔλατος.

VII. ΒΟΣΝΙΑ καὶ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

τουρκ. Βόσνα Ἑρσέκ, (κατοίκους 1 1/2. ἑκατομμ.).

Ἡ Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη ἀποτελοῦσιν ἐπαρχίαν Τουρκικὴν, κει-
μένην μετὰξὺ Μαυροβουνίου, Νόβι-παζάρ, Σερβίας καὶ Αὐστρουγγα-
ρίας. Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα, Μωαμεθανοί, Χριστιανοί ὀρθόδοξοι καὶ
ὀλίγοι καθολικοί, καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν κτηνοτροφίαν
καὶ τὴν μεταλλουργίαν.

Ὅρη τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης εἶνε αἱ **Δυναρικαὶ Ἀλ-**
πεις, ποταμοὶ δὲ ὁ **Βόσνας**, ὁ **Δρῖνος** καὶ ὁ **Νάρων**.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶνε ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος ὄρει-
νόν, εὐφορον καὶ εἰς πολλὰ μέρη δασῶδες.

Πόλεις εἰς μὲν τὴν Ἑρζεγοβίνην εἶνε ἡ **Μοστάρη** ἐπὶ τοῦ Νά-

ρωνος, μὲ 15 χιλ. κατοίκους, εἰς δὲ τὴν Βοσνίαν τὸ **Σεράγεβο**ν (Βόσνα σεραι), ἐπὶ εὐφόρου τοποθεσίας· εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου, ἔχει 45 χιλ. κατοίκους καὶ συνδέεται μὲ τὴν Μοστάρην σιδηροδρομικῶς. **Βανιαλουκα** πρὸς Β. (26 χιλ. κατ.), συγκοινωνεῖ μὲ τὴν Αὐστρίαν σιδηροδρομικῶς.

Ἡ μετὰ τὴν Σερβίας, Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, Μαυροβουνίου καὶ τῶν νομῶν Σκόδρας καὶ Κοσσυφοπεδίου στενὴ καὶ ὀρεινὴ χώρα, ὀνομαζέται **Νόδι-παζάο**. Ἔχει ὁμώνυμον ὠραίαν πρωτεύουσάν μὲ 70 χιλ. κατοίκους (Τούρκους, ὁμογενεῖς, Σέρβους, Μαυροβουνίους καὶ Ἑβραίους), οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν Βανιαλουκάν.

VIII. ΝΗΣΟΙ

Εἰς τὴν Εὐρώπ. Τουρκίαν ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι τοῦ **Θρακικοῦ πελάγους**, διεσπαρμέναι μετὰ τὴν Χαλκιδικῆς χερσονήσου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ μεγαλόνησος **Κρήτη**.

α'. Νῆσοι τοῦ Θρακικοῦ πελάγους.

Ἐκ τούτων ἐπισημότεραι εἶνε ἡ **Θάσος**, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου. Εἶνε κατὰ φύτον καὶ εὐφωρος, παράγουσα ἔλαιον, οἶνον, μέλι, δημητριακοὺς καρποὺς καὶ ζυλεῖαν. Ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Θεσσαλονίκης καὶ ἔχει 16 χιλ. κατοίκους, ὁμογενεῖς. Ἡ **Σαμοθράκη** (Σεμένδερικ), ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου, ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Ἀδριανουπόλεως. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς 5 χιλ. περίπου, εἶνε ἐπίσης ὁμογενεῖς καὶ κατὰ γένος εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν κατασκευὴν ζυλινθράκων. Ἡ **Ἰμβρος**, ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, εἶνε ὀλίγον καλλιεργημένη καὶ ἔχει 10 χιλ. κατοίκους ὁμογενεῖς· ἀνήκει εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Λήμνου καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου. Ἡ **Λήμνος** (25 χιλ. κατ.), ἡ μεγαλύτερά ἐκ τῶν νήσων τοῦ Θρακικοῦ

πελάγους, ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Αἰγαίου καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου. Κυριώτερον προϊόντα αὐτῆς εἶνε κηρός, τυρός, ἔλαιον καὶ μέταξ.

β'. Κρήτη.

Ἡ **Κρήτη** (τουρκ. Γκερίτ), κειμένη εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, εἶνε μεγάλη νῆσος καὶ ἔχει 350 χιλ. κατοίκους, Μωαμεθανούς καὶ Χριστιανούς.

Ἡ βόρειος περχλίς αὐτῆς σχηματίζει σημαντικούς κόλπους, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶνε, ὁ κόλπος τῆς **Κισάμου**, τῆς **Κυδωνίας** ἢ τῶν **Χανίων**, τῆς **Σούδας**, μὲ ἀσφαλέστατον λιμένα, τοῦ **Ἀλμυροῦ**, τοῦ **Ἡρακλείου**, τοῦ **Μιραμπέλου** καὶ τῆς **Σιτείας**. Εἰς τὴν νότιον περχλίαν σχηματίζεται ὁ κόλπος τῆς **Μεσσήρας** καὶ τῆς **Ἱεραπέτρας**.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Κρήτης εἶνε χειμκρῶδεις, διότι ξηραίνονται τὸ θέρος. Ἐξ αὐτῶν ἀξιολογώτερος εἶνε ὁ **Γεροπόταμος**, ὁ ὁποῖος βρέχει τὴν μεγάλην καὶ εὐρορον πεδιάδα τῆς Μεσσαράς.

Ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Κρήτης, ἄξιον λόγου εἶνε τὰ **Λευκὰ ὄρη**, ἢ **Ἴδον** (Ψιλορήτης) καὶ ἡ **Δίκτη**. Ἡ **Ἴδον** (2500 μ. ὕψ.), εἶνε τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς νήσου, ἀπὸ δὲ τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς αὐτοῦ φαίνεται ὅλη ἡ Κρήτη, πολλὰ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ νῆσος ἀπέχει 9 χμ. Ἐδῶ ἔκειτο καὶ ὁ ἀρχαῖος Λαθύριθος.

Τὸ κλίμα τῆς Κρήτης εἶνε πολὺ ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος γονιμώτατον καὶ κατάρτυον, κυρίως ὑπὸ ἐλκιῶνων· παράγει δημητριακοὺς κερπούς, ἔλαιον, μέταξαν, ἄριστον σάπωνα, τυρόν, ἄρθρον λεμόνια, πορτοκάλια, ξυλοκέρατα καὶ διαφόρους ἄλλας ὁπώρας.

Ἡ πρωτεύουσα **Χανία** (Κυδωνία), εἶνε ὡραία πόλις καὶ ἔχει 30 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον. Παρὰ τὰ **Χανία** (1 1/2 ὥραν μακράν), εὕρεσκειται ὁ ἀσφαλέστατος λιμὴν τῆς **Σούδας** καὶ τὸ ὡραῖον προάστειον **Χαλέπα**. **Ρέθυμνος** (Ρέσμο), δέκα ὥρας μακράν τῶν Χανίων, ἔχει 25 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπό-

ριον ἑλάλου καὶ τὴν κατασκευὴν σάπωνος. **Ἡράκλειον** (Κάνδια), ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς νήσου, εἶνε ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης καὶ ἔχει 40 χιλ. κατοίκους. Ἐνταῦθα παρὰ τὴν ἀρχαίαν Κνωσσὸν εὐρέθησαν πολὺτιμα ἀρχαῖα κειμήλια. **Νεάπολις** ἢ Λασιθιον (Λασίτ), εἶνε ὥρεια μεσόγειος πόλις. **Σφακιά** παρὰ τὴν νοτίαν παραλίαν.

. ΕΛΛΑΣ (2750000)

Τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος ἰδρυθὲν τῷ 1830, κεῖται ἐπὶ τῆς χερσονήσου τοῦ Αἰῶμου, πρὸς Ν. τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας, μεταξὺ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ Αἰγαίου καὶ Ἰονίου πελάγους. Τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ δύο μεγάλᾳ τμήματα, τὸ **ἡπειρωτικὸν** καὶ τὸ **νησιωτικόν**. Καὶ τοῦ μὲν ἡπειρωτικοῦ μέρη εἶνε ἡ **Βόρειος**, ἡ **Μέση** ἢ **Στερεὰ Ἑλλάς**, καὶ ἡ **Πελοπόννησος**, τοῦ δὲ νησιωτικοῦ αἱ **νῆσοι τοῦ Αἰγαίου** καὶ αἱ **νῆ-**

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 16.—Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν Φιλιππούπολιν.—Ἐπὶ ποίου ποταμοῦ εὐρίσκεται αὕτη;—Πῶς ἄλλως ὀνομάζεται ἡ Ἀνατολικὴ Ρωμυλία;—Ποία θάλασσα βρέχει τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Ἀνατολ. Ρωμυλίαν;—Ποία πόλις εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τοὺς ροδωνάς της καὶ ποία διὰ τὰ χονδρὰ ὑφάσματα της;—Πῶς ὀνομάζεται ὁ λιμὴν τῆς Ἀνατολ. Ρωμυλίας;—Τί πολίτευμα ἔχει ἡ Βουλγαρία;—Εἰς ποῖον κράτος εἶνε ὑποτελής;—Ποῖος παραπόταμος χωρίζει τὴν Σερβίαν ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν;—Ὄνομασον τὰς παραδουναβίους πόλεις αὐτῆς.—Πλησίον ποίου ὄρους κεῖται ἡ Στενήμεχος;—Ποῦ κεῖται τὸ Νόβι-παζάρ;—Ποία εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς Βοσνίας;—Ἡ Βαυαρλοῦκα μεσόγειος εἶνε ἢ παράλιος;—Ποίας χώρας διέρχεται τις, ταξιδεύων παραλίως ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Πειραιᾶ, ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πρέβεζαν καὶ ἀπὸ Πρέβεζας εἰς Αὐλῶνα;—Ποία εἶνε ἡ μεγαλύτερα ἐκ τῶν Ὀρχικῶν νήσων;—Εἰς ποῖον νομὸν ἀνήκει ἡ Σαμοθράκη;—Ποίας χώρας καὶ θαλάσσης διέρχεται τις, ταξιδεύων ἀπὸ Καλλιπόλεως εἰς Κρήτην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αὐλῶνα;—Ποῦ κεῖται ἡ Κρήτη;—Ὄνομασον τοὺς κόλπους τῆς βορείου παραλίας αὐτῆς.—Πλησίον ποίου ὄρους ἔκειτο ὁ ἀρχαῖος Λαβύρινθος;—Ποία εἶνε ἡ πολυπληθεστέρα πόλις τῆς Κρήτης;—Ἡ πόλις Λασιθιον μεσόγειος εἶνε ἢ παράλιος;

δοι τοῦ Ἰονίου πελάγους. Εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦσι 2750000 Ἕλληνες καὶ ὀλίγιστοι ξένοι, ἀσχολούμενοι εἰς τὰς ἐπιστήμας, τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν σφηροτροφίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὴν νηυτιλίαν, τὴν σπογγαλίαν καὶ εἰς διαφόρους τέχνας. Πάντες εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἐκτὸς ὀλίγων Μωαμεθανῶν, Καθολικῶν καὶ ἑβραίων, οἱ ὅποιοι ἀπαντῶσιν εἰς τὰς νήσους, καὶ μερικὰς ἄλλας πόλεις.

Κόλποι.—Ἡ παρχλία τῆς Ἑλλάδος σχηματίζει πολλοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς κόλπους, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπισημότεροι εἶνε, εἰς μὲν τὸ Ἰόνιον πέλαγος ὁ **Ἀμβρακικός**, μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ὁ **Κορινθιακός**, μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς διώρυγος τῆς Κορίνθου ἐνοῦται μὲ τὸν Σαρωνικόν, ὁ κόλπος τῶν **Πατρῶν**, ὁ **Κυπαρισδιακός**, ὁ **Μεσσηνιακός** καὶ ὁ **Λακωνικός**. Εἰς δὲ τὸ Αἰγαῖον ὁ **Ἀργολικός**, ὁ **Σαρωνικός**, ὁ **Εὐβοϊκός**, ὁ **Μαλιακός** καὶ ὁ **Παγασητικός** ἢ **κόλπος τοῦ Βόλου**.

Χερσόνησοι καὶ ἀκρωτήρια.—Ἐκ τῶν χερσονήσων τῆς Ἑλλάδος κυριώτεραι εἶνε τῆς **Μαγνησίας**, τῆς **Ἀττικῆς** καὶ ἡ **Πελοπόννησος**, ἐκ τῆς ὁποίας ἀποχωρίζονται αἱ ἐξῆς μικρότεραι· ἡ **Μεσσηνιακὴ**, τοῦ **Ταυγέτου** ἢ τῆς **Μάνης**, ἡ **Λακωνικὴ** καὶ ἡ **Ἀργολικὴ**.

Ἀκρωτήρια ἄξιολογώτερά εἰς μὲν τὸ Ἰόνιον πέλαγος εἶνε, τὸ **Ἄκτιον** κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τὸ **Ρίον** καὶ **Ἀντίρριον** εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ὁ **Ἀραξος** (Καλόγηρα), ὁ **Χελωνάτας** (Γλαρέντζα), ἀπέναντι τῆς Ζακύνθου, τὸ **Κατάκολον** (Ἰχθύς), ὁ **Ἀκρίτας** (Βενέτικο) καὶ τὸ **Ταίναρον** (Κάβο-Ματαπάζ). Εἰς δὲ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος εἶνε ὁ **Μαλέας** (Κάβο-Μαλιᾶς), τὸ **Σκύλλαϊον** (Σπαθί) εἰς τὴν Ἀργολικὴν χερσόνησον, τὸ **Σούνιον** (Κάβο-Κολόνες), ἐπὶ τοῦ ὁποίου σῶζονται στῦλοι τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς, ὁ τρικυμιώδης **Καφηρεὺς** (Κάβο-δόρο), τὸ **Ἀρτεμίδιον** ἐπὶ τῆς νήσου Εὐβοίας, ἔνθα τῷ 480 π. Χ.

ἔγεινεν ἡ πρώτη κατὰ τῶν Περσῶν ναυμαχία καὶ ἡ Σηπιάς ἄκρα εἰς τὴν Μαγνησίαν.

Πορθμοὶ καὶ νῆσοι. — Πορθμοὶ τῆς Ἑλλάδος εἶνε, τῶν **Τρι-
νέρων**, μεταξὺ Φθιώτιδος καὶ Μαγνησίας, τοῦ **Εὐβοίου**, μεταξὺ
Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Εὐβοίας. Ὁ πορθμὸς οὗτος, γνωστὸς διὰ τὰς
παλλιρροίας του, ἔχει πλάτος 60 μέτρων καὶ ὥραζιν σιδηρᾶν γέφυραν,
διὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνεῖ ἡ Στερ. Ἑλλάς καὶ ἡ Εὐβοία. Ὁ πορθμὸς
τοῦ **Ρίου** καὶ **Ἀντιορίου** μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοπον-
νήσου, ὁ **Ἀμβρακικός**, εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ πολλοὶ ἄλλοι,
πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν νήσων.

Ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἡ **Εὐβοία** εἰς τὸ Αἰγαῖον
πέλαγος, ἔνθα ἀπαντῶσιν αἱ **Σποράδες** καὶ αἱ **Κυκλάδες**, εἰς
δὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος αἱ **Ιόνιοι νῆσοι** ἢ **Ἑπτάνησος**, τὰ
Κύθηρα καὶ ἄλλαι μικρότεραι.

ΣΗΜ. Περί ὁρέων, πεταχμῶν καὶ λιμνῶν ἰδιαιτέρως εἰς ἕκαστον
νομόν.

Κλίμα καὶ προϊόντα. — Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος, πρὸ πάντων
εἰς τὴν περὶ τὴν καὶ τὰς νήσους, εἶνε εὐχάριστον καὶ υγιεινόν, εἰς
τὰ μεσόγεια ποικίλον, ἕνεκα τῶν ὁρέων καὶ εἰς ὀλίγα μόνον μέρη
νυσῶδες ἕνεκα τῶν ἐλῶν. Τὸ ἔδαφος εὐφορον, παράγει πολλὰ καὶ
διάφορα προϊόντα, πρὸ πάντων σιτηρὰ, ὀπώρας, καπνόν, μεσημβρι-
νοὺς καρπούς, οἶνον, ἔλαιον, βόμβικα καὶ δασικὰ προϊόντα. Ἀλλὰ
τὸ κυριώτερον προϊόν τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἡ σταφίς, τῆς ὁποίας παρά-
γινται καὶ ἔτος 350 ἑκατομμ. ὀκάδες. Τὸ ἔδαφος παρέχει πρὸς
τούτοις καὶ πολλὰ ὀρυκτὰ, μέταλλα καὶ μέρμαρα· ἔχει, δὲ καὶ περὶ
τὰς ἑκατὸν ἱκατικὰς πηγὰς.

Βιομηχανία ἐμπορίον καὶ ἐκπαίδευσις. — Ἡ βιομηχα-
νία τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἥκιστα ἀνεπτυγμένη. Εἰς διάφορα αὐτῆς ἐργο-
στάσια καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸν Πειραιᾶ, τὰς Πάτρας,
τὸν Βόλον καὶ τὴν Σῦρον κατασκευάζονται πολλὰ καὶ καλὰ βιομη-
χανικὰ προϊόντα, κυρίως υφάσματα, σάπων, οἶνοπνεύματα, ἐπιπλα,

δέρματα (εἰς τὴν Σῦρον), διάφοροι μηχαναὶ καὶ ἄλλα, φημιζόμενα καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπόριον ὅλοεν προοδεύει καὶ διεξάγεται διὰ τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, σιδηροδρόμων καὶ τῶν ἀεροπλοίων. Ἡ παιδεία εἶνε ἀρκούντως διαδεδομένη καὶ καθ' ἑκάστην ἀναπτύσσεται ἐπὶ τὸ τελειότερον. Λειτουργοῦσι δὲ σήμερον ἐν Ἀθήναις ἑν Πανεπιστήμιον, Πολυτεχνεῖον, Πρακτικὸν Λύκειον, Βιομηχανικὴ Ἀκαδημία καὶ ἄλλαι στρατιωτικαί, ἐμπορικαὶ καὶ διάφοροι εἰδικαὶ σχολαί. Ἐπίσης εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰς πρωτευούσας τῶν νομῶν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ὑπάρχουσι 7 Διδασκαλεῖα, 38 Γυμνάσια, 270 ἑλλην. Σχολεῖα, 2700 Δημοτικὰ Σχολεῖα, 3 Ἱερατικαὶ Σχολαὶ καὶ 1000 Γραμματοσχολεῖα.

Γεώργιος Α'.

Πολίτευμα καὶ διοικ. διαίρεσις.—Ἡ Ἑλλὰς ἀνεκνήρυχθη βασιλείῳ τῷ 1832, ὅποτε βασιλεὺς ἐξελέγη **Ὁθων ὁ Α΄**, πρίγκιψ τῆς Βαυαρίας, κυβερνήσας μέχρι τοῦ 1862. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου μέχρι σήμερον κυβερνᾷ τὴν Ἑλλάδα **συνταγματικῶς** μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῶν ὑπουργῶν, ὁ ἐκ Δανίας **Γεώργιος ὁ Α΄**.

Διοικητικῶς ἡ Ἑλλὰς διαίρεται εἰς **26 νομούς**, οἱ νομοὶ εἰς **ἐπαρχίας** καὶ αἱ ἐπαρχίαι εἰς **δήμους**.

I. ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΛΛΑΣ, ΘΕΣΣΑΛΙΑ

(κάτοικοι 500 χιλιάδες),

Ἡ Βόρειος Ἑλλὰς ἐκτείνεται πρὸς Β. τῆς Μῆσης ἢ Στερεᾶς Ἑλλάδος, μεταξὺ Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ περιλαμβάνει κυρίως τὴν Θεσσαλίαν, ἐκτὸς τοῦ μέρους τῆς Ἑλασσό-

νος, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν Τουρκίαν. Δικιρεῖται δὲ εἰς πέντε νο-
μούς, τοὺς ἐξῆς: **Μαγνησίας, Λαοίδης, Καρδίτσης, Τρικ-**
κάλων καὶ Ἄρτης.

α'. Νομὸς **Μαγνησίας** (κάτοικοι 92 χιλ.).

Ὁ νομὸς **Μαγνησίας**, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι
Σκίαθος (2800 κατ.), **Σκόπελος** (5300 κατ.), **Ἀλόνησος**
(600 κατ.) καὶ τινες ἄλλαι μικρότεραι, ἔχει κλίμα εὐκρὲς καὶ ἔδα-
φος εὐφορώτατον, παράγον ἐκλεκτὰς ὀπώρας, ἔλαιον, γεώμηλα, ὄσ-
πρια, δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα καὶ καπνόν.

Ὅρη ἐνταῦθα εἶνε τὸ **Πήλιον**, ἐπὶ τῆς χερσονήσου **Μαγνησίας**,
κειμένης μετὰ τῆς Παγασητικῆς κόλπου καὶ Αἰγαίου πελάγους καὶ λι-
μνη ἡ **Βοιβνίς** (Κάρλα). Ἐπὶ τοῦ Πηλίου κατῴκει ὁ Κένταυρος
Χείρων.

Ἡ πρωτεύουσα **Βόλος**, ἔχει 18 χιλ. κατοίκους καὶ εἶνε ὡραία
ἐμπορικὴ πόλις καὶ ἐξαγωγικὸς λιμὴν ὅλης τῆς Θεσσαλίας. Ἐδῶ πλη-
σίον ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι **Παγαδαί**, ἐξ οὗ ἔλκεται τὸ ὄνομα ὁ κόλπος καὶ
ἡ **Ἰωλκός**, ὁπόθεν ἀνεχώρησεν ὁ Ἰάσων μὲ τοὺς Ἀργοναυτοὺς. Ὁ
Βόλος συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Λαρίσης, τῆς Καρδίτσης, τῆς Καλαμπά-
κας καὶ μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου. Πρὸς Α. τοῦ Βόλου
ἐπὶ τοῦ Πηλίου, τὸ ὁποῖον εἶνε κατὰ φύτον καὶ πλήρες ἱαματικῶν θά-
μνων, κεῖνται ἐν μέσῳ πολλῶν ὀπωροφόρων δένδρων 24 χωρία, μαγευ-
τικώτατα καὶ πλουσιώτατα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπισπνόμενα εἶνε ἡ **Ζα-**
γορά (3170 κατ.), ἡ **Πορταριά** (2500 κατ.), ἡ **Μακρινίτσα**
(5000 κατ.), αἱ **Μηλσαί** (2500 κατ.), αἵτινες συνδέονται μετὰ τοῦ
Βόλου διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἄλλ. **Φεραί** (Βελεστίνας), εἶνε ἀρχαία
κωμόπολις. Ἀλμυρὸς (4900 κατ.), πλησίον τοῦ Παγασητικοῦ,
ἐξάγει κκλόν καπνόν καὶ ἄλλα προϊόντα. Παρὰ τὸν Ἀλμυρὸν ὑπάρχει
τὸ χωρίον **Ἀϊδίνιον**, ἐνθα λειτουργεῖ ἡ Κασσαβέτειος γεωργικὴ
σχολή.

β'. Νομός Λαρίσης. (κατ. 86500).

Ὁ νομός οὗτος]κεῖται μεταξύ τῶν]νομῶν Τρικκάλων, Καρδίτσης, Φθιώτιδος. Μαγνησίας, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας. Ἐχει κλίμα ποικίλον ἄλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον κυρίως δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα, σῆσαμον, γεώμηλα, ἔλκιον καὶ ὄσπρια. Ἐχει προσέτι ἱκανὴν κτηνοτροφίαν καὶ βομβυκοτροφίαν.

Πτέμνη

Ἐκ τῶν ὄρεων τοῦ νομοῦ τούτου ἐπισημότερον εἶνε ὁ πολυκάρυφος Ὀλύμπος, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Ἑλλάδος (3000 μ.), ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν μυθολογίαν, κατῴκουν οἱ 12 Ὀλύμπιοι θεοὶ καὶ ἡ Ὕδα (Κίσσυχος) ἣτις χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου διὰ τῆς θαυμασίας κοιλάδος, τῶν Τεμπῶν. Ἀπὸ τὴν κοιλάδα ταύτην διέρχεται ὁ Πηνειὸς ποταμὸς (Σχλαμβρίας), ὅστις χύνεται εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, σχηματίζων πολλοὺς καταρράκτας καὶ παραποτάμους.

Ἐκ τῶν λιμνῶν τῆς χώρας ἀξιολογώτερον εἶνε ἡ **Βοιβνίς** καὶ ἡ **Νεζερόδς** (Ἀσκουρίς).

Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Λάρισα**, ἀρχαιοτάτη καὶ ὠρεία πόλις ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πηνειοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἀρκετὰ με-

Λάρισα

γάλη ὠρεία γέφυρα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (18 χιλ.), ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας. Ἡ Λάρισα συνδέεται μετὰ τοῦ Βόλου σιδηροδρομικῶς. **Τύρναβος** παρὰ τὸν Ξερίαν, παραπόταμον τοῦ Πηνειοῦ, ἔχει 5 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων. **Φάρσαλα**, ἡ ἀρχαία Φθία, ἐνώνεται μετὰ τὰς Φερὰς καὶ τὴν Κερδίτσαν διὰ σιδηροδρόμου, ἔχει 3 χιλ. κατοίκους καὶ παράγει διάφορα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Φαρσάλων κεῖνται οἱ ἱστορικοὶ λόφοι **Κυνὸς κεφαλαί**. Ἀγυιὰ (2600 κατ.), εἶνε λαμπρὰ κομόπολις παρὰ τὴν Ὀσσάν.

γ'. Νομός Τρικκάλων. (κάτ. 96 χιλ).

Κεῖται μεταξύ τῶν νομῶν Ἀρτης, Καρδίτσας καὶ τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας. ἔχει κλίμα ποικίλον ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορὸν, τὸ

Τρίκαλα

ὁποῖον ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων προϊόντων, (δημητριακῶν καρπῶν, ὀρύζη, σησάμου), παράγει καὶ τεύτλα, ἐξ ὧν κατασκευάζεται ζάχαρις.

Ἀπὸ τὰ χιονοσκεπῆ καὶ δασώδη ὄρη τοῦ νομοῦ τούτου, ἀξιολογώτερα εἶνε ἡ πολυκόρυφος καὶ δασώδης **Πίνδος** (Κόζακις) καὶ τὰ **Χάσια**, μεταξύ Εὐρώπ. Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος, ἐκ δὲ τῶν ποταμῶν ὁ **Πηνειὸς** καὶ ὁ παραπόταμος αὐτοῦ **Αἰθαῖος** (Τρικκαλήνιος).

Πόλεις ἐπισημότεραι εἶνε τὰ **Τρίκαλα**, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ κειμένη ἐπὶ ὠρικής τοποθεσίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (22 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἡ πόλις αὕτη ἐπῆθε ροδερὰς ζημίας ἀπὸ καταστρεπτικὴν πλημυραν τοῦ Αἰθαιῖου. **Καλαμπάκα** (Σταγοὶ 2300 κατ.), κεῖται πλησίον ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμων βράχων, αἵτινες καλοῦνται **Μετέωρα**. Ἐπὶ τῶν βράχων τούτων ἦσαν ἐκτισμέναι ἄλλοτε πολλὰ μοναστήρια, ἐξ ὧν σφύρονται μόνον ἐπτά, εἰς τὰ ὅποια οἱ περιηγηταὶ ἀναβαίνουν ἢ διὰ σχοινίων κλιμάκων, ἢ διὰ κοφίνων, ἀνασυρομένων ὑπὸ τῶν μοναχῶν.

Ἡ Κιλικία ἐνώνεται μὲ τὰ Τρίκκαλα καὶ τὴν Καρδίτσαν διὰ σιδηροδρόμου. **Μαλακάση**, μικρὰ κώμη κεῖται παρὰ τὰ σύνορα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

δ'. Νομὸς Καρδίτσης, (κάτοικοι 81 χιλ.).

Εἶνε μεσόγειος καὶ ἐκτείνεται μεταξὺ τῶν νομῶν Λαρίσης, Φθιώτιδος, Εὐρυτανίας, Ἄρτης καὶ Τρικκάλων. Ἔχει κλίμα κατὰ μὲν τὸ θέρος θερμὸν, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ψυχρὸν καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, βόσκηκα καὶ καπνόν.

Διακλαδῶσαις τῶν Ἀγράφων, τῶν ὁποίων κορυφὴ ὑψηλοτέρη εἶνε ὁ **Ἰταμος** εἶνε τὰ κυριώτερα ὄρη τοῦ νομοῦ.

Ὁ Πηνειὸς καὶ οἱ παραπόταμοι αὐτοῦ **Ἐνιπεὺς** καὶ **Ἀπιδανὸς** βρέχουσι τὴν χώραν.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ **Καρδίτσα**, πόλις νέα καὶ ὠρεῖα, ἔχει ἐργοστάσιον ζαχαρώσεως, 9 1/2 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν βομβυκοτροφίαν καὶ ἐνώνεται μὲ τὰ Τρίκκαλα διὰ σιδηροδρόμου. **Φανάριον**, κώμη γεωργικὴ πρὸς Β. κεῖται ἐπὶ ἀποκρήνου λόφου. **Σοφάδες** πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, εἶνε ἐπίσης γεωργικὴ κωμόπολις.

ε'. Νομὸς Ἄρτης, (κάτ. 40 χιλ.)

Κεῖται μεταξὺ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας καὶ τῶν νομῶν Αἰτωλίας Ἀκαρνανίας, Εὐρυτανίας, Καρδίτσης καὶ Τρικκάλων. Ἔχει κλίμα ψυχρὸν ἄλλ' ὑγιεινὸν εἰς τὰ βόρεια, νοσῶδες εἰς τὰ νότια καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, λεμόνια καὶ πορτοκάλια. Παρέχει προσέτι μέταξαν καὶ κτηνοτροφικά προϊόντα καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν **Ἀραχθὸν**, σύνορον μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Εὐρωπ. Τουρκίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μεγάλη λιθὴν γέφυρα.

Αἱ διακλαδώσεις τῆς Πίνδου καὶ τὰ δασώδη **Τζουμέρκα**, εἶνε τὰ κύρια ὄρη τοῦ νομοῦ.

Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Ἄρτα** (Ἀμβρακία), ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας πρὸς τὸν Ἀραχθόν, 4 ὥρας μακρὰν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. Ἐχέει λαμπροὺς κήπους καὶ 8 χιλ. κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὰς τέχνας καὶ συγκοινωνεῖ μὲ τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ Ἀράχθου διὰ γεφύρας. Βορειότερον κεῖνται αἱ ὠραῖαι κώμαι **Ἄγναντα**, **Πράμαντα** καὶ **Καλαρρόται**. Ἐπίνειον τῆς Ἄρτης εἶνε τὸ **Μενίδιον**, εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

II. ΜΕΣΣΗ ἢ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ

(κάτοικοι 750 χιλιάδες)

Ἡ **Μέση ἢ Στερεὰ Ἑλλάς** κεῖται μετὰξὺ Β. Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν κόλπων Κορινθια-

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 17.—Πότε ἐβρύθη τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον;—Ποῦ τὰ γειτονικά αὐτοῦ κράτη;—Ποῦ κεῖται ὁ Μεσσηνιακὸς κόλπος;—Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸ Σούνιον, τὴν Μαγνησίαν, τὸν Εὐρίπον, τὰ Κύθηρα. —Ποῦ κεῖται ἡ Μέση ἢ Στερεὰ Ἑλλάς;—Τί ἱστορικὸν γνωρίζεις περὶ τοῦ Ἀρτεμισίου ἀκρωτηρίου;—Κατὰ τί εἶνε ὀνομαστός ὁ πορθμὸς τοῦ Εὐρίπου;—Ταξειδεύων τις ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πάτρας διὰ τῆς διώρυγος (τῆς Κορίνθου ἢ περιοδεύων τὴν Πελοπόννησον παραλίως, ποίους κόλπους, χερσονήσους, ἀκρωτήρια καὶ νήτους θὰ ἀπαντήσῃ;—Ποῖοι ἐκ τῶν νομῶν τῆς βορείου Ἑλλάδος εἶνε μεσόγειοι;—Ποῦ κεῖται τὸ Πήλιον ὄρος;—Πόθεν ὁ Παγασητικὸς κόλπος ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως;—Ποῦ λειτουργεῖ ἡ Κασσαβέτιος γεωργικὴ σχολή;—Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν Ἀλαμπάκαν, τὴν Ἄρταν, τὸν Ὀλυμπον, τὸν Πηνειόν. —Ποῦτος εἶνε ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς βορείου Ἑλλάδος καὶ ποῦ χύνεται;—Μὲ ποίας πόλεις ὁ Βόλος συνδέεται σιδηροδρομικῶς;—Ποῦτα εἶνε τὰ μετὰξὺ Εὐρώπ. Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος ὄρη;—Ποῦ κεῖνται τὰ Μετέωρα καὶ τί περὶ αὐτῶν γνωρίζεις;—Ποῦτος εἶνε ὁ κυριώτερος λιμὴν καὶ ποία ἡ πολυπληθεστέρα πόλις τῆς βορείου Ἑλλάδος;—Ποῖοι εἶνε οἱ κυριώτεροι παρχπόταμοι τοῦ Πηνειοῦ;—Ποῦ κεῖνται τὰ Ἄγναντα;—Τίνος ὄρους διακλαδώσεις εἶνε τὰ Τζουμέρκα;—Τί εἶνε τὸ Μενίδιον;

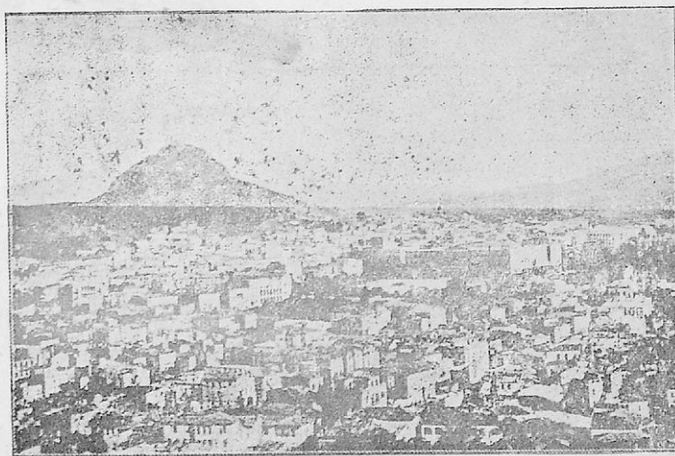
(Γεωγραφία Ἀσημακ.)

κοῦ καὶ Σαρωνικοῦ. Εἶνε χώρα ὀρεινὴ, τὰ δὲ περισσότερα ἐκ τῶν ὄρεων αὐτῆς εἶνε κατάφυτα. Περιλαμβάνει 6 νομοὺς καὶ διαιρεῖται εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ἀνατολικὴν εὐρίσκονται οἱ νομοὶ Ἀττικῆς, Βοιωτίας, Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν οἱ νομοὶ Αἰτωλίας Ἀκαρνανίας καὶ Εὐρυτανίας.

Α'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΗ ΕΛΛΑΣ

α'. Νομὸς Ἀττικῆς (κάτοικοι 256 χιλ.).

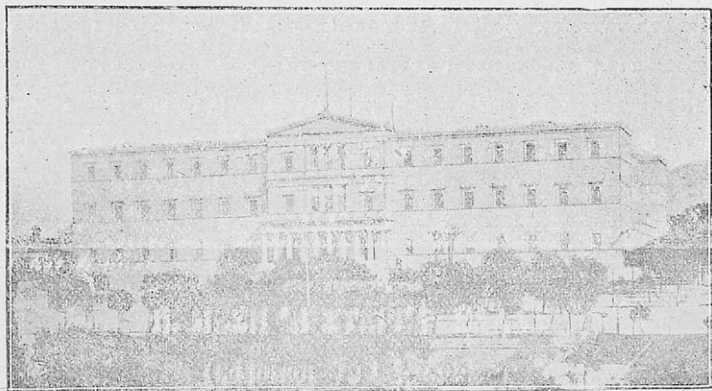
Ὁ νομὸς οὗτος, κείμενος μετὰξὺ Βοιωτίας, Αἰγίου πελάγους, Σαρωνικοῦ, Κορινθίας καὶ Κορινθικοῦ κόλπου, περιλαμβάνει καὶ τὰς νήσους Σαλαμῖνα, Αἴγινα καὶ Ἀγκίστριον.

Ἀθῆναι

Ἔχει κλίμα ὑγιεινόν, ὀνομαστόν διὰ τὴν γλυκύτητά του καὶ ἔδαφος εὐφορὸν, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, οἶνον, ἔλαιον, μέλι, διαφόρους ὀπώρους καὶ ἄλλα.

Ἐκ τῶν ὀρέων τοῦ νομοῦ ἐπισημότερα εἶνε τὸ μεταλλοφόρον **Λαύριον**, ἐκ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται τὸ ἀκρωτήριο Σούνιον, ὁ

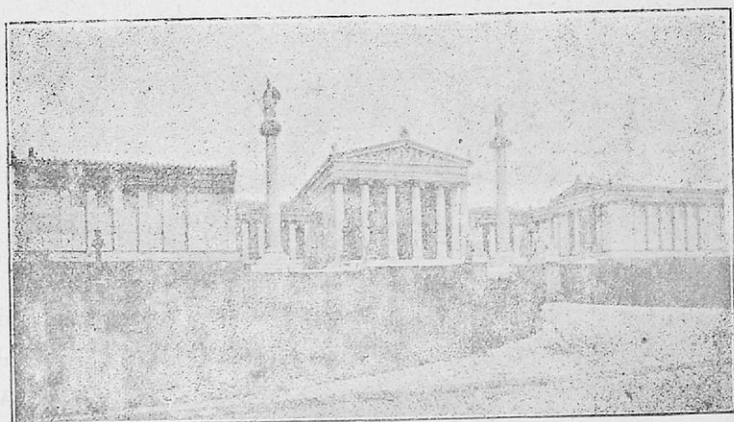
Ἀνάκτορα

Ῥυτιττός (Τρελλό), περίφημος διὰ τὰ φινιά μάρμαρά του καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ παρχγόμενον καλὸν καὶ εὐώδες μέλι, τὸ **Πεντελικόν**, ὀνομαστὸν διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά του καὶ ὁ δασώδης **Πάρνης** (Ὁζιά).

Ποταμούς μεγάλους ὁ νομὸς οὗτος δέν ἔχει· ὁ **Κηφισὸς** (Ἀττικὸς) καὶ ὁ **Ἰλισσὸς**, οἱ ὅποιοι ἔχουσιν ὕδωρ μόνον κατὰ τὰς μεγάλαις βροχαῖς, βρέχουσιν ὀλίγον τὴν χώραν.

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου εἶνε αἱ **Ἀθῆναι**, ὥραία πόλις, μέ κανονικὰς, εὐθείας καὶ δενδροφύτους ὁδούς, μέ κατὰφύτους πλατείας, λαμπρὰ ἀρχαῖα καὶ νέα μαρμαρινὰ οἰκοδομήματα καὶ 180 χιλ. κατοίκους. Καὶ ἐκ μὲν τῶν νέων οἰκοδομημάτων, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων, τὰ ὥραιότερα εἶνε τὰ Ἀνάκτορα μέ τὸν κατὰφυτον βασιλικὸν κήπον, τὰ Ἀνάκτορα τοῦ διαδόχου, τὸ Ζάππειον μέγαρον, ἡ Σιναία Ἀκαδημία, τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ Ἀρσάκειον, τὸ Μετσόδειον Πολυτεχνεῖον, ἡ Βασιλιάνειος Βιβλιοθήκη, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, διάφορα ὥραια καὶ πλούσια Μουσεία, τὸ Βουλευτήριον, τὸ Δημοτικὸν καὶ τὸ Βασιλικὸν Θέατρον, ἡ Στρατιωτικὴ σχολὴ τῶν εὐελπίδων, τὸ μέγαρον τοῦ Τα-

χυδρομείου, ὁ ναὸς τῆς Μητροπόλεως, πολλοὶ ἄλλοι μεγάλοι καὶ ὠραῖοι ναοὶ καὶ πλεῖστα σχολεῖα καὶ φιλανθρωπικὰ κατὰστήματα. Ὅλα ὅμως αὐτὰ θεωροῦνται μικροτέρας ἄξις ἀπὸ τὰ σωζόμενα ἀρχαῖα λαμπρότατα μνημεῖα, τὰ ὁποῖα πολλοὶ κατ' ἔτος ξένοι ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, ἐπισκέπτονται καὶ θαυμάζουσι. Τοιαῦτα εἶνε, ἐπὶ μὲν τοῦ λόφου τῆς Ἀκροπόλεως ὁ Παρθενών, ἀριστούργημα τέχνης, τὸ Ἑρέχθειον, ὁ Ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης καὶ τὰ Προπύλαια· πλησίον δὲ τῆς Ἀκροπόλεως τὸ Ὁδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττι-

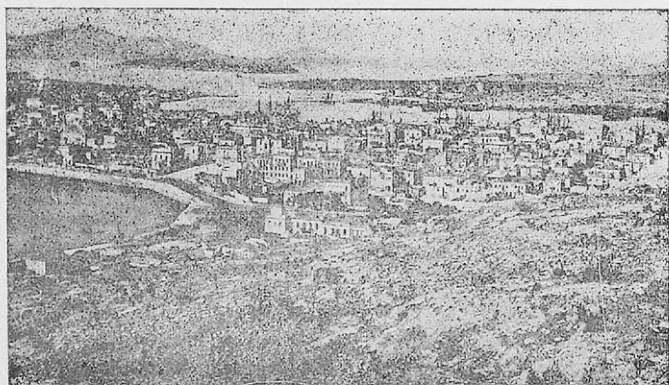

Συναία Ἀκαδημία

κοῦ, τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου, ἡ Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ, τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, τὸ Θησεῖον, οἱ 16 στῦλοι τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ ἄλλαι. Αἱ Ἀθῆναι εἶνε βιομηχανικὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ὀνομαστή διὰ τὸν γαλανὸν οὐρανὸν καὶ τὸ γλυκὺ κλίμα τῆς.

Ἐξοχαὶ τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἡ Κηφισσιὰ, τὸ Ἀμάρουσιον, τὰ Πατήσια, οἱ Ἀμπελόκηποι, ἡ Κολοκυθοῦ, τὸ Νέον Φάληρον, τὸ Παλαιὸν Φάληρον, ὅπου εὐρίσκεται ὁ Ζωολογικὸς κήπος, τὸ Τατόιον (Διελέχεια), παρὰ τὴν ἀρχαίαν Φυλὴν, μετὰ βασιλικὴν ἑπαυλίαν, ἡ Πεντέλη καὶ ἄλλαι. Αἱ ἐξοχαὶ αὗται κατὰφυτοι, μετὰ πολλὰ ὕδατα, μεγάλα ξενοδοχεῖα, ὠραῖα θαλάσσια λουτρά καὶ λαμπρὰ τῶν πλουσίων κατοίκων ἐξοχικὰ μέγαρα, θέατρα καὶ ἄλλαι ἀναψυχῆς κέντρα, συγκοινωνώ-

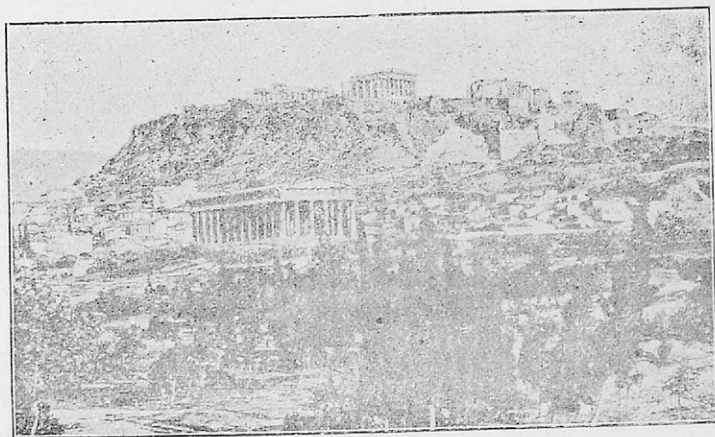
νοῦσι μὲ τὰς Ἀθήνας διὰ σιδηροδρόμων καὶ τροχιοδρόμων. **Πειραιεύς**, ὁ πρῶτος εἰσαγωγικὸς λιμὴν καὶ ἡ πρώτη ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὸς πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχει 70 χιλ. κατοίκους καὶ πολλὰ

Πειραιεύς

μεγάλαι ἐργοστάσιαι, δηλ. ὑφαντουργεῖαι, μηχανουργεῖαι, ναυπηγεῖαι, καθεκλοποιεῖα, οἶνοπνευματοποιεῖα, ὕαλοποιεῖαι, ἀτμομύλους καὶ ἄλλα. Ὁ Πειραιεύς εἶνε ὥρτια πόλις, μὲ πλατεῖαις ὁδοῖς καὶ μεγάλας ὥρτιας οἰκοδομὰς, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται ἡ Ναυτικὴ Σχολή, τὸ Θέατρον, τὸ Δημαρχεῖον, ὥρτιοι ναοὶ καὶ φιλανθρωπικὰ κατὰστήματα. Ἀπέχει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἡμίσειαν περίπου ὥραν καὶ συνδέεται μετ' αὐτῶν διὰ δύο σιδηροδρόμων (ἡλεκτρικοῦ καὶ ἀτμοκινήτου), ἐνὸς τροχιοδρόμου καὶ ἀμφοτέρου ὁδοῦ. **Μαραθῶν**, 7 ὥρας μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁμώνυμον πεδιάδα, εἶνε χωρίον μικρὸν καὶ ὀνομαστὸν διὰ τὴν γνωστὴν ἐνταῦθα τῷ 490 π.Χ. μάχην. **Λαύριον**, παρὰ τὸ ὁμώνυμον ὄρος καὶ παρὰλίως Ἑργαστήρια, πόλις κατοικουμένη ὑπὸ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ μεταλλεῖα τοῦ Λαυρίου. **Ἐλευσίς**, παρὰ τὴν παρὰλίαν τοῦ Σαρωνικοῦ, κεῖται ἀπέναντι τῆς νήσου Σαλαμίνος. Ἐδῶ σφύζονται ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Δήμητρος, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. **Μέγαραι** (6500 κατ.), ἀρ-

χαία πόλις παρὰ τὸν Σαρωνικόν, ἀπέχει τῆς θηλάσσης ἡμίσειαν ὥραν, συνδέεται μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου καὶ παράγει ἔλκιον, ρητίνην καὶ δημητριακοὺς καρπούς. **Σαλαμίς** (Κούλουρη), νῆσος μικρὰ καὶ ἱστορικὴ διὰ τὴν γνωστὴν ἐνταῦθα τῷ 480 π. Χ.

Ἀκρόπολις καὶ Θησεῖον

κατὰ τῶν Περσῶν ναυμαχίαν. Οἱ ἰμάτικοι αὐτῆς 6 χιλ. εἶνε νευτικοί, γεωργοὶ καὶ ἄλλοι. Ἐδῶ ὑπάρχει καὶ ὁ βασιλικὸς ναύσταθμος. **Αἴγινα**, νῆσος ἀρχαιοτάτη καὶ ὀρεινὴ, ἔχει 8 χιλ. κατ. σπογγολοί, γεωργοὺς καὶ ἀγγειοπλάστας καὶ ἐξάγει ἐξαιρετὸν οἶνον, ρητίνην (ρετσίναν) λεγόμενον. Πλησίον τῆς Αἰγίνης κεῖται τὸ μικρὸν νησιδίων **Ἀγκίστριον** (Κεκουράλει), τὸ ὁποῖον ἐπίσης παράγει ρητίνην οἶνον.

β'. Νομὸς Βοιωτίας, (κάτ. 57290).

Ἐκτείνεται μετὰ τῶν νομῶν Ἀττικῆς, Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν καὶ Εὐβοϊκὸν κόλπον.

Τὸ κλίμα εἰς μερικὰ μόνον μέρη τοῦ νομοῦ εἶνε νοσηδὲς, διότι ἔχει πολλὰ λιμνάζοντα ὕδατα, τὸ δὲ ἔδαφος πεδινὸν καὶ εὐφορον, παράγει δημητριακοὺς καρπούς, ὅσπρια, πολὺν βάμβακα, οἶνον καὶ καπνόν.

Ἐκ τῶν ὁρέων τῆς χώρας, κυριώτερα εἶνε ὁ πολυκόρυφος **Παρνασσός** (Διάκουρα), ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὰς Μούσας. Ὁ κατάφυτος **Ἑλικὼν**, τὸ ὠραιοῦτερον ὄρος τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπίστευον οἱ ἀρχαῖοι ὅτι κατέφκουν αἱ Μοῦσαι. ὁ **Κιθαιρῶν**, ἀφιερωμένος κατὰ τοὺς ἀρχαίους εἰς τὸν Διόνυσον. Εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη τοῦ Παρνασοῦ βόσκουσι πολλὰ ποίμνια αἰγῶν καὶ προβάτων, ἐξ ὧν κατασκευάζονται τυρός, βούτυρον καὶ ἄλλα ἐκλεκτὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Ἐδῶ πλησίον κεῖνται καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Παρνασοῦ εὐρίσκεται τὸ μέγα καὶ περίεργον **Καρύκειον ἄντρον**, μὲ εὐρυχώρους αἰθούσας καὶ ποικιλοσχῆμους σταλακτίτας.

Ποταμοὶ ἐνταῦθα εἶνε ὁ **Ἀσωπός**, ὁ Βοιωτικὸς **Κηφισός** (Μαυρονέρι) καὶ λίμνη ἡ **Υλίκη**. Ἡ **Κωπαῖς**, ἡ μεγαλυτέρα λίμνη τῆς Ἑλλάδος, ἀποξηρανθεῖσα ἀπέβη εὐφορωτάτη.

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ εἶνε ἡ **Λεβαθεΐα**, βιομήχανός πόλις, ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας, μὲ 6 χιλ. κατοίκους. Παρ' αὐτὴν ἐντὸς ἄντρον ἔκειτο τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου Διὸς καὶ ἡ ἀρχαία **Κορώνεια**. **Χαιρώνεια** (Κάπρινα), εἶνε πατρὶς τοῦ Πλουτάρχου καὶ ὀνομαστή διὰ τὴν ἐνταῦθα νίκην τοῦ Φιλίππου (τῷ 338 π. Χ.) κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Θεβαίων. Μέγιστος μαχηταὶς λέων, σωζόμενος μέχρι σήμερον, ἐνθυμίζει τὴν νίκην ταύτην. **Θῆβαι** (5 χιλ. κατ.), ἀρχαία πόλις, εἶπε πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Πινδάρου καὶ τῶν στρατηγῶν Πελοπίδα καὶ Ἐπαμεινώνδου καὶ συγκοινωνεῖ μὲ τὴν Λεβαθεΐαν διὰ σιδηροδρόμου. Ἐδῶ πλησίον ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι πόλεις **Θεσπιαί**, **Λεῦκτρα** καὶ **Ἀλῖαρος**, τῶν ὁποίων σφύζονται τὰ ἐρείπια. **Πλαταιαί** (Κόκλα), παρὰ τὰς ἀρχαίας Πλαταιάς, εἶνε ὀνομαστή διὰ τὴν παρ' αὐτὴν γενομένην τῷ 479 π. Χ. μάχην. **Δήλεον** ἢ **Δήλεσι** εἰς τὸν Εὐρίπον, εἶνε ἐπίνειον τῆς ἀρχαίας καὶ ὀνομαστῆς **Τανάργης**. Βορειότερον εἰς τὴν παρχαλίαν, παρὰ τὸν Εὐρίπον, ἔκειτο ἡ ἀρχαία καὶ ἱστορικὴ **Αὐλὶς**, νῦν **Βαθύ**.

γ'. Νομός Φθιώτιδος (κάτ. 100 χιλ.).

Κεῖται μεταξύ τῶν νομῶν ἸΜαγνητίας, Λαρίσης, Καρδίτσας, Εὐρυτανίας, Φωκίδος καὶ Βοιωτίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Παγασητικοῦ, τοῦ Μελιακοῦ καὶ τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶνε ὑγιεινόν, κυρίως περὶ τὰ ὄρη καὶ εἰς μερικὰ μόνον μέρη νοσῶδες, τὸ δὲ ἔδαφος εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, καπνόν, βόμβακα καὶ ἄλλα.

Ὅρη ἔχει τὴν **Ὀθρυν**, διὰ τῆς ὁποίας χωρίζεται ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν, τὴν **Οἶτην** καὶ τὸ **Καλλίδρομον**, τὸ ὁποῖον φθάνον μέχρι τῆς παρχίας τοῦ Μελιακοῦ κόλπου, ἐσχημάτιζεν ἄλλοτε τὰ ἱστορικά στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν.

Ποταμὸς τῆς χώρας εἶνε ὁ **Σπερχειὸς** (Ἀλαμάννα) καὶ λίμνη ἡ **Ξινιάς**, παρὰ τὴν Ὀθρυν.

Ἡ πρωτεύουσα **Λαμία** (8 χιλ. κατ.), κεῖται παρὰ τὸν Σπερχιόν, ἐξάγει καλὸν καπνόν καὶ εἶνε ὥραία καὶ ἀρχαία πόλις. Ἐπίνειον τῆς Λαμίας εἶνε ἡ **Στυλὶς** (2000 κατ.), εἰς τὸν Μελιακὸν κόλπον. παρὰ τὸν ὁποῖον ὑπάρχουσι πολλὰ ἀλυσκὰ. **Ὑπάτη**, (1650 κατ.), πρὸς Δ. τῆς Λαμίας ἔχει ἱερατικὰ ὕδατα. **Δομοκός**, (Θαυμακοὶ 1630 κατ.), κεῖται ἐπὶ ὑψηλῆς ὄχρῳς θέσεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας φαίνεται σχεδὸν ὅλη ἡ Θεσσαλίς. **Νέα Μιζέλα** (Ἀμαλιούπολις), παρὰ τὸν Παγασητικὸν κόλπον, εἶνε ἐμπορικὴ κωμόπολις καὶ ἔχει 9 χιλ. κατοίκους. **Λιδανάται** (1200 κατ.), καταστραφείσα τῇ 1894 ὑπὸ σεισμοῦ. **Ἀταλάντη** (1800 κατ.), ἀπέχει μίαν ὥραν τῆς θαλάσσης, καὶ παράγει καλὸν σίτον, ἔλαιον καὶ ἄλλα προϊόντα. **Δραχμάνιον** (1200 κατ.), παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἐλατείας. **Δαδίων** (3500 κατ.), κωμόπολις, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν διέρχεται ὁ ἀπὸ Πειραιῶς, Ἀθηνῶν, Λαρίσης σιδηρόδρομος.

δ'. Νομός Φωκίδος, (κάτ. 60500).

Κείται μεταξύ τῶν νομῶν Αἰτωλίας Ἀκαρνανίας, Φθιώτιδος, Βοιωτίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Κορινθικοῦ κόλπου.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶνε ψυχρὸν ἄλλ' ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος ὄρεϊ-
νόν καὶ εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, ἐξαιρέτους ἐλαίας
καὶ ἄλλα. Ἔχει προσέτι καὶ ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν.

Ὁ δασώδης **Κόραξ** (Βαρδούσις), ἡ **Γκιῶνα** καὶ ὁ **Παρνα-
δός**, εἶνε τὰ κυριώτερα ὄρη τοῦ νομοῦ, πετρελὸς δὲ ὁ **Μόρνος**.

Ἡ πρωτεύουσα **Ἀμφίσσα** (Σάλωνα), ἀρχαία πόλις, κείται ἐν
μέσῳ ὄρειων ἑλκίωνων καὶ ἔχει 5 1/2 χιλ. κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀσχο-
λοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶνε ἡ
Ἰτέα, εἰς τὸν Κρισταῖον κόλπον. **Κατοῖ** (Χρυσή), εἶνε μικρὸν χω-
ρίον, παρὰ τὸ ὅποιον ἔκειντο οἱ ἑρχαιοὶ Δελφοὶ καὶ τὸ διῆσημον
μυντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. **Γαλαξειδίον**, κείται εἰς τὸν **Κρισταῖον**
κόλπον· οἱ κάτοικοι αὐτοῦ (4 χιλ.), εἶνε ἄριστοι νηυτικοί. **Γραδιά**,
Λοιδωρίκιον, **Βιστρινίτσα** καὶ **Ἀρτοτίνα**, εἶνε μικρὰ ποιμενι-
κὰ χωρία. Παρὰ τὸ χωρίον **Μπράλλων**, ἀρχίζει ἡ μεγάλη κάτω-
θεν τῆς Οἴτης σῆραγξ (2115 μ. μήκους), διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ
ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Θεσσαλίαν σιδηρόδρομος.

Β'. ΔΥΤΙΚΗ ΜΕΣΗ ΕΛΛΑΣ

α'. Νομός Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, (κίτ. 129 χιλ.).

Ἐκτείνεται μεταξύ τῶν νομῶν Ἀρτης, Εὐρυτανίας, Φωκίδος
καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ
τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν.

Ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν ψυχρὸν, εἰς μερικά μόνον μέρη νοσῶδες, ἔνεκα
τῶν ἐλῶν καὶ ἔδαφος δασῶδες καὶ εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς
καρπούς, καλὸν καπνόν, ἑλαιονεῖλαι καὶ σταφίδας. Ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ
ἀλιεία εἶνε ἐνταῦθα ἀνεπτυγμένα.

Ὁ Ἀράκυνθος (Ζυγός), σχηματίζον τὴν ὠραίαν πάροδον Κλεισοῦραν, τὸ Παναιτωλικὸν καὶ τὰ Ἀκαρνανικά, κατάρφτα ἀπὸ δρυς καὶ ξυλοκερατέας, εἶνε τὰ σπουδαιότερα ὄρη, ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμος), πλωτός καὶ ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Εὐννος (Φεΐδαρις), οἱ ἐπιστημότεροι ποταμοί, ἡ δὲ Αὐσιμαχία, ἡ Τριχωνίς, ἡ Ἀμβρακία καὶ αἱ ἰχθυοτρόφοι λιμνοθάλασσαι τοῦ Μεσολογγίου, εἶνε αἱ κυριώτεραι λίμναι τοῦ νομοῦ.

Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Μεσολόγγιον, ἱστορικὴ πόλις μὲ ὠραίαις οἰκοδομαῖς καὶ λαμπρὰ μνημεῖα. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ (8½ χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὴν παρασκευὴν καλοῦ ψοταρίχου. Αἰτωλικόν, ἐπὶ νησιδίου, συγκοινωνεῖ μὲ τὴν ξηρὰν διὰ δύο γεφυρῶν. Ναύπακτος, κεῖται εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, παρὰ τὴν ἀρχαίαν Καληδόνα. Ἐντεῦθεν οἱ Δωριεῖς ἐπέρασαν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἀργίτιον (Βραχώρι), ἐπὶ εὐφόρου πεδιάδος, ἐξάγει ἄφθονον ἐξαίρετον καπνὸν καὶ συνδέεται μὲ τὸ Αἰτωλικὸν καὶ τὸ Μεσολόγγιον διὰ σιδηροδρόμου. Ἀστακός, εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον. Κραδασαῶς, ἐξάγει βαλάνidia. Βόνιτσα, παρὰ τὸ ἀρχαῖον Ἀνακτόριον, εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Παρὰ τὴν Βόνιτσαν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, κεῖται τὸ ἱστορικὸν Ἀκτιον, παρὰ δὲ τὴν Τριχωνίδι λίμνην ἡ πόλις Θέρμων, ἔνθα συνήρχετο τὸ πᾶσι τὸ συνέδριον τῶν Αἰτωλῶν.

Ἡ μετὰ τὴν Τριχωνίδος καὶ Μόρνου ἄγονος ὄρεινὴ χώρα καλεῖται Κράδα. Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκουσι καὶ αἱ Ἐχινάδες νῆσοι, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐννου.

β'. Νομὸς Εὐρυτανίας, (κάτ. 43700).

Κεῖται μετὰ τὴν τῶν νομῶν Ἀρτης, Κερδίτσης, Φθιώτιδος καὶ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

Ἔχει κλίμα ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὄρεινόν.

Ὁ νομὸς οὗτος παρέχει κυρίως προϊόντα κτηνοτροφίας καὶ δασοκομίας.

Τὰ ὄρη ἐνταῦθα εἶνε ὑψηλὰ καὶ δασώδη, ἐκ τούτων κυριώτερα εἶνε ὁ κατάφυτος **Τυμφρηστός** (Βελοῦχι), τὸ **Παναιτωλικόν** καὶ τὰ **Ἀγραφα**, ἅτινα εἶνε διακλαδώσεις τῆς Πίνδου. Ἐκτὸς ὀλίγων παραποτάμων τοῦ Ἀχελφού, ποταμοὺς ἄλλους καὶ λίμνας ὁ νομὸς οὗτος δὲν ἔχει.

Πρωτεύουσα εἶνε τὸ **Καρπενήδιον**, πλησίον τοῦ Τυμφρηστοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ (3 χιλ.), εὐρωστοὶ καὶ ρωμῆλαιοι, ἔνεκα τοῦ θαυμασίου κλίματος τῆς χώρας των, μεταγίνονται εἰς τὴν δασοκομίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν διὰ τὸ ὀρεινὸν ἔδαφος τοῦ τόπου των, μεταβαίνουντι εἰς ἄλλα μέρη, κυρίως εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἀσχολοῦνται εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα.

Ἄλλας πόλεις ὁ νομὸς οὗτος δὲν ἔχει, εἰ μὴ μερικὰ χωρία, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπισημότερα εἶνε τὰ **Φουρνὰ** καὶ τὸ **Κεφαλόβρυσον**.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 18.— Ὀνόμασον τοὺς νομοὺς τῆς Μέσης Ἑλλάδος. — Ποῖος κόλπος ἐκτείνεται μεταξύ Στερεᾶς καὶ Βορείου Ἑλλάδος;— Ποῦ κεῖνται τὰ ὄρη Ὑμηττός καὶ Πεντελικόν καὶ κατὰ τί φημίζονται;— Ποία εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου;— Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Πειραιῶς καὶ τί περὶ τῆς Ἐλευσίνος;— Τί εἶνε ἡ Αἴγινα, ὁ Κιθαιρῶν, ὁ Παρνασσός;— Ποῖον εἶνε τὸ ὠραιότερον ὄρος τῆς Ἑλλάδος;— Ποῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Αὔλις;— Ὑπὸ τίνων θαλασσῶν βρέχεται ὁ νομὸς Φθιώτιδος;— Πλησίον ποίας πόλεως τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος ὑπάρχουσιν ἱαματικαὶ πηγαί;— Ἐκ ποίας κωμοπόλεως αὐτοῦ διέρχεται ὁ ἅπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισαν σιδηρόδρομος;— Ποῖον νομὸν βρέχει ὁ Μόρνος ποταμός;— Ὀνόμασον τὰ κυριώτερα προϊόντα τοῦ νομοῦ Φωκίδος.— Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ χωρίου Καστρὶ καὶ τί περὶ τοῦ Μπράλλου καὶ τοῦ Γαλαξειδίου;— Ποῖος εἶνε ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος;— Ὀνόμασον τὰς κυριώτερας πόλεις τοῦ νομοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.— Ποία εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Εὐρυτανίας;— Ποῦ κεῖνται τὰ Ἀγραφα;— Ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα προϊόντα τοῦ νομοῦ Εὐρυτανίας;— Τί εἶνε ἡ Σαλαμίς, τὸ Ἀκτιον, αἱ Κυνὸς κεφαλαί, ἡ Ἀμφισσα, αἱ Θῆβαι, ἡ Δεκελεια;

III. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

(κάτοικοι 950 χιλ.).

Τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Ἑλλάδος ὠνομάσθη τοιοῦτοτρόπως ἐκ τοῦ Πέλοπος, υἱοῦ τοῦ Ταντάλου, ὅστις πρῶτος κατέκρησεν εἰς αὐτό.

Ἡ Πελοπόννησος κεῖται πρὸς Ν. τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ἄλλοτε ἦτο ἠνωμένη μετ' αὐτῆς διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀπεκόπη. Ἡ Πελοπόννησος εἶνε μεγάλη, ὠρεῖα, πλουσία εἰς προϊόντα καὶ πυκνότερα κατεκρημένη χώρα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου.

Ὀνομάζεται καὶ **Μωρηᾶς**, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς **Μωραῖται**. Διὰ τῶν μεγάλων κόλπων τῆς λαμβάνει σχῆμα φύλλου πλατάνου καὶ περιλαμβάνει τοὺς ἐξῆς ἐννέα νομοὺς: **Κορινθίας**, **Ἀργολίδος**, **Ἀρκαδίας**, **Λακεδαιμόνος**, **Λακωνικῆς**, **Μεσσηνίας**, **Τριφυλίας**, **Ἠλείας** καὶ **Ἀχαΐας**.

α'. Νομὸς Κορινθίας, (κάτ. 64 χιλ.)

Κεῖται μεταξύ τῶν νομῶν Ἀττικῆς, Ἀρχαίας, Ἀρκαδίας, Ἀργολίδος τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ἐχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὀρεινὸν καὶ εὐρροον, παράχον πολλὴν Κορινθιακὴν σταφίδα, οἶνον, ἐξαίρετον ἔλαιον καὶ ἄλλα.

Ἡ χιονοσκεπὴς καὶ ὑψηλὴ **Κυλλήνη** καὶ τὰ **Ἀροῶνια**, συνέχαια τῆς Κυλλήνης, εἶνε τὰ κυριώτερα ὄρη, ὁ δὲ **Ἀσωπός**, ὁ σπουδαιότερος ποταμὸς τοῦ νομοῦ.

Λίμνης ἔχει τὴν **Φενεὸν** καὶ τὴν **Στυμφαλίδα**, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Ἡρακλῆς ἐδίωξε τὰς Στυμφαλίδας ὄρνιθας.

Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Νέα Κόρινθος**, ἐκτισμένη πλησίον τῆς ἀρχαίας Κορίνθου, ἥτις τῷ 1857 κατεστράφη ὑπὸ σεισμοῦ. Εἶνε πό-

λις ὥραία, συγκοινωνεῖ με τὰς Ἀθήνας διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχει 6 χιλιάδας κατοίκους, ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς σταφίδος. Ἐνταῦθα κατεσκευάσθη ἡ ὥραία **διώρυξ τῆς Κορίνθου** (1 1/2 χμ. μῆκος, 24 μ. πλ. καὶ 8 μ. βάθ.), διὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνεῖ ὁ Κορινθιακὸς μετὸν Σαρωνικὸν κόλπον καὶ εὐκολύνονται τὰ ταξείδια καὶ τὸ μεταξὺ Αἰγαίου, Μεσογείου, Ἰονίου καὶ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἐμπόριον. Ἐπὶ τῆς διώρυγος ὑπάρχει ὥραία γέφυρα, τὴν ὁποίαν διέρχεται ὁ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πελοπόννησον σιδηροδρόμος. Παρὰ τὴν Κόρινθον ἔκειντο τὸ **Κράνειον**, ὅπου ἔζη ὁ κυνικός φιλόσοφος Διογένης καὶ ἡ **Σικιών**. **Λουτράκιον**, ἔχει ἱαματικὰ λουτρά. Πρὸς Ν. τῆς Κορίνθου κεῖται ἡ ἀρχαία ἱστορικὴ **Νεμέα**, μετὰ τὸ ἐμῶνυμον δάσος καὶ τὸ στενὸν **Δερβενάκια**, ἔνθα ὁ νῆος τοῦ Ἀγίου Σώττου. Ἡ Νεμέα συγκοινωνεῖ μετὰ τὴν Κόρινθον διὰ σιδηροδρόμου.

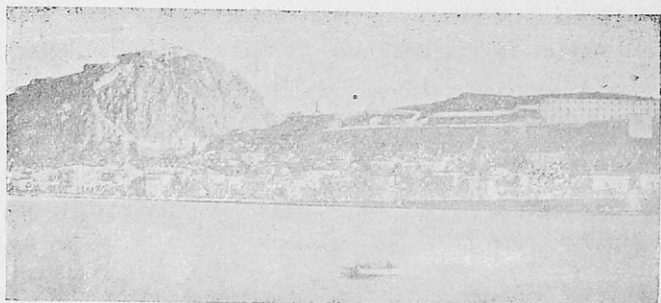
β'. Νομὸς Ἀργολίδος, (κάτ. 80700.)

Εὐρίσκεται μετὰ τῶν νομῶν Κορινθίας, Ἀρχαδίας, τοῦ Ἀργολικοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορὸν, παράγον διημετρικοὺς καρπούς, γλυκάνισον, σταφίδα, βάμβακα κλπ.

Τὸ χαμηλὸν **Ἀρτεμίδιον**, τὸ **Παρθένιον** καὶ τὸ **Ἀραχναῖον**, εἶνε τὰ ἐπισημότερα ὄρη, ὁ δὲ **Ἰναχος** (Πάνισσα), ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς χώρας.

Ἡ πρωτεύουσα **Ναύπλιον** (7 χιλ. κατ.), κεῖται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἐπὶ βραχέως χερσονήσου καὶ εἶνε ὥραία πόλις, μετὰ ὀχυρὸν ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου ἀρχαῖον φρούριον, τὸ **Παλαμῖδιον**, εἰς τὸ ὁποῖον φυλακίζονται οἱ βαρύντοινοι. Τὸ Ναύπλιον, ἐχορησίμειυσε καὶ ὡς πρώτη πρωτεύουσα τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου (1832—35). Πέριξ τοῦ Ναυπλίου ὑφθύνται τὰ ἀρχαία Πελασγικὰ τείχη τῆς ἀρχαίας Τίρυνθος καὶ ἀρχαῖον θέατρον. **Νέα Ἐπίδαυρος**,

χωμόπολις ιστορική. Ἀρχαία Ἐπίδαυρος, μικρὸν περὶ λίον χω-
ρίον, παρὰ τὸν κόλπον τῶν Μεθάνων, ὀνομαστὸν εἰς τὴν ἀρχαιότητα.
Ἐνταῦθα σφύζεται κάλλιστα διατηρούμενον ἀρχαῖον θέατρον. Ἄργος,

Ναύπλιον

10 χιλ. κατ.), ὠραία καὶ ἀρχαία πόλις, συγκοινωνεῖ μὲ τὰς Ἀθήνας
καὶ τὸ Ναύπλιον διὰ σιδηροδρόμου. Παρὰ τὸ χωρίον **Χαρβάτι**,
σφύζονται τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων Μυκηνῶν. Ἐδῶ πλησίον ὑπάρ-
χουσι πολλὰ ἔλη, τὰ ὅποια σχηματίζουν τὴν λίμνην Λέρνην, ἐνθα ὁ
Ἡρακλῆς ἐφύενε τὴν Λερναίαν ὕδραν.

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι: Ὑδρα (8200 κ.),
νῆσος βραχὺῶδης, κειμένη ἀπέναντι τοῦ Σκυλαίου ἀκρωτηρίου. **Πό-
ρος** (Καλαυρίτζ 4 1/2 χιλ. κατ.), μικρὰ καὶ δασώδης νῆσος, περὶ
γὰρ λεμόνια, πορτοκάλια καὶ ἄλλα προϊόντα. Ἐνταῦθα σφύζονται
ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ὅπου κατέφυγεν ὁ ρήτωρ Δημοσθέ-
νης καὶ ἐπὶ τὸ κῶνειον. **Σπέτσαι**, μικρὰ νῆσος, μὲ ὠραίους κή-
πους ἔχει 4 1/2 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν ναυτι-
λίαν καὶ τὴν σπογγαλίαν.

Ἀπέναντι τῶν Σπετσῶν, ἐπὶ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου κεῖται
τὸ **Κρανίδιον**. Καὶ ἐδῶ οἱ κάτοικοι (7 χιλ. περίπου), εἶνε ὀνομα-
στοὶ ναυτικοὶ καὶ σπογγαλίαις. Εἰς τὴν **Ἐρμιόνην** (Καστρί) καὶ
εἰς τὴν χερσονήσον τῶν **Μεθάνων** ὑπάρχουσιν ἱαματικὰ λουτρά,
παρὰ δὲ τὰ Μέθανα σφύζονται ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Τροιζῆνος.

γ'. Νομός Ἀρκαδίας, (κάτ. 168 χιλ.).

Ὁ νομός οὗτος, ὁ μέγιστος νομός τῆς Πελοποννήσου, συνορεύει πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους νομούς αὐτῆς, πλὴν τῆς Λακωνικῆς καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου. Ἐχει κλίμα ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν, νοσῶδες μόνον εἰς ὀλίγα μέρη καὶ ἔδαφος ὀρεινὸν ἄλλ' εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, ὑψώρας, ὄσπρια καὶ ἄλλα.

Ὁρη τοῦ νομοῦ τούτου εἶνε ὁ **Πάρων** (Μάλεβι), μεταξὺ Ἀρκαδίας καὶ Λακεδαιμόνος, παρέχων ὠραία μαῦμα μάρμαρα· τὸ **Μαίναλον**, ἀπὸ τῶν βοσκημάτων τοῦ ὁποῦ παράγονται ἐξαιρετα κτηνοτροφικὰ προϊόντα, τὸ **Ἀρτεμίδιον** καὶ τὸ **Παρθένιον**, μεταξὺ Ἀργολίδος καὶ Ἀρκαδίας.

Ὁ **Ἀλφειὸς** (Ρουφιᾶς), ἱερὸς τῶν ἀρχαίων καὶ μέγιστος ποταμός τῆς Πελοποννήσου καὶ οἱ παραπόταμοι αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἐπισημότερος ὁ **Λᾶδων**, βρέχουσι τὸν νομὸν τούτον.

Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Τρίπολις** (Τριπολιτσά), παρὰ τὸ Μαίναλον καὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου. Εἶνε ὠραία πόλις καὶ ἔχει 12 χιλιάδας κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Πρὶν αὐτὴν κείνται τὰ ἐρείπια τριῶν ἀρχαίων πόλεων (Μαντιναίης, Τεγέας καὶ Παλκιντίου), ἐξ ὧν ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ συγκοινωνεῖ μὲ τὸ Ἄργος, τὴν Κόρινθον καὶ τὰς Ἀθήνας. **Δημητσάνα**, κεῖται ἐπὶ ὠραίας θέσεως. **Μεγαλόπολις** (Σινζών), κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἐπαμεινώνδου, συγκοινωνεῖ μὲ τὴν Τρίπολιν καὶ τὰς Ἀθήνας διὰ σιδηροδρόμου.

Τὸ μεταξὺ τοῦ Πάρωνος καὶ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου μέρος τοῦ νομοῦ ὀνομάζεται **Κυνουρία** ἢ **Τσακωνία**. Ἐνταῦθα ἐπισημότερα κώμη εἶνε τὸ **Λεωνίδιον**, τοῦ ὁποῦ εἰ κάτοικοι (4000), ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ταπητουργίαν.

δ'. Νομός Λακεδαίμονος, (κάτ. 85 χιλ.).

Περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν νομῶν Ἀρκαδίας, Μεσσηνίας, Λακωνικῆς, Λακωνικοῦ κόλπου καὶ Μυρτώου πελάγους. Ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὀρεινόν, παράγον κυρίως οἶνον, ἔλαιον καὶ βαλάνidia.

Ὁ Πάριον, ὅστις σχηματίζει τὸ τρικυμιῶδες ἀκρωτήριο **Μαλέαν** καὶ ὁ **Ταῦγετος** (Πενταδάκτυλος), τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Πελοποννήσου (2410 μ.) ὅστις σχηματίζει τὸ ἀκρωτήριο Ταίναρον, καὶ παράγει καλὰ μάρμαρα, εἶνε τὰ κυριώτερα ὄρη, ὁ δὲ **Εὐρώτας**, ἐκβάλλων εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, εἶνε ὁ ἐπισημότερος ποταμὸς τοῦ νομοῦ.

Ἡ πρωτεύουσα **Σπάρτη**, κεῖται παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, ἐπὶ τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Σπάρτης. Εἶνε ὠρεία πόλις, ἔχουσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἐξ ὧν ἐπισημότερα εἶνε τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Χαλκιοῖκου Ἀθηνᾶς, τοῦ τάφου τοῦ Λεωνίδου καὶ ἀρχαίου θεάτρου. Ἔχει προσέτι μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 5 χιλ. κητοίλους. **Μισθοῦς**, κεῖται παρὰ τὸν Ταῦγετον. **Μολαῖοι**, πρὸς Ν. κωμόπολις μετόγειος. **Μονεμβασιά** (Ἐπίδαυρος Λιμηρᾶ), κειμένη ἐπὶ νησιδίου, συγκοινωνεῖ μὲ τὴν ξηρὰν διὰ γαφύρας,

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκει καὶ ἡ μικρὰ **Ἠλαφόνησος**, κειμένη εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, ἀπέναντι τῶν ἀρχαίων Βοιῶν (Βήτικα) καὶ ἔχουσα ἀσφαλίστατον λιμένα.

ε'. Νομός Λακωνικῆς, (κάτ. 63 χιλ.).

Ἐκτείνεται μεταξύ τῶν νομῶν Λακεδαίμονος, Μεσσηνίας, τοῦ Μεσσηνιακοῦ καὶ Λακωνικοῦ κόλπου.

Ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὀρεινὸν ἀλλ' εὐφορον, παράγον ἐξάρετον ἔλαιον, ἄφθονον οἶνον, βαλάνidia καὶ σταφίδα.

Ὁ **Ταῦγετος** εἶνε τὸ κυριώτερον ὄρος τοῦ νομοῦ, ποταμοὺς δὲ καὶ λίμνας δὲν ἔχει.

Ἡ πρωτεύουσα **Γύθειον**, κειμένη εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, χρησιμεύει ὡς ἐπίνειον τῆς Σπάρτης, μετὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνεῖ δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ καὶ ἔχει 5 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἐξαγωγὴν ἐλαίου, βαλανιδίων κτλ. Ὀνομάζεται καὶ **Μακρῶν** ὅτι παρ' αὐτὴν φύεται ἐν ἀφθονίᾳ τὸ γνωστὸν ἀρωματικὸν μακρόν. Παρὰ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον καὶ ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς χερσονήσου κεῖται ἡ **Ἀρεόπολις** (2 χιλ. κατ.).

Ἡ ὑψηλὴ καὶ ἄγονος χερσόνησος τῆς Λακωνικῆς ὀνομάζεται **Μάνη**, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς **Μανιάται** λεγόμενοι, εἶνε ὀλιγαρχεῖς, φιλόξενοι καὶ γενναῖοι.

Εἰς τὸν νομὸν Λακωνικῆς ἀνήκουσι αἱ νῆτοι **Κύθηρα** (Τσερίγο 12 χιλ. κατ.) καὶ **Ἀντικύθηρα** (Τσηριγότο 500 κατ.). Τὰ Κύθηρα εἶνε πετρώδης καὶ ὀλίγον εὐφορος νῆσος, ἐνεκκ τούτου οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀποδημοῦσιν εἰς ξένας χώρας. πρὸ πάντων εἰς τὴν Σμύρνην. Τὰ Ἀντικύθηρα, ἡ νοτιωτάτη χώρα τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ὀλίγους κατοίκους, κυρίως ἄλλοις. Ἐνταῦθα ἀνεκκλύθησαν ἐντὸς τῆς θάλασσης σπουδαιότατα ἀρχαῖα κειμήλια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ χάλκινον ἄγαλμα τοῦ Ἐφέσου, εἶνε πολυτιμώτατον ἀριστουργημα τέχνης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 19.—Πόθεν ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἡ Πελοπόννησος;—Ὀνόμασον τοὺς περὶ αὐτὴν κόλπους.—Ποῦ κεῖται ἡ Φειὰς καὶ ἡ Στυμφαλὶς καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν;—Ὀνόμασον τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος.—Ποία πόλις πρὸ τῶν Ἀθηνῶν ἐχρησίμευσεν ὡς πρωτεύουσα τοῦ ἑλλήν. βασιλείου;—Τί εἶνε ὁ Πόρος, ἡ Ὑδρα, τὸ Ναύπλιον;—Εἰς ποίας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀπαντῶσιν ἱματικά πηγαί;—Ποίας πόλεις διέρχεται ὁ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πελοπόννησον σιδηρόδρομος;—Εἰς ποίας πόλεις τῆς Ἑλλάδος γίνεται ἡ μεγαλύτερα παραγωγὴ σταφίδος;—Τί εἶνε τὰ Δερβενάκια καὶ ἡ Νιμφία;—Ποίους νομοὺς βρέχει ὁ Ἀργολικὸς κόλπος;—Μεταξὺ ποίων νομῶν κεῖται ὁ Πάρνων;—Ποίας χώρας βρέχει ὁ Ἀλφειὸς καὶ ποῦ χύνεται;—Ποῖον μέρος τῆς Πελοποννήσου ὀνομάζεται Κυνουρία;—Ἡ Τρίπολις μὲ ποίας πόλεις συγκοινωνεῖ σιδηροδρομικῶς;—Δεῖξο ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν Σπάρτην, τὸν Εὐρώταν.—Ποία πόλις τοῦ νομοῦ Λακεδαιμόνους κεῖται ἐπὶ νησιδίου;—Τί εἶνε ὁ Ταύγετος;—Τίνος νομοῦ ἡ πρωτεύουσα εἶνε εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον;—Ποία χερσόνησος λέγεται καὶ Μάνη;—Ποία εἶνε ἡ νοτιωτάτη χώρα τῆς Ἑλλάδος καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς;

(Ἀσσημακ. Γεωγραφία)

στ'. Νομός Μεσσηνίας, (κάτ. 120 χιλ.).

Ὁ νομός Μεσσηνίας κεῖται μεταξύ τῶν νομῶν Τριφυλίας, Ἀρκαδίας, Λακεδαιμόνος, Λακωνικῆς καὶ Μεσσηνιακοῦ κόλπου.

Ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφροσύναν, διὰ τὸ ὅποιον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὠνομαζέτο **Μακαρία**.

Προϊόντα αὐτῆς εἶνε δημητριακοὶ καρποί, σταφίς, ἔλαιον ὀνομαστόν, μέταξ, πολλὰ ὀπωρία, πρὸ πάντων σῦκκ, ἐλαίαι περιζήτητοι καὶ ἄλλα. Ἐνταῦθα καθὼς καὶ εἰς τοὺς νομοὺς Λακεδαιμόνος καὶ Λακωνικῆς, ἡ κτηνοτροφία εἶνε ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη.

Κυριώτερον ὄρη τοῦ νομοῦ εἶνε ὁ κατάφυτος **Λυκόδημος** καὶ ἡ **Ἰώμη**, ὅπου κατέφυγον οἱ Μεσσηνιοὶ κατὰ τὸν πρῶτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου σφύζονται τὰ ἑρείπια τοῦ ναοῦ **Διὸς Ἰωμάτα**. Ὁ **Πάμισος** καὶ ἡ **Νέδα** (Καλαμάτις), εἶνε οἱ ἐπιστημότεροι ποταμοὶ τῆς χώρας.

Ἡ πρωτεύουσα **Καλάμαι**, κεῖται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, ἐν μέσῳ πολλῶν ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀπέχει τῆς θάλασσης εἴκοσι περίπου λεπτὰ. Εἶνε ὥραία πόλις καὶ ἔχει 15 χιλ. κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν βιομηχανίαν, κυρίως μεταξωτῶν καὶ ἄλλων ὑφασμάτων, εἰς τὴν σαπωνοποιάν, οἰνοποιάν καὶ τὸ ἐμπόριον. **Μεσσήνη** (Νησίον), ἐπὶ τοῦ Παλίου καὶ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σπενύκληρον, συνδέεται μετὰ τῶν Καλαμῶν διὰ σιδηροδρόμου. **Πύλος** (Νεόκαστρον καὶ Ναυκρίνον) εἶνε κώμη παράλιος, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ἐκτείνεται ἡ μικρὰ καὶ πετρώδης νῆσος **Σφακτηρία**. **Μεθώνη** καὶ **Κορώνη**, με ἀρχαία φρούρια, εἶνε παράλιαι κῶμαι εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον.

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκουσι καὶ αἱ νοτιώτερον τῆς Μεθώνης κείμεναι **Οἰνούσαι νῆσοι**.

ζ'. Νομός Τριφυλίας, (κάτ. 86500).

Ἡ Τριφυλία, ὀνομασθεῖσα τοιοῦτοτρόπως, διότι κατὰ τὸ πλεῖστον κατωκλήθη ὑπὸ τριῶν φυλῶν (Ἐπειῶν, Μινυῶν καὶ Αἰτωλῶν Ἠλείων), κεῖται μεταξύ τῶν νομῶν Ἠλείας, Ἀρκαδίας, Μεσσηνίας καὶ τοῦ Κυπαρισσιακοῦ κόλπου. Ἐχει κλίμα γλυκύτατον καὶ κατάφυτον ἔδαφος, παράγοι σταφίδα, ἔλαιον, οἶνον, δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα, σῦκα καὶ ἐσπεριδοειδή.

Ὅρη ἐνταῦθα εἶνε τὸ **Λύκειον** καὶ τὰ **Νόμια**, ποταμοὶ δὲ ὁ **Ἀλφειὸς**, ὁ μεγαλύτερος τῆς Πελοποννήσου, μεταξύ Ἠλείας καὶ Τριφυλίας καὶ ὁ **Νέδων**.

Ἡ πρωτεύουσα **Κυπαρισσία** (7 χ. κατ.), κεῖται παρὰ τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον, ἐπὶ καταφύτου θέσεως. **Φιλιατρά** (9500 κατ.), κεῖται ἐν μέσῳ σταφιδωπέλων. **Γαργαλιάνοι** (5700 κατ.), ἐπὶ καταφύτου καὶ ὠραίας τοποθεσίας, ἀπέχει ὀλίγον ἀπὸ τὴν θάλασσαν. **Λιγούδιτσα** (2700 κατ.), εἶναι εὐφορος κώμη. **Ἀνδριτέσινα** (2200 κατ.), κεῖται παρὰ τὸ Λύκειον ὄρος. **Ἀγουλινίτσα** (2600 κατ.), πρὸς Β. παρὰ τὸν Ἀλφειὸν καὶ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, συνδέεται μὲ τὴν Κυπαρισσίαν διὰ σιδηροδρόμου. Πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν τούτων εἶνε πλούσιοι σταφιδοκτήμονες.

~~~~~

 η'. Νομός Ἠλείας (κάτ. 91500).

Κεῖται μεταξύ τῶν νομῶν Ἀχίας, Ἀρκαδίας, Τριφυλίας καὶ Ἰονίου πελάγους. Ἐχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος πεδινόν, εὐφρωτάτον, παράγον ἄφθονον σταφίδα, βαλκανίδια, οἶνον καὶ ἔλαιον. Ἡ Ἠλεία φημιζέται ὡς πρώτη σταφιδοφόρος ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος.

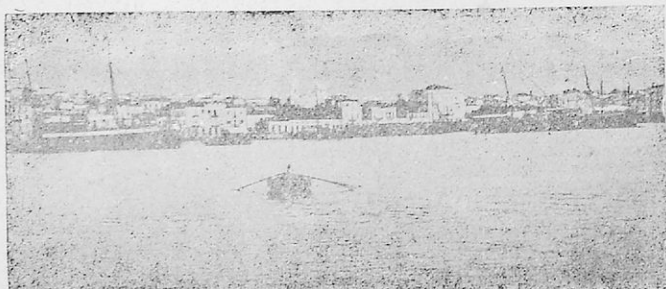
Ἡ **Φολὼν** καὶ ὁ **Ἐρύμανθος** εἶνε τὰ κυριώτερα ὄρη, ὁ δὲ **Ἀλφειὸς** καὶ ὁ **Πηνειὸς** οἱ ποταμοὶ τοῦ νομοῦ.

Ἡ πρωτεύουσα **Πύργος**, εἶνε μεσόγειος καὶ ὠραία πόλις. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (13 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, πρὸ πάντων

τῆς σταφίδας. Πρὸς Α. τοῦ Πύργου κεῖται ἡ ἀρχαία Ὀλυμπία, ὅπου ὑπῆρχεν ὁ περίφημος ἀρχαῖος νῆος τοῦ Διὸς καὶ ἐτελοῦντο κατὰ τετραετίαν οἱ Ὀλυμπικοὶ ἁγῶνες. Ἐδῶ κατ' ἔτος ἔρχονται πολλοὶ ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ θαυμάσωσι λαμπρὰ ἀρχαῖα εὐρήματα, ὡς τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἄλλα ἀριστουργήματα, φυλασσόμενα εἰς μέγα καὶ ὠραῖον Μουσεῖον. **Κατάκολον**, ἐπίνειον τοῦ Πύργου, συγκοινωνεῖ μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς Ὀλυμπίας διὰ σιδηροδρόμου. **Γαστοῦνη** (2550 κατ.) καὶ **Λεχαινὰ** (5890 κατ.), πλούσιαι σταφιδοφόροι κωμοπόλεις, συγκοινωνοῦσι σιδηροδρομικῶς. **Μανωλάς** (875 κατ.), πρὸς Β. κεῖται ἐπὶ εὐφόρου πεδιάδος. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Χελωνάτσας (Γλαρέντζα), εὐρίσκονται τὰ ἱματικὰ λουτρὰ τῆς Κυλλήνης.

θ'. Νομὸς Ἀχαΐας, (145 χιλ.).

Ἐκτείνεται μετξὺ τῶν νομῶν Ἡλείας, Ἀρκαδίας, Κορινθίας, τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν.

Πάτραι

Ἐχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὄρεινόν, ἀλλὰ κατὰφυτον ὑπὸ ἀμπέλων, σταφιδαμπελων, ἑλκιδῶν καὶ ὀπωροφόρων δένδρων.

Ὅρη τοῦ νομοῦ τούτου εἶνε τὰ Ἀροάνια (Χέλμος), ὁ Ἑρῦ-

μανθος (Ὠλενός) καὶ τὸ **Παναχαϊκὸν** (Βοϊδιᾶς), τὸ ὅποιον εἰς τὴν παραλίαν σχηματίζει τὸ ἀκρωτήριο **Ρίον**.

Οἱ πύργοι **Σελεινοῦς** (Βοστίτσα) καὶ **Πεῖρος** (Καμινίτσα), βρέχουσι τὴν χώραν ταύτην.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ **Πάτραι**, εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, εἶνε ὠρεῖα καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχουσα λιμνὰς εἰκοδομάς, πλατείας δειδροφύτους ὁδοὺς, καλὰ σχολεῖα, φιλάνθρωπικὰ καταστήματα καὶ μεγάλους νχοὺς, ἐξ ὧν διακρίνεται ὁ νχὸς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει καὶ ὁ τάφος τοῦ ἁγίου. Ὁ λιμὴν τῶν Πατρῶν συγκοινωνεῖ μὲ τὰς Ἀθήνας διὰ σιδηροδρόμου καὶ εἶνε ὁ πρῶτος ἐξαγωγικὸς λιμὴν τῆς Ἑλλάδος, διότι ἐξ αὐτοῦ ἀποστέλλεται εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς ἄλλας χώρας τὸ πλεῖστον τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν προϊόντων. Οἱ κάτοικοι 40 χιλιάδες, καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. **Αἴγιον** (Βοστίτσα 8 χιλ. κατ.), εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, εἶνε ὠρεῖα πόλις, ἐξάγει τὴν ἀρίστην κορινθιακὴν σταφίδα καὶ συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Κορίνθου διὰ σιδηροδρόμου. Εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ Αἰγίου κεῖται ἡ σπουδαία μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν. **Διακοπτὸν** (300 κατ.) καὶ **Καλάβρυτα** (1400 κατ.), εἶνε κομπο-

---

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 20 — Ὅνόμασον καὶ δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ ὄρη τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας. — Ἀπέναντι τίνος λιμένος κεῖται ἡ νῆσος Σφακτηρία; — Ποῦ κεῖνται τὰ δύο ἀρχαῖα φρούρια τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας; Τί ἀρχαῖον ἱστορικὸν γνωρίζεις περὶ τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας; — Ταξιδεύων τις παραλίως ἀπὸ Καλαμῶν εἰς Ναύπλιον καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῆς διώρυγος εἰς Μεσολόγγιον, ἀπὸ ποίους κόλπους, ἀκρωτήρια καὶ λιμένας θὰ διέλθῃ, καὶ ποίας θὰ ἀπαντήσῃ νήσους; — Ποίων μερῶν τῆς Πελοποννήσου οἱ κάτοικοι κυρίως εἶνε σταφιδοκτήμενοι; — Ποῖος εἶνε ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ ποῦ γύνεται; — Ποία εἶνε ἡ πρώτη σταφιδοφόρος ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος; — Ποῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ὀλυμπία καὶ τι γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; Ποῖον ὄρος σχηματίζει τὸ ἀκρωτήριο **Ρίον**; — Ποία εἶνε ἡ μεγαλύτερα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Πελοποννήσου; — Ποῦ τῆς Πελοποννήσου λειτουργεῖ ὁδοντωτὶς σιδηρόδρομος;

λεις μεσόγειοι. Ἐδῶ πλησίον κεῖται ἡ Μονὴ τῆς Ἀγίας Λαύρας καὶ ἡ πλουσία Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἐν τῇ ὁποίᾳ φυλάσσεται εἰκὼν τῆς Πεντηκστής, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ. Ἀπὸ τῶν Καλαβρύτων καὶ τοῦ Δικαιοπτοῦ μεταβίνει τις εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου διὰ σιδηροδρόμου ὁδοντωτοῦ.

IV. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

(κάτ. 550000)

Αἱ νῆσοι τῆς Ἑλλάδος διακρίνονται εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ εἰς νήσους τοῦ Ἰονίου πελάγους. Καὶ αἱ μὲν τοῦ Αἰγαίου περιλαμβάνουσι δύο νομούς, τὸν νομὸν Εὐβοίας καὶ τὸν νομὸν Κυκλάδων, αἱ δὲ τοῦ Ἰονίου τέσσαρες νομούς τοὺς ἑξῆς: Κερκύρας, Λευκάδος, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

A' ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

α'. Νομὸς Εὐβοίας (κάτ. 110 χιλ.).

Ὁ νομὸς οὗτος κεῖται πρὸς Α. τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς νήσους Εὐβοίαν καὶ Σκῦρον. Ἡ Εὐβοία, ἡ μεγίστη νῆσος τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, χωρίζεται ἀπὸ τῆς Στερ. Ἑλλάδος διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ὅστις ἔχει πλάτος 50—60 μέτρων καὶ εἶναι γνωστὸς διὰ τὰς παλιρροίας του. Ἡ Εὐβοία ἐνοῦται μὲ τὴν Στερ. Ἑλλάδα δι' ὠραίας σιδηρᾶς γεφύρας, ὠνομάσθη δὲ τοιουτοτρόπως ἐκ τῶν πολλῶν καὶ κελῶν βοῶν, τοὺς ὁποίους ἄλλοτε ἔτρεφεν.

Ἐχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορον. Προϊόντα τῆς Εὐβοίας εἶνε ἑξαίρετον μέλι, ἄριστος οἶνος, δημητρ. καρποί, σῦκα, ἔλαιον, βάμβαξ, ὀλίγοι γαιάνθρακες καὶ σίδηρος. Ἐχει προσέτι καὶ ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν.

Ἡ Εὐβοία δισχίζεται κατὰ μῆκος ἀπὸ ὄροσειρᾶς, τῶν ὁποίων ὑψίστη κορυφή εἶνε ἡ δασώδης **Δίοςθη**, παρέχουσα ἀρκετὴν ξυλείαν.

Χαλκίς.

Ἡ πρωτεύουσα **Χαλκίς**, κεῖται ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου καὶ συγκοινωνεῖ μὲ τὴν ἀπέναντι Βοιωτίαν διὰ γεφύρας καὶ μὲ τὰς Ἀθήνας διὰ σιδηροδρόμου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς 10 χιλ. μεταξὺ τῶν ὁποίων ὀλίγοι εἶνε Τοῦρκοι καὶ Ἑβραῖοι, κατὰγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. **Αἶδηψος** (1250 κατ.), ὄρεϊς κώμη πρὸς Β. τῆς Χαλκίδος, παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ὠρεὶόν, ἔχει λαμπρὰ ἱματικά λουτρά. **Ξηροχώριον** (3500 κατ.), ἐπὶ κατὰφύτου θέσεως ἐξάγει ἐξαίρετον οἶνον. **Κύμη** (4870 κατ.), παράγει οἶνους ὀνομαστοὺς καὶ ἐξάγει γαϊάνθρακας. **Κάρυστος** πρὸς Ν. παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον, κεῖται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Καρύστου. **Νέα Ψαρά**, κωμόπολις ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἐρετρίας.

Ἡ νῆσος **Σκῦρος** (3550 κατ.), μικρὰ καὶ δασώδης, κεῖται ἀπέναντι τῆς Κύμης καὶ παράγει οἶνον, διάφορα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα.

β'. Νομός Κυκλάδων (κάτ. 135 χιλ.).

Ὁ νομός οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι ὠνομάσθησαν **Κυκλάδες**, διότι περὶ τὴν ἱερὰν ἄλλοτε νῆσον **Δῆλον** σχηματίζουσι κυκλικὸν σύμπλεγμα. Εἰς πολλὰς τῶν Κυκλάδων προκόπτουσι τὰ ἐσπεριδοειδῆ, δημητριακοὶ καρποί, οἶνος, πρῶμα λαχανικά καὶ ἐξάγονται ὀρυκτά.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ **Ἐρμούπολις** (18800 κάτ.), ἐπὶ τῆς νήσου **Σύρου**, εἶνε νέα, ὠρεία πόλις καὶ ἐμπορικώτατος λιμὴν. ἔχει ὠρεῖους ναοὺς, καλὰ σχολεῖα, φιλανθρωπικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, βυρσοδεψεῖα, ναυπηγεῖα καὶ ζαχαροπλαστεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα κατασκευάζεται περιζήτητον λουκούμιον. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου 32 χιλ. περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ὀλίγοι καθολικοὶ, καταγίνονται εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν. **Δῆλος**, νῆσος ἱερὰ τῶν ἀρχαίων, διότι ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμις, εἶνε ἀκατοίκητος καὶ χρησιμεύει ὡς λοιμοκαθαρτήριον. **Μύκωνος** (4000 κάτ.), εἶνε νῆσος ξηρὰ καὶ βραχῶδης. **Τήνος**, μὲ ὁμώνυμον πρωτεύουσιν, ἔχει 15 χιλ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων ὀλίγοι εἶνε καθολικοὶ, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ἐξαγωγὴν μαρμάρων, τὴν γλυπτικὴν καὶ εἰς ἄλλας τέχνας. Ἐδῶ ὑπάρχει ὁ περίφημος ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας, εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἔρχονται ἀπὸ διάφορα μέρη χιλιάδες προσκυνητῶν. **Ἄνδρος**, κειμένη πρὸς Β. τῆς Τήνου, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ, εἶνε εὐφορος, εὐδρος νῆσος καὶ ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσιν καὶ 24 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν καλλιέργειαν ἐσπεριδοειδῶν καὶ τὰ νυκτικά. Τὰ ἱαμακτικὰ αὐτῆς ὕδατα **Σάριζα**, εἶνε περιζήτητα. **Κέως** (Τζιά 13000 κάτ.), ἔχει πολλὰ ὕδατα καὶ εἶνε κατὰφυτος. **Κύθνος** (Θερμιά), ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της, ἔχει 4300 κάτ. **Σέριφος** (3800 κάτ.), νῆσος πετρώδης, ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου. **Σίφνος**, μὲ ὁμώνυμον πρωτεύουσιν, ἔχει 4060 κάτ. ἀσχολουμένους

κυρίως εἰς τὴν ἀγγειοπλαστικὴν. **Κίμωλος** (1640 κἀτ.), ἔχει θερμὰς πηγὰς καὶ ἐξάγει κιμωλίαν γῆν. **Μῆλος** (4370 κἀτ.), νῆσος ἡρμιστειώδης, ἐξάγει διάφορα ὀρυκτά, μυλοπέτρας, ἐξαίρετον οἶνον καὶ ὀπώρας. Ἐδῶ εὐρέθη τὸ περίφημον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, τὸ ὁποῖον σήμερον εὐρίσκεται εἰς τὸ μουσεῖον τῶν Παρισίων Λουβρον· οἱ κάτοικοι τῆς Μήλου εἶνε ἄριστοι ναυτικοὶ καὶ μάλιστα πλοηγοί. **Πάρος** (8500 κἀτ.), εἶναι νῆσος εὐφορος καὶ ὀνομαστή εἰς τὴν ἄρχαιότητα διὰ τὰ λατομεῖα μαρμάρου. **Ἀντίπαρος** (Ὠλίκρος), μικρὰ νῆσος φημίζεται διὰ τὸ μέγα σπήλιον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐδῶ καὶ ἔχει ποικιλοσχῆμους σταλακτίτας. **Νάξος** (18 χιλ. κατ.), ἡ μεγίστη, ὠραιότατη καὶ εὐφορωτάτη νῆσος τῶν Κυκλάδων, παράγει ἐξαίρετον οἶνον καὶ ἐξαίρετα ἐσπεριδοειδή. Ἐδῶ ἐξάγεται τὸ ὀρυκτὸν σμύρις, χρησίμον εἰς τὴν λείανσιν ὕαλων, μετάλλων καὶ πολυτίμων λίθων. **Ἀμοργός, Ἴος** (Νιδ), **Σίκινος, Φολέγανδρος, Θηρασία** καὶ **Ἀνάφη**, εἶναι μικραὶ νῆσοι. **Θήρα** (Σκύντοριν), νῆσος ἡρμιστειώδης, ἔχει πολλὰς θερμὰς πηγὰς καὶ παράγει ἄφθονον οἶνον. Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς (14 χιλ.), μερικοὶ εἶνε καθολικοί. Ἐνταῦθα ἐξάγεται καὶ ἡ θηρκικὴ γῆ (πορσελάνη).

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 22. — Ποῖος πορθμὸς χωρίζει τὴν Στερ. Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ; — Ὄνομασον τὰς Βορείους Σποράδας. — Ποῦ τῆς Ἑλλάδος παράγονται γαιάνθρακες; — Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸ Ἀστεμίσιον ἄκρωτήριον καὶ εἰπὲ τί περὶ αὐτοῦ γνωρίζεις; — Ποία εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Κυκλάδων; — Ποία ἐκ τῶν Κυκλάδων νήσων ἦτο ὀνομαστή εἰς τὴν ἀρχαιότητα; — Εἰς ποίας ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀπαντῶσιν ἱματικὰ λουτρά, θερμαὶ πηγαί, ὀρυκτά καὶ μάρμαρα; — Εἰς ποίαν ἐκ τῶν Κυκλάδων συρρέουσι κατ' ἔτος πολλοὶ προσκυνηταί; — Ποῦ εὐρίσκονται τὰ Νέα Ψαρά καὶ ἐπὶ ποίας τοποθεσίας εἶνε ἐκτισμένα; — Ἐὰν δι' ἀτμοπλοίου ἀναχωρήσωμεν ἐκ Θεσσαλονίκης διὰ Πειραιᾶ καὶ Ἐρμούπολι, καὶ ἐκεῖθεν διὰ Χανιά, διερχόμενοι τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου, ποίας παραλίους πόλεις θὰ ἀπαντήσωμεν καὶ μεταξὺ ποίων νήσων θὰ διέλθωμεν;

Παρά τὴν Θήραν ἀπαντῶσι καὶ μερικὰ ἡφαιστειογενῆ νησίδια, ἐξ ὧν κυριώτερα εἶναι ἡ **Παλαιὰ καὶ Νέα Καϋμένη**, ὁ **Γεώργιος**, ἡ **Ἀφροδέσσα**, τὸ **Ἀσπρονησί** καὶ ἄλλα.

Β' ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Αἱ νῆσοι αὗται βρέχονται ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ περιλαμβάνουσιν 7 μεγάλας καὶ τινὰς μικράς, διὰ τοῦτο **Ἰόνιοι** καὶ **ἐπτάνησος** ὀνομάζονται. Ἀλλοτε ἦσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ τῷ 1864 παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπετέλεσαν 4 νομούς, τῆς **Κερκύρας**, **Λευκάδος**, **Κεφαλληνίας** καὶ **Ζακύνθου**.

α'. Νομὸς Κερκύρας, (κάτ. 95 χιλ).

Ὁ νομὸς οὗτος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν μεγάλην νῆσον **Κέρκυραν** καὶ τὰς δύο μικράς **Παξὸν** καὶ **Ἀντίπαξον**. Ἡ Κέρκυρα, ἡ ἐπισημοτέρα τῶν Ἰονίων νήσων, εἶνε ἡ ἀρχαία **Σχερία** ἢ νῆσος τῶν **Φαιάκων**· κεῖται ἀπέναντι τῆς παρχίας τοῦ νομοῦ Ἰωνίνων καὶ ἔχει κλίμα γλυκύτατον, διὰ τοῦτο πολλοὶ ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρώπης μεταβαλίνουσιν εἰς αὐτὴν χάριν ἐξοχῆς. Τὸ ὄρεινόν ἀλλ' εὐρορον ἔδαφος αὐτῆς, ἐκτὸς ἄλλων πολλῶν προϊόντων, παρᾶγει ἐξάριτον ἔλαιον, οἶνον καὶ ἐσπεριδοειδῆ.

Τὰ ὄρη ἐνταῦθα εἶνε κατάφυτα ὑπὸ ὠραίων καὶ πυκνῶν ἐλαιῶνων. Ἡ πρωτεύουσα **Κέρκυρα** (Κορφοί), εἶνε ὠραία, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχουσα ἀρκετὰ ἐργοστάσια, λαμπρὰ οἰκοδομὰς, καλὰ σχολεῖα, φιλάνθρ. καταστήματα, δενδροφύτους πλατείας, τὸν περιεχλῆ γὰρ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὅπου φυλάσσεται τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου, ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Ἀχιλλεῖον, ἀνάκτορον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς

ερμανίας. Οί κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων (30 χιλ.),
φιλόμουσοι, ναυτικοὶ καὶ γεωργοί.

Αἱ πετρώδεις νῆσοι **Παξοὶ** παράγουσι τὸ ἄριστον ἔλαιον τῆς
Ἑλλάδος. Ἡ **Ἀντίπαξος** ἔχει καὶ πηγὰς πετρελαίου.

~~~~~
β'. Νομὸς Λευκάδος (κάτοικοι 43 χιλ.).

Ὁ νομὸς οὗτος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς νήσους **Λευκάδα**, **Ἰ-
όνικον** καὶ ἄλλας μερικὰς μικράς, ἐκεῖ πλησίον κειμένas.

Ἡ Λευκὰς (Ἀγία Μαύρα), νῆσος ὄρεινή, κεῖται ἀπέναντι τῆς
κραχίας τῆς Ἀκαρνανίας καὶ χωρίζεται ἀπ' αὐτὴν διὰ στενοῦ
καὶ ἄβαθους πορθμοῦ, τὸν ὁποῖον πολλάκις διέρχονται πεζῇ.
ἔχει κλίμα γλυκὺ καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον ἔλαιον, στα-
μάδας καὶ οἶνον ὀνομαστόν, εἰς δὲ τὴν κραχίαν ἀλιεύονται καὶ
οὐράλλια.

Πρὸς Ν. ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκάτaz, λέγουσιν ὅτι ἐρρί-
θη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη ἡ ἀρχαία διάσημος ποιή-
ρις Σαπφώ.

Ἡ πρωτεύουσα **Λευκάς** (6000 κάτ.), εἶνε ὠραία πόλις καὶ
χει χαμηλὰς ξυλίνas οἰκίας, ἐνεκα τῶν σεισμῶν, οἱ ὅποιοι συ-
νὰ ταχέttουσι τὴν νῆσον. Εἰς τὴν Λευκάδα σφάζονται ἀρχαία
βοοῦρια καὶ τὸ ἱερὸν λείψνον τῆς Ἀγ. Μαύρας, διὰ τοῦτο πολ-
λάκις ἡ νῆσος ὀνομάζεται μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο.

Ἡ Ἰθάκη εἶνε πατρὶς τοῦ πολυμηχάνου Ὀδυσσεῶs. Οἱ
κάτοικοι αὐτῆς κατὰγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ἀλιείαν καὶ
τὴν παραγωγὴν ἐλαίου καὶ ἀμυγδάλων.

Πρωτεύουσα εἶνε Ἰθάκη ἢ Βαθὺ (4650 κατ.), μὲ ἀσφαλέ-
στατον λιμένα.

γ'. Νομός Κεφαλληνίας (ιάτ. 70 χιλ.).

Ὁ νομός οὗτος περιλαμβάνει τὴν μεγίστην τῶν Ἰονίων νήσων **Κεφαλληνίαν**, κειμένην ἀπέναντι τῆς εἰσόδου τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου· ἔχει κλίμα γλυκὺ καὶ ἔδαφος ὀρεινόν, ἀλλὰ πολὺ εὐφορρόν, παράγον ἔλαιον, οἶνον, σταφίδας, βάμβικα, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὀπώρας.

Οἱ Κεφαλλῆνες φημίζονται ὡς φιλόμουσοι καὶ ἔμπειροι ναυτικοί.

Πρωτεύουσα εἶνε τὸ **Ἀργοστόλιον** (12 χιλ. κχτ.), νέα, ὠρεία, βιομηχανὸς καὶ ἐμπορικὴ πόλις καὶ ἀσφαλὴς λιμὴν, εἰς τὸν μέγαν καὶ εὐρύχωρον κόλπον τοῦ Ἀργοστολίου. ἔχει ὠρείας οἰκοδομὰς καὶ συνδέεται μὲ τὴν ἀπέναντι ξηρὰν διὰ λιθοκτίστου γεφύρας. Δύο ὄρεα μακρὰν κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἀγ. Γερασίμου, ὅπου φυλάσσεται τὸ σεπτὸν λείψανον αὐτοῦ. **Ληξούριον** (5,500 κχτ.), εἶνε δευτερεύουσα ὠρεία πόλις, ἔχουσα Γυμνάσιον.

Εἰς τὴν περὶ τῆς Κεφαλληνίας εὐρίσκεται μέγας στρωγυλὸς κινούμενος βράχος, ὅστις διὰ τοῦτο, ἄλλοτε ἐνοῦται μὲ τὴν ξηρὰν καὶ ἄλλοτε χωρίζεται ἀπὸ αὐτῇ. Περὶ δὲ τὸ Ληξούριον εὐρίσκονται δύο ὑδρόμυλοι, κινούμενοι μὲ θαλάσσιον ρεῦμα, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκβολαὶ εἶναι ἄγνωστοι.

δ'. Νομός Ζακύνθου (κάτ. 45 χιλ.).

Συνίσταται ἀπὸ τὴν νήσον **Ζάκυνθον** καὶ τινων ἄλλων ἀκατοικήτων νησιδίων.

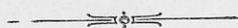
Ἡ Ζάκυνθος, ὀρεινὴ καὶ ἡφαιστειώδης νῆσος, κεῖται πρὸς Ν. τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἀπέναντι τῆς Ἠλίδος· ἔχει ἔδαφος εὐφορώτατον καὶ κλίμα γλυκύτατον καὶ ὑγιεινόν. Εἶνε κατὰ πράσινος καθ' ὅλον τὸ ἔτος, κεκαλυμμένη ὑπὸ κειθαλῶν δένδρων, μυρο-

κόλων ἀνθέων, λεμονεώνων καὶ πορτοκαλεώνων. Ὁμοιάζει δηλ. με-
 τειθαλῇ παράδειτον, ἐνεκα τοῦ ὁποίου, οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν ὠνόμασαν
Ἀνθος τῆς Ἀνατολῆς (Zante, fiore di Levante). Ὅλα
 ἃ προϊόντα αὐτῆς οἶνος, ἔλαιον, σταφίς, ἐσπεριδοειδῆ καὶ διάφο-
 ροὶ ὁπῶρσι εἶνε ἐξάσιαι.

Οἱ Ζακύνθιοι, εὐφρεῖς καὶ φιλόμουσοι, ἀγαπῶσι τὰς ὥραιας
 τέχνας καὶ πρὸ πάντων τὴν μουσικὴν.

Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Ζάκυνθος** (14700 κατ.), ὥραια καὶ βιο-
 τήχανος πόλις, ἔχουσα λαμπρὰν προκυμαίαν, καλὰ σχολεῖα. φιλαν-
 θρωπικὰ καταστήματα, ἐργαστήσια περιφήμου πούδρας, σαπυνο-
 τοῖα καὶ ἄλλα βιομηχανικὰ καταστήματα, ὥραιας πλατείας καὶ
 τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸν τοῦ Ἀγ. Διονυσίου, ὅπου φυλάσσεται τὸ
 λείψανον τοῦ ἁγίου, προστάτου τῆς νήσου. Ἡ πόλις αὕτη τῷ
 1893 ἔπαθε ἀπὸ φοβερόν σεισμόν.

Πέριξ τῆς Ζακύνθου ὑπάρχουσιν ὥραιαι ἐξοχαὶ καὶ μερικαὶ
 πεηγαὶ νάκρθης καὶ πετρελαίου.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 22. — Πῶς ἄλλῶς ὀνομάζονται αἱ Ἰόνιοι νῆσοι καὶ
 διατί; — Ποία ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων εἶνε ἡ μεγαλυτέρα; — Ποῦ παρά-
 γεται τὸ ἄριστον ἔλαιον τῆς Ἑλλάδος; — Τί εἶνε τὸ Ἀχιλλεῖον καὶ
 ποῦ εὐρίσκεται; — Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸν κόλπον τοῦ Ἀργοστολίου.
 — Ποία ἐκ τῶν Ἑλλήν. νήσων ὀνομάζεται Ἀγ. Μαύρα καὶ διατί; — Ὀνόμα-
 σον τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰθάκης. — Ποία ἐκ τῶν ἐπανήσων ὀνομάζεται
 «ἄνθος τῆς Ἀνατολῆς» καὶ διατί; — Ποῦ εὐρίσκεται τὸ λείψανον τοῦ Ἀγ.
 Σπυρίδωνος; — Ἀπέναντι τίνος παραλίας κεῖται ἡ Κέρκυρα; — Πόθεν κατήγε-
 το ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς; — Ποία νῆσος προσεγγίζει εἰς τὴν παραλίαν
 τῆς Ἀχαρνανίας; — Ποῖα ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Πελοποννήσου εἶνε πλησιέ-
 στατα εἰς τὴν Ζάκυνθον; — Ταξειδεύων τις ἀπὸ Ζακύνθου εἰς Μεσολόγγιον καὶ
 ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Κορινθ. κόλπου καὶ τῆς διώρυγος εἰς Πειραιᾶ ποίας παραλίας
 καὶ νήσους θὰ ἀπαντήσῃ!

3. ΣΕΡΒΙΑ

(κάτοικοι 2300000).

Τὸ βασιλεῖον τῆς Σερβίας ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Αὐστρουγγαρίας, Βοσνίας, Νόβι παζάρ, Εὐρώπ. Τουρκίας, Βουλγαρίας καὶ Ρουμανίας. Ἐχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὀλίγον καλλιεργημένον, παράγον δημητρ. καρπούς, ὀπώρας, οἶνον καὶ καπνόν. Ἡ κτηνοτροφία εἶνε ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη καὶ μάλιστα τῶν χοίρων, διότι ἐδῶ ὑπάρχουσιν ἀφθονα βαλανίδια.

Τὰ ὄρη αὐτῆς συνέχεται τοῦ Αἰμου, παρέχουσιν ὀλίγα ὄρυκτά πρὸ πάντων σίδηρον καὶ θερμὰς πηγάς.

Οἱ δύο παραπόταμοι τοῦ Δουνάβεως **Σαῦος** καὶ **Μοραῦος**, ἀρδεύουσι τὴν χώραν.

Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα εἶνε Σέρβοι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ὀλίγοι Τούρκοι, Ἕλληνες καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη, ἀσχολούμενοι πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, διότι ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, μόλις ἤρχισαν νὰ ἀναπτύσσωνται.

Ἡ Σερβία ἀπὸ τοῦ 1882 κυβερνᾶται συνταγματικῶς, ὁ δὲ νῦν βασιλεὺς αὐτῆς ὀνομάζεται **Πέτρος ὁ Α΄**.

Ἡ πρωτεύουσα **Βελιγραδιον**, εἶνε ὡραία πόλις ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, συγκοινωνεῖ μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Θεσσαλονίκην διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχει 60 χιλ. κατ. **Σμενένδρια** (7000 κατ.), ἀρχαία πρωτεύουσα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. **Νίσσα** (21000 κατ.), ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Θεσσαλονίκης σιδηροδρόμων, εἶνε πητρὶς τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου. **Κραγιούγεβατς** (14000 κατ.), ἔχει χυτήρια ὀπλων. **Πιρὼτ** (10000 κατ.), παρὰ τὰ Βουλγ. σύνορα. **Βράνια** (12000 κατ.), παρὰ τὰ Τουρκ. σύνορα, ὁπόθεν διέρχεται ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Βιέννην σιδηρόδρομος.

4. ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ

(Τσέρνα-γόρα, κάτ. 260 χιλ.)

Εἶνε μικρὰ ἀνεξάρτητος ἡγεμονία, κειμένη μεταξὺ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, Ἑρζεγοβίνης, Νόβι παζάρ καὶ τοῦ νομοῦ Σκόδρας. Ἐχει κλίμα ψυχρόν, ἀλλ' ὑγιεινόν καὶ ἔδαφος πολὺ ὀρεινόν καὶ ἄγονον, τυχόντων ὀλίγα μόνον γεώμηλα, ἀρκαόσιτον καὶ κριθήν.

Τὰ ὄρη τοῦ Μαυροβουνίου, συνέχεια τῶν Διναρικῶν Ἀλπεων, καλύπτουσι σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν καθιστῶσιν ἀγρίαν καὶ ἀπότομον, ἐξ οὗ τουρκιστὶ ὀνομάζεται Καρα-δάγ. Ὑψηλαὶ κορυφαὶ ἐνταῦθα εἶνε ὁ **Κῶμος** (2880 μ.) καὶ ὁ **Δορμύτωρ** (2700 μ.).

Ὁ ποταμὸς **Μοράτσα**, ὅστις χύνεται εἰς τὴν λίμνην τῆς Σκόδρας (Λαβιᾶτις), εἶνε ὁ κύριος ποταμὸς τῆς χώρας.

Οἱ Μαυροβούνιοι, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἀποτελοῦσιν ἡγεμονίαν ἀνεξάρτητον καὶ κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος (Γοσποδάρ-κνιάζ) **Νικολάου**. Ἐπειδὴ δὲ ἡ χώρα των εἶνε ξηρὰ καὶ ἄγονος, μεταβαίνουσιν εἰς ἄλλα μέρη, πρὸ πάντων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας. Εἰς τὸ Μαυροβούνιον σιδηροδρόμοι δὲν ὑπάρχουσι.

Πρωτεύουσά εἶνε ἡ **Κεττίγνη**, (3 χιλ. κατ.), μεσόγειος κωμόπολις, ἐν μέσῳ ὕψηλων καὶ ἀποτόμων βράχων. **Ποδγορίτσα** (5000 κατ.), ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Μοράτσα. **Ἀντίβαρι** (3000 κ.) καὶ **Δουλιτσίνον** (5000 κατ), λιμένες εἰς τὸ Ἀδριατ. πέλαγος.

Ἡγεμὼν Νικόλαος

Ἀντίβαρι (3000 κ.)

5. ΡΟΥΜΑΝΙΑ

(κάτοικοι 6 $\frac{1}{2}$ εκατομμύρια).

Ἡ Ρουμανία ἀποτελουμένη ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, τὴν Μολδαυίαν καὶ τὴν Δόβρουτσαν, κεῖται μεταξὺ Ρωσίας, Αὐστρο-ουγγαρίας, Σερβίας, Βουλγαρίας καὶ Εὐξείνου πόντου. ἔχει κλίμα ὑγιεινόν, ἀλλὰ τόσον ψυχρὸν κατὰ τὸν χειμῶνα, ὥστε παγώνει ὁ ποταμὸς Δούναβις.

Τὸ ἔδαφος ἐνταῦθα εἶναι πεδινόν καὶ εὐφορον, παράγον κυρίως ἀφθόνους δημητριακοὺς καρποὺς καὶ ἄλλα προϊόντα.

Ὅρη τῆς Ρουμανίας εἶναι αἱ Τρανσυλβανικαὶ Ἀλπεις καὶ τὰ Καρπάθια, ἐξ ὧν ἐξάγεται ἄρθρονος ξυλεία, μέταλλα, ἄλλας καὶ πετρελαίον, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἔχει ἀξίαν.

Ὁ Δούναβις, ὅστις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν καὶ οἱ παραπόταμοι αὐτοῦ Ἀλούτας, Σερέτης καὶ Προῦθος, ὁ ὁποῖος τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ρωσίαν, εἶναι οἱ κύριοι ποταμοὶ τῆς χώρας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ρουμανίας, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι καὶ ἀρκετοὶ ἔθραϊοι, διοικοῦνται συνταγματικῶς ἀπὸ τοῦ 1881 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Καρόλου καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν,

τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Εἰς τὴν Ρουμανίαν, πρὸ πάντων εἰς τὰς παραδουνάβειους πόλεις, ἐμπορεύονται πολλοὶ πλούσιοι Ἕλληνες (200 χιλ.) καὶ ἀρκετοὶ Εὐρωπαῖοι.

Ἡ πρωτεύουσα, Βουκουρέστιον, εἶναι ὡραία πόλις καὶ ἔχει 250 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν ἀρκετοὶ εἶναι Ἕλληνες. Τοῦρο-ο-Σεβεργίνον (Σιδηρά πόλις ἢ στενὴ τῆς Ὀρσοβίας), κεῖται παρὰ τὰ Σερβικὰ σύνορα καὶ συνδέεται μὲ τὸ Βουκουρέστιον

Κάρολος Α'.

διὰ σιδηροδρόμου, ὅστις ἐντεύθεν εἰσέρχεται εἰς τὴν Αὐστρον. Ὅκνα, ἔχει πηγὰς πετρελαίου καὶ ἀλατωρυχείας. Ἰάσιον (80 χιλ. κατ.) ἐπὶ

τοῦ Προύθου, εἶνε πρωτεύουσα τῆς Μαλδαυίας. **Βραϊλα** (53 χιλ. κατ.) καὶ **Γαλάζιον** (63 χιλ. κατ.), κεῖνται ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔχουσιν ἐμπόριον σιτηρῶν, ξυλείας, ἄλατος καὶ πετρελαίου καὶ συνδέονται μὲ τὸ Βουκουρέστιον σιδηροδρομικῶς. **Κωνσταντζα** (10 χιλ. κατ.), ἐπὶ τῆς Δοβρούτσας, εἶνε σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὸν Εὐξείνιον. Μεταξὺ Βουκουρεστίου καὶ Κωνσταντζης κεῖται ἡ **Τσερναβόδα**, μὲ ὥραϊν σιδηρὰν γέφυραν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, τὴν ὁποῖαν διέρχεται σιδηρόδρομος. **Γιούργεβον** (12 χιλ. κατ.), ἀπέ-
ναντι τοῦ Ρουστρουκίου, εἶνε ἐπίνειον τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἡ Εὐρώπ. Τουρκία, τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σερβίας, ἡ ὑποτελής ἡγεμονία τῆς Βουλγαρίας μετὰ τῆς Ἀνατολ. Ρωμανίας, ἡ Ρουμανία πλὴν τῆς Μολδαβίας, ἡ Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη, τὸ Νόβι παζάρ καὶ τὸ Μαυροβούνιον, λέγονται **κράτη τοῦ Αἴμου**, διότι εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς νοτίης ὁμωνύμου χειρσόνησου. Ἡ χειρσόνησος τοῦ Αἴμου εἶνε ἴση πρὸς τὴν Ἰβηρικὴν καὶ διπλασία τῆς Ἰταλικῆς, ἔχει

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 23.—Ποῦ κεῖται ἡ χειρσόνησος τοῦ Αἴμου;—Ὄνόμασον τὰ ἐπ' αὐτῆς κράτη καὶ δεῖξον αὐτὰ ἐπὶ τοῦ χάρτου.—Ποῖα ἐκ τῶν κρατῶν τοῦ Αἴμου συνορεύουσι μὲ τὴν Εὐρώπ. Τουρκίαν;—Ποῖον ἐκ τούτων εἶνε μεσόγειον;—Ποῖον τὸ πολυπληθέστερον καὶ ποῖον τὸ βιομηχανικώτερον;—Πόσον πληθυσμὸν ἔχει ἡ Ἑλλάς, ἡ Εὐρώπ. Τουρκία, τὸ Μαυροβούνιον;—Ταξιδεύων τις ἀπὸ Βελιγραδίου εἰς Κωνσταντινούπολιν σιδηροδρομικῶς, ἐκ ποίων πόλεων θὰ διέλθῃ καὶ εἰς ποίας ἄλλας διὰ τῶν διακλαδώσεων τοῦ σιδηροδρόμου δύναται νὰ φθάσῃ;—Ποῖον ἐκ τῶν κρατῶν τοῦ Αἴμου συνορεύει μὲ τὴν Ἑλλάδα;—Εἰς ποῖον ἐκ τῶν κρατῶν τοῦ Αἴμου δὲν ὑπάρχουσι σιδηρόδρομοι;—Ποία ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ Αἴμου εἶνε ὑποτελής εἰς τὴν Εὐρώπ. Τουρκίαν;—Ποία εἶνε ἡ πατρίς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου;—Εἰς ποῖον κράτος τοῦ Αἴμου εὐρίσκεται ἡ πολυπληθεστέρα πρωτεύουσα;—Πῶς ὀνομάζεται ὁ Σουλτᾶνος τῆς Τουρκίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβούνιου;—Ποιοὶ ποταμοὶ χωρίζουσιν τὴν Ρουμανίαν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν ἀπὸ τὴν Σερβίαν;—Ποῖος ὁ σπουδαιότερος λιμὴν τῆς Ρουμανίας;—Ὄνόμασον τοὺς παραδουνάβιους λιμένας αὐτῆς. Ταξιδεύων τις δι' ἀτμοπλοίου ἀπὸ Κωνσταντζης εἰς Κωνσταντινούπολιν, ποίας θαλάσσας καὶ παραλίους χώρας διέρχεται;

(Ἀσκημ. Γεωγραφία)

δὲ σχῆμα τριγώνου ἀνεστραμμένου, τοῦ ὁποίου κορυφή εἶνε τὸ Τάιναρ-
ρον ἀκρωτήριο, βάσις δὲ γραμμὴ ἀπὸ τοῦ Φλαντικοῦ κόλπου, μέχρι
τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως.

6. ΙΤΑΛΙΑ

(κάτοικοι $32\frac{1}{2}$ ἑκατομμ.).

Τὸ βασιλεῖον τῆς **Ἰταλίας** κεῖται ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς ἢ χερσονή-
σου τῶν Ἀπεννίνων, μεταξὺ Γαλλίας, Ἑλβετίας καὶ Αὐστρουγγαρίας
καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ὅπου σχηματίζεται ὁ
κόλπος τῆς Βενετίας, τοῦ Ἰονίου πελάγους, τῆς Μεσογείου

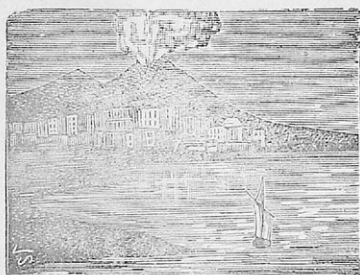
Βενετία

θαλάσσης, ἥτις σχηματίζει τὸν **κόλπον τοῦ Τάραντος** καὶ τοῦ
Τυρρηνικοῦ πελάγους, ἔνθα οἱ **κόλποι τῆς Γενούης** καὶ τῆς **Νεα-
πόλεως**

Ἡ Ἰταλία ἔχει κλίμα γλυκύτατον, ἔδαφος πολὺ εὐφορον καὶ ἀνε-

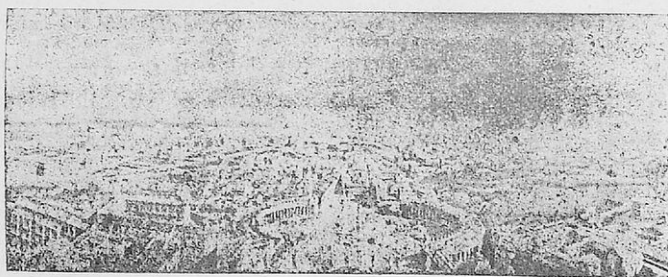
πτυγμένην κτηνοτροφίαν. Προϊόντα αὐτῆς εἶνε δημητριακοὶ καρποί, ἔλαιον, ὄρυζα, πολλὸς οἶνος καὶ ἄφθονοι ὀπώραι. Ἡ Καμπανικὴ μάλιστα πεδιάς διὰ τὴν μεγάλην εὐφορίαν της, ὀνομάζεται «κῆπος τῆς Ἰταλίας» καὶ «παράδεισος τῆς Εὐρώπης».

Αἱ Ἀλπεις πρὸς Β. καὶ τὰ κατὰφυτα Ἀπέννινα κατὰ μῆκος τῆς Ἰταλίας, εἶνε τὰ κυριώτερα ἐνταῦθα ὄρη, ἐξ ὧν ἐξάγονται μάρμαρα (Καράρας), διάφορα μέταλλα καὶ ἄλλα ὀρυκτά, πρὸ πάντων θείον. Πλησίον τῆς Νεαπόλεως εὐρίσκεται καὶ τὸ ἐνεργὸν ἡφαιστειὸν Βεζούβιος (1185 μ.).

Βεζούβιος

Ὁ Πάδος, ὁ Ἄρνος καὶ ὁ Τίβερης, μετὰ διχορροῦς παραποτάμους εἶνε οἱ κυριώτεροι ποταμοί, ἡ δὲ Μείζων (Maggiore), ἡ Κώμος καὶ ἡ Γάρδα, αἱ ἐπισημότεραι λίμναι τῆς Ἰταλίας, φημιζόμεναι διὰ τὴν φυσικὴν καλλονὴν τῶν ὁχθῶν των. Εἰς τὴν κεντρικὴν Ἰταλίαν ἀπαντᾷ προσέτι καὶ ἡ Τραδουμένη λίμνη, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ Ἀντίβας ἐνίκησε τοὺς Ρωμαίους (217 π. Χ.).

Ρώμη

Ἡ πρωτεύουσα Ρώμη (Αἰωνία πόλις), ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως καὶ ἐπὶ 11 λόφῶν ἐκτισμένη, εἶνε ἀρχαία πόλις μετὰ ἀρχαῖα καὶ νέα οἰκοδομήματα.

μήματα, ἐξ ὧν διακρίνονται ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ὁ μεγαλύτερος ναὸς τοῦ κόσμου, τὸ Βατικανόν, μέγα δηλ. ἀνάκτορον τοῦ Πάπα μὲ περιφήμους βιβλιοθήκας καὶ πλείστα κειμήλια ἀρχαίας τέχνης, τὸ Κυρινάλιον, ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως καὶ ἄλλα. Κάτωθεν τῆς πόλεως, ἡ ὁποία ἔχει 480 χιλ. κατοίκους, σφύζονται αἱ **Κατακόμβαι**, κρύφια δηλ. καταφύγια τῶν πρώτων χριστιανῶν. **Φλωρεντία** (205 χιλ. κατοίκους), πρώην πρωτεύουσα καὶ πικτρὶς τοῦ ποιητοῦ Δάντου, ἔχει μουσεῖα καὶ βιομηχανίαν μαρμάρων καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων. **Πίζα** ἐπὶ τοῦ Ἄρνου, πατρὶς τοῦ Γαλιλαίου, ἔχει βιομηχανίαν ψαθίνων πέλων καὶ εἶνε ὀνομαστή διὰ τὸν μέγαν κεκλιμένον πύργον καὶ τὸ ὠραιότατον νεκροταφεῖον τῆς, τοῦ ὁποίου τὸ χῶμα μετεφέρθη ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ. **Γένουα** (300 χιλ. κ.), ἐπὶ τοῦ ὁμώνυμου κόλπου, εἶνε πατρὶς τοῦ Κολόμβου καὶ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ κράτους. **Τουρίνον** (300 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Πάδου. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ὁ πρὸς τὴν Γαλλίαν διὰ τοῦ Κενησίου ὑπόγειος σιδηρόδρομος. **Μεδιόλανα ἢ Μιλᾶνον** (490 χιλ. κατ.), ὠραία βιομήχανος πόλις, ἔχει μεγαλοπρεπέστατον ναόν. **Βενετία** (160 χιλ. κατ.), εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ 118 νηυσίων, συνδεομένων διὰ πολλῶν γεφυρῶν καὶ διωρύγων καὶ συγκοινωνούντων διὰ μακρῶν λέμβων, **γονδολῶν** ὀνομαζομένων. Ἡ Βενετία ἔχει πολλὰ νέα καὶ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα, ἐκ τῶν ὁποίων περιφημότερα εἶνε τὸ ἀνάκτορον τῶν Δογῶν καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Μάρκου, μὲ τοὺς τέσσαρας περιφήμους χαλκίινους ἵππους του, βιβλιοθήκην, ἑλληνικὸν ναόν, ἑλληνικὸν ἀρχαιοτάτον τυπογραφεῖον, σπουδαῖα ὑπολουργεῖα, διαφόρους συλλογὰς καλλιτεχνικὰς κλπ.

Βοριντήσιον, ἐμπορικὸς λιμὴν, εἰς τὸ Ἀδριαν. πέλαγος, εἶνε μέγιστος σταθμὸς συγκοινωνίας μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς. **Νεάπολις** (600 χιλ. κατ.), ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας καὶ εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, εἶνε ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἰταλίας. Ἐδῶ πλησίον τῷ 74 μ.Χ. ὁ Βεζούβιος κατεκάλυψε τρεῖς πόλεις. (Ἡράκλειον, Σταβίας καὶ Πομπηϊαν).

Εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος πρὸς Β. τῆς Ἀγκῶνος, εὐρίσκεται ἡ ἀρχαιοτάτη μικρὰ **Δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου** (9600 κατοίκους) με' ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, διατελοῦσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰταλίας.

Νῆσοι τῆς Ἰταλίας εἶνε ἡ **Κορσική**, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλους, ἡ **Σαρδονία** (750 χιλ. κατ.), χωριζομένη ἀπὸ τὴν Κορσικὴν διὰ τοῦ Βονιφάτιου πορθμοῦ, ἡ **Σικελία** (ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατομμ. κατ.), χωριζομένη ἀπὸ τὴν χερσόνησον τῆς Ἰταλίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσήνης· εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ πορθμοῦ τούτου, οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευνον ὅτι ἔζων ἡ **Σκύλλα** καὶ ἡ **Χάρυβδις**. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι τὸ ἡραϊστεῖον **Αἶτνα** καὶ αἱ πόλεις **Παλέομον** (270 χ. κ.), **Μαρσάλα** καὶ **Συρακοῦσαι** (32 χιλ. κ.), ἐξάρχουσα καλὸν οἶνον. Ἡ **Μελίτη** (Μάλτα), ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν **Λαβαλέταν**. Ἄλλαι νῆσοι τῆς Ἰταλίας εἶνε ἡ **Ἑλβα** παρὰ τὴν Κορσικὴν, ἐνθα διέμενον ὁ Μ. Ναπολεὼν (1819) καὶ αἱ **Αἰπύραι** ἡ νῆσοι τοῦ **Αἰόλου** πρὸς Β. τῆς Σικελίας, ἐξ ὧν γνωστὴ ἡ ἡρωοποιήσας **Στρώπολις**.

Βίκτωρ Ἐμμανουήλ

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰταλίας, καθολικοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν, εἶνε φιλόμουσοι καὶ ἀγαπῶσι τὰς ὁραίας τέχνας καὶ πρὸ πάντων τὴν μουσικὴν. Κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως **Βίκτωρος Ἐμμανουήλ** καὶ κατὰγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, πρὸ πάντων ἀκατεργάστου μετὰξῃς, εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν.

7. ΙΣΠΑΝΙΑ

(κάτοικοι 18 1/2 ἑκατομμ.).

Ἡ **Ἰσπανία** ἐκτείνεται μετὰξὺ τῆς Γαλλίας, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, τῆς Πορτογαλίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

σης. Τὰ Πυρηναικὰ ὄρη καὶ ὁ πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν.

Ἔχει κλίμα εὐκρατον, ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὀρεινόν, παράγον ὀλίγους δημητρ. κερπούς, δικηφόρους ὀπώρας, οἶνον, βάμβακα, μέταξαν καὶ καπνόν. Σπουδαία ἐνταῦθα εἶνε καὶ ἡ κτηνοτροφία, τῆς ὁποίας τὰ προϊόντα καὶ μάλιστα τὸ ἔριον ἐνὸς εἶδους προβάτων (μερινός), εἶνε περιζήτητα.

Τὰ μεταλλοφόρα **Πυρηναια**, τὰ **Ἰβηρικὰ** καὶ τὰ **Καστιλιανὰ** μὲ δικηφόρους διακλαδώσεις, εἶνε τὰ κυριώτερα ὄρη τῆς χώρας. Παρὰ τὰ Πυρηναικὰ, ἐν Ναυάρρ, κατοικοῦσιν οἱ **Βάσκοι** (600 χιλ.), ὁ ἀρχαιότερος λαὸς τῆς Εὐρώπης.

Ποταμοὶ τῆς Ἰσπανίας εἶνε ὁ **Δουῖρος**, ὁ **Τάγος**, ὁ **Γουδιάνας** καὶ ὁ **Γουαδαλκιβίρ** χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν καὶ ὁ **Ἰβηρ**, χυνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Ἡ πρωτεύουσα **Μαδρίτη** (500 χ. κατ.), ὥρεια καὶ ἡ ὑψηλότης τῆς Εὐρώπης πόλις, ἔχει πνευματικόν καὶ μουσεῖα. Παρὰ τὴν Μαδρίτην κεῖται καὶ τὸ ἀνάκτορον **Ἐσκούριαλ**, ὀνομασθέν τοιοῦτοτρόπως ἐκ τῶν σκωριῶν τῶν περὶ μεταλλείων. **Τολέδον** (22 χ. κ.), πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Τάγου ἀρχαία πρωτεύουσα καὶ ἐμπορικώτατος λιμὴν. **Γρενάδα**, ἐν αὐτῇ σφύζεται τὸ ἀρχαῖον καὶ ὥραιον ἀνάκτορον Ἀλμπρα.

Ἀλφόνσος ΙΓ'.

Σεβίλλα (150 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Γουαδαλκιβίρ, ἔχει τὸ μέγιστον τῆς Εὐρώπης ἐργαστάσιον καπνῶν καὶ σιγάρων, ἀρχαῖους ναοὺς καὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλφ. Ζαρ. **Βαρκελώνη** (300 χιλ. κατ.) εἰς τὴν Μεσόγειον, εἶνε ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Ἰσπανίας. **Βαλεντία**, εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ἔχει πνευματικόν καὶ βιομηχανίαν μετὰ ζῆς. **Καρθαγένη** (80 χιλ. κατ.), πόλις ὀχυρά. **Μαλάγα** (14 χιλ. κατ.), ἐμπορικὴ πόλις ἐξάγει καλὸν οἶνον. **Γιβραλτάρ** (30 χιλ. κατ.), μὲ ὀχυρώτατα φρούρια,

ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν. **Γάδεια** (Κάδιξ), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γουαδάλκιβίρ. **Πάλος**, λιμὴν πρὸς Β. ἐξ οὗ ἀνεχώρησεν ὁ Κολόμβος.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀνήκουσιν αἱ **Βαlearίδες νῆσοι**, παρὰ-
γουσαι ἐξαιρετὰ πορτοκάλια καὶ παρὰ τὴν Ἀφρικὴν αἱ εὐφοροὶ **Κα-
νάριοι νῆσοι** (334 χιλ. κατ.).

Οἱ Ἰσπανοί, ὑπερήφανοι διὰ τὸ ἐνδοξον παρελθόν των καὶ καθο-
λικοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν, καταγίνονται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν
βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ
βσιλέως **Ἀλφόνσου ΙΓ'**, καὶ ἀγχιπῶσι πολὺ τὰς ταυρομαχίας.

Ἡ Ἰσπανία ἐξουσιάζει καὶ ἀσημάντους τινὰς νήσους καὶ ἐμπορι-
κοὺς σταθμοὺς εἰς τὴν Ἀφρικὴν (Μελίλλην, Ἀννοβών), ἐνῶ ἄλλοτε
ἔχουσα σπουδαίας καὶ πολλὰς ἀποικίας κατεῖχε τὴν σημερινὴν ἀποι-
κιακὴν δύναμιν τῆς Ἀγγλίας.

8. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

(κάτοικοι 5 1/2 ἑκατομμ.)

Κεῖται πρὸς Δ. τῆς Ἰσπανίας, μετὰ τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὴν
Πυρηναικὴν ἢ Ἰβηρικὴν χερσόνησον. Ἐχει κλίμα εὐκρατον καὶ
ἔδαφος εὐφορον, κατὰφυτον ὑπὸ ἑλκιδῶν, ἀμπέλων, πορτοκαλῶν καὶ
ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων.

Τὰ ὄρη καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς Ἰσπανίας εἰσέρχονται καὶ εἰς τὴν
Πορτογαλίαν καὶ ἐκ μὲν τῶν ὀρέων ὑψηλοτέρη κορυφὴ εἶνε ἡ **Σιέρ-
ρα Ἐστορέλλα**, ἐκ δὲ τῶν ποταμῶν κυριώτεροι ὁ **Δουῖρος** καὶ ὁ
Τάγος.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 24. — Ὀνόμασον τὰ συνορεύοντα μὲ τὴν Ἰταλίαν κράτη.
— Εἰς ποῖον πέλαγος σχηματίζεται ὁ κόλπος τῆς Γενούης; — Ποῖον εἶνε τὸ εὐφο-
ρώτερον μέρος τῆς Ἰταλίας καὶ ποῖα ὀνόματα φέρει διὰ τοῦτο; — Ὀνόμασον τὰς
ἐπὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους παραλίους πόλεις. — Μεταξὺ ποίας νήσου καὶ τῆς
Ἰταλίας σχηματίζεται πορθμὸς καὶ πῶς ὀνομάζεται οὗτος; — Τί γνωρίζεις περὶ

Ἡ πρωτεύουσα **Λισσαβών**, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου καὶ μία ἐκτῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Γῆς, διὰ τὴν λαμπρὰν τοποθε-

Κάρολος

καὶ τὴν ναυτιλίαν.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει προσέτι κτήσεις ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ.

Πλησίον τῶν Περηναιῶν κεῖται ἡ μικρὰ **Δημοκρατία τῆς Ἀνδόρρας** (5500 κατ.), μὲ ὁμώνυμον πρωτεύουσιν. Ἡ δημοκρατία αὕτη διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας καὶ καθολικοῦ ἐπισκόπου.

τῆς Βενετίας:—Τί συνέβη ποτὲ παρὰ τὴν Νεάπολιν;—Ποῖος ἐκ τῶν λιμένων τῆς Ἰταλίας θεωρεῖται ὡς σπουδαῖος σταθμὸς τῶν σιδηροδρόμων τῆς Εὐρώπης καὶ ποῦ κεῖται;—Ὀνόμασον τὰς νήσους καὶ τὰ ἡφαίστεια τῆς Ἰταλίας;—Ποῖαι θάλασσαί βρέχουσι τὴν Περηναικὴν χερσόνησον;—Ποῖοι ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς χερσονήσου γίνονται εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν καὶ ποῖοι εἰς τὴν Μεσόγειον;—Ποῦ τῆς Ἰσπανίας παράγονται ὀνόμαστοι οἶνοι καὶ καλὰ πορτοκάλια;—Τί κτηνοτροφικὸν προϊόν τῆς Ἰσπανίας φημίζεται;—Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν Σεβίλλαν.—Τί ἀπαντᾷ εἰς αὐτήν;—Τί εἶναι τὸ Γιβραλτὰρ καὶ εἰς ποίους ἀνήκει;—Ποῖον εἶνε τὸ ἄριστον προϊόν τῆς Ἰσπανίας;—Εἰς ποίαν χώραν ἀπαντᾷ ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τοῦ κόσμου;—Ποῦ κεῖται ἡ δημοκρατία τῆς Ἀνδόρρας καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς;—Ταξιδεύων τις δι' ἀτμοπλοίου ἀπὸ Λισσαβόνης εἰς Γένουαν καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσηνίας εἰς Βενετίαν καὶ Κέρκυραν, ποίας θαλάσσας, παραλίους χώρας καὶ λιμένας θὰ ἀπαντήσῃ;—Εἰς ποίαν πόλιν εὕρεσκειται τὸ μεγαλύτερον τῆς Εὐρώπης ἐργοστάσιον καπνῶν καὶ σαγάρων;

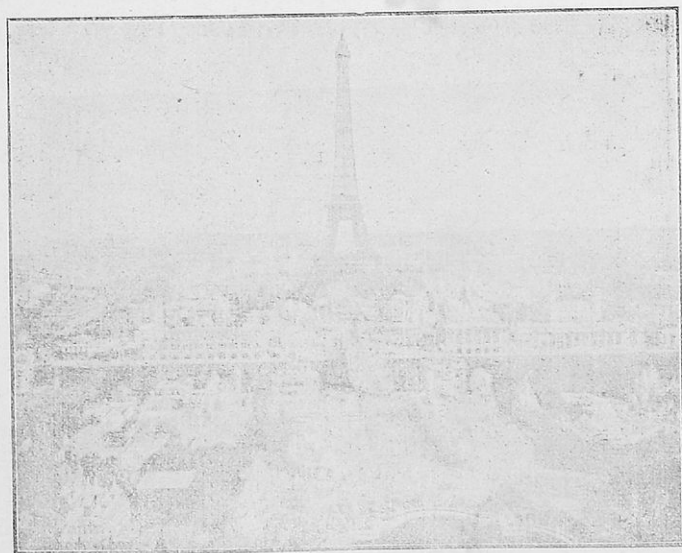
Β. ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. ΓΑΛΛΙΑ

(κάτοικοι 39 $\frac{1}{2}$ εκατομμ.)

Ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία κειμένη μετὰξὺ Βελγίου, Γερμανίας, Ἑλβετίας, Ἰταλίας καὶ Ἰσπανίας, βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης, τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Μεσογ. θαλάσσης, ἔνθα σχηματίζεται ὁ κόλπος τοῦ Λέοντος (Μασσαλίας).

Ἔχει κλίμα εὐκρατον, ὑγιεινόν καὶ ἔδαφος εὐφορώτατον· κυριώτερα δὲ τῶν προϊόντων, τὰ ὅποια ἐξάγει εἶνε οἶνοι ἐξάαιρετοι, ζάχα-
ρις, τυρός, βούτυρον, ὑφάσματα, δέρματα κλπ.

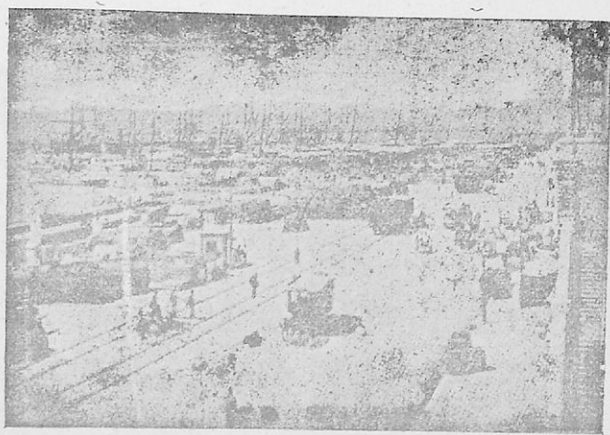
Παρίσιοι καὶ Πύργος Ἀἴφελ

Ἐκ τῶν πολλῶν ὁρέων τῆς Γαλλίας κυριώτερα εἶνε τὰ Πυρηνναῖα, αἱ Ἀλπεις, τὰ βόρειά της Βόσγια καὶ τὰ Ἀρδενα, παρέχοντα

πολλά και διάφορα ὀρυκτά και μέταλλα, πρὸ πάντων σίδηρον, γαιάν-
θρακας, χαλκὸν και μερικὰς ἱαματικὰς πηγὰς.

Οἱ ποταμοὶ **Ροδανός**, **Γαρούνας** (Garonne), **Λείγηρ**
(Loire) και **Σηκουάνας** (Seine), μὲ πολλοὺς πλωτοὺς παραποτά-
μους βρέχουσι τὴν μεγάλην ταύτην δημοκρατίαν.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε οἱ **Παρίδιοι**, ἐπὶ τοῦ **Σηκουάνα**, ἡ
ὠραιότερα πόλις τοῦ κόσμου διὰ τὴν τεχνικὴν καλλονὴν της, ἔχουσα
παγκόσμιον ἐμπόριον, βιομηχανίαν και συγκοινωνίαν, 2750000 κα-
τοίκους και ἄξιον λόγου ἑλληνικὸν ναόν. Ἀπὸ τοῦ σιδηροῦ πύργου τοῦ
Ἀϊφελ (300 μ. ὕψους), εἶνε θαυμασίη ἡ ἔποψις τῆς πόλεως. **Βερ-**
σαλλίαι (60 χιλ. κατ.) ΝΔ. τῶν Παρισίων και καθέδρα ἄλλοτε τῶν
βασιλέων, ἔχει μεγαλοπρεπέστατα ἀνάκτορα και ὠραιοτάτους κή-
πους. **Καλαί**, πρὸς Β. λιμὴν ὀχυρὸς, ὁπόθεν ταξειδεύουσιν εἰς τὴν
Ἀγγλίαν, ἐν διαστήματι $1\frac{1}{2}$ ὥρας. **Ρουέν** (125 χιλ. κατ.), εἰς

Μασσαλία

τὰς ἐκβολὰς τοῦ **Σηκουάνα**, χρησιμεύει ὡς ἐπίνειον τῶν Παρισίων. Ἐν-
ταῦθα ἐκίνησεν ἡ Ἀύρηλιανὴ παρθένος (1431 μ. Χ.). **Χάβρη**, ἐμπορικώ-
τατος λιμὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ **Σηκουάνα** και εἰς τὸν ὁμώνυμον

κόλπον, ἔχει καλὰ ναυπηγεία. **Χερδοῦργον**, ἐπὶ τῆς χερσονήσου Κοτεντίνης εἰς τὴν Μάγχην καὶ ἀπέναντι τῶν παραλίων τῆς Ἀγγλίας, εἶνε ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς χώρας. **Βρέστν**, ἐπὶ τῆς χερσονήσου Βρεττάνης, εἶνε ὁ δεῦτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας. **Νάν-την**, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λείγῃρος εἶνε λιμὴν ἐξαγωγικὸς. **Βορδῶ** (260 χιλ. κατ.), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαρούνα, εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τοὺς οἶνους τῆς. **Μασσαλία**, ἀρχαία ἐλληνικὴ ἀποικία, εἶνε ὁ δεῦτερος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Μεσογείου καὶ ὁ ἐμπορικώτατος λιμὴν τῆς Γαλλίας, μὲ 450 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν ἄρκετοὶ εἶνε Ἕλληνες. **Τουλὼν** (100 χιλ. κατ.), εἶνε ἐμπορικὸς καὶ πολεμικὸς λιμὴν τῆς Μεσογείου. **Νίκαια**, πόλις παράλιος, φημίζεται διὰ τὸ γλυκὺ καὶ ὑγιεινότερον κλίμα τῆς. **Ἄγιος Στέφανος** (140 χιλ. κατ.), μεσόγειος πόλις καὶ ὀνομαστὴ διὰ τὰ μηχανουργεῖα καὶ τὰ πλούσια γαιανθρακωρυχεῖά τῆς. **Λυὼν**, πρὸς Β. ἔχει 420 χιλ. κατοίκους καὶ ἐργοστάσια μετὰξης καὶ βάμβακος.

Οἱ Γάλλοι, καθολικοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν, εἶνε ἐργατικοὶ καὶ πλούσιοι, καταγίνονται δὲ εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ἀλιείαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βομβυκοτροφίαν, Κυβερνῶνται δημοκρατικῶς, ὁ δὲ νῦν πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ὀνομάζεται Ἀρμάνδος Φαλλιέρ.

Ἡ Γαλλία ἔχει κτήσεις ἐν τῇ Ἀσίᾳ (ἡ Γαλλικὴ Κοχινγκίνη καὶ τὸ Τογκίνον, Μιχέ, Καριζάλ, Πονδισιερύ, Ὑανσὼν Σανδερναγώρη), τῇ Ἀφρικῇ (Ἀλγερία, Σουδάν, Κόγκο, Μαδαγασκάρη κλπ.), τῇ Ἀμερικῇ (αἱ νῆσοι Ἀγ.

Ἀρμάνδος Φαλλιέρ

Πέτρος, Ἅγιος Βαρθολομαῖος, Γουλδελοῦπη, Μαρτινίκα, Γαλλ. Γουιάνα καὶ τῇ Ὠκεανίᾳ (Νέα Καληδονία, Ταΐτι, Μαρκέσαι).

Εἰς τὴν ΝΑ. παραλίαν τῆς Γαλλίας παρὰ τὴν Νίκαιαν, κεῖται ἡ **ἡγεμονία τοῦ Μονακὸ** (15 χιλ. κατ.). Ἡ πρωτεύουσα Μονακὸ ἢ **Μόντε Κάρο**, εἶνε ὠραιοτάτη πόλις καὶ φημίζεται διὰ τὸ τερπνὸν κλίμα καὶ τὰ τυχερὰ παιγνίδιά της. Ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας ταύτης διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας.

2. ΒΕΛΓΙΟΝ

(κάτοικοι 6700000)

Τὸ **Βέλγιον** ἢ **Βελγικὴ** ἐκτείνεται μετὰξὺ Ὀλλανδίας, Γερμανίας καὶ Γαλλίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τῆς Βορ. Γερμανικῆς θαλάσσης.

ἔχει κλίμα ὑγρὸν, ὀμιχλώδες, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον δημητρ. καρπούς, γεώμηλα, ἄφθονον κάρναβιν, λίνον καὶ πολὺν σίδηρον καὶ χαλκόν.

Κυριώτερα ὄρη ἐνταῦθα εἶνε τὰ **Ἀρδεννα**, ἅτινα χωρίζουσι τὸ Βέλγιον ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ παρέχουσι ἀφθόνους γαιάνθρακας, ποταμοὶ δὲ ἐπισημότεροι ὁ **Σκάλδις** καὶ ὁ **Μώσας**.

Πρωτεύουσα εἶνε αἱ **Βρυξέλλαι**, ὠραία πόλις ἔχουσα μέγα ἐμπορίον, σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ 600 χιλ. κατοίκους μετὰ τῶν προαστείων. Ἐδῶ πλησίον κεῖται τὸ ἱστορικὸν **Βατερλώ**, ὅπου τῷ 1815 ἡττήθη ὁ Μέγας Ναπολεὼν. **Λυτίχη** (Λιέγη 170 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Μώσα, ἔχει σπουδαία ἐργοστάσια ὀπλων καὶ πλούσια ἀνθρακωρυχεῖα. **Αὐβέρση** (280 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος, ὁ πρῶτος λιμὴν τοῦ κράτους καὶ εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων τῆς Εὐρώπης, φημίζεται διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν πολυτίμων λίθων. **Γάνδη** (160 χιλ. κ.), ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος, ἔχει βιομηχανίαν λινῶν καὶ βαμβάκεων ὑφασμάτων. **Ὁστένδη**, δευτέρᾳ παρχίως πόλις, φημίζεται διὰ τὰ θαλάσσια λουτρά της καὶ εἶνε τὸ κέντρον τῆς μετὰξὺ Ἀγγλίας συγκοινωνίας.

Οἱ Βέλγοι, φιλήσυχοι καὶ καθολικοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν, ὁμιλοῦσι τὴν γαλλικὴν καὶ γερμανικὴν γλῶσσαν. Εἶνε φιλόπονοι, εὐφρεῖς καὶ καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ ξέμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως **Λεοπόλδου τοῦ Β΄**. ὅστις εἶνε κυρίαρχος καὶ τοῦ **Κόγγου** ἀνεξαρτήτου κράτους τῆς Ἀφρικῆς.

Λεοπόλδος Β΄.

Εἰς τὰ Ν. τοῦ Βελγίου παρὰ τὴν Γαλίαν, κεῖται τὸ **μέγα Λουκᾶτον τοῦ Λουξεμβούργου** (240 χιλ. κχτ.), μέ ὁμώνυμον πρωτεύουσιν, κατοικουμένην ὑπὸ Γερμανῶν καθολικῶν. Τὸ Λουξεμβούργον κχτάφυτος χώρα, διοικεῖται συνταγματικῶς καὶ ἔχει κλίμα ὑγρὸν. Ἐξάγει δέρματα, σίδηρον, τυρὸν καὶ ἄλλα.

3. ΟΛΛΑΝΔΙΑ

(κάτοικοι 5300000).

Κεῖται μεταξὺ Βελγίου καὶ Γερμανίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, ἐνθα σχηματίζεται ὁ κόλπος τοῦ **Σουϊδέρν**. Ἔχει κλίμα ὑγρὸν, ὁμιγλῶδες καὶ ἔδαφος λίαν καρποφόρον, παράγον δημητρ. καρπούς, γεώμηλα καὶ τεύτλα, ἐξ ὧν κατὰσκευάζεται ζάχαρις. Ἀλλὰ καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα τῆς χώρας εἶνε περιζήτητα. Ἐνταῦθα ἀλιεῦνται καὶ πολλοὶ ἰχθῦς, κυρίως ρέγκαι.

Ἡ Ὀλλανδία ἡνωμένη ἄλλοτε μετὰ τὸ Βέλγιον, ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ τ.φ. 1830. Λέγεται καὶ **Κάτω Χῶραι**, διότι εἰς πολλὰ μέρη ἡ παραλία εἶνε χαμηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ προφυλάσσεται ἀπὸ καταστρεπτικᾶς πλημμύρας διὰ προχωμάτων ἰσχυρῶν.

Οἱ ποταμοὶ **Ρήνος**, **Μώσας** καὶ **Σκάλδης**, ἀρδεύουσι τὴν Ὀλλανδίαν.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε ἡ **Χάγη** (220 χιλ. κ.), ὥραία πόλις με-
λαμπρὰ ἀνάκτορα καὶ ὥραίους κήπους. **Ρότερδαμ** (308 χιλ. κ.),
ὁ πρῶτος λιμὴν τοῦ κράτους. **Οὐτρέχτη** (100 χιλ. κ.), εἶνε ὥραία
πόλις. **Ἀμστελλόδαμον**, εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σουϊδάρη, εἶνε ἐκτι-

Βιλελμίνη
Βασιλισσὴ

σμένη ἐπὶ 90 νησιδίων, συνδεομένων διὰ διω-
ρύγων καὶ πολλῶν γεφυρῶν. Οἱ κάτοικοι αὐ-
τῆς (550 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὴν βιομη-
χανίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν κατεργασίαν ἀδα-
μάντων.

Οἱ Ὀλλανδοί, ναυτικοί, φιλόπονοι κα-
ιδίως ἔμποροι, ἀγαπῶσι πολὺ τὴν καθαριό-
τητα καὶ τὴν τάξιν. Κυβερνῶνται συνταγμα-
τικῶς ὑπὸ τῆς βασιλισσῆς **Βιλελμίνης**
καὶ καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, πρὸ πάν-
των ἀποικιακῶν, προερχομένων ἐκ τῶν πλουσίων ἀποικιῶν των, εἰς
τὴν κτηνατροφίαν, τὴν ναυτιλίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ἐπεξεργασίαν
ἀδαμάντων, τὴν ἀνθοκομίαν καὶ τὴν ἀλιείαν, ἐκ τῆς ὁποίας λαμβά-
νουν ἄφθονον ἔλαιον τῆς μυρσίνης (μυρουρνώλαδον). Οἱ περισσότεροι
ἐξ αὐτῶν εἶνε διζυματούμενοι, οἱ δὲ λοιποὶ καθολικοὶ καὶ ὀλίγοι
ἑβραῖοι.

Ἡ Ὀλλανδία ἔχει κτήσεις ἐν τῇ Ἀσίᾳ (τὰς **Σουνδαίας** νήσους,
πλὴν μέρους τινὸς τῆς Βορνέου καὶ τῆς Τιμόρης, καὶ τὰς **Μαλούκας**),
ἐν τῇ Ἀμερικῇ (νήτους τινὰς Ἁγίον Σάββαν, Ἁγίον Εὐστάθιον καὶ
ἄλλας) καὶ ἐν τῇ Αὐστραλίᾳ (μέρος τῆς **Νέας Γουινέας**).

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 25. — Εἰπὲ τὰς πρωτευούσας τῶν νοτίων κρατῶν τῆς Εὐρώ-
πης. — Εἰπὲ τὰ προϊόντα τῆς Γαλλίας. — Ποία ἡ ἀπὸ Γαλλίας εἰς Ἀγγλίαν
συντομωτέρα διὰ θαλάσσης ὁδός; — Ποία Γαλλικὴ πόλις φημίζεται διὰ τὸ κλῆ-
μά της; — Ποῦτος εἶνε ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Γαλλίας, ποῦ κεῖται καὶ τί γνωρίζεις
περὶ αὐτοῦ; — Ποῦτος ποταμὸς διέρχεται τοὺς Παρισίους καὶ τί γνωρίζεις περὶ
αὐτῶν; — Ὄνόμασον τὰς πόλεις τῆς Γαλλίας τὰς φημιζομένας διὰ τοὺς οἶνους,

4. GERMANIA

(κάτοικοι 61 εκατομμύρια).

Ἡ Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία ἐκτείνεται μεταξύ Ρωσσίας, Αὐστρουγγαρίας, Ἑλβετίας, Γαλλίας, Κάτω χωρῶν καὶ Δανίας καὶ ὁρίζεται ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἔνθα ἐξάγεται ἤλεκτρον.

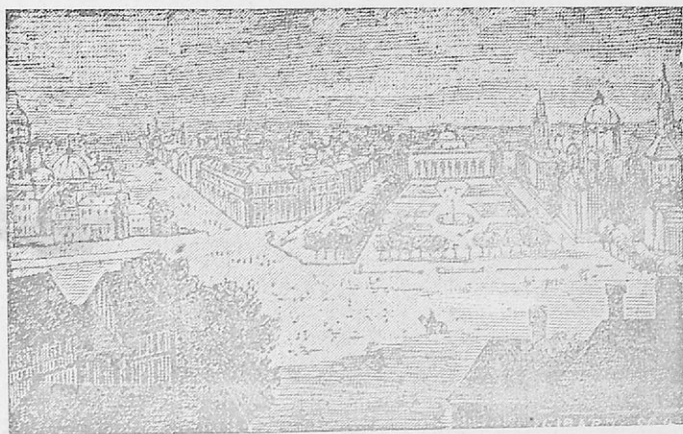
ἔχει κλίμα εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, εἰς τὰ παράλια ὁμῶς ὑγρὸν καὶ ὀμιχλῶδες καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον ὅλα τὰ εἶδη τῶν δημητριακῶν καρπῶν· κατὰ τὴν κτηνοτροφίαν εἶνε ἡ πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης.

Ὅρη τῆς Γερμανίας κυριώτερα εἶνε τὰ Βόσγια, μεταξύ Γαλλίας καὶ Γερμανίας, ὁ Μέλας Δρυμὸς, ἀπὸ τὸν ἵποῖον πηγάζει ὁ ποταμὸς Δούναβις, τὸ Ἑρτσον, ὁ Θουρίγγειος Δρυμὸς καὶ ἄλλα. Ἀπὸ τὰ ὄρη ταῦτα ἐξάγονται ἐν ἀφθονίᾳ σίδηρος, γαιάνθρακες, ἄργυρος, χαλκὸς καὶ ἄλλα ὀρυκτὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Θουρίγγειου Δρυμοῦ ἄφθονος ξυλεία. Ἡ Γερμανία ἔχει καὶ πολλὰς ἱκαντικὰς πηγὰς, ἐξ ὧν ὑψιλογωτέρᾳ εἶνε ἡ Βάδεν-Βάδεν.

Οἱ ποταμοὶ Ῥῆνος, Βίσουργις, Ἄλβις, Ὀδερος, Οὐ-
βτούλας καὶ Δούναβις, μὲ διώρυγας καὶ ἄλλους παραποτάμους
ἰσοθεύουσι τὴν γῶρην.

τὴν μηχανουργίαν καὶ τὴν μεταξουργίαν. — Εἰπὲ τὸν πληθυσμὸν τοῦ Βελγίου, τὰ ὄρη καὶ τοὺς ποταμοὺς αὐτοῦ — Ποία ἱστορικὴ θέσις ὑπάρχει ἐπ' αὐτοῦ; — Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰς πόλεις Λιέγην καὶ Γάνδην καὶ εἰπὲ κατὰ τί φημίζονται; — Ὅποσον τὸ πολίτευμα τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου; — Πῶς ὀνομάζεται ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, τῆς Πορτογαλίας καὶ τοῦ Βελγίου; — Ποία θάλασσα ὀρέχει τὴν Ὁλλανδίαν καὶ διατί λέγεται Κάτω γῶρα; — Ποία Ὁλλανδικὴ πόλις εὑρίσκεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σουϊδέρη; — Ποῦ κεῖται ἡ Ὁλλανδία ὡς πρὸς τὸ Βέλγιον; — Εἰπὲ τὰ ὀνομαστὰ προϊόντα τῆς Ὁλλανδίας; — Ταξιθεύων τις δι, ἀτμοπλοίου ἀπὸ Βορδῶ εἰς Ἀμστελλόδαμον ποίας παραλίους χώρας, θαλάσσας, πορθμούς, λιμένας καὶ ἐκβολὰς ποταμῶν θὰ ἀπαντήσῃ;

Ἡ Γερμανία ἀποτελεῖται ἐκ 4 βασιλείων, τῆς **Πρωσσίας**, τῆς **Βαυαρίας**, τῆς **Σαξωνίας** καὶ τῆς **Βυτεμβέργου**, ἐκ διαφό-

Βερολῖνον

ρων δουκάτων, ἡγεμονιῶν, τριῶν ἐλευθέρων πόλεων καὶ μιᾶς αὐτοκρ. χώρας, ἥτοι ἀπὸ 26 ἐν ὧν μικρὰ καὶ μεγάλᾳ ἀνεξάρτητα κράτη, ἅτινα συνδεόμενα πρὸς ἄλληλα ὁμοσπονδικῶς ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Πρωτεύουσα τῆς Πρωσσίας καὶ ὅλης τῆς Γερμανίας εἶνε τὸ **Βερολῖνον** ἐπὶ τοῦ Σπρέα, παραποτάμου τοῦ Ἄλβιος, σπουδαία, μεγάλη καὶ βιομηχανος πόλις τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, πλείστα ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα καὶ ὑπὲρ τὰ 2 ἑκατομ. κατοίκους. **Κολωνία** (320 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Ρήνου, ἐμπορικωτάτη καὶ πλουσιωτάτη, εἶνε ὀνομαστή διὰ τὸν μέγαν ὠραῖον νκὸν καὶ τὸ ὁμώνυμον εὐώδες ὕδωρ της. **Κίελον** (75 χιλ. κατ.), πολεμικὸς λιμὴν ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου ὠραίας διώρυγος, ἔχει ναυτικὴν σχολὴν καὶ ναυπηγεῖα **Δρέσδη** (κάτ. 400 χιλ.), ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος πρωτεύουσα τῆς Σαξωνίας, εἶνε βιομηχανος καὶ ὠραία πόλις. **Λειψία** (400 χιλ. κατοίκους), ἔχει λαμπρὰ τυπογραφεῖα καὶ ὀνομαστὴν σχολὴν τυφλῶν καὶ κωφῶν. **Μόναχον** (505 χ. κατ.), πρωτεύουσα τῆς Βυυ-

ας, ἔχει λαμπρά μουσεῖα καὶ περίφημα ἱεροποιεῖα. Ἐδῶ καὶ εἰς
ἄλλας πόλεις τῆς Γερμανίας ἀπαντῶσι πολλοὶ Ἕλληνες. **Στουτγάρ-
n**, ὡραία πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς Βυτεμβέργης, ἔχει ἐμπόριον
βελίων, ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν καὶ 200 χιλ. κατοίκους. **Βρέ-
n** (100 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Βέζερ, ἐμπορικὴ πόλις μὲ ἀκμαίαν ναυ-
γίαν, **Λυβέκκ** (185 χιλ. κ.) καὶ **Ἀμβούργον**, ὁ ἐμπορικώτα-
τος λιμὴν τῆς Γερμανίας (κάτ 800 χιλ.) καὶ τῆς Β. Εὐρώπης, εἶνε
ρεῖς ἐλεύθεραι πόλεις.

Τὴν Αὐτοκρατορικὴν χώραν (1750000 κατ.), ἀποτελοῦσιν ἡ
Ἀλσατία καὶ ἡ **Λωρραίν**, τὰς ὁποίας οἱ Γερμανοὶ ἀφῆρσαν ἀπὸ
τοῦς Γάλλους μετὰ τὸν τελευταῖον (1871) Γαλλογερμανικὸν πόλεμον.
καὶ τῆς μὲν Ἀλσατίας πρωτεύουσα εἶνε τὸ **Στρασβούργον** (140
χιλ. κατ.), ὁχυρὰ καὶ βιομήχανος πόλις, τῆς
δὲ Λωρραίνης τὸ **Μέτς** (60 χιλ. κατ.), μὲ ὁχυ-
ρώτατα φρούρια.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἀνήκει καὶ ἡ μικρὰ
νῆσος **Ἑλγολάνδ**, καίμενη εἰς τὴν Βόρ.
Γερμανικὴν θάλασσαν. Ἐπὶ τῆς περὶ τῆς
τῆς νήσου ταύτης εὐρίσκεται ὁ ἰσχυρώτερος
κατὰ τὸν φωτισμὸν φάρος τοῦ κόσμου.

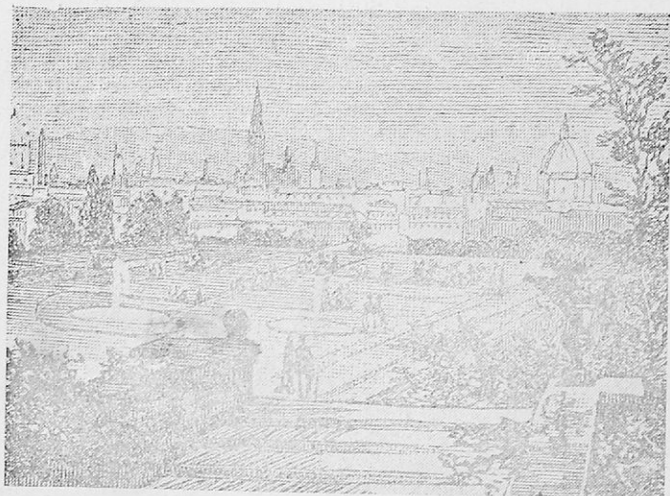
Οἱ Γερμανοί, ἐργατικοὶ καὶ φιλοπρόοδοι,
ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς πολὺ ἀνε-
πτυγμένην βιομηχανίαν, τὴν γεωργίαν καὶ τὰς κλάς τέχνας. Κατὰ
τὴν παιδείαν καὶ τὰ στρατιωτικὰ, ἡ Γερμανία εἶνε ἡ πρώτη χώρα
τῆς Εὐρώπης. Κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος
Γουλιέλμου τοῦ Β΄, καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν οἱ περισσότεροι
εἶνε διαμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ λοιποὶ καθολικοὶ καὶ ὀλίγοι ἐβραῖοι.

Ἡ Γερμανία ἔχει κτήσεις εἰς τὴν Ἀφρικὴν (μέρος τῆς Ἀνω καὶ
κάτω Γουϊνέας κλπ.) καὶ εἰς τὴν Αὐστραλίαν (Νῆσοι **Σολομώντος**,
Βισμάρκειοι, **Καρολῖναι**, **Μαριᾶναι**, **Μαροδιάλαι**).

5. ΑΥΣΤΡΟΥΓΓΑΡΙΑ

(κίτ. 45700000)

Ἡ Αὐστροουγγαρία κατέχει τὸ μεταξὺ Ρωσίας, Ρουμανίας, Σερβίας, Εὐρώπ. Τουρκίας, Μαυροβουνίου, Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερ-

Βιέννη

μηνίας μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ὅπου σχηματίζεται ὁ κόλπος τῆς Τεργέστης καὶ ὁ Φλαβιτικὸς ἢ τῆς Φιούμης, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκτείνεται ἡ τριγωνικὴ χερσόνησος τῆς Ἰστρίας.

Λέγεται καὶ **Δυναδικὴ Μοναρχία**, διότι ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ δύο κράτη, ἀπὸ τὴν ὄρεινὴν **Αὐστρίαν** καὶ τὴν πεδινὴν **Οὐγγαρίαν**. Ἐχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορώτατον· σπουδαιότερα δὲ προϊόντα αὐτῆς εἶνε δημητρ. καρποί, γεώμηλα, ζάχαρις, καπνός, ὄρυζα, τεύτλα, δέρματα καὶ ἄλλα. Ἡ κτηνοτροφία ἐνταῦθα εἶνε ἄρκετὰ ἀνεπτυγμένη, οἱ οὐγγρικοὶ μάλιστα ἵπποι εἶνε περιζήτητοι διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

Ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Αὐστροουγγαρίας ἐπισημότερα εἶνε τὰ **Ἑρτσία**, τὰ **Σουδήτια**, τὰ **Καρπάθια**, αἱ **Διναρικαὶ Ἀλπεις**, αἱ **Τρανσυλβανικαὶ Ἀλπεις** καὶ ἄλλαι διακλαδώσεις αὐτῶν μὲ διαφόρους ὀνομασίας. Ὅλα σχεδὸν δασώδη καὶ μεταλλοφόρα, παρέχουσι ξυλείαν, σίδηρον, χαλκόν, ὀλίγον χρυσόν, ἄργυρον, ὑδράργυρον, ὀρυκτὸν ἄλας, γαιάνθρακας καὶ ἄλλα. Ἔχει προσέτι καὶ πολλὰς ἱματικὰς πηγὰς (Τέπλιτς, Ἑρκιουλεσβιάδ, Μαρλιν Βιάδ κλπ.).

Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς χώρας κυριώτατος εἶνε ὁ **Δούναβις** καὶ οἱ παραπόταμοι αὐτοῦ **Σαῦος** καὶ **Δραῦος**, λίμνη δὲ ἡ **Βαλατῶν**.

Ἡ πρωτεύουσα ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας ἡ **Βιέννη** ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, εἶνε λιμὴν παραποτάμιος, βιομήχανος καὶ πολὺ ὠραία πόλις μὲ λαμπρὰ κτίρια καὶ πολλὰ τερπνὰ προάστεια. Εἶνε προσέτι τὸ κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τῆς Εὐρώπης καὶ ἔχει 1800000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων ἄρκετοὶ εἶνε Ἕλληνες, συντηροῦντες σχολεῖον καὶ δύο ναοὺς. Νοτιώτερον κεῖται ἡ **Βάδη** μὲ τὰ ὀμώνυμα λουτρά της. **Πράγα** (185 χιλ. κατ.), πρὸς Β. πρωτεύουσα τῆς Βοημίας ἐπὶ τοῦ Ἀλβιος, εἶνε ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις. Ἐδῶ κατασκευάζουσιν ὠραία ὀψιὴν σκευή, τρίχαπτα καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Περὶ τὴν Πράγαν ὑπάρχουσι τὰ διάσημα ἱματικὰ λουτρά **Κάρλσβαδ**. **Σαλτσβούργον** πρὸς Ν. πρωτεύουσα ὀμώνυμου δουκάτου, ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, εἶνε ὀνομαστόν διὰ τὰ ἀλκατωρυχεῖα καὶ τὰ περίφημα ἐξ ἄλματος γλυπτικὰ ἔργα του. **Βούδα-Πέστη** (740 χ. κατ.), ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Δουνάβεως, εἶνε πρωτεύουσα τῆς Οὐγγαρίας καὶ συγκοινωνεῖ μὲ ὠραίαν γέφυραν, 600 μέτρων μήκους. **Τεργέστη**, εἰς τὸν ὀμώνυμον κόλπον, εἶνε ὠραία καὶ βιομήχανος πόλις καὶ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς χώρας. Ἐκ τῶν κατείκων αὐτῆς (170 χιλ.), ἄρκετοὶ εἶνε ἔμποροι Ἕλληνες, συντηροῦντες τὸν ὠραῖον ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου, καλὰ σχολεῖα καὶ ἐφημερίδα. **Πόλα** (40 χιλ. κατ.), εἶνε ὁ κυριώτατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Αὐστρίας. **Φιούμν**, ἐλευθερος λιμὴν εἰς τὸν Φλαντικὸν κόλπον. **Ζάρα**, **Σπόλατον**, **Ραγούδα** καὶ **Κάταρον** εἰς τὴν παραλίαν τῆς Δαλματίας. **Ἄγραν**,

πρωτεύουσα τῆς Κροατίας ἐπὶ τοῦ Σάβου καὶ ἀπέναντι τῶν Δαλματ. νήσων. **Σεμλῖνον**, ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος καὶ ἀπέναντι τοῦ Βελιγραδίου.

Βούδα-Πέστη

Κρονστάνδη (32 χιλ. κατ.), παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ρουμανίας καὶ **Κλαουσεμβούργον** (22 χιλ. κατ.), πρὸς Β. Εἰς ἀμφοτέρους τὰς πόλεις ταύτας ὑπάρχουσιν ἀρχαῖαι ἐλληνικαὶ κοινότητες μὲ ἀρκετοὺς Ἕλληνας, ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον.

¶ Οἱ κάτοικοι τῆς Αὐστρουγγαρίας Σλαῦοι, Γερμανοί, Οὐγγροι, Ἕλληνες, Ἴταλοί, Ρουμῶνοι, Ἑβραῖοι, Ἀθίγγανοι καὶ ἄλλοι, ὁμιλοῦσι διαφόρους γλώσσας καὶ ἀνήκουσιν εἰς διάφορα θρησκεύματα. Οἱ περισσότεροι εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ ὀρθόδοξοι, διακρυπτόμενοι καὶ ἑβραῖοι.

Ἡ Αὐστρουγγαρία διοικεῖται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος **Φραγκίσκου Φραγκίσκου** Ἰωσήφ, ὅστις λέγεται αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας.

Ἡ παιδεία, τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ συγκοινωνία ἐνταῦθα εὐρίσκονται εἰς μεγάλην ἀνάπτυξιν. Ἡ Αὐστροουγγαρία δὲν ἔχει ἀποικίας.

Μεταξὺ τοῦ μαγευτικοῦ Τυρόλου καὶ τῆς Ἑλβετίας, ἐκτείνεται ἡ συνταγματικὴ ἡγεμονία τοῦ **Λιχτενστάϊν**, κατοικουμένη ὑπὸ Γερμανῶν καθολικῶν. Διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐστρίας καὶ ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσιν (ἡ Βαδούνη 10 χιλ. κατ.), παρὰ τὸν Ρῆνον. Ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας ταύτης ἐδρεύει εἰς τὴν Βιέννην.

6. ΕΛΒΕΤΙΑ

(κάτοικοι 4 ἑκατομμ.)

Ἡ Ἑλβετία κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης, μεταξὺ Γερμανίας, Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ Αὐστροουγγαρίας, δὲν βρέχεται ὑπὸ θαλάσσης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 26. — Ποῖαι θάλασσαι βρέχουσι τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς ποίαν ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται ἤλεκτρον; — Ποῖα τὰ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας ὄρη; — Ποῖα ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Γερμανίας ἐξάγουσιν ὀρυκτὰ καὶ ποῖα ξυλείαν; — Πόθεν πηγάζει ὁ Δούναβις; — Ποῖα ἐκ τῶν Γερμανικῶν πόλεων συνδέονται διὰ διώρυγος; — Κατὰ τί ἡ Γερμανία θεωρεῖται πρώτη εἰς τὴν Εὐρώπην; — Κατὰ τί φημίζονται αἱ πόλεις Λειψία, Κολωνία καὶ Στουτγάρδη; — Ὀνόμασον τὰ τέσσαρα βασίλεια τῆς Γερμανίας καὶ τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν. — Ποῖα ἐκ τῶν Γερμανικῶν ἱματικῶν πηγῶν φημίζεται; — Ποῖα Γερμανικὴ χώρα ὀνομάζεται αὐτοκρατορικὴ καὶ τί περὶ αὐτῆς γνωρίζεις; — Πόσον πληθυσμὸν ἔχει ἡ Αὐστροουγγαρία; — Πῶς ἄλλως ὀνομάζεται; — Ποῖα ἐκ τῶν ζῶων τῆς Αὐστροουγγαρίας εἶνε περιζήτητα; — Εἰπέ τὰ προϊόντα αὐτῆς; — Ποῖαι πόλεις τῆς Αὐστροουγγαρίας κεῖνται ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν; — Τί εἶνε ἡ Τεργέστη καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ποῖα λίμνη εὐρίσκεται εἰς τὴν Αὐστροουγγαρίαν; — Εἰς ποίας πόλεις τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστροουγγαρίας ἀπαντῶσιν Ἕλληνες; — Τί πολίτευμα ἔχουσιν αἱ χῶραι αὗται καὶ πῶς ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες των; — Ἀναχωρῶν τις ἐκ Παρισίων διὰ Κωνσταντινούπολιν σιδηροδρομικῶς, ποῖα κράτη καὶ ποίας πόλεις διέρχεται; — Ταξιδεύων τις ἀπὸ Τεργέστης εἰς Θεσσαλονίκην, ποίας παραλίους χώρας καὶ λιμένας θὰ ἀπαντήσῃ;

ἔχει κλίμα ποικίλον, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορὸν, παράγον δὴμητρ. καρπούς, γεώμηλα, οἶνον, ὀπώρας καὶ ἄλλα. Τὰ κτηνοτροφικὰ αὐτῆς προϊόντα εἶνε πλούσια καὶ ὀνομαστά, πρὸ πάντων ὁ γνωστός τυρὸς γραβιέρα καὶ τὸ συμπυκνωμένον γάλα, ἐκ δὲ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσι τὰ ὀνομαστά ὠρολόγια καὶ τὰ μετὰξιν καὶ βαμβάκερὰ ὑφάσματα.

Ἡ Ἑλβετία, κέντρον σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας, εἶνε ἡ μᾶλλον ὀρεινὴ χώρα τῆς Εὐρώπης. Αἱ Ἀλπεις ἐνταῦθα μὲ τὰς πολλὰς αὐτῶν διακλαδώσεις καὶ μὲ τὰς χλοεράς κοιλάδας τῶν εἶνε ὠραιόταται, αἱ δὲ κορυφαὶ τῶν καλύπτονται πάντοτε ὑπὸ χιόνων καὶ πάγων, οἵτινες πολλὰκις ἀποσπώμενοι κρημνίζονται εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη καὶ ἐπιφέρουσι μεγάλας ζημίας. Ἐνταῦθα ὑψοῦνται αἱ κορυφαὶ τὸ **Λευκὸν ὄρος**, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Εὐρώπης (4810 μ.), ὁ **Ἅγιος Βερνάρδος**, γνωστός διὰ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ὀμώνυμον μοναστήριον μὲ τοὺς σωστικούς κύνας του, ὁ **Ἰόρας** καὶ ὁ **Ἅγιος Γοτθάρδος**, κάτωθεν τοῦ ὁποίου διέρχεται ὑπόγειος σιδηρόδρομος, ἐνῶντων τὴν Ἑλβετίαν μετὰ τῆς Ἰταλίας.

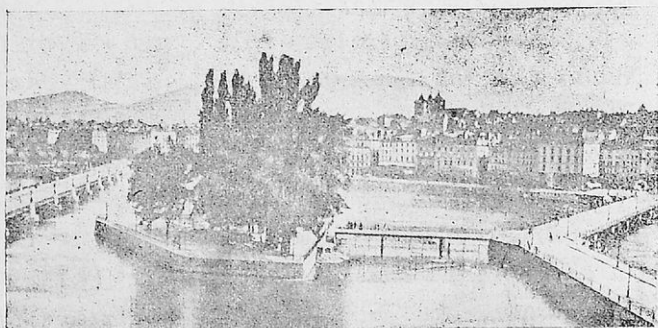
Ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ ὄρους ὑπάρχει ἀστεροσκοπεῖον, εἰς δὲ τὰς περισσότεράς κορυφὰς τῶν Ἀλπεων, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ θέαμα εἶνε θαυμάσιον, ἀνέρχονται μὲ ἡλεκτρικὸν σιδηρόδρομον.

Ἡ Ἑλβετία συγκοινωνεῖ προσέτι μὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλίαν διὰ τῶν σπουδαίων υπογείων σιδηροδρ. ὁδῶν τῆς **Σιμπλὼν** (20 χμ.) καὶ τοῦ **Κενιδίου** (Mont Cenis 12 χμ.). Ἀνωθεν τῆς Σιμπλὼν διέρχεται ὠρεῖα λεωφόρος (14 χμ.), τὴν ὁποίαν κατεσκεύασεν ὁ Μ. Ναπολέων (1806).

Ποταμοὶ τῆς Ἑλβετίας εἶνε ὁ **Ρῆνος** καὶ ὁ **Ροδανός**, λίμναι δὲ ἡ **Κωνσταντία**, μετὰξὺ Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας, ἡ **Ζυρίχη**, ἡ **Λυκερν**, ἡ **Νευδατέλν**, ἡ **Γενεύη**, μεγίστη ὅλων καὶ ἄλλαι. Ὅσαι εἶνε ὠραιόταται, μὲ λαμπράς τοποθεσίας, τὰς ὁποίας ἐπισκέπτονται πολυάριθμοι περιηγηταί.

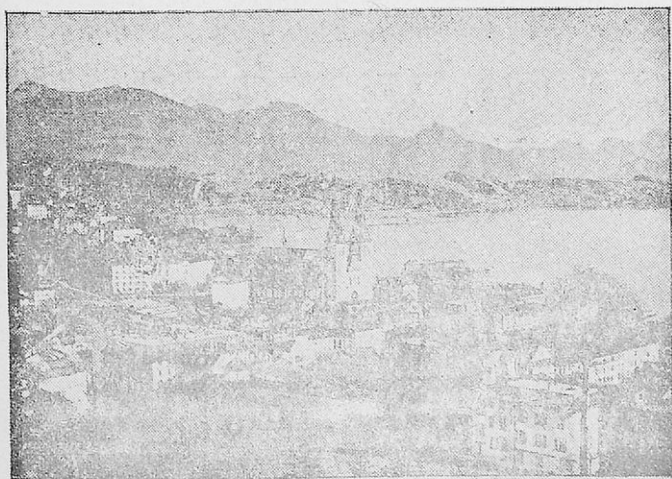
Ἡ πρωτεύουσα **Βέρνη**, ἐπὶ τοῦ Ἀαρ, παραποτάμου τοῦ Ρήνου,

Εἶνε βιομήχανος καὶ ὡραία πόλις, ἔχει πανεπιστήμιον καὶ 70 χιλ.

Γενεύη

κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν κατασκευὴν ὡραίων
ἀχυροπλέκτων ἀντικειμένων. **Λυκέρνη**, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην,

Λυκέρνη

εἶνε κέντρον τῶν περιηγητῶν. **Zυρίχη** (160 χιλ. κ.), παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, ἔχει ἐργαστήσια ὀφθαλμῶν καὶ ἡλεκτρικῶν μηχανῶν.

Βασιλεία ΒΔ. (90 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Ρήνου, εἶνε ἡ ἐμπορικωτάτη καὶ ἡ πρώτη κατὰ τὴν βιομηχανικὴν πόλιν τῆς Ἑλβετίας. **Λωζάνη**, πρὸς Β. τῆς λίμνης Γενεύης, ἔχει ἀστεροσκοπεῖον καὶ εἶνε ὥραία πόλις. **Νευδατέλν**, ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἔχει βιομηχανικὰν ὥρολογίων. **Γενεύη** (11⁵ χιλ. κατ.), ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἔχει πανεπιστήμιον καὶ φημίζεται διὰ τὴν βιομηχανικὴν ὥρολογίων καὶ κοσμημάτων. **Βελινδοζόνα**, πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τικίνου, εἶνε πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου μαγευτικοῦ καντονίου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλβετίας, Γερμανοί, Γάλλοι, Ἰταλοὶ καὶ ἐκ τούτων πολυχριθμότεροι οἱ Γερμανοί, ζῶσιν εἰρηνικῶς πρὸς ἀλλήλους, εἶνε φιλοπρόοδοι, πολὺ πεπαιδευμένοι καὶ καταγίνονται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, κυρίως ὥρολογίων. Κατὰ τὴν θρησκείαν εἶνε διχασματούμενοι καὶ καθολικοί. Ἡ Ἑλβετία ἔχει πολίτευμα δημοκρατικὸν ὑπόσπονδον, ἀποτελεῖται δηλ. ἀπὸ 25 μικρᾶς δημοκρατίας, ὑποκειμένης εἰς τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν, ἥτις ἐδρεύει εἰς τὴν Βέρνην.

Γ'. ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ

1. ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ

(κατ. 41600000).

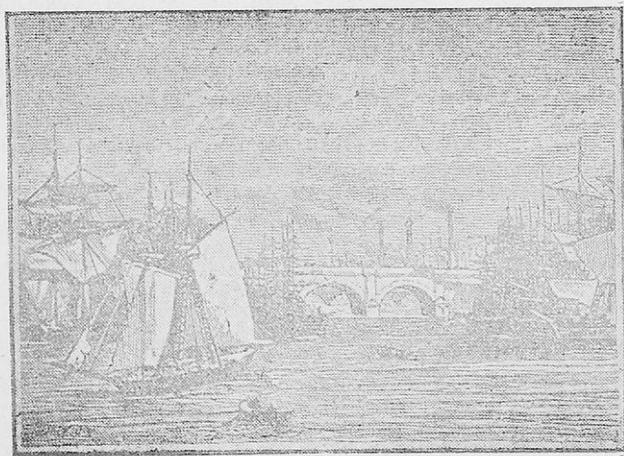
Ἡ Μεγάλη Βρεττανία εἶνε κράτος νησιωτικόν, βρέχεται δηλ. πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δύο μεγάλων νήτων, τῆς Βρεττανίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας καὶ ἀπὸ 600 ἄλλας μικρὰς καὶ μεγάλας περίξ αὐτῶν διεσπαρμένους νήσους, ἐξ ὧν ἐπισημότεραι εἶνε οἱ 300 Ἑβρίδες.

Τῆς Βρεττανίας τὸ Β. μέρος λέγεται **Σκωτία**, τὸ Ν. **Ἀγγλία** καὶ τὸ ΝΔ. **Οὐαλλία**. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Γαλλίας χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Καλαί, ἀπὸ δὲ τῆς Ἰρλανδίας διὰ τοῦ Βορείου καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου.

Ἡ Οὐαλλία χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀπέναντι αὐτῆς Ἀγγλοσέθεν νῆσον διὰ στενοῦ πορθμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει θαυμασία σωληνοειδὴς γέφυρα, τὴν ὁποίαν διέρχεται σιδηρόδρομος.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία ἔχει κλίμα ὑγρὸν καὶ τόσον ὀμιχλῶδες, ὥστε πολλάκις ἐν καιρῷ ἡμέρας ἀνάπτονται φῶτα. Εἰς μερικά ὅμως μέρη αὐτῆς τὸ κλίμα εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν. Τὸ ἔδαφος ἀρκετὰ εὐφορον, παράγει γεώμηλα, καπνόν, λίνον καὶ κάνναβιν. Ἐχει καὶ ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, κυρίως ἀρίστων οἰκοσίτων ζώων, ἐξ ὧν παρέχεται ἔριον καὶ ἄλλα ἐκλεκτὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα.

Ὅρη αὐτῆς εἶνε τὰ Οὐαλικά, τὰ Πεννικά ἢ Ἀγγλικά, τὰ Σέβιωτ, μετὰξὺ Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας καὶ τὰ Σκωτικά, μὲ τὴν ὑψηλὴν κορυφὴν Βέν-Νεβίς (1440 μ.). Ὅλα σχεδὸν τὰ ὄρη ταῦτα

Λονδίνον

παρέχουσιν ἀφθόνους γαιάνθρακας, σίδηρον, χαλκὸν καὶ ἄλλα ὀρυκτά.

Ποταμοὶ κυριώτεροι εἶνε ὁ Τάμεσις, ὑπὸ τὴν κοίτην τοῦ ὁποίου διέρχεται σιδηρόδρομος, ὁ Οὕμβερος καὶ εἰς τὴν Σκωτίαν ὁ Κλύδης.

Ἡ πρωτεύουσα Λονδίνον, κεῖται ἐπὶ τοῦ Τάμεσεως καὶ εἶνε

ἡ μεγίστη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις καὶ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ κόσμου. Στολίζεται μὲ ὥρτιας οἰκοδομᾶς, περι-
καλλεῖς ναοὺς, μὲ τὸ μεγαλύτερον Μουσεῖον καὶ τὸν μεγαλύτερον Ζωο-
λογικὸν κήπον τοῦ κόσμου. Ἔχει $6\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατοίκους, ἄπειρα ἐργο-
στάσια καὶ πολλοὺς ὑπογείους, ὑποβρυχίους καὶ ἄλλους σιδηροδρόμους.
Εἰς τὸ Λονδῖνον, καθὼς καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἀγγλίας, ἀπαν-
τῶσι πολλοὶ πλούσιοι Ἕλληνες ἔμποροι. **Δούβρον** (35 χιλιάδας κα-
τοίκους), ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Καλκί, εἶνε ἐμπορικὴ πόλις, ἐκ τῆς
ὁποίας ταξειδεύουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν. **Ὁξφόρδον** ἐπὶ ὥρτιας θέ-
σεως, ἔχει ἀρχαῖον πανεπιστήμιον, βιβλιοθήκην καὶ δύο ἀστεροσκο-
πεῖα. **Βιρμινγᾶμν** (510 χιλ. κατ.), ἔχει τὰ μεγαλύτερα χαλκουρ-
γεῖα καὶ χαλυβουργεῖα τοῦ κόσμου. **Μάντσεστερ** (550 χιλ. κατ.),
ἔχει μέγαν κλωστήριον βάμβακος. Ἐνταῦθα ἀπαντῶσι πολλοὶ Ἕλλη-
νες. **Ἐδιμβούργον** (265 χιλ. κατ.), εἶνε πρωτεύουσα τῆς Σκω-
τίας. **Γλασκῶν** βιομηχανὸς πόλις μὲ σπουδαία ἀνθρακωρυχεῖα
καὶ ναυπηγεῖα, ἔχει 700 χιλ. κατοίκους. **Νιουκαστέλν** 220 χ.

Ἐδουάρδος Ζ'.

κατοίκους, ἔχει πλουσιώτατα γαιανθρακω-
ρυχεῖα, ἐξ οὗ καὶ πόλις τῶν ἀνθρώ-
κων ὠνομάσθη. **Λίβερπουλ**, μέγιστος
λιμὴν καὶ ἡ πρώτη τοῦ κόσμου ἀγορὰ βάμ-
βκος, ἐρίων καὶ δερμάτων ἔχει 700 χιλ.
κατοίκους, ἐξ ὧν ἀρκετοὶ Ἕλληνες. **Κάρ-
διφ**, (100 χιλ. κατ.), ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς
Οὐαλίας, ἐξάγει ἐν ἀφθονίᾳ σίδηρον καὶ
γαλιάνθρακα. **Πορτσμουθον** (185 χιλ.
κατοίκους), ἀπέναντι τῆς Γαλλίας καὶ

Πλυμουθον (95 χιλ. κατ.), εἶνε μεγάλοι πολεμικοὶ λιμένες εἰς
τὴν Μάγχην.

Εἰς τὴν Σκωτίαν ἀπαντᾷ καὶ ἡ μεγάλη καὶ ὥρτια **Καληδονι-
κὴ** διῶρυξ, ἐκτεινομένη μεταξὺ τῶν κόλπων Μούραϊ καὶ Λόρνη.

Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν πρωτεύουσα εἶνε τὸ **Δουβλίον** (250 χιλ.

κατοίκους). **Βελφάδην** (260 χιλ. κατ.), εἶνε ὥραια, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πόλις. **Ουάτφορντ**, ἔχει μεγάλα σφαγεῖα βοῶν.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία κατέχει τὴν πρώτην ἐν τῷ κόσμῳ θέσιν κατὰ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὸ πολεμικὸν ναυτικόν, τὴν παραγωγὴν μετάλλων καὶ γαινεθράκων καὶ τὴν ἀποικιακὴν δύναμιν. Χιλιάδες ἐργοστασίων κατεργάζονται τὰ διάφορα βιομηχανικὰ αὐτῆς προϊόντα, τὰ ὅποια ἐκείθεν ἀποστέλλονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Οἱ Ἀγγλοὶ εἶνε φιλόπονοι, φιλοπρόοδοι, ὑπερήφνοι καὶ σοβαροὶ τὴν ὑπεροχὴν των εἰς τὸ ἐμπόριον ὀφείλουσι κυρίως εἰς τὸ σωτήριον πνεῦμα τοῦ συνεταγισμοῦ. Καὶ οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Βρεττανίας εἶνε διαμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ τῆς Ἰρλανδίας καθολικοί. Κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ **Ἐδουάρδου τοῦ Ζ'**, ὅστις ὀνομάζεται καὶ **Αὐτοκράτωρ τῶν Ἰνδιῶν**.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἐξουσιάζει πλουσίας καὶ ἀπεράντους ἀποικίας εἰς ὅλας τὰς ἡπείρους, μὲ πληθυσμὸν ὑπὲρ τὰ 400 ἑκατομμύρια.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ. 27. — Ποῖον ἐκ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης εἶνε μεσόγειον; — Ποία εἶνε ἡ μᾶλλον ὀρεινὴ χώρα τῆς Εὐρώπης; — Ὀνόμασον τὰς κυριωτέρας κορυφὰς τῶν Ἀλπεων καὶ εἰπὲ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν; — Τί προϊόντα παράγει ἡ Ἑλβετία; — Ποία εἶνε ἡ ὥραιότερα ἐκ τῶν λιμνῶν αὐτῆς; — Τίνα τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα τῆς Ἑλβετίας; — Ποῖον εἶνε τὸ νησιωτικὸν κράτος τῆς Εὐρώπης; — Ποῖοι εἶνε οἱ πορθμοὶ τῆς Μεγ. Βρεττανίας, ποίας χώρας χωρίζουσι καὶ ποίας θαλάσσας ἐνώνουσιν; — Ὑπὸ ποίαν κοίτην ποταμοῦ διέρχεται σιδηροδρόμος; — Ποία ἡ πρωτεύουσα τῆς Μεγ. Βρεττανίας καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Κατὰ τί ἡ Μεγ. Βρεττανία κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ; — Ποία ἐκ τῶν πόλεων αὐτῆς φημίζεται διὰ τὴν παραγωγὴν ἀνθράκων; — Εἰς ποίαν ἐκ τῶν ἀγγλικῶν πόλεων ὑπάρχουσι τὰ μεγαλύτερα μεταλλουργεῖα καὶ χαλκουργεῖα τοῦ κόσμου; — Πῶς ὀνομάζεται ὁ Βασιλεὺς τῆς Μεγ. Βρεττανίας; — Ποῖον ἄλλον τίτλον φέρει; — Ἐὰν ἀπὸ Λονδίνου ταξιδεύσωμεν παραλίῳ πρὸς Β. διὰ νὰ περιπλεύσωμεν τὴν Μεγ. Βρεττανίαν, ποίας θαλάσσας, πορθμούς, κόλπους καὶ παραλίους πόλεις θὰ ἀπαντήσωμεν.

2. ΔΑΝΙΑ

(κάτοικοι 2 1/2 ἑκατομμ.)

Τὸ βασίλειον τῆς **Δανίας** ἢ **Δανιμαρκίας**, ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Β. μέρους τῆς χερσονήσου **Ίουτλάνδης** καὶ ἐκ τῶν καταφύτων νήσων **Λαγγελάνδης**, **Φιννίας**, **Σεελάνδης**, **Λααλάνδης**, **Φαλστέρης** καὶ βρέχεται ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης.

Ἔχει τὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας καὶ ἔδαφος πεδινόν, καλῶς καλλιεργημένον καὶ εὐφορον. Κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς εἶνε βούτυρον, ἀλίπαστα κρέατα, δημητρ. καρποί, δέρματα, λίνον, κάνναβις κλπ.

Ἡ πρωτεύουσα **Κοπεγχάγη** (500 χιλ. κατ.), ἐπὶ τῆς Σεελάνδης, εἶνε ὡραία, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις. Ὁδένσν (30 χιλ. κατ.), κεῖται ἐπὶ τῆς Φιννίας. Ἀρχαούζν (40 χιλ. κατ.),

Κοπεγχάγη

ἐπὶ τῆς Ἰουτλάνδης, εἶνε δευτέρα πόλις τοῦ κράτους. **Ρανδέρσν**, ἔχει ἐργοστάσιον χειροκτιῶν.

Εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκουσιν αἱ πρὸς Β. τῆς Μεγάλης Βρετανίας

Φερόαι νῆσοι, κατοικούμεναι ἀπὸ ἄλιεις καὶ κτηνοτρόφους καὶ ἡ πρὸς Β. τούτων ὄρεινή, ἄδενδρος καὶ πλήρης θερμῶν πηγῶν ἡφαιστειώδης **Ίσλανδία** (νῆτος τῶν πάγων). Ἐκ τῶν πολλῶν τῆς νήσου ταύτης ἡφαιστειῶν, σπουδαιότατον εἶνε ἡ **Ἑκλα**. Ἡ Ἰσλανδία ἔχει κλίμα ψυχρότατον καὶ 80 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἄλιεϊν τῶν φωκῶν, τὴν θήραν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς **Ρεϊκιαβίκη** (3500 κατ.), εἶνε κατὰψυχρος.

Οἱ Δανοὶ εἶνε φιλόπονοι καὶ πολὺ πεπαιδευμένοι. Σχεδὸν οὐδεὶς ἀγράμματος ὑπάρχει ἐν Δανίᾳ. Καταγίνονται εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν ἄλιεϊν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν. Κατὰ τὴν θρησκείαν εἶνε διαμαρτυρούμενοι καὶ κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως **Φρειδερίκου**, ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου.

3 ΣΟΥΗΔΙΑ καὶ ΝΟΡΒΗΓΙΑ

(κάτ. 7 ἑκατομμ.)

Ἀμφότεραι αἱ χώραι αὗται ἀποτελοῦσι τὴν Σκανδιναβικὴν χερσόνησον, κειμένην πρὸς Δ. τῆς Ρωσίας, μεταξὺ Βορείου Παγωμένου καὶ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ, τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Ρωσίας χωρίζεται διὰ τοῦ **Τορνέα** ποταμοῦ καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἀπὸ δὲ τῆς Δανίας διὰ τῶν πορθμῶν **Σκαγεράκη** καὶ **Κατεγάτη**.

Ὁσκάρ Β'.

Ἐχει κλίμα ψυχρόν, ὑγρινόν, πρὸ πάντων εἰς τὰ Β. μέρη καὶ ἔδαφος ὀλίγον γόνιμον. Τὸ ψῦχος καὶ μάλιστα τῶν παρυφίων, μετριάζεται διὰ τοῦ θερμοῦ ἐγκολπίου ρεύματος.

Ὅρη ἐνταῦθα κυριώτερα εἶνε αἱ **Σκανδιναυικαὶ Ἀλπεις**, ἐξ ὧν σχηματίζονται διάφοροι διακλαδώσεις καὶ ἀκρωτήρια, ὡς τὸ **Βόρειον** (Νόρδακι), τὸ βορειότατον

ἄκρον τῆς Εὐρώπης, ἔνθα ἡ μεγίστη ἡμέρα διαρκεῖ ὑπὲρ τοὺς δύο μῆ-
νας. Ἐκ τῆς Σκανδ. ἁλπεῖς ἐξάγουσι χαλκόν, ἄργυρον καὶ κάλλι-
στον σίδηρον, ἐκ δὲ τῶν πυκνῶν ἀπὸ ἐλάττας δασῶν, ἄφθονον ξυλείαν.

Ἡ παραλία τῆς Σκανδ. χερσονήσου εἶνε πλήρης ὠραίων μικρῶν
καὶ μεγάλων κόλπων, οἱ ὅποιοι λέγονται **Φιόρδ**. Ἀπέναντι τούτων
ἐκτείνονται διάφοροι νησοστοιχίαι, ἐξ ὧν γνωστοτέρα εἶνε ἡ συστάς
τῶν **Λοφωτῶν**.

Χάκων Ζ.

Εἰς τὰ ΝΔ. τῶν νήσων τούτων
σχηματίζεται ἡ **οἶνη Μάλ-
ότρουμ**, πολὺ ἐπικίνδυνος εἰς
τοὺς ναυτικούς. διότι τὰ ὕδατα
αὐτῆς μὲ φοβερὸν πάταγον, ὃ
ὅποῖος ἀκούεται πολλὰ μίλια μα-
κρόν, καταπνύουσι πολλάκις ὁλό-
κληρα πλοῖα.

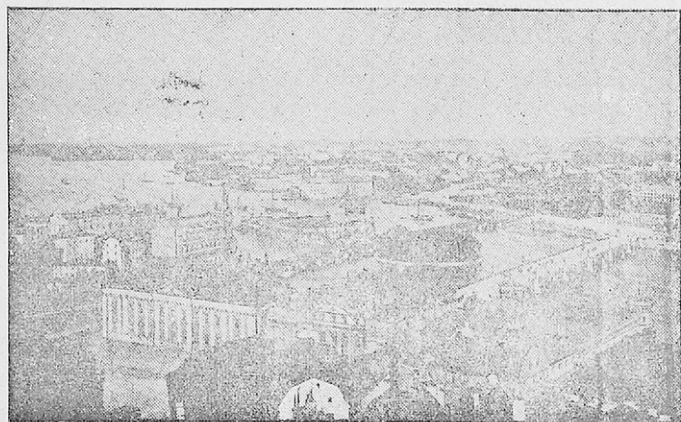
Ποταμοὶ κυριώτεροι εἶνε ὁ
Τορνέας καὶ ὁ **Γλόμενος**,
σχηματίζοντες πολλοὺς καταρρά-
κτας, λίμναι δὲ ἐπισημότεραι ἡ
Βένερ, ἡ **Βέτερ** καὶ ἡ **Μαίλαρ**.

Ἡ Σκανδ. χερσονήσος περιλαμβάνει δύο βασιλείας, τῆς **Σουη-
δίας** καὶ τῆς **Νορβηγίας**, κυβερνώμενα συνταγματικῶς, τὸ μὲν
ὑπὸ τοῦ βασιλέως **Ὁσκάρ τοῦ Β'**. τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ **Χάκωνος**
τοῦ **Ζ'**. ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Σουηδίας **Στοκχόλμ**, ὠραία, ἐμπορικὴ καὶ
βιομηχανικὴ πόλις, ἔχει 300 χιλ. κατοίκους. Εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ πολ-
λῶν νησιδίων, ἕνεκα τοῦ ὁποῖου ὀνομάζεται καὶ **Βενετία τοῦ Βορρᾶ**.
Οὐψάλη, πατρὶς τοῦ βοτανικοῦ Λινναίου (25 χιλ. κη.), εἶνε ὀνο-
μαστὴ διὰ τὰ μεταλλουργεῖα καὶ τὸ λαμπρὸν πανεπιστήμιόν της.
Καλσκόρνα καὶ **Καλμάρ**, πολεμικοὶ λιμένες. **Γοθεμβούρ-
γον**, παρὰ τὸν Κατεγάτην, εἶνε ἐπίσημος λιμὴν, συνδεόμενος μὲ

τὴν Στοκχόλμην διὰ σιδηροδρόμου. Ἀπ' ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ὥραία διώρυξ τῆς **Γαέτας**, ἥτις διὰ τῶν λιμνῶν Βέττερ καὶ Βέννερ καταλήγει εἰς τὴν Βαλτικὴν. **Χριστιανία**, πρωτεύουσα τῆς Νορβηγίας, εἶνε ὥραία πόλις μὲ 230 χιλ. κατοίκους. **Βεργένν** (55 χιλ. κατ.), λιμὴν πολεμικός, ἔχει ἐμπόριον ξυλείας καὶ ἰχθύων (ρεγκῶν καὶ βακκάλων). **Χαμερφέστη**, πρὸς Β. τῶν Λοφωτῶν ἐπὶ νήσου, εἶνε ἡ βορειοτάτη πόλις τῆς Εὐρώπης.

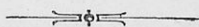
Οἱ κατ' οὐκ ἀποκαίοντες τῆς Σκανδιναβικῆς χερσονήσου, Γερμανικῆς καταγωγῆς, εἶνε ρωμαεῖοι, φιλόπονοι, φίλοι τῶν γραμμάτων καὶ τῆς γυ-

Στοκχόλμη.

μναστικῆς. Κατὰ τὴν θρησκείαν εἶνε διαμαρτυρόμενοι καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, κυρίως σιτηρῶν καὶ γεωμήλων, τὴν δασοκομίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἄλιεϊαν.

Γαιάνθραξ δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν ταύτην.

4. ΡΩΣΙΑ

(κάτοικοι 130 ἑκατομμύρια).

Ἡ **Ρωδία** κειμένη ΒΑ. τῆς Εὐρώπης, κατέχει σχεδὸν τὸ ἥμισυ αὐτῆς καὶ ἐκτείνεται μεταξὺ τῆς Ἀσίας, Ρουμανίας, Αὐστρουγγαρίας, Γερμανίας καὶ Σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Βρέχεται ὑπὸ τοῦ Βορ. Παγωμένου Ὠκεανοῦ, ἔνθα σχηματίζεται ἡ Λευκὴ θάλασσα μετὰ τῶν χερσονήσων **Κόλας** καὶ **Καννίνης**, ὑπὸ τῆς Βελτικῆς θαλάσσης, ὅπου σχηματίζονται οἱ κόλποι **Βοθνικός**, **Φιννικός** καὶ **Γιγαῖος** ἡ τῆς **Ρίγας**, ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου πόντου, ἐν τῷ ὁποίῳ σχηματίζεται ἡ Ἀζοφικὴ θάλασσα καὶ ἡ χερσόνησος **Κριμαία** ἡ **Ταυρικὴ**. Ἀπὸ τῆς Ἀσίας χωρίζεται διὰ τῶν Οὐράλιων ὀρέων, τοῦ Οὐράλη ποταμοῦ, τῆς **Κασπίας** θαλάσσης καὶ τοῦ **Καυκάσου**.

ἔχει κλίμα ἡπειρωτικόν, θερμὸν δηλ. κατὰ τὸ βραχὺ αὐτῆς θέρος, ψυχρὸν δὲ καὶ παγερὸν κατὰ τὸν χειμῶνα, πρὸ πάντων εἰς τὰς βορείους χώρας, ὅπου τὸ ἔτος ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς ἐξαμήνου ἡμέρας καὶ μιᾶς ἐξαμήνου νυκτός.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 28.—Ἐκ ποίων χωρῶν ἀποτελεῖται ἡ Δανία, ποταὶ θάλασαι βρέχουσιν αὐτὴν καὶ πρὸς Β. ποίας χώρας ἐκτείνεται;—Ποίαν μεγάλην νῆσον ἐξουσιάζει καὶ ποῦ κεῖται αὕτη;—Τί εἶνε ἡ Ἑκλα;—Πόσον πληθυσμὸν ἔχει ἡ Δανία;—Ὀνόμασον τὴν πρωτεύουσταν καὶ τὰς κυριωτέρας πόλεις αὐτῆς.—Ποίαν πόλιν γνωρίζεις ἐπὶ τῆς Ἰσλανδίας;—Ποῖα κώμη εὕρισκονται ἐπὶ τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου;—Ποῖτοι εἶνε οἱ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Δανίας πορθμοί;—Ποῖον εἶνε τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς Εὐρώπης καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ;—Ποταὶ ἐκ τῶν πόλεων τῆς Σκανδ. χερσονήσου φημίζονται διὰ τὴν μεταλλουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ξυλείας καὶ ἰχθίων;—Εἰπὲ τὰς λίμνας τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου.—Ποία αὐτῆς πόλις ὀνομάζεται **Βενετία** τοῦ βορρᾶ καὶ διατί;

Τὸ ἔδαφος τῆς Ρωσίας, ἀλλαχοῦ μὲν εἶνε πεδινόν, εὐφορον καὶ δασῶδες, ἀλλαχοῦ δὲ ἄγονον καὶ ἄδενδρον· κυριώτερα ἐκ τῶν προϋόντων αὐτῆς εἶνε, ἄφθονοι δημητρ. καρποί, γεώμηλα, ξυλεία, χαβιάριον, ζῶα, δέρματα διάφορα, μέταλλα, πολύτιμοι λίθοι, ἄλας κλπ.

Τὰ **Οὐράλια**, ὁ **Καύκασος** καὶ τὰ δασώδη **Βαλδαΐα** εἶνε τὰ κυριώτερα ὄρη τῆς χώρας. Παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἀπαντῶσιν ἄφθονοι πηγαὶ πετρελαίου.

Ποταμοὶ τῆς Ρωσίας εἶνε ὁ **Πετρώχορας**, ὁ **Δουῖνας** καὶ ὁ **Ὀνέγας**, χυνόμενοι εἰς τὸν Βόρ. Παγωμένον Ὠκεανόν, ὁ **Βόλγας**,

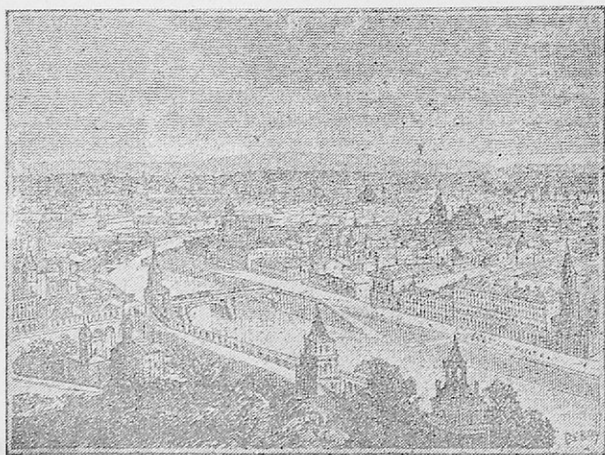

Πετρούπολις.

ὁ μεγιστος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης (3200 χμ.) καὶ ὁ **Οὐράλης**, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ὁ **Δὸν** (Τάναϊς), εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν, ὁ **Δνεΐπερος** (Δάναπρις), ὁ **Δνεΐστερος** (Δάναστρις), εἰς τὸν Εὐξεινον, ὁ **Δύνας** εἰς τὸν κόλπον τῆς Ρίγας καὶ ὁ **Νεύας** εἰς τὸν Φινικόν κόλπον. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ποταμοὶ τῆς Ρωσίας ἐνώνονται διὰ διωρύγων καὶ παραποτάμων.

Ἡ Ρωσία ἔχει πολλὰς μικρὰς καὶ μεγάλας λίμνας, προ πάντων εἰς τὴν Φιλανδίαν. Ἐκ τούτων κυριώτεραι εἶνε ἡ **Λαδόγα**, ἡ μεγαλύτερα λίμνη τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ **Ονεγα**· ἡ **Κασπία**, ἀνήκουσα κυρίως εἰς τὴν Ἀσίαν εἶνε ἡ μεγαλύτερα λίμνη τῆς γῆς.

Ἡ πρωτεύουσα **Πετρούπολις** (1400000 κατ.), εἶναι ὡραία ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, κειμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νεύα. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Πέτρου τοῦ Μεγάλου (1703). Παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νεύα εἶναι καὶ ἡ **Κρονστάνδη**, ὁ πρῶτος στρατ. λιμὴν ἐπὶ μικρᾷ νήσῳ, μὲ ὀχυρώτατα φρούρια. **Ἐλσιγκφόρ** (80 χιλ. κατ.), πρωτεύουσα τῆς ὑποτελοῦς Φιλανδίας, κεῖται ΒΔ. τῆς Ρωσίας εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Φιννικοῦ κόλπου. Ἡ Φιλανδία ἀποτελεῖ Δουκάτον προνομιοῦχον. **Ρίγα** (280 χιλ. κατ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δύνα καὶ εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον. **Βαρσοβία** (640 χιλ. κατ.), πρωτεύουσα τῆς Πολωνίας ἐπὶ τοῦ Βιστοῦλα, κατοικεῖται ὑπὸ πολλῶν Ἰουδαίων, εἶναι κέντρον σιδηροδρόμων, ἔχει ἐμπόριον δημητριακῶν καὶ πανεπιστήμιον. **Κίεβον** (240 χιλ. κατ.),

Μόσχα.

ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, ἔχει πολλὰ ὡραῖα μοναστήρια καὶ λείψανα ἁγίων, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ ἱερὰ πόλις τῶν Ρώσων. **Κισνόδιον**, ἐν τῇ Βεσσαβίᾳ παρὰ τὸν Δάναστριν, εἶναι πόλις σημαντικὴ. **Ρένι** καὶ **Ίσμαήλιον**, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ ἀπέναντι τῆς Ρουμανίας,

εἶναι ἐμπορικοὶ ἐξαγωγικοὶ λιμένες. **Ὀδησσὸς** (450 χιλ. κατ.), σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὸν Εὐξείνιον, εἶνε ὥραία πόλις. Ἐνταῦθα διαμένουσι πολλοὶ Ἕλληνες ἔμποροι, διατηροῦντες ναὸν καὶ σχολεῖα. **Νικολάϊεφ**, ἐμπορικὸς καὶ πολεμικὸς λιμὴν τοῦ Εὐξείνου, ἔχει ἀξίολογα ναυπηγεῖα. **Σεβαστούπολις** εἰς τὴν Κριμαίαν, εἶνε ὁχυρὸς σημαντικὸς ναύσταθμος καὶ ἐμπορ. λιμὴν. **Ταϊγάνιον** (Ταγανρόγ), εἰς τὴν Ἀζοφικὴν, ἐξάγει σιτηρὰ καὶ ἔχει 60 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν πολλοὶ (12 χιλ.) εἶναι Ἕλληνες. **Ἀρχάγγελος** (20 χιλ. κατ.), εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν, διενεργεῖ μεγάλην ἀλιεῖαν σαρδελῶν, φωκῶν καὶ φαλαινῶν. **Μόσχα**, πρῶην πρωτεύουσα καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις, κεῖται εἰς τὸ κέντρον τῆς Ρωσίας καὶ ἔχει 400 ναοὺς, λαμπρὰ ἀνάκτορα, ὥραίας οἰκοδομὰς, ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον κατοίκους καὶ πολλὰ μοναστήρια. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως κεῖται ἡ συνοικία **Κρεμλίνον**, μὲ 32 ναοὺς καὶ μὲ χρυσοποικίλτα κωδωνοστάσια καὶ μεγαλοπρεπῆ Μητροπολιτικὸν τοιοῦτον, εἰς τὸν ὁποῖον στέφονται οἱ αὐτοκράτορες. **Νίσνι Νοβογορόδ**, ἐπὶ τοῦ Βόλγα, εἶνε πόλις ἐμπορικὴ. Ἐν αὐτῇ τελεῖται κατ' ἔτος μεγίστη ἐμπορικὴ πανήγυρις. **Καζάν**, διενεργεῖ σπουδαῖον μετὰ τῆς Σιβηρίας ἐμπόριον. **Βιάτκα** πρὸς Β. ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν περιφήμου βουτύρου. **Ἀστραχάν** (95 χιλ. κατ.), σταθμὸς τῶν ταξειδευόντων εἰς τὴν Περσίαν διὰ τῆς Κασπίας, κεῖται εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα. Ἐδῶ ἀλιεύονται πολλοὶ ἰχθύες, ἐκ τῶν ὁποίων παρασκευάζεται πολὺ αὐγοτάραχον καὶ χαβιάρι.

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Ρώσων, Σλαῦοι, χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, κατὰ γίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Εἰς πολλὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ρωσίας διαμένουσι καὶ ἄρκετοὶ ἐμπορευόμενοι Ἕλληνες (200 χιλ.).

Τὸ πολίτευμα τῆς Ρωσίας εἶνε συνταγματικόν, ὃ δὲ νῦν Αὐτοκράτωρ, ὅστις λέγεται καὶ Τσάρος πασῶν τῶν Ρωσιῶν, ὀνομάζεται **Νικόλαος Β΄**.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΣΙΑ

(41,160,000 □ χλμ. κάτ. 840 εκατ.).

Ἡ Ἀσία, κοιτίς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, εἶνε ἡ μεγίστη καὶ ἡ πολυπληθεστέρα ἡπειρος, διότι ἐπ' αὐτῆς ζῇ περισσότερον ἀπὸ τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Γῆς. Ἐκτείνεται μεταξὺ τοῦ **Βορείου Παγωμένου Ὤκεανοῦ**, τῆς **Εὐρώπης**, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν Οὐράλιων ὄρεων, τοῦ Οὐράλη ποταμοῦ, τῆς **Κασπίας θαλάσσης**, τοῦ **Καυκάσου Ὄρους** καὶ τῆς **Μεσογείου θαλάσσης**, τοῦ **Ἰνδοικοῦ Ὤκεανοῦ** καὶ τοῦ **Μεγάλου ἢ Εἰρη-**

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 29.— Ποῖον ἐκ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης κατέχει τὴν μεγαλύτεραν αὐτῆς ἑκτασιν ; — Πρὸς ποῖαν ἡπειρον συνορεύει ἡ **Ρωσία** ; — Ὅνόμασον τὰς χερσονήσους αὐτῆς καὶ τὰς θαλάσσας μεταξὺ τῶν ὁποίων σχηματίζονται αὐταί ; — Ὅνόμασον τὰ ποσῶτα τῆς **Ρωσίας** ; — Ποῖοι ἐκ τῶν **Ρωσικῶν** ποταμῶν χύνονται εἰς τὴν **Κασπίαν**, ποῖοι εἰς τὸν **Εὐξείνιον** καὶ ποῖοι εἰς τὸν **Βόσ. Παγ. Ὤκεανόν** ; — Ποῖα πόλεις τῆς **Ρωσίας** εὐρίσκεται εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ **Νεῦα** καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Εἰς ποίας ἐκ τῶν **Ρωσικῶν** πόλεων ἀπαντῶσι κυρίως Ἕλληνες ; — Ποῦ εὐρίσκεται τὸ **Κρεμλίον** καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ ; — Τί πολίτευμα ἔχει ἡ **Ρωσία** ; — Ὅνόμασον τὰς ἐπὶ τῆς **Εὐρώπης** δημοκρατίας καὶ τὰς ὑποτελεῖς καὶ ἀνεξαρτήτους ἡγεμονίας ; — Ἐκ ποίου κράτους διέρχεται ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς **Εὐρώπης** ; — Ταξιδεύων τις ἐν **Κων. πόλει** εἰς Ὀδησσὸν καὶ ἐκεῖθεν εἰς **Ταϊγάνιον** παραλίως τῆς **Εὐρωπ. ἀκτῆς** τοῦ **Εὐξείνου**, ποίας χώρας, παραλίους πόλεις, ἐκβολὰς ποταμῶν, χερσονήσους καὶ κόλπους θά συναντήσῃ ; — Τί εἶναι αἱ **Φιόρδ** καὶ ποῦ εὐρίσκονται ; — Ταξιδεύων τις δι' ἀτμοπλοίου ἀπὸ **Ἀσχαγγέλου** εἰς **Κοπεγγάγην** καὶ ἐκεῖθεν εἰς **Κρονστανδὴν**, ποίας χώρας, θαλάσσας, πορθμούς, νήσους, κόλπους καὶ παραλίους πόλεις θά διέλθῃ ; — Εἰς ποῖα κράτη ἀνήκουσιν αἱ πόλεις **Λάρισα**, **Καβάλλα**, **Σεμένδια**, **Βάρνα**, **Γιούργιεβον**, **Αὐλὼν**, **Βόλος**, **Λαῶν**, **Βουδαπέστη**, **Σεβαστούπολις**, **Βερολίον**, **Ἐδιμβούργον**, **Τεργέστη** καὶ ποῖαι ἐξ αὐτῶν εἶνε παραλίαι ; — Ποῖα εἶνε ἡ μεγαλύτερα λίμνη τῆς **Εὐρώπης** καὶ ποῦ εὐρίσκεται ; — Ποῖοι ὠκεανοὶ βρέχουσι τὴν **Εὐρώπην** ; — Ποῖαι ἡπειροὶ συνορεύουσι πρὸς αὐτήν ;

νικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέζ καὶ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν, ὁ Βόσπορος καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἀπὸ τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην, ὁ Ἰνδικὸς Ὠκεανὸς πρὸς Ν. ἀπὸ τὴν Ὠκεανίαν, ὁ Μέγας ἢ Εἰρηνικὸς Ὠκεανὸς καὶ ὁ Βερίγγειος πορθμὸς πρὸς Α. ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

Ἐκ τῶν ὠκεανῶν σχηματίζονται δευτερεύουσαι θάλασσαι, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε, εἰς τὸν Μέγαν ἢ Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν ἡ Βερίγγειος, ἡ Ὄχοτσικὴ, ἡ Ἰαπωνικὴ, ἡ Κιτρινὴ καὶ ἡ Σινικὴ θάλασσα. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν σχηματίζονται ὁ Βεγγαλικὸς κόλπος, ἡ Ἀραβικὴ καὶ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, εἰς δὲ τὴν Μεσόγειον τὸ Αἰγαῖον, ἡ Προποντὶς καὶ ὁ Εὐξείνιος.

Κόλποι καὶ πορθμοί. — Κυριώτεροι ἐκ τῶν κόλπων τῆς Ἀσίας εἶνε ὁ Περσικὸς, ὁ Ὀμανικὸς καὶ ὁ Βεγγαλικὸς εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Ὁ κόλπος τοῦ Σιάμ, τοῦ Τογγίνου καὶ τοῦ Πετσίκου, ἐν τῷ Μεγ. ἢ Εἰρηνικῷ Ὠκεανῷ.

Ἐκ τῶν πορθμῶν σημαντικώτεροι εἶνε ὁ Βερίγγειος, ἐνώνων τὸν Βόρειον μὲ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν, τῆς Κορέας, ἐνώνων τὴν Ἰαπωνίαν μὲ τὴν Σινικὴν ἀνατολ. θάλασσαν, τῆς Μαλάκας, ἐνώνων τὸν Μέγαν μὲ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, ὁ Ὄρμουζιος, μεταξὺ Ὀμανικοῦ καὶ Περσικοῦ κόλπου, ὁ Βαβέλ-Μαντέβ, συνδέων τὴν Ἀραβικὴν μὲ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέζ, μεταξὺ Ἐρυθρᾶς καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ὁ Ἑλλήσποντος, μεταξὺ Αἰγαίου καὶ Προποντίδος καὶ ὁ Βόσπορος, ἐνώνων τὴν Προποντίδα μὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον.

Νῆσοι, χερσόνησοι καὶ ἀκρωτήρια. — Εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανὸν νῆσοι εἶνε ἡ Νέα Ζέμβλα καὶ ἄλλαι κατὰ ψυχροὺς αἱ ὁποῖαι κατὰ τοὺς 10 μῆνας τοῦ ἔτους καλύπτονται ὑπὸ πάγων καὶ χιόνων. Εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν ἡ Σαχαλίνη, αἱ νῆσοι τῆς Ἰαπωνίας, ἡ Φορμόζα, ἡ Χαϊνάν, αἱ Φιλιππῖναι, αἱ Μολούκαι, ἡ Κελέβη, ἡ Βόρνεως καὶ ἡ Ἰάβα, εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν ἡ Σουμάτρα καὶ ἡ Κεϋλάνη, εἰς τὴν Με-

σόγειον ἡ **Κύπρος** καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον ἡ **Ρόδος**, ἡ **Σάμος**, ἡ **Χίος**, ἡ **Λέσβος** καὶ ἄλλαι.

Χερσόνησοι ἐπισημότεροι εἶνε αἱ ἐξῆς: ἡ **Καυτοσιάτκα** καὶ ἡ **Κορέα** πρὸς Α. Ἡ **Ἰνδοσινική** μετὰ τῆς **Μαλάκας**, ἡ **Ἰνδική** καὶ ἡ **Ἀραβική** πρὸς Ν. καὶ ἡ **Μικρὰ Ἀσία** πρὸς Δ.

Ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων, τὸ **Ἀνατολικὸν** εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν καὶ τὸ **Τσελγιουσκίνον**, εἶναι τὰ βορειότατα ἄκρα τῆς Ἀσίας. Ἀλλὰ ἀκρωτήρια εἶναι τὸ **Λιουπάτκα**, εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Καυτσιακάς, ἡ **Ρωμανία** καὶ τὸ **Βουροῦ** εἰς τὴν χερσόνησον Μαλάκας, τὸ **Κουμορῖνον** εἰς τὴν Ἰνδικήν, τὸ **Ἄδεν** εἰς τὴν Ἀραβικὴν χερσόνησον καὶ τὸ **Λεκτὸν** (Μπαμπά), ἐν τῷ Αἰγαίῳ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.

Ὅροι, ποταμοὶ καὶ λίμναι.— Εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς ἀπαντῶσι τὰ ὑψηλότερα ὄρη καὶ ὀροπέδια τῆς Γῆς. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ὀρέων τὰ **Ἱμαλάια**, ἔχουσιν ἑκτασιν, ὅσῃν ἀπὸ Λισσαβῶνος εἰς Κων)πολιν. Ἐπ' αὐτῶν εὐρίσκεται ἡ ὑψίστη κορυφὴ τοῦ κόσμου, **Γουαριζάγκαρ** ἢ **Ἐβέρεστον** (8840 μ.). Εἰς ἄλλην κορυφὴν τῶν Ἱμαλαίων τὴν **Σίμλαν** (5000 μ.), ἀνέρχεται σιδηρόδρομος. Εἰς αὐτὴν καθὼς καὶ εἰς ἄλλα ὑψηλὰ καὶ μὲ θαυμάσιον κλίμα ὀροπέδια τῶν Ἱμαλαίων, εὐρίσκονται ὀνομαστὰ σανατόρια. Ἀπὸ τῶν Ἱμαλαίων πρὸς Β. σχηματίζονται τὰ **Οὐράνια**, τὰ **Ἀλτάια**, τὰ **Σαγιάνσκα** καὶ τὰ **Ἰαβλόνια**. Εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἱμαλαίων ἐκτείνεται τὸ μέγα ὀροπέδιον τοῦ **Θιβέτ** καὶ ἡ ἀποξηρανθεῖσα μεσόγ. θάλασσα, νῦν δὲ μεγάλη καὶ φοβερὰ ἔρημος τῆς **Γόβης**. Πρὸς Δ. τῶν Ἱμαλαίων σχηματίζεται τὸ **Ἰνδοκοῦχον**, διασχίζον τὸ Ἀφγανιστάν. Συνέχεια αὐτοῦ εἶναι τὰ ὄρη **Ἐλβουρος** (5650 μ.), τὸ **Ἀραράτ**, ὁ **Ταῦρος** καὶ ἄλλα. Παρὰ τὸ Ἰνδοκοῦχον ἐκτείνεται καὶ τὸ ὑψιστον ὀροπέδιον τῆς Ἀσίας **Παμῖρ** (στέγη τοῦ κόσμου). Πρὸς Β. τοῦ Θιβέτ ἐκτείνονται τὰ **Κουεν-λάνια** καὶ πρὸς Δ. τὰ **Καρακουρούμ**, ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἡ ὑψίστη κορυφὴ **Δάψαγγ** (8660 μ.). Ἀλλὰ ὄρη, ἄσχετα πρὸς

τὰ Ἰμαλάια εἶναι ὁ **Καύκαδος**, μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Κασπίας, τὰ **Οὐράλια**, μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, τὰ ρητῆς **Ἀσιατικῆς Τουρκίας**, τῆς **Ἀραβίας**, τὰ **Γαταῖα** (Ἀνατολικά καὶ Δυτικά) καὶ τῆς **Μαλάκας**.

Οἱ περισσότεροι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας διερχόμενοι πεδινὰς χώρας, εἶναι πλωτοὶ εἰς μεγάλην ἔκτασιν. Κυριώτεροι ἐξ αὐτῶν εἶνε ὁ **Ὅδης**, ὁ **Ἰενοδέης** καὶ ὁ **Λένας**, χυνόμενοι εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, ὁ **Ἀμούρ**, ὁ **Χοάγγος** (Κίτρινος), ὁ **Ἰαντοεκιάγγ** (Κυανοῦς), ὁ **Μεκόγγης** καὶ ὁ **Μενάμ**, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν. Ὁ **Ἱερεβάδης**, ὁ **Βραμάπούτρας**, ὁ **Γάγγης**, ὁ **Ἰνδὸς** ἢ **Σίνδης**, ὁ **Τίγρης**, ὅστις σχηματίζει πολλὰς καμπὰς καὶ 300 καταρράκτας καὶ ὁ **Εὐφράτης** (Πασιτίγρης), ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἰνδικόν Ὠκεανόν (εἰς τὸν Βεγγαλικόν, τὸν Ὀμανικόν καὶ τὸν Περσικόν κόλπον). Οἱ δυο τελευταῖοι εἶναι μεγάλη διὰ ξηρᾶς ἐμπορικῆς ὁδός, μεταξὺ Μεσογείου καὶ Περσικοῦ κόλπου. Ὁ **Μαίανδρος** καὶ ὁ **Εὐρμος** χύνονται εἰς τὸ Αἰγαῖον, ὁ **Ἄλυσ** εἰς τὸν Εὐξείνου, ὁ **Ἀράξης** καὶ ὁ **Κῦρος** εἰς τὴν Κασπίαν, οἱ δὲ δύο μεσόγειοι **Ὠξος** (Ἀμοῦ Δάρια) καὶ ὁ **Ἰαξάρτης** (Σίρ Δάρια), εἰς τὴν Ἀράλιν λίμνην.

Ὁ **Γάγγης**, ἱερὸς ποταμὸς τῶν Ἰνδῶν, σχηματίζει τὸ μεγαλύτερον Δέλτα τοῦ κόσμου. Πολλοὶ ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀσίας καταπίνονται ὑπὸ ἀμμωδῶν ἐκτάσεων ἢ χύνονται ἐντὸς λιμνῶν καὶ λέγονται **ἡπειρωτικοὶ** ἢ **μεσόγειοι**.

Ἐπισημότεραι λίμναι τῆς Ἀσίας εἶναι ἡ **Κασπία**, ἡ μεγαλυτέρα λίμνη τῆς Γῆς, ἐξ οὗ καὶ θάλασσα ὀνομάζεται, ἡ **Ἀράλιν**, μεγαλυτέρα τῆς Ἑλλάδος, ἡ **Βαλκαδία**, ἡ ὀρεινὴ **Βαϊκάλιν** καὶ ἡ **Ἀσφαλτίτις** (Νεκρὰ θάλασσα), παρὰ τὴν Μεσόγειον. Ὅλοι σχεδὸν οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ περισσότεραι λίμναι τῆς Ἀσίας τρέφουσι πολλοὺς καὶ καλοὺς ἰχθῦς.

Αἱ πρὸς Β. τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ἀράλης καὶ αἱ παρὰ τὴν Βαλκασίαν καὶ τὸν Ἰαξάρτην χῶραι, εἶνε ἔρημοι καὶ στεππῶδεις.

Κλίμα καὶ προϊόντα.— Τὸ κλίμα τῆς Ἀσίας, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως αὐτῆς εἶνε ποικίλον· καὶ εἰς μὲν τὰ Β. ἀπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ μέχρι τῶν Ἀλταίων εἶναι ψυχρότατον, πρὸ πάντων εἰς τὴν Σιβηρίαν, τῆς ὁποίας τὸ ψῦχος εἶνε παροιμιῶδες. Εἰς τὸ μέσον, κυρίως εἰς τὴν Δ. Ἀσίαν, τὴν Κίαν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον καὶ εἰς τὰ Ν. πολὺ θερμὸν καὶ πολλάκις ἀνυπόφορον. Ἐνεκα τῆς ποικιλίας τοῦ κλίματος καὶ τὰ προϊόντα εἶνε διάφορα. Καὶ ἡ μὲν Β. Ἀσία εἶνε ἄγονος, ἔχουσα μόνην πρόσσodon τοὺς ἰχθῦς τῶν ποταμῶν καὶ τὴν θήραν διαφόρων ζώων, περιφρήμων διὰ τὰ γουναικά των, Ἡ δὲ μέση καὶ Ν. Ἀσία εἶναι εὐφωρώταται καὶ πλούσιαι, παράγουσαι ἐν ἀφθονίᾳ δημητριακ. καρπούς, τέτον, ὄρυζαν, ζάκχαριν, ἱαματικά καὶ ἀρωματικά φυτά, μεσημβρινούς καρπούς, φοίνικας, βάμβακα, καπνὸν καὶ ἄλλα. Ἐνταῦθα ἐκτὸς τῶν ἡμέρων οἰκιακῶν, ζῶσι τὰ ἀγριώτερα ζῶα. Ἐξάγονται προσέτι διάφορα ὀρυκτὰ καὶ πολυτίμοι λίθοι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας διαιροῦνται εἰς τρεῖς φυλάς, τὴν **Καυκάδιαν**, τὴν **Μογγολικὴν** καὶ τὴν **Μαλαϊκὴν**. Κατὰ τὴν θρησκείαν οἱ περισσότεροι εἶνε εἰδωλολάτραι (700 ἑκατομ.), οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοί, Χριστιανοί καὶ Ἰουδαῖοι.

Οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ τῆς Ἀσίας καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν κυρίως ὑφασμάτων, ταπήτων καὶ διαφόρων ἄλλων ὀνομαστῶν ἀντικειμένων. Τὸ ἐμπόριον ἐνταῦθα εἶνε ζωηρὸν καὶ διενεργεῖται ὑπὸ ξένων, πρὸ πάντων Εὐρωπαίων, ἡ δὲ συγκοινωνία, εἰς μὲν τὰ παράλια διεξάγεται διὰ πολλῶν ἀτμοπλοίων καὶ ἄλλων πλοίων, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια διὰ σιδηροδρόμων, καραβανίων καὶ ἄλλων συγκοινωνίας μέσων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

Ἡ Ἀσία περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς χώρας : τὴν **Ἀσιατ. Τουρκίαν** μετὰ τῆς **Ἀραβίας**, τὴν **Περσίαν**, τὸ **Τουρκεστάν**, τὴν

τὴν Ἀσίαν, Ρωσίαν, τὴν Σινικήν, τὴν Κορέαν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Ἰνδοσινικήν ἢ Ἰνδοκίαν, τὴν Ἰνδικήν ἢ Ἰνδοστάν, τὸ Βελουτχιστάν καὶ τὸ Ἀφγανιστάν.

1. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ (κάτ. 18 ἑκατ.)

Κεῖται μεταξύ Εὐξείνου, Βοσπόρου, Προποντίδος, Ἑλλησπόντου, Αἰγαίου πελάγους, Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, Περσικοῦ κόλπου, Περσίας καὶ Ἀσιατικῆς (Καυκασίου) Ρωσίας.

Κόλποι, χερσόνησοι, ἀκρωτήρια καὶ νῆσοι.—Εἰς τὴν Προποντίδα εἶνε ὁ Ἀστακηνὸς ἢ κόλπος τῆς Νικομηδεΐας (Ἰσμίτ), ὁ κόλπος τῆς Κίου (Κεμλήκ) καὶ τῆς Κυζίκου (Καπού-δάγ). Εἰς τὸ Αἶγαϊον, ὁ Ἀδραμυτινὸς, ὁ Ἐρμαϊκὸς ἢ κόλπος τῆς Σμύρνης, ὁ τῆς Ἐφέσου (Κοὺς-ἄδασή), ὁ Ἰάσιος (Μανδαλιᾶς), ὁ τῆς Κῶ ἢ Κεραμεϊκὸς καὶ ὁ τῆς Σύμης. Εἰς δὲ τὴν Μεσόγειον, εἰς τὸ Κυλίκειον πελάγος, ὁ τῆς Ἀτταλειᾶς καὶ ὁ Ἰσδικὸς ἢ κόλπος τῆς Ἀλεξανδρέττας.

Ἐκ τῶν χερσονήσων ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ χερσόνησος τῆς Χρυ-

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 30.—Ποίαν θέσιν κατέχει ἐν τῷ κόσμῳ ἡ Ἀσία κατ' ἑ-
κτασιν καὶ πληθυσμόν ; — Εἰπὲ τὰ μεταξύ τῶν ἄλλων ἡπείρων ὅρια αὐ-
τῆς ; — Ποῖος ἐκ τῶν πορθμῶν τῆς Ἀσίας εἶνε ὁ πλησιέστερος εἰς ἡμᾶς
καὶ ποῖος ὁ κείμενος μακρότατα ἡμῶν ; — Ποία εἶνε ἡ ὑψηλότερα κορυ-
φή τῆς Ἀσίας καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Ὀνόμασον τρεῖς ποτα-
μοὺς, δύο λίμνας, δύο ἀκρωτήρια, πέντε κόλπους, δύο χερσονήσους καὶ τέσ-
σαρας νήσους τῆς Ἀσίας. — Ποῦ τῆς Ἀσίας τὸ κλίμα εἶνε πολὺ θερμὸν,
ποῦ πολὺ ψυχρὸν καὶ ποῦ εὐκρατον ; — Ὀνόμασον τοὺς κόλπους, οἱ
ὅποιοι σχηματίζονται εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, τοὺς ποταμοὺς, οἱ ὅποιοι
χύνονται εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανὸν καὶ τὰς χερσονήσους, αἱ ὅποιοι
σχηματίζονται εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. — Ποῖοι ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς
Ἀσίας χύνονται εἰς λίμνας ; — Ὀνόμασον τὰς χώρας τὰς ὁποίας περιλαμ-
βάνει ἡ Ἀσία — Ποίας χώρας τῆς Ἀσίας περιβρέχει ὁ Εὐξείνιος, ποίας
ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, ποίας ὁ Ἰνδικός, ποίας ὁ Εἰρηνικός καὶ ποίας ὁ Β.
Παγωμένος Ὠκεανός ;

δοπόλεως καὶ τῆς **Κυζίκου** εἰς τὴν Προποντίδα, τῆς **Τρωάδος**, μεταξὺ Ἑλλησπόντου καὶ Ἀδραμυττηνοῦ κόλπου, τῆς **Ἐρυθραίας** καὶ τῆς **Ἀλικαρνασοῦ** εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τοῦ **Σινᾶ** πρὸς Β. τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐν τῇ Ἀραβίᾳ.

Ἀχρωτήρια κυριώτερα εἶνε, ἡ **Συριάς** (Ἰντζέ-μπουρνοῦ) εἰς τὸν Εὐξείνιον, τὸ **Μπόζ-μπουρουν** εἰς τὴν Προποντίδα, τὸ **Σίγειον** παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, τὸ **Λεκτὸν** (Μπαμπᾶ), ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς Τρωάδος, ἡ **Μυκάλη** εἰς τὸ Αἰγαῖον, τὸ **Ἀνεμούριον** (Ἀνεμούρ) καὶ ἡ **Σαρπηδὼν** πρὸς Ν.

Σημαντικώτεραι νῆσοι εἶνε αἱ **Πριγκηπόννηδοι** καὶ ἡ **Προικόννηδος** ἢ **νῆδος** τοῦ **Μαρμαρᾶ** εἰς τὴν Προποντίδα, ἡ **Τένεδος**, ἡ **Λέσβος**, ἡ **Χίος**, ἡ **Σάμος** καὶ ἡ **Ρόδος** εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ ἡ **Κύπρος**, εἰς τὴν Μεσόγειον.

Ὅρη, ποταμοὶ καὶ λίμναι. — Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία εἶνε χώρα ὄρεινή. Ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς κυριώτερα εἶνε ὁ **Ὀλυμπος** (Κεσίς-δάγ), ἡ **Ἰδὴ** (Κάζ-δάγ), ὁ **Τυῶλος** (Βόζ-δάγ), ἐξ οὗ σχηματίζεται ἡ ἱστορικὴ **Μυκάλη** (Τζουμά-δάγ), ἡ **Μεσσυγίς** (Κεστανέ-δάγ), ὁ **Σίπυλος** (Μάνισα-δάγ), ὁ **Ταῦρος** (3,400 μ.), ἐξ οὗ σχηματίζεται ὁ **Ἀντίταυρος** (Μπίν-μπογᾶ-δάγ 3850 μ.), ὁ **Λίβανος** καὶ **Ἀντιλίβανος**, τὰ **Ποντικὰ** παρὰ τὴν περὰ τὴν Προποντίδος, τὸ **Ἀραράτ** καὶ ἄλλα.

Ἐπισημότεροι ποταμοὶ τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας εἶνε ὁ **Ἰρις** (Γεσὴλ-Ἰρμάκ), ὁ **Ἄλυσ** (Κιζιλ-Ἰρμάκ) καὶ ὁ **Σαγγάριος** (Σακάρια σου), χυνόμενοι εἰς τὸν Εὐξείνιον. Ἐδῶ πλησίον ἔκειτο καὶ τὸ ἱστορικὸν **Γόρδιον** (Ἐρδέγ. Γόρδιος δεσμός). Ὁ **Ρύνδακος** (Μιχαλίτ-σου) καὶ ὁ ἱστορικὸς **Γράνικος** (Κοτζᾶ-τσᾶϊ), χύνονται εἰς τὴν Προποντίδα. Ὁ **Σκάμανδρος** (Μένδερε σου), ὁ **Καῦκος** (Μπακὴρ τσᾶϊ), ὁ **Ἐρμος** (Γεδίκ-τσᾶϊ), ὁ **Καῦστρος** (Κιουτσουκ Μενδερὲ σου), ὁ **Μαϊάνδρος** (Μπουγιουκ-Μενδερὲζ), ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς ἀρχαίας Λυδίας καὶ ὀνομαστὸς διὰ τοὺς ἀπείρους ἐλιγμούς του, ὁ **Εὐφρυσέδων** (Κιοπροῦ-σου), ὁ **Κύδνος** (Ταρσοῦς-Τσᾶϊ), ὁ **Σά-**

ρος (Σαῦχουν) καὶ ὁ **Πύραμος** (Τζιχούν), ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τὴν Μεσόγειον, ὁ **Ίορδάνης**, εἰς τὸν ὁποῖον ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, χυνόμενος εἰς τὴν **Νεκρὰν Θάλασσαν** καὶ ὁ **Θρόντης** εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Λίμνη εἶνε ἡ **Σαπάντζα**, μεταξὺ Ἀστακηνοῦ κόλπου καὶ Εὐξείνου, ἡ λίμνη τῆς **Νικαίας** (Ἰονικ-Γκιόλ), ἡ **Ἀπολλωνιάς** (Ἀπολλώνια), ἡ **Τάττα** (Τουζ-Γκιόλ), ἡ **Βάν**, ἡ **Γεννησαρέτ** καὶ ἡ **Νεκρὰ Θάλασσα** (Ἀσφαλτίτις), παρὰ τὴν ὁποίαν ἔκειντο τὰ ἀρχαῖα Σόδομα καὶ Γόμορα.

Κλίμα καὶ προϊόντα.— Τὸ κλίμα τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶναι ποικίλον, εὐκρατον δηλ. καὶ ὑγιεινὸν εἰς τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους, ψυχρὸν δὲ εἰς τὰ μεσόγεια.

Ποικίλα ἐπίσης καὶ ἄφθονα εἶνε τὰ προϊόντα τῆς χώρας, διότι τὸ ἔδαφος ἐνταῦθα εἶνε εὐφορώτατον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, ὅπιον, μέταξαν, βάμβακα, ὀπώρας καὶ πλείστα ἄλλα. Ἐχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, ὀρνιθοτροφίαν καὶ μελισσοτροφίαν, μεταλλείαν σημαντικὴν (χαλκοῦ καὶ ἀργύρου), δασοκομίαν καὶ πολλὰς ἱματικὰς πηγάς, ἐξ ὧν γνωστότεραι εἶνε τῆς Προύσης καὶ τῆς Γιάλοθας.

Τὸ ἐμπόριον εἶνε πολὺ ζωηρὸν καὶ διενεργεῖται κατὰ θάλασσαν μὲν διὰ τῶν ἐμπορικῶν λιμένων, κατὰ ξηρὰν δὲ διὰ τῶν πολλῶν σιδηροδρόμων. οἵτινες τελευταίως κατεσκευάσθησαν καὶ κατασκευάζονται.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας κυρίως εἶνε Τοῦρκοι καὶ Ὀμογενεῖς, κατοικοῦντες πρὸ πάντων εἰς τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἀρκετοὶ Ἀραβες, Κοῦρδοι, Ἀρμένιοι καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία περιλαμβάνει τὴν **Μικρὰν Ἀσίαν**, τὴν **Ἀδσυρίαν**, τὴν **Μεσοποταμίαν** καὶ **Βαβυλωνίαν**, τὴν **Συρίαν** καὶ **Παλαιστίνην**, τὴν **Ἀραβίαν** καὶ τὰς νήσους τοῦ **Αἰγαίου Πελάγους**.

Ι. ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Μικρὰ Ἀσία ὀνομάζεται τὸ μέρος τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας, τὸ ὁποῖον σχηματίζει ἀκκονίστον τετράπλευρον, βρεχόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Εἰς τὴν Ν. παραλίαν τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ Μεσογείῳ, σχηματίζονται τὸ **Λύκιον**, τὸ **Παμφίλιον** καὶ τὸ **Κυλικίον πέλαγος**. Πρὸς Α. ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Κουρδιστάν καὶ τοῦ Εὐφράτου, ὅστις τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν. Ἡ Μ. Ἀσία, περιλαμβάνει μέρος τοῦ νομοῦ Κων)πόλεως, τοὺς ἐξῆς ὀκτὼ νομούς : **Ἀϊδινίου, Προύδης, Κασταμονῆς, Τραπεζοῦντος, Σεβαστείας, Ἀγκύρας, Ἰκονίου καὶ Ἀδάνων**, τὰς διοικήσεις **Νικομηδείας καὶ Βίγας** καὶ τὰς νήσους τοῦ νομοῦ **Αἰγαίου**.

α'. Νομὸς Ἀϊδινίου (κάτ. $1\frac{1}{2}$ ἑκατομ.).

Εἶνε ἐκ τῶν πλουσιωτάτων καὶ εὐφορωτάτων νομῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας· ἔχει ἱκανὴν βιομηχανίαν, πρὸ πάντων περιφήμων ταπήτων καὶ ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν. Βρέχεται ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς 5 διοικήσεις : **Σμύρνης, Σαρουχάν, Ἀϊδινίου, Μεντεσὲ καὶ Δεσιζλί.**

Πόλεις τοῦ νομοῦ εἶνε : ἡ **Σμύρνη** (Ἰσμίρ), ἥτις κειμένη εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, εἶνε πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ ἔδρα Μητροπολίτου. Ἔχει ἀσφαλίστατον λιμένα, ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν, σπουδαῖον ἐμπόριον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ἀξιόλογα ὁμογενῆ καὶ ξένα σχολεῖα, νοσοκομεῖα καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Ἐν γένει ἡ Σμύρνη εἶνε ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς 350 χιλ. καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον κυρίως σύκων ὀνομαστών καὶ σταφίδος. Πέριξ τῆς Σμύρνης ὑπάρχουσι διάφορα τερπνὰ προάστεια, δύο δὲ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἐνώνουσιν αὐτὴν μετ' ἄλλας

χώρας τοῦ ἐσωτερικοῦ. **Κρόνη** (Τσεσμέ), ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας χερσονήσου καὶ ἀπέναντι τῆς νήσου Χίου, μὲ 15 χιλ. κατ., ἔχει θερμὰ λουτρὰ καὶ εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου. **Μαγνησία** (Μάγνισα), ἐμπορικὴ πόλις εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Σιπύλου, συνδέεται μετὰ τῆς Σμύρνης διὰ σιδηροδρόμου. **Ἀξάριον** (Ἰξάρ) καὶ πρὸς Β. **Σώμα**, συνδέονται μετὰ τῆς Μαγνησίας σιδηροδρομικῶς. **Μαινεμένη** ἐπὶ τοῦ Ἑρμου, ἐξάγει πολλοὺς δημητρ. καρπούς. **Ἀγιαδουλούκ** (Ἅγιος Θεολόγος), χωρίον ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἐφέσου. Ἐνταῦθα ἐκήρυξεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὑπῆρχεν ὁ περίφημος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, ἐν τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου. **Νέα Ἐφεσος** (Κοῦς-Ἀδασή ἢ Σκάλια Νόβα) ἔδρα Μητροπολίτου, ὅστις διαμένει εἰς τὸ προάστειον τῆς Σμύρνης *Κορδαζό*, ἔχει 20 χιλ. κατ. **Πέργαμος**, ὀνομαστὴ εἰς τὴν ἀρχιότητα διὰ τὸν περγαμηνὸν χάρτην τῆς. **Ἀλικαρνασσός** (Βουδρούμ 3500 κατ.), πατρίς τοῦ Ἡρόδοτου καὶ Διονυσίου. Ἐδῶ ὑπῆρχε τὸ Μαυσωλεῖον, ἐν τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου. **Φιλαδέλφεια** (Ἀλὰ-Σιχέρ 30 χιλ. κατ.), ἔδρα μητροπολίτου. **Ἀἰδίνιον** (Τράλλεις), ἐπὶ παραποτάμῳ τοῦ Μαιάνδρου, εἶνε ἐμπορικὴ πόλις καὶ ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως. Ἐχει βυρσοδεψεία, 40 χιλ. κατοίκους καὶ συνδέεται μετὰ τῆς Σμύρνης σιδηροδρομικῶς. **Μάκρον** (Μέγρι), εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ **Λεβίσιον**, μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Μάκρης. Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι καὶ ὀνομασταὶ πόλεις, **Σάρδεις**, **Μιουῖς** καὶ **Μίλντος**, πατρίς τοῦ φιλοσόφου Θάλητος.

β'. *Νομὸς Προύσης (κάτ. 1700000).*

Ὁ νομὸς οὗτος εἶνε εὐφορώτατος, παράγων πολὺ ἔλαιον, ὄπιον, ἀφθόνους ὀπώρας, καὶ ἰδίᾳ περιζήτητα κάστανα. Ἐχει ἀνεπτυγμένην βομβυκοτροφίαν καὶ βιομηχανίαν μετὰξης, ἱκανὴν κτηνοτροφίαν καὶ ἱαματικὰ ὕδατα. Κεῖται πρὸς Β. τοῦ νομοῦ Ἀϊδινίου καὶ διαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς 5 διοικήσεις. **Προύσης**, **Ἐλτογρούλ**, **Κιουτάχιας**, **Καραχιζάρ-δαχίπ** καὶ **Καραδί**. Ὁ νομὸς οὗτος τουρκιστὶ λέγεται **Χουδαβεντικιάρ**.

Ἡ πρωτεύουσα **Προῦδα**, εἶνε μεσόγειος ὥραια, μὲ λαμπράς τοποθεσίας πόλιν, κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου (Κεσίς-δάγ). Ἐχει ὥραιας οἰκοδομάς, ναούς, καλὰ τῶν Ὀρθοδόξων σχολεῖα, (**Εὐγενίδεια**) καὶ πολλὰ μεγαλοπρεπῆ Σουλτανικὰ ἀνάκτορα καὶ Τζαμιά· ὑπῆρξε δὲ ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ κάτ. 100 χιλ. περίπου, καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν μεταξουργίαν καὶ τὴν κατασκευὴν μεταξωτῶν καὶ ἄλλων ὑφασμάτων. Ἡ Προῦσα εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου, ἔχει δὲ ὀνομαστὰ θερμὰ λουτρά. Ἐπίνεια τῆς Προῦσης εἶνε τὰ **Μουδανία** (10 χιλ. κάτ.), συνδεόμενα μετ' αὐτῆς διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἡ **Κίος** (Κεμλίκ 9 χ. κάτ.), ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Νικαίας, ἔχει ἀνεπτυγμένην βομβυκοτροφίαν. Πάρὰ τὴν Κίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία Νικάια (Ἰζνίκ), ἔνθα συνεκροτήθησαν δύο οἰκουμ. Σύνοδοι (Α' τῷ 325 καὶ Ζ' τῷ 787). **Τριύγλια** (3 χιλ. κάτ.) καὶ **Συγῆ** (1500 κάτ.), ἔχουσιν ἐμπόριον ἐλαιῶν. **Πάνορμος** (Πάνδερμα), μὲ ἀσφαλῆ λιμένα, ἔχει ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ προβάτων καὶ 16 χιλ. κατ. **Ἀρτάκη** (Ἐρτέκ), ἐπὶ τῆς Κυζικηνῆς χερσονήσου, εἶνε ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Κυζίκου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς 9 χιλ. καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ἀμπελουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. **Βιλετζίκ**, ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, εἶνε ἔδρα διοικήσεως. **Ἐσκι-σεχίρ** (Δορύλαιον 20 χιλ. κάτ.), ἔχει θερμὰς πηγὰς, ἐμπόριον σιτηρῶν, ὀπίου, ἐρίου καὶ εἶνε κεντρικὸς σταθμὸς τοῦ ἀπὸ Ἀγκύρας εἰς Κωνσταντινὴν σιδηροδρόμου. **Κιουτάχια** (Κοτυάειον 30 χιλ. κατ.), κεῖται ἐπὶ ὑψηλῆς θέσεως. **Ἀφίον-Καρά-Χισάρ**, ἐξάγει πολὺ ὄπιον, ἔχει 40 χιλ. κατοίκους καὶ σιδηροδρομικὴν συγκοινωνίαν. **Βαλοῦ κεσέρ**, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, ἐκτείνεται ἐπὶ εὐφόρου πεδιάδος. **Ἀδραμύττιον** (Ἐδρεμίτ 16 χιλ. κατ.), ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον σάπωνος, ἐλαίου καὶ βάμβακος. **Κυδωνία** (Ἀϊδαλῆ), ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχει βυρσοδεψεῖα, σαπυνοποιεῖα, ἐλαιοτριβεῖα καὶ ἄλλα ἐργοστάσια. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς 30 χιλ. ὅλοι εἶνε ὀρθόδοξοι. Ἀπέναντι τῶν Κυδωνιῶν ἐκτείνονται 22

ώραῖαι καὶ κατάφυτοι μικραὶ νῆσοι, αἱ ὁποῖαι μὲ ἐν ὄνομα λέγονται **Μοσχονήσια** (Γιούν ἰδασή, τὸ πάλαι ἑκατόνησοι) καὶ ἐξάγουσιν ἔλαιον.

Εἰς τὸν νομὸν Προύσης ἀνήκουσι αἱ εἰς τὴν Προποντίδα ἀπέναντι τῆς Κυζικηνῆς χερσονήσου εὐρισκόμεναι νῆσοι, **Προικόννηδος** (νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ), ἔδρα Μητροπολίτου καὶ ὀνομαστὴ διὰ τὰ μάρμαρα, τὰ ἀλίπαστα καὶ τὸ ναυτικόν της, ἡ **Ἀλὼν** (Πασᾶ-λιμάν), ἡ **Ἀφιοῦδα** (Ἀφισιά), παράγουσα καλοὺς οἶνους, ἡ **Κούταλις** (Ἐκινλικ) καὶ ἡ **Καλόλιμνος** (Ἰμπραλῆ), ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Βόζ-βουρουν.

γ. Νομὸς Κασταμονῆς (κάτ. 1 ἑκατομ.).

Ὁ νομὸς οὗτος βρέχεται ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου καὶ διαιρεῖται εἰς 4 διοικήσεις, **Κασταμονῆς, Γαγγρῶν, Μπολοῦ καὶ Σινώπης**. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶνε ἡ **Κασταμονὴ** (Καστάμπουλου 30 χιλ. κάτ.), μεσόγειος ἐμπορικὴ πόλις ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἄλυσ. **Σαφράμπολις** (10 χιλ. κάτ.), φημίζεται διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 31. — Ὀνόμασον τὰ ὄρια καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας. — Ποῖα ἐκ τῶν χερσονήσων αὐτῆς εἶνε πλησιεστέρα πρὸς τὴν Κωνσταντινὴν ; — Ποῦ κεῖνται αἱ κόλποι Ἀστακηνός, Ἑρμαϊκός καὶ Ἰσσικός ; — Ποῖα ἐκ τῶν ὁσέων τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας εἶνε ἱστορικά ; — Ποῖον μέρος τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας ὀνομάζεται Μ. Ἀσία καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Σύγχρινον τὰς πόλεις Θεσσαλονίκην καὶ Σμύρνην. — Ποῖαι ἐκ τῶν πόλεων τοῦ νομοῦ Ἀϊδινίου εἶνε ἱστορικαί ; — Ταξιδεύων τις ἀπὸ Κωνσταντινῆς εἰς Νικομήδειαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Σμύρνην, ποίας παραλίους χώρας καὶ πόλεις θὰ διέλθῃ ; — Ποῖαι πόλεις τοῦ νομοῦ Ἀϊδινίου συνδέονται σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν Σμύρνην ; — Ποῖα πόλις τῆς Μ. Ἀσίας ἐχρησίμευσεν ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμ. κράτους, εἰς ποῖον νομὸν ἀνήκει καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Ποῦ κεῖνται τὰ Μοσχονήσια καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Ποῖαι πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας κεῖνται πλησιέστατα εἰς τὴν Κωνσταντινὴν ; — Ἀπὸ Χαϊδάρ-πασᾶ, ποίας πόλεις τοῦ νομοῦ Προύσης διερχόμεθα σιδηροδρομικῶς καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Εἰπέ τὰς ἐν τῇ Προποντίδι νήσους τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

κρόκου (ζαφράν), ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Ἐξάγει πρὸς τούτοις σάλπιον, ξυλείαν, δέρματα, ἔρια καὶ μέταλλα. **Σινώπη** (Σινάπ), ἀρχαία ὀχυρὰ πόλις, εἶνε πατρίς τοῦ φιλοσόφου Διογένηος. Οἱ κάτοικοι τῆς Σινώπης 15 χιλ. περίτου, καταγίνονται πρὸ πάντων εἰς τὴν κεραμοποιάν. Τὰ περὶ τὴν Σινώπην χωρία κατοικοῦνται κυρίως ὑπὸ Λαζῶν. **Ἰνέπολις** (Ἰνέμπολου), ἐπίνειον τῆς Κασταμονῆς, ἔχει ἐμπόριον ξυλείας. **Ποντοπράκλεια** (Καράδενήζ-Ἐρέγλι ἢ Πένδερ-Ἐρεγλί), εἶνε ὀνομαστή διὰ τὰ ἀνθρακωρυχεῖά της. **Παρθένιον** (Μπαρτίν 5000 κατ.), διενεργεῖ ἐμπόριον ξυλείας.

Ἡ **Χιλή** (Σίλε), μικρὸν χωρίον ἐπὶ βραχέως παραλίας, κατοικεῖται ὑπὸ Ὀθωμανῶν καὶ ὁμογενῶν καὶ ἀπέχει ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Βοσπόρου πέντε ὥρας. Ἐνταῦθα σφάζεται τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου. Ἡ Χιλή ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν Κωνπόλεως, τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ ὑποδιοίκησιν.

δ'. Νομὸς Τραπεζοῦντος (κάτ. 1050000).

Ὁ νομὸς οὗτος εἶνε εὐφορώτατος, διότι παράγει ὅλα τὰ εἶδη τῶν δημητριακῶν, κάρυα, λεπτοκάρυα, καπνόν, σταφυλὰς καὶ ἄλλα. Ἐχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, ἀλείαν καὶ μεταλλεῖα πρὸ πάντων ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ μολύβδου. Βρέχεται ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου καὶ διαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς τέσσαρας διοικήσεις: **Τραπεζοῦντος**, **Δζανίκ**, **Λαζιστάν** καὶ **Γκιουμους-χανέ** (Ἀργυρόπολις).

Ἡ πρωτεύουσα **Τραπεζοῦς** (Τραπιζόν), εἶνε ἀρχαία, σπουδαιότατη καὶ ἐμπορικὴ πόλις τοῦ Εὐξείνου, ἔδρα Μητροπολίτου καὶ ἐξαγωγικὸς λιμὴν τῆς Περσίας καὶ ἄλλων χωρῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ. Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς 70 χιλ. ἀρκετοὶ εἶνε ὀρθόδοξοι, διατηροῦντες καλὰ σχολεῖα. **Κερασοῦς** (Κερασόν 15 χιλ. κατ.), ἐμπορικὸς λιμὴν, εἶνε πατρίς τῶν κερασίων. **Ὀρδοῦ** (Κοτύωρχ 10 χιλ. κατ.), ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας, εἶνε ὡραία πόλις καὶ ἐξάγει πολλὴν ὄρουαν, λεπτοκάρυα, ὡὰ καὶ ἄλλα. **Οἰνόν** (Οῦνια), παράλιος καὶ ἐμπορικὴ. **Γκιουμουσχανέ** (Ἀργυρόπολις), ἔδρα τοῦ Μητροπο-

λίτου Χαλδείας (κάτ. 3500), ἔχει μεταλλεῖα ἀργύρου. Οἱ ὀρθόδοξοι ἐνταῦθα διατηροῦσι καλὰ σχολεῖα. **Ἀμυδός** (Σαμψοῦς 20 χ. κάτ.), ὠραία πόλις ἐπὶ εὐρυχώρου λιμένος, ἐξάγει καπνὸν καὶ ἄλλα προϊόντα καὶ εἶνε ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Ἀμασειας καὶ ἐπίνειον πολλῶν μεσογείων πόλεων. **Πάφρα** (18 χιλ. κατ.), δέκα ὥρας μακρὰν τῆς Ἀμιτοῦ καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄλυσ, παράγει καλὸν καὶ ἄφθονον καπνόν.

ε'. Νομὸς Σεβαστείας (κάτ. 1080000).

Κεῖται πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Τραπεζοῦντος καὶ διαιρεῖται εἰς 4 διοικήσεις, **Καραχισὰρ-Σαρκί, Τοκάτης, Ἀμασειας καὶ Σεβαστείας**. Παράγει ἐκτὸς τῶν δημητριακῶν, ὄρυζαν, σαλέπιον, ὄσπρια, οἶνον, πετμέζιον καὶ ὀπώρας. πρὸ πάντων δὲ ὀνομαστὰ ἄπια καὶ μῆλα. Ἐχει βιομηχανίαν ταπήτων καὶ ὑφασμάτων, ἱκανὴν μεταλλουργίαν καὶ ἀπὸ τῶν πυκνῶν αὐτοῦ δασῶν ἀρκετὴν ξυλείαν.

Ἡ πρωτεύουσα **Σεβάστεια** (Σιδᾶς 50 χιλ. κάτ.), εἶνε ὠραία ἐμπορικὴ πόλις. **Τοκάτη** (12 χιλ. κάτ.), ἔχει ἐργοστάσια λινῶν καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ πολλὰ χαλκωρυχεῖα. **Ἀμάσεια**, παρὰ τὸν Ἰριν, ἀρχαιστάτη πόλις, ἐν μέσῳ μεγάλων ἀποκρήμων βράχων, ἔχει 40 χιλ. κατοίκους καὶ παράγει ὀνομαστὰ δαμάσκηνα, μῆλα καὶ μπάμιες. **Μερζιφούν** ἢ **Μαρδοβάν**, ἔχει ὀνομαστὰ ὕδατα καὶ εἶνε πατρίς τῆς Ἀγίας Βαρβάρας. Ἐνταῦθα λειτουργεῖ λαμπρὸν Ἀμερικανικὸν γυμνάσιον, **Κολλέγιον τῆς Ἀνατολῆς** ὀνομαζόμενον. **Νεοκαισάρεια** (Νικσάρ 4500 κατ.). **Καρὰ-Χισὰρ-Σαρκί** (Νικόπολις) 13 χ. κάτ., παρὰ τὸν Λύκον ποταμόν, εἶνε ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Κολωνίας.

στ'. Νομὸς Ἀγκύρας (κάτ. 1 ἑκατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος κείμενος εἰς τὸ κέντρον τῆς Μ. Ἀσίας, διαιρεῖται εἰς 4 διοικήσεις, **Ἀγκύρας, Κίρ-δεχίρ, Καισαρείας, Ὑδογάτης** καὶ εἶνε εὐφορώτατος, παράγων καπνόν, ὄρυζαν, ὄπιον, βάμ-

βακα καὶ ἄλλα. Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν κυριώτερον ἐνταῦθα εἶνε τὸ ὀρυκτὸν ἄλας.

Ἡ πρωτεύουσα **Ἀγκυρα** (Ἀνκαρα), πόλις ἀρχαία καὶ βιομήχανος ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Σαγγαρίου, εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου, ἔχει ὠραίας ἐξοχάς, συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ Χαϊδάρ-
 πασᾶ καὶ φημίζεται διὰ τὸ τρίχωμα τῶν αἰγῶν της (*τσιτίκι*), ἐξ οὗ κατασκευάζονται λεπτὰ ὑφάσματα καὶ σάλια. Οἱ κάτοικοι 50 χιλ. καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, πρὸ πάντων μέλιτος καὶ ταπήτων.
Κιρ-σεχίρ, ἔχει ἀνεπτυγμένην ταπητουργίαν. **Ῥοσγάτη** (κάτ. 15 χιλ.), εἰς τὸ μέσον τοῦ τόξου τοῦ Ἄλως, συνδέεται δι' ἀμαξιοῦ τοῦ ὁδοῦ μετὰ τῆς Καισαρείας καὶ τῆς Ἀγκύρας. **Καισάρεια** (Καίσερι), παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀργαίου ὄρους, εἶνε ἀρχαιοτάτη πόλις, πατρὶς τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ ἔδρα Μητροπολίτου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς 55 χιλ. καταγίνονται εἰς τὴν κατασκευὴν ταπήτων, ὀνομαστοῦ παστρουμά καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον διαφόρων ἄλλων προϊόντων. Ἐνταῦθα παρὰ τὴν κωμόπολιν **Ζινδζι-δερε**, λειτουργεῖ ἡ Ροδοκανάκειος ἱερατικὴ Σχολὴ καὶ τὸ Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον. **Ἰνδζέ-δοῦ**, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Ἀργαίου, ἐν μέσῳ ἀμπελοσφύτου τοποθεσίας. Παρ' αὐτὸ ὑπάρχουσι τέλματα, ἐξ ὧν ἐξάγεται ἄλας.

ζ'. Νομὸς Ἰκονίου (κάτ. 1060009).

Κεῖται πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Ἀγκύρας, βρέχεται ὑπὸ τῆς Μεσογ. θαλάσσης καὶ διαιρεῖται εἰς 5 διοικήσεις, **Ἰκονίου**, **Νιγδης**, **Βουρδουρίου**, **Χαμίτ-Ἀδάτ** (Σπάρτης) καὶ **Ἀτταλείας**. Ὁ νομὸς οὗτος, ἂν καὶ ὀρεινός, παράγει ἱκανὰ προϊόντα, πρὸ πάντων δημητριακά, καπνὸν καὶ ὄπιον καὶ ἔχει ἀρκετὰ μεταλλεῖα καὶ λατομεῖα λευκοῦ καὶ μέλανος μαρμάρου. Μεταξὺ διαφόρων ἐνταῦθα λιμνῶν, μεγαλυτέρα εἶνε ἡ **Τάττα** (Τούζ-γιολ).

Πόλεις κυριώτεραι εἶνε τὸ **Ἰκόνιον** (Κόνια), ἐπὶ καταφύτου πεδιάδος. Ἐχει βιομηχανίαν ταπήτων, δερμάτων καὶ ἐμπόριον δημητριακῶν. Ἄλλοτε ἦτο ἔδρα Σουλτάνων, διὰ τοῦτο σφίζονται ἐνταῦθα

ἀρχαία ἀνάκτορα καὶ τὸ ἡτυχαστήριον (Τεκέ) τῶν Μεβλεβιδῶν· εἶνε δὲ ἔδρα Μητροπολίτου καὶ ἔχει 60 χιλ. κατοίκους. Τὸ Ἰκόνιον συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ Χαϊδάρ πασσά καὶ προσεχῶς μετὰ τῆς Βαγδάτης. **Φεργτέκιον** καὶ πλησίον αὐτοῦ **Σιναδός**, μὲ καλὰ σχολεῖα. **Νίγδη** (20 χιλ. κάτ.), ὠρχία πόλις, ἐν μέσῳ κήπων κα ἀμπελών. **Προκόπιον** (Οὐρκιούπ), μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Σινασοῦ, ἔχει 14 χιλ. κατ. ἐξ ὧν 4000 ὁρθόδοξοι. **Νεβ-δεχίρ** (Νεάπολις), πλουσία καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχει 20 χιλ. κατ. **Σπάρτη** (Ἰσπάρτα 25 χιλ. κατ.), εἶνε ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Πισιδίας. **Ἀττάλεια** (Ἀντάλιε), σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν ἐν τῇ Μεσογείῳ, ἔχει 20 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν 8 χιλ. εἶνε ὁμογενεῖς, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον ξυλείας καὶ δημητριακῶν. Ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Ἀτταλείας ἀπαντῶσι μικρὰ νησίδια, ἐξ ὧν τὸ **Καστελλόριζον** (4 χιλ. κατ. ὁμογενεῖς), εἶνε ὀνομαστόν.

η'. Νομὸς Ἀδάνων (κάτ. 450 χιλ.),

Ὁ νομὸς οὗτος κατέχει τὸ ΝΑ. τῆς Μ. Ἀσίας καὶ διαιρεῖται

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 32. — Ποία θάλασσα βρέχει τὸν νομὸν Κασταμονῆς; — Τίς ἐπίνειον εἶνε ἡ Ἰνέπολις; — Εἰς ποίας πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας ὑπάρχουσιν ὀνομαστὰ ἀνθρακωρυχεῖα καὶ ἱαματικὰ λουτρά; — Ποῦ τοῦ νομοῦ Κασταμονῆς ἐξάγονται σαλέπιον, ἔρια, μέταλλα καὶ ποῦ γίνεται ἐμπόριον ξυλείας; — Ποία εἶνε ἡ πατρίς τοῦ φιλοσόφου Διογένηος καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ὄνόμασον τὰ ποσῖόντα τοῦ νομοῦ Τραπεζοῦντος. — Ποῦ εἶνε ἡ ἔδρα τῶν Μητροπολιτῶν Ἀσασείας καὶ Νεοκαισαρείας καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν; — Ποῖος εἶνε ὁ σπουδαιότερος λιμὴν τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας ἐν τῷ Εὐξείνῳ; — Ποῖος νομὸς κεῖται πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Κασταμονῆς, τί παράγει καὶ τί βιομηχανίαν ἔχει; — Εἰπέ τὰς κυριωτέρας πόλεις αὐτοῦ. — Ποία εἶνε ἡ πατρίς τῆς Ἀγ. Βαρθέρας καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ποία εἶνε ἡ πατρίς τοῦ Μεγ. Βασιλείου, εἰς ποῖον νομὸν κεῖται καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ποῦ λειτουργεῖ ἡ Ροδοκανάκειος ἱερατικὴ Σχολὴ καὶ τὸ Καπαδοκικὸν Ὁρφανοτροφεῖον; — Ποία ἐκ τῶν πόλεων τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας φημίζεται διὰ τὰς αἰγας τιφτίκι; — Πλησίον ποίας πόλεως τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας κατοικοῦσιν οἱ Λαζοί; — Ταξειδεύων τις δι' ἀτμοπλοίου ἀπὸ Τραπεζοῦντος εἰς Χρυσόπολιν, πόλους παραλίους νομοὺς καὶ ποίας πόλεις αὐτῶν θὰ διέλθῃ;

εἰς 5 διοικήσεις: **Ἀδάνων, Μερσίνης, Τζεμπέλ-Βερεκέτ, Κοζάν** καὶ **Ἰνσ-ιλι**. Ἐχει ἔδαφος εὐφορώτατον, παράγον ἐν ἀφθονίᾳ βάμβακα, σιτηρά, φαρμακευτικὰ φυτὰ καὶ πολλὴν ξυλείαν. Ἐχει ἐπίσης ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν καὶ μεταλλείαν.

Κυριώτεραι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε τὰ **Ἀδανα**, ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου *Ταρσοῦ* καὶ **Ἀδάνων**, κειμένη ἐπὶ τοῦ Σάρου ποταμοῦ καὶ ἐν μέσῳ καταφύτου τοποθεσίας. Οἱ κάτοικοι (60 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον βάμβακος καὶ σιτηρῶν. **Ταρσός**, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κιδνου (*Ταρσός-τοσί*), εἶνε ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Μ. Ἀσίας, καὶ πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (20 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον, κυρίως βάμβακος. **Μερσίνα**, νέα πόλις, εἶνε ἐπίνειον τῆς *Ταρσοῦ* καὶ τῶν Ἀδάνων, μετὰ τῶν ὁποίων συνδέεται σιδηροδρομικῶς. Ὀνομάσθη τοιουτοτρόπως ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἀρωματικοῦ φυτοῦ, τὸ ὅποιον φύεται ἐνταῦθα ἐν ἀφθονίᾳ. Οἱ κάτοικοι (10 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον δημητριακῶν, μετὰξης, βάμβακος καὶ ἐσπεριδοειδῶν. Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἰσικοῦ κόλπου (*Ρὰς-ἑλ-Χανσία*), καὶ εἰς ἀποστασιν 30 χιλιομέτρ. ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις **Ἰσσός**, παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας.

II. ΧΩΡΑΙ ΤΟΥ ΑΡΑΡΑΤ

Ἀμφότεραι ὄρειναι περιλαβάνουσι τοὺς ἐξῆς νομούς: **Μαμουρέτ-ούλ-Ἀζίζ, Ἐρζερούμ, Βάν** καὶ **Βιλιζ**. Ἐδῶ κεῖται τὸ γνωστὸν ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας ὄρος **Ἀραράτ** (5900 μ.) καὶ ἡ ἀλμυρὰ καὶ ἰχθυοφόρος λίμνη **Βάν**. Ἐκ τοῦ ὑψιπέδιου τούτου πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ **Τίγρης, Εὐφράτης, Κῦρος** καὶ **Ἀράξης**.

α'. Νομὸς **Μαμουρέτ-ούλ-Ἀζίζ** ἢ **Χαρπουτ** (κάτ. 580 χιλ.).

Κεῖται ΝΑ. τοῦ νομοῦ **Σεβαστείας** καὶ παράγει ὄρυζαν, βάμβακα καὶ ὄπιον. Ἐχει ἀνεπτυγμένην ὑφαντουργίαν, ταπητουργίαν, μεταλ-

λείαν, κυρίως μολύβδου και χαλκοῦ και διαιρεῖται εἰς 3 διοικήσεις, **Μαμουρέτ-ούλ-’Αζίζ, Μαλάτια και Δερσίμ.**

Ἡ πρωτεύουσα **Χαρπούτ**, κείται ἐπὶ εὐφόρου πεδιάδος και ἔχει 35 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν βυρσοδεψίαν.

β’. Νομός ’Ερζερούμ (κάτ. 645 χιλ.).

Κείται παρὰ τὸν Καύκασον ΝΑ. τοῦ νομοῦ Τραπεζοῦντος και διαιρεῖται εἰς 3 διοικήσεις: **’Ερζερούμ, ’Ερζιγκιὰν και Βαγιαζίτ.** Εἶνε εὐφορος χώρα και παράγει πολλοὺς δημητρ. καρπούς, ἄλας και ἀρκετὴν ὄρυζαν. Ἔχει πρὸς τούτοις ἀνεπτυγμένην ὑφαντουργίαν, δασοκομίαν, κτηνοτροφίαν και μεταλλουργίαν.

Κυριώτεραι πόλεις εἶνε ἡ **’Ερζερούμ** (Θεοδοσιούπολις), παρὰ τὸν Εὐφράτην, ὠραία, ἐμπορικὴ και βιομήχανος πόλις, ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθεσίας κειμένη. Εἶνε κέντρον ἐμπορίου μεταξὺ Περσίας, Ρωσίας και Ἀσιατ. Τουρκίας και ἔχει 50 χιλ. κατοίκους. **Βαγιαζίτ** (5 χιλ. κατ.), ὀχυρὰ πόλις, κείται παρὰ τὰ σύνορα Περσίας και Ρωσίας. **’Ερζιγκιὰν** (28 χιλ. κατ.), κείται ἐπὶ καταφύτου τοποθεσίας. **Βαΐδουρτ**, ἐν μέσῳ ὑψηλῶν ὀρέων, ἔχει 10 χιλ. κατ.

γ’. Νομός Βάν (κάτ. 450 χιλ.).

Ὁ νομός οὗτος κείται πρὸς Α. τοῦ νομοῦ Βιτλῆς παρὰ τὰ Περσικὰ σύνορα, και διαιρεῖται εἰς δύο διοικήσεις, **Βάν και Χακιαρῆ.** Παράγει διάφορα γεωργικὰ προϊόντα και ἔχει ἀνεπτυγμένην ἀμπελοφυτεῖαν, κτηνοτροφίαν και βιομηχανίαν ταπήτων και ἄλλων ὑφανμάτων.

Ἡ πρωτεύουσα **Βάν** (40 χιλ. κατ.), παρὰ τὴν ὁμώνυμον μεγάλην και ἰχθυοτρόφον λίμνην, ἔχει ὀνομαστήν ταπητουργίαν και ὑφαντουργίαν.

δ’. Νομός Βιτλῆς (κάτ. 400 χιλ.).

Ὁ νομός οὗτος κείμενος πρὸς Δ. τοῦ νομοῦ Βάν, παράγει τὰ

προϊόντα τούτου καὶ διαιρεῖται εἰς 4 διοικήσεις, **Βιτλῖς, Μούς, Σεέρτ καὶ Γκέντζ.**

Ἡ πρωτεύουσα **Βιτλῖς** πρὸς Ν. τῆς λίμνης Βάν, ἔχει 12 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν κατασκευὴν ὀπλῶν καὶ ὑφασμάτων. **Μούς**, ἐν μέσῳ ὠραίων κήπων, ἔχει βιομηχανίαν, κυρίως ταπήτων καὶ ὑφασμάτων.

III. ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ καὶ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

Αἱ χῶραι αὗται περιλαμβάνουσι τοὺς ἐξῆς νομούς: **Διαρβεκίρης, Μουδούλης, Βαγδάτης καὶ Βασσόρας.** Βρέχονται ὑπὸ τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν **Τίγρητος** (Δέτζελε) καὶ **Εὐφράτου** (Φεράτ), οἵτινες ἐνούμενοι, σχηματίζουν τὸν πλωτὸν **Πασιτίγρητα** (Σάτ-ελ-αράβ 500 μ. πλατύν), χυνόμενον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ἐδῶ ὑπῆρχον ἄλλοτε ἡ ἀρχαία **Μεσοποταμία** ('Ελ-δζε-σιρέ), ἡ **Χαλδαία** καὶ ἡ **Βαβυλὼν** ('Ιράκ-'Αραβί) τῶν ἀρχαίων.

α'. Νομὸς Διαρβεκίρης (κάτ. 470 χιλ.).

Κεῖται πρὸς Δ. τοῦ νομοῦ Βιτλῖς καὶ διαιρεῖται εἰς 3 διοικήσεις,

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 33. — Πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ κεῖται ὁ νομὸς 'Ικονίου; — Ποῦ εὐρίσκειται ἡ λίμνη Τάττα; — Ποία ἐκ τῶν πόλεων τοῦ νομοῦ 'Ικονίου ἐχρησίμευσεν ὡς ἔδρα Σουλτάνων καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ποῖος εἶνε ὁ ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ νομοῦ τούτου καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ; — Ὁνόμασον τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ 'Αδάνων. — Τίνος ἐπίνειον εἶνε ἡ Μερσίνα, ποία εἶνε ἡ πατρὶς τοῦ 'Αποστόλου Πκύλου, ποῦ κεῖται ἡ λίμνη Βάν καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν; — Ποίους νομούς περιλαμβάνει ἡ χώρα τοῦ 'Ασ-αράτ; — Τίνος νομοῦ πρωτεύουσα εἶνε ἡ Χαρπούτ; — Ποία πόλις τῆς 'Ασιατ. Τουρκίας εἶνε κέντρον ἐμπορίου μετὰ τῆς Περσίας; — Ποῖος ἐκ τῶν νομῶν τῆς 'Ασιατ. Τουρκίας κεῖται παρὰ τὸν Κούκχσον; — Ποία πόλις κεῖται παρὰ τὴν λίμνην Βάν καὶ εἰς ποῖον νομὸν ἀνήκει; — Παλὰ εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Βιτλῖς καὶ τί βιομηχανίαν ἔχει; — Ποιοὶ ποταμοὶ βρέχουσι τὴν Μεσοποταμίαν καὶ ποῖαι ἀρχαῖαι χῶραι ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ; — Τί εἶνε ὁ Πασιτίγρης;

Διαρβεκίρης, Μαροδίν και Ἀργάνων. Παράγει πολὺν βάμβακα, μέταξαν, ζυλείαν, παντοειδῆς ὀπώρας καὶ ἔχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν καὶ μεταλλείαν.

Ἡ πρωτεύουσα **Διαρβεκίρ** (Ἀμύδη), κεῖται ἐπὶ τοῦ Τίγρητος. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (40 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὴν κατεργασίαν δερμάτων καὶ εἰς τὴν ὕφαντουργίαν. **Μαροδίν** καὶ **Ἀργάνα**, εἶνε ἔδραι διοικήσεων.

β'. Νομὸς Μουσούλης (κάτ. 320 χιλ.).

Κεῖται πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Βῆν, εἶνε εὐφορος, παράγων τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ Βαγδάτης καὶ διαιρεῖται εἰς 3 διοικήσεις, **Μουδούλης, Σουλεϊμανιὲ** καὶ **Σέχρι-Ζόρ**.

Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Μουδούλη** (Μοσούλ), ἐπὶ τοῦ Τίγρητος καὶ παρὰ τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Νινευί. Ἔχει 60 χιλ. κατοίκους καὶ βιομηχανίαν περιφήμων λεπτῶν ὕφασμάτων, μουσελίνων λεγομένων, βελούδου καὶ ταπήτων. Ἐν τῷ νομῷ τούτῳ κεῖνται τὰ ἀρχαῖα ἱστορικὰ **Ἀρβη-λα** (Ἐρβίλ) καὶ **Γαυγάμη-λα**.

γ'. Νομὸς Βαγδάτης (κάτ. 480 χιλ.).

Ὁ νομὸς οὗτος κείμενος πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Μουσούλης, διαιρεῖται εἰς 3 διοικήσεις, **Βαγδατίου, Χίλλε** καὶ **Κέρβελλα**. Εἶνε εὐφορώτατος, παράγων σῆσαμον, φοίνικας, ὄρυζαν, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἔχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, πρὸ πάντων ἵππων καὶ καμήλων. Ἐνταῦθα ὑπῆρχον αἱ ἀρχαῖαι ἱστορικαὶ πόλεις **Κούναξα, Κτηδιφῶν, Νινευί** καὶ **Βαβυλῶν** (Μπάβ-ελοῦ=Θεοῦ πόλις), ὀνομαστὴ διὰ τοὺς κρεμαστοὺς κήπους τῆς.

Ἡ πρωτεύουσα **Βαγδάτη**, ὡραία καὶ ἀρχαία πόλις, ἐχρησίμευσε καὶ ὡς πρωτεύουσα τῶν Μωαμεθανῶν (763-1258). Στολιζέται μὲ μεγαλοπρεπῆ τζαμιά καὶ εἶνε σταθμὸς καραβανίων καὶ κέντρον ἐμπορίου, μεταξὺ Περσίας καὶ Ἀσιατ. Τουρκίας. Ὀνομάζεται καὶ **Δάρ-ελ-σελάμ** (οἴκος εἰρήνης) καὶ ἔχει 200 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους

εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ἐντεῦθεν κατασκευάζεται σιδηροδρομικὴ γραμμή, ἣτις συνεχομένη μὲ τὴν γραμμὴν Χαϊδάρ-πασᾶ, θὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου. **Ἀμάρα**, εἶνε σταθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Τίγρητος. **Χίλλε** (30 χιλ. κατ.), κεῖται παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Βαβυλώνης.

δ'. Νομὸς Βασσόρας (κατ. 400 χιλ.).

Τὸ κλίμα τοῦ νομοῦ τούτου εἰς μερικὰ μέρη εἶνε νοσῶδες, τὸ δὲ ἔδαφος εὐφορον.

Διαιρεῖται εἰς 4 διοικήσεις: **Βασσόρας**, **Μουντεφίκ** ἢ **Ναδριέ**, **Ἐλ-χασά** καὶ **Οὐμαρέ**.

Ἡ πρωτεύουσα **Βασσόρα** (Βάσρα 20 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Πασιτίγρητος, εἶνε ἐπίνειον τῆς Βαγδάτης. Μεταξὺ Βασσόρας καὶ Μουσούλης ὑπάρχει ἀνεπτυγμένη ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοπλοία. **Φάου**, εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον εἶνε ἐπίνειον τῆς Βασσόρας.

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκει καὶ τὸ Β. τῆς Ἀρχίας τμήμα, ὅπερ κείμενον εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ὀνομάζεται **Ἐλ-χασά** καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν **Ἐλ-Καϊφ**.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 34. — Ποία πόλις εἶνε ἡ ἀρχαία Ἀμύδη καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ποῖαι ἀρχαῖαι ἱστορικαὶ πόλεις ὑπῆρξαν εἰς τὸν νομὸν Βαγδάτης; — Τί γνωρίζεις περὶ Βαγδάτης καὶ περὶ τῆς σιδηροδρομικῆς αὐτῆς συκοινωνίας; — Ποῖος νομὸς κεῖται πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Βάν; — Τί γνωρίζεις περὶ τῆς πόλεως Μουσούλης; — Εἰς ποῖον νομὸν ἔκειντο τὰ ἀρχαῖα ἱστορικὰ Ἀρβήλα καὶ Γαυγάμηλα; — Ποία πόλις θεωρεῖται ἐπίνειον τῆς Βαγδάτης καὶ εἰς ποῖον νομὸν κεῖται; — Ποία χώρα ὀνομάζεται Ἐλ Χασά, ποῦ κεῖται καὶ ποῖαν ἔχει πρωτεύουσαν; — Ταξειδεύων τις δι' ἀτμοπλοίου ἀπὸ Νικομηδείας εἰς Σμύρνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μερσίναν ποίας παραλίους χώρας καὶ πόλεις θὰ διέλθῃ; — Μὲ ποίας πόλεις ἡ Μερσίνα συνδέεται σιδηροδρομικῶς; — Παράβαλε ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν, τὴν θέσιν καὶ τὸ ἐμπόριον, τὰς πόλεις Κερασούντα, Κίον, Μουδανία, Αἰδίνιον, Χαλκηδόνα, Ἰκόνιον, Ἀδραμύστιον, Σμύρνην. Ἀγκυρον καὶ Προῦσαν.

IV. ΣΥΡΙΑ καὶ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Αἱ δύο αὗται χῶραι, κείμεναι πρὸς Ν. τῆς Μ. Ἀσίας, μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ τῆς Μεσογ. θαλάσσης, περιλαμβάνουσι τρεῖς νομούς, τὸν νομὸν **Συρίας**, τὸν νομὸν **Βηρυτοῦ** καὶ τὸν νομὸν **Χαλεπίου**. Ἐνταῦθα ὑφίστανται τὰ ὄρη **Λίβανος** (Λευκὸν ὄρος), καλυπτόμενος ἄλλοτε ὑπὸ πυκνῶν δασῶν ἐκ κέδρων καὶ **Ἀντιλίβανος**, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἐκτείνεται ἡ **κοιλία Συρία** (Ἐλ-Βεκαά), διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ὀρόντα (Νάρ-έλ-άσσι) ποταμοῦ. Ἡ μεταξὺ Λιβάνου καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης χώρα, ὀνομάζεται **Φοινίκη**, τὸ δὲ πρὸς Ν. τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλίβανου τμήμα εἶνε ἡ ἀρχαία **Παλαιστίνη** ἢ **Γῆ τῆς ἐπαγγελίας**, βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Ἡ Παλαιστίνη εἶναι ἡ κοιτὶς τοῦ χριστιανισμοῦ, διότι ἐδῶ ἐγεννήθη καὶ ἔπαθεν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

α'. *Νομὸς Συρίας (Σούρια ἢ Σάμ κατ. 1 ἐκατ.).*

Κεῖται πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Χαλεπίου. Ἐνταῦθα καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους νομούς τῆς Συρίας, τὸ ἔδαφος εἶνε δασῶδες, μεταλλοφόρον καὶ πολὺ γόνιμον, παράγον ἐν ἀφθονίᾳ παντοειδεῖς ὀπώρας καὶ περιζήτητον σίτον. Ἐχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, μάλιστα ἵππων, πλούσιαν σπογγαλίαν καὶ διαιρεῖται εἰς 3 διοικήσεις, τῆς **Συρίας**, τοῦ **Χοράν** καὶ τῆς **Χάμας**.

Ἡ πρωτεύουσα **Δαμασκὸς** (Σάμι-σερίφ), ἀρχαία καὶ ὡραία πόλις, εἶνε κέντρον ἐμπορίου μεταξὺ Περσίας καὶ Αἰγύπτου καὶ ἔδρα τοῦ Ὀρθοδόξου Πατριάρχου Ἀντιοχείας. Οἱ κάτοικοι, 180 χιλ., καταγίνονται εἰς τὴν κατασκευὴν χρυσοῦφάντων ὑφασμάτων καὶ ὀπλων, πρὸ πάντων ξιφῶν. Ἐνώνεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῶν πόλεων **Χόμς** (Ἐμεσσα, 60 χιλ. κατ.) καὶ **Επιφανείας** (Χαμὰ 40 χιλ. κατ.) πρὸς Β. ὁπόθεν διέρχεται ὁ ἀπὸ Δαμασκοῦ μέγας πρὸς τὴν Ἀραβίαν **σιδηρόδρομος τῆς Χετζάζης**.

β'. Νομός Βηρυτοῦ (κάτ. 540 χιλ.).

Ὁ νομός οὗτος βρέχεται ὑπὸ τῆς Μεσογ. θαλάσσης, καὶ διαιρεῖται εἰς 5 διοικήσεις, **Βηρυτοῦ**, **Τριπόλεως**, **Λάζκια**, **Ἄκια** καὶ **Μπέλκος**. Πόλεις ἐνταῦθα εἶνε ἡ **Βηρυτὸς** (Βεῦρουτ), ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Συρίας καὶ ἐπίνειον τῆς Δαμασκοῦ, μετὰ τῆς ὁποίας συνδέεται σιδηροδρομικῶς. Ἐχει πολλὰ ἀνώτερα καὶ καλὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 150 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. **Τρίπολις** (Ταρά-βουλούζ-Σαμ 30 χιλ. κατ.), εἶνε ἐμπορικὸς λιμὴν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον γίνεται ἐξαγωγή πορτοκαλίων, σάπωνος, ὑφασμάτων κτλ. **Λαοδίκεια** (Λατάκιγι), ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ ἐξαγωγικὸς βάμβακος, καπνοῦ, ἐλαίου, σπόγγων κτλ. **Σάϊδα** (Σιδὼν 12 χιλ. κατ.) καὶ **Σοῦρ** (Τύρος 10 χιλ. κατ.), εἶνε παράλιοι καὶ ὀνομασταὶ ἄλλοτε πόλεις τῆς ἀρχαίας Φοινίκης.

γ'. Νομός Χαλεπίου (κάτ. 700 χιλ.).

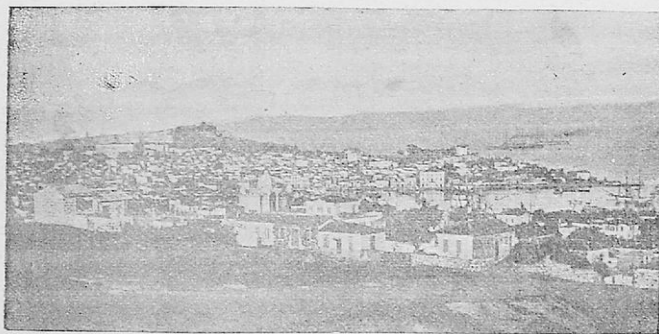
Ὁ νομός οὗτος διαιρεῖται εἰς 3 διοικήσεις, **Χαλεπίου** (Χαλέπ), **Οὔρφας** καὶ **Μεραῆς**.

Κυριώτεραι πόλεις αὐτοῦ εἶνε **Χαλέπιον** (Βέροια), μεσόγειος, ὠραιότατη καὶ ἐμπορικὴ πόλις, μὲ πολλὰ ὠραῖα τζαμία. Εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου, ἔχει 134 χιλ. κατοίκους, οἱ ὅποιοι καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ συνδέεται μετὰ τῆς Βηρυτοῦ σιδηροδρομικῶς. **Ἀϊντάπ**, ἐπὶ καταφύτου τοποθεσίας, ἔχει καλὰ Ἀμερικαν. σχολεῖα καὶ 40 χιλ. κατ. **Μεραῆς** (150 χιλ. κατ.), εἶνε ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πόλις. **Ἀντιόχεια** (Ἀντάκιγι 25 χιλ. κατ.), ἐν μέσῳ ὠραίων κήπων, εἶνε ἀρχαία ἐπίσημος πόλις καὶ πατρὶς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. **Οὔρφα** (Ἐδεσσα), πόλις ἐμπορικὴ. **Χαράν**, πατρὶς τοῦ Ἀβραάμ. **Βερετζίκ** πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, εἶνε ἐμπορικὸν κέντρον. **Ἀλεξανδρόεττα** (Ἰσκενδερουν), ἐμπορικώτατος λιμὴν εἰς τὸν Ἰσικὸν κόλπον, ἔχει 8 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον, κυρίως φιστικίων καὶ βάμβακος.

V. ΝΗΣΟΙ — ΝΟΜΟΣ ΑΙΓΑΙΟΥ (κάτ. 400 χιλ.).

Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀποτελοῦσι τὸν **νομὸν Αἰγαίου** ἢ **Ἀρχιπελάγους** (τουρκ. *Δζεζάιρ-μπάγρ-σεφῆδ-βιλαγιέ*), ὅστις πρὸς Β. ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Θρακικοῦ πελάγους. Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς 4 διοικήσεις : **Λήμνου, Μιτυλήνης, Χίου καὶ Ρόδου.**

Ἡ Ρόδος (Ραδός), νῆσος εὐφορωτάτη, μὲ γλυκύτατον κλίμα καὶ 50 χιλ. κατοίκους, εἶνε ἔδρα γεν. διοικητοῦ καὶ ἔχει ὠρχίαν ὁμώνυμον πρωτεύουσαν (20,000 κατ.), ἔδραν Μητροπολίτου. Ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἐν τῶν 7 θαυμάτων, ὁ *Κολοσσὸς τῆς Ρόδου*, ἐβδομηκοντάπηχον δηλ. ἄγαλμα τοῦ Ἡλίου. **Χίος** (Σακίζ), ἀπέναντι τῆς Ἐρυθραίας χερσονήσου, ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσαν (20 χιλ. κατ.), ἔδραν Μητροπολίτου καὶ εἶνε εὐφορωτάτη καὶ κατάφυτος, παράγουσα πολλὰ ἐσπεροειδῆ, οἶνον, ὀπώρας καὶ ὀνομαστήν μαστίχην. Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς (80 χιλ. περίπου), οἱ περισσότεροι εἶνε ὀρθόδοξοι καὶ φιλοπρόοδοι, διατηροῦντες καλὰ σχολεῖα. Εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Χίου κεῖται ἡ μικρὰ ναυτικὴ νῆσος **Ψαρά. Λέσβος** (170 χιλ.

Ἡ πόλις Μιτυλήνη.

κατ.) ἢ Μιτυλήνη (Μυδιλλί), ἀπέναντι τοῦ Ἀδραμυτηνοῦ κόλπου (Ἀσθημακ. Γεωγραφία)

εἶνε μεγάλη, ὠραία καὶ εὐφορος νῆσος, παράγουσα ἄρθρον καὶ καλὸν ἔλαιον, διαφόρους ὀπώρας, οἶνον καὶ πολὺν σάπωνα. Ἡ Πρωτεύουσα αὐτῆς **Μιτυλήνη** (25 χιλ. κατ.), ἔδρα Μητροπολίτου καὶ ὠραία πόλις, ἔχει ἀσφαλῆ λιμένα, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ καλὰ σχολεῖα. Ἄλλαι κῶμαι τῆς νήσου εἶνε ἡ **Μόλυδος** (9 χιλ. κατ.), ἐπὶ τῆς ἀρχαίας *Μηθύμνης*, ἐξ ἧς καὶ ἡ ὁμώνυμος Μητρόπολις καὶ τὸ **Πλωμάριον** (8 χιλ. κατ.). Ἡ Λέσβος εἶνε πατρίς τοῦ Πιττακοῦ καὶ τῆς Σαπφούς. Ἀπέναντι τῆς Μιτυλήνης παρὰ τὴν Ἀσιατ. παραλίαν, ἀπαντῶσιν αἱ ἀρχαῖαι **Ἀργινοῦσαι** νῆσοι. **Τένεδος** (Ποζτζά-Ἀδασῇ), εἶνε νῆσος μικρὰ, κειμένη πλησίον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας Τροίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (6 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὴν παραγωγὴν οἴνου, κρομμύων κτλ. **Ἰκαρία** (Καριότ), μικρὰ καὶ δασώδης νῆσος, κεῖται πρὸς Ν. τῆς Χίου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (6 χιλ.), εἶνε σπογγαλιεῖς καὶ ἀνθρακεῖς. **Πάμος**, νῆσος ὀρεινὴ ἔχει 5 χιλ. κατοίκους. Ἐδῶ ὑπάρχει ὀνομαστὸν μοναστήριον καὶ ἱστορικὸν σπήλαιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ἔγραψε τὴν θεῖαν ἀποκάλυψιν. **Λέρος** (6 χιλ. κατ.), ἔδρα Μητροπολίτου καὶ **Κάλυμνος** (15 χιλ. κατ.), πρὸς Ν. εἶνε βραχῶδεις νῆσοι καὶ ἔχουσιν ἐμπόριον σπόγγων. **Κῶς** (Στάν-κιοῖ 20 χιλ. κατ.), εὐφορος νῆσος, μὲ ὁμώνυμον πρωτεύουσαν, εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου καὶ πατρίς τοῦ Ἱπποκράτους. Ἐνταῦθα σφίζεται δρυς, ἡ ὁποία θεωρεῖται τὸ ἀρχαιότερον δένδρον τοῦ κόσμου. **Νίσυρος** (Ἰνδζιρλί) ΝΔ. ἐξάγει θεῖον καὶ ἔχει 5 χιλ. κατ. καὶ ἱαματικὰς πηγὰς. **Σύμη** (Σουμπεκί-Ἀδὰ), πετρώδης νῆσος, ἔχει 12 χιλ. κατοίκους, οἱ ὅποιοι εἶνε ἄριστοι δῦται καὶ σπογγαλιεῖς. **Κάσδος** (Κασσότ), 10 χιλ. κατ. καὶ **Κάρπαθος** (Ἰσκαρπάτ 17 χιλ. κατ.), ἔδρα Μητροπολίτου. Οἱ κάτοικοι καὶ τῶν δύο τούτων νήσων εἶνε ἐπίσης ἄριστοι σπογγαλιεῖς. **Ἀδτυπάλαια** (2500 κατ.) καὶ **Καστελλόριζον** (Μισῆ-ἀδασῇ 8 χιλ. κατ.), παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Μ. Ἀσίας. Καὶ ἐδῶ οἱ κάτοικοι ζῶσιν ἐκ τῆς σπογγαλιείας.

Σάμος (Σισάμ-ἀδασῇ), παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Μυκάλη, ἔχει 80 χιλ.

κατ., κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορώτατον· παράγει ὀνομαστὸν οἶνον, σταφίδας, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἄλλα. Ἀπὸ τοῦ 1832 ἀποτελεῖ ἡγεμονίαν ὑποτελῆ εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἡγεμόνος Χριστιανοῦ Ὁρθοδόξου, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς **Βαθὺ** (4 χιλ. κατ.), ὠραία πόλις μὲ καλὰ σχολεῖα, εἶνε ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ Μητροπολίτου καὶ πατρὶς τοῦ Πυθαγόρου. Μερικὰ μέρη τῆς νήσου ταύτης ἔπαθον τελευταίως ἀπὸ καταστρεπτικὸν σεισμόν.

Κύπρος (Κύπρις), πολυπληθὴς καὶ εὐφορωτάτη νῆσος, παράγει δημητριακοὺς καρπούς, σταφίδα, ξυλοκέρατα, τὸν ὀνομαστὸν οἶνον κουμανδαρίαν, μέταξαν, διαφόρους ὀπώρας καὶ λαχανικά. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (260 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ διατηροῦσι καλὰ σχολεῖα. Ἡ πρωτεύουσα **Λευκωσία**, ἔδρα τοῦ αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκόπου τῆς νήσου, συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν Ἀμμόχωστον. **Λάρναξ**, εἶνε ἐπίνειον τῆς Λευκωσίας καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν παρὰ τὸ ἀρχαῖον *Κίτιον*, ὅπου ἀπέθανεν ὁ Κίμων. **Λευκωδός**, ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας, εἶνε δεύτερος λιμὴν τῆς νήσου.

Παρὰ τὴν Ἀμμόχωστον, εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ὑπάρχει ἡ μονὴ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, ἔνθα σφύζονται τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ ἀγίου καὶ ἰδιόχειρον εὐαγγέλιον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου· ἕνεκα τούτου ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου, ὠνομάσθη αὐτοκέφαλος.

VI. ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

α'. Διοικήσεις Χρυσόπολεως (κάτ. 169 χιλ.)

Χρυσόπολις (Σκούταρι), κεῖται ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, εἰς ὠραίαν μαγευτικὴν τοποθεσίαν, ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Κων)πόλεως καὶ ἔχει 100 χιλ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πλείστοι εἶναι Τοῦρκοι. Παρ' αὐτὴν ἐπὶ ὑψάλου εἶναι ἐκτισμένος ὁ πύργος τοῦ

Λεάνδρου (Κιζ κουλεσί), χρησιμεύων ὡς φάρος. **Χαϊδάρ πασά**, πρῶτος σταθμός τῶν σιδηροδρόμων Ἀνατολῆς, ἔχει ὠραίαν προκυμαίαν, μεγαλοπρεπῆ σταθμὸν καὶ ἀσφαλῆ λιμένα. **Χαλκινδών** (Καδί-κιοί), ἔδρα Μητροπολίτου μὲ ἀξιόλογα ἐκπαιδευτήρια καὶ ὠραίους ναοὺς, ἔχει 60 χιλ. κατοίκους. Πέραν τοῦ Χαϊδάρ πασά ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, κεῖνται ὠραῖα ἐξοχικὰ προάστεια, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε τὸ **Ἐρὲν-κιοϊ**, ὁ **Μάλτεπες**, ἡ **Χαρταλινῆ** (Καρτάλ), τὸ **Παντίχειον** (Πεντίκ), τὰ **Τουζλα**, τὸ **Ρύσιον** ἢ **Ἀρετσοῦ** (Δάριτζα), ἔνθα ἀλιεύονται τσίροι καὶ τὸ **Χέρεκε** ἐπὶ καταφύτου ὠραίας παραλίας θέσεως, ἔνθα τὰ ὀνομαστά Αὐτοκρατορικὰ ὑφαντουργεῖα.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 36.— Ποῦ κεῖται ἡ Συρία καὶ Παλαιστίνη καὶ ποίους νομοὺς περιλαμβάνουσιν ; Ὀνόμασον τὰς πρωτεύουσας τῶν νομῶν τούτων καὶ εἰπὲ τί περὶ αὐτῶν γνωρίζεις ; — Ποία χώρα εἶναι ἡ ἀρχαία Φοινίκης ; — Ποίας χώρας βρέχουσιν οἱ ποταμοὶ Ἰορδάνης καὶ Ὀρόντας ; — Δεῖξον αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ χάρτου. — Ποία πόλις τοῦ νομοῦ Βηρυττοῦ ἔχει ἐξαγωγὴν καὶ ἐμπόριον ἐσπεριδοειδῶν ; — Πόθεν ἄρχεται ὁ σιδηρόδρομος Χετζάζης καὶ ποῦ καταλήγει ; — Ποία εἶνε ἡ πατρίς τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ποία ἡ τοῦ ἡ κατοικία τοῦ Ἀβραάμ καὶ ποῦ κεῖται ; — Εἰς ποίαν πόλιν ἐδρεύει ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ εἰς ποῖον νομὸν κεῖται αὕτη ; — Ποῖος σπουδάζας λιμὴν ὑπάρχει εἰς τὸν Ἰστικὸν κόλπον καὶ τί ἐμπόριον διεξάγει ; — Ὀνόμασον τὰς διοικήσεις τοῦ νομοῦ Αἰγαίου. — Πῶς λέγεται ἡ ἀπέναντι τῆς Χίου χερσόνησος ; — Ποία ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου εἶνε ἡ μεγίστη καὶ πολυπληθεστάτη καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Πόσον πληθυσμὸν ἔχουσιν ἡ Χίος, ἡ Σάμος, ἡ Λέσθος ; — Ποῖαι ἐκ τῶν νήσων τοῦ νομοῦ ἔχουσιν ἀνεπτυγμένην σπογγαλιείαν καὶ ἱματικὰς πηγὰς ; — Εἰς ποίας ἐξ αὐτῶν ἐδρεύουσι Μητροπολῖται ; — Τί γνωρίζεις περὶ τῆς Σάμου ; — Ποία νήσος κεῖται ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας Τροίας ; — Ὀνόμασον τὰ προϊόντα τῆς Λέσθου καὶ τῆς Χίου. — Τί γνωρίζεις περὶ Πάτμου ; — Ταξιδεύων τις ἀπὸ Δάρνακος εἰς Ρόδον καὶ Μιτυλήνην, ποίας θαλάσσας καὶ μεταξὺ ποίων νήσων θὰ διέλθῃ ;

β' Διοικήσεις Νικομηδείας (κάτ. 100 χιλ.).

Νικομήδεια (Ίσμιτ), ασφαλέστατος καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Βιθυνίας εἰς τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον, ἐνώνεται μετὰ τοῦ Χαϊδάρ-πασᾶ διὰ σιδηροδρόμου, εἶνε ἔδρα Μητροπολίτου καὶ ἔχει 40 χιλ. κατοίκους. Ἐδῶ ἐβαπτίσθη καὶ ἀπέθανεν ὁ Μεγ. Κωνσταντῖνος καὶ σφύζεται ὁ τάφος τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος. **Ἀδὰ-παζάρ**, ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου, εἶνε ἐμπορικὴ πόλις, συνδεομένη μὲ τὴν Νικομήδειαν διὰ σιδηροδρόμου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (35 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βομβυκοτροφίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον ψῶν καὶ ὀρνίθων. **Ὁρτάκιοϊ** (Γκεϊῦβε) 7 χιλ. κατ., ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας, ἔχει ἀνεπτυγμένην μεταξουργίαν καὶ καλὰ σχολεῖα. **Καρὰ-μουσᾶλ** καὶ **Γιάλοβα** εἰς τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον, εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της.

γ' Διοικήσεις Βίρας ἢ Ἑλλησπόντου (κάτ. 130 χιλ.).

Δαρδανέλλια (Τσανάκ-καλεσί), κεῖται ἀπέναντι τῆς Μαδύτου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅστις ἔχει μῆκος 60 χλμ. Ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν ὑπάρχουσιν ὀχυρὰ φρούρια. ΒΑ. ταύτης ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἀβυδος, ἀπέναντι τῆς Σηστοῦ, ἀφ' ἧς ὁ Ξέρξης ἐξευξέ τὸν Ἑλλήσποντον. Οἱ κάτοικοι τῶν Δαρδανελλίων (15 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν κατασκευὴν ὀνο-

Δαρδανέλλια.

μαστῶν πηλίνων ἀγγείων. **Λάμψακος** (Λάψεκι 5 χιλ. κατ.), ἀρχαία καὶ γεωργικὴ κώμη, ἐξάγει καλοὺς πέπονας καὶ οἶνον. Ἐπὶ τῆς διοικήσεως ταύτης ἀπαντῶσι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας *Τροίας* καὶ τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς *Ἰλίου* (Ἰσσαρλίκ).

δ' Διοίκησις Ζόρ (κάτ. 100 χιλ.).

Ἡ διοίκησις αὕτη κεῖται πρὸς Ν. νοῦ νομοῦ Διαρβεκίρης, ἔχει κλίμα θερμὸν, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ πρωτεύουσαν τὴν πόλιν **Δέϊρ-ελ-ζόρ**, κειμένην ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (20 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ὀνομαστῶν ἵππων καὶ καμήλων.

Ἐνταῦθα σφύζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας **Παλμύρας** ἢ **Ταδμώρ**.

ε' Διοίκησις Λιβάνου, (τουρκ. Τσεμπέλι-Λιμπὰν)
(κάτ. 200 χιλ.)

Κεῖται μετὰ τοῦ Ἀντιλιβάνου καὶ τῆς Μεσογ. θαλάσσης. Ὁ διοικητὴς τῆς προνομιοῦχου ταύτης διοικήσεως εἶνε Χριστιανὸς καθολικὸς καὶ διορίζεται ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Κατοικεῖται ὑπὸ Δρούσων καὶ *Μαρωνιτῶν*, Χριστιανῶν καθολικῶν.

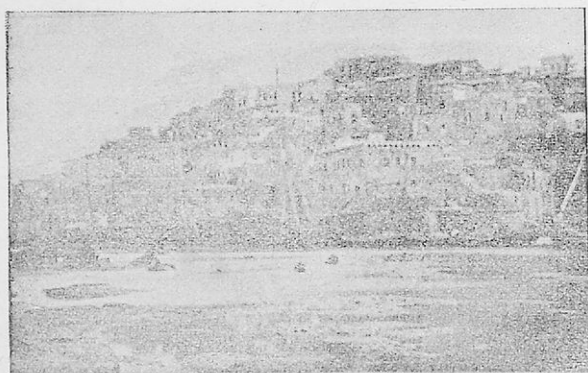
Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Δέϊρ-ελ-καμάρ**, 5 ὥρας μακρὰν τῆς Βηρυτοῦ. **Τσεμπέλ**, εἶνε ἐπίνειον τῆς χώρας.

ς'. Διοίκησις Ἱερουσαλὴμ (κάτ. 340 χιλ.).

Ἡ διοίκησις αὕτη, ἥτις τουρκ. ὀνομάζεται **Κούδους-σερίφ**, κεῖται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας **Παλαιστίνης** (Χαναάν), πρὸς Ν. τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ,

ὅστις σχηματίζων τὴν ἰχθυοτρόφον λίμνην **Γεννησαρέτ** ἢ **θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος**, χύνεται εἰς τὴν **Νεκρὰν θάλασσαν**. Ἡ λίμνη αὕτη καὶ **Ἀσφαλτίτις** λεγομένη, εἶναι ἡ χαμηλότερα λίμνη τοῦ κόσμου, ἔχει ἀλμυρώτατα ὕδατα καὶ στερεῖται ἰχθύων. Ἡ Παλαιστίνη εἶνε ὀρεινὴ καὶ ἄγονος, ἐκ δὲ τῶν ὀρέων αὐτῆς κυριώτερα εἶνε, ὁ **Κάρμυλος** καὶ τὸ **Θαβώρ**, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετεμορφώθη ὁ Κύριος.

Ἱερουσαλὴμ, εἶνε ἱερὰ πόλις τῶν Χριστιανῶν. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ λαμπρὸς ναὸς τῆς Ἀναστάσεως. Κεῖται ἐπὶ βραχέως τοποθεσίας, ὀνομάζεται **Ἀγία Πόλις** ἢ **Ἀγία Γῆ** καὶ εἶνε ἔδρα ὀρθοδόξου Πατριάρχου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς 75 χιλ. Χριστιανοί, Τοῦρκοι, Ἀραβες καὶ ἑ-

Ἡ πόλις Ἰόππη.

βραῖοι, καταγίνονται εἰς μικρὸν ἐμπόριον. **Ἰόππη** (Γιάφα, 40 χιλ. κατ.), ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλὴμ, συνδέεται μετ' αὐτῆς διὰ σιδηροδρόμου καὶ παράγει πολλὰ ἐσπεριδοειδῆ. **Βηθλεὲμ** (Μπέιτ-οὐλ-λάχμ 10 χιλ. κατ.), ἐν καταφύτῳ τοποθεσία, εἶνε γενεθλιὸς τόπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπέχει 8 χλμ. ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ. Ἐδῶ ὑπάρ-

χει λαμπρὸς ναός, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ἡ Ἁγία Ἑλένη. **Ἱεριχώ**, ἱερὰ πόλις, κεῖται πλησίον τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Σημ. Ἡ διοικήσις Χρυσοπόλεως ἀνήκει εἰς τὸν νομὸν Κωνσταντινουπόλεως, αἱ διοικήσεις Νικομηδείας, Βίγας, Ζόρ καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐξαρτῶνται ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀμέσως ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, ἡ δὲ διοικήσις τοῦ Λιβάνου, διοικεῖται ὑπὸ Χριστιανοῦ καθολικοῦ, ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

VII. APABIA (κατ. 5 $\frac{1}{2}$ εκατ.)

Ἡ Ἀραβία εἶνε χερσονήσος, πεντάκις μεγαλυτέρα τῆς χερσονήσου τοῦ Αἰμου καὶ πρώτη τῆς Ἀσίας κατὰ τὴν ἔκτασιν. Βρέχεται ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς, τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέζ καὶ ὁ πορθμὸς Βαβ-ελ-Μανδὲβ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν, ὁ Περσικὸς κόλπος καὶ ὁ Ὀρμούζιος πορθμὸς ἀπὸ τὴν Περσίαν καὶ ἡ **Συριακὴ** ἔρημος ἀπὸ τὴν λοιπὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν.

Ἐχει κλίμα θερμότατον, πρὸ πάντων εἰς τὸ ἐσωτερικόν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ πετρώδεις καὶ ἀμμόδεις ἐρήμους, οὔτε ὑπὸ ποταμῶν, οὔτε ὑπὸ βροχῶν ποτιζομένας. Εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς, πρὸ πάντων εἰς τὴν **Ἰεμένην**, ἥτις διὰ τὴν εὐφορίαν της ὀνομάζεται **εὐδαίμων Ἀραβία**, τὸ κλίμα εἶνε μετριώτερον, αἱ δὲ βροχαὶ ἄφθονοι.

Προϊόντα ἐνταῦθα εἶνε ἄφθονοι καὶ καλοὶ φοῖνικες, ἄριστος καφές, ἀραβικὸν κόμμι, ἀρώματα καὶ ἄλλα. Ἐκ τῶν ζώων τρέφει ἀρίστους ἵππους, καμήλους, ἡμιόνους, λέοντας, πάνθηρας καὶ ἄλλας, εἰς δὲ τὴν παραλίαν, πρὸ πάντων τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἀλιεύονται πολύτιμοι μαργαρίται.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀραβίας Μωαμεθανοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν, διαιροῦνται εἰς Ἀραβας, ζῶντας νομαδικῶς καὶ ὀνομαζομένους *Βεδού-
ρους* καὶ εἰς Ἀραβας, κατοικοῦντας εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰς
ὁάσεις.

Τὸ Δυτ. μέρος τῆς Ἀραβίας περιλαμβάνει δύο νομούς, τὸν νομὸν
Χετζάζης πρὸς Β. καὶ τὸν νομὸν **Γεμένης** πρὸς Ν.

α'. Νομὸς Χετζάζης (κατ. 300 χιλ.).

Κεῖται πρὸς Ν. τῆς διοικήσεως Ἱερουσαλήμ, καὶ διαιρεῖται εἰς τὰς
διοικήσεις : **Μέκκας**, **Τζέδδας**, **Μεδίνης**, **Γιενπούλ-μπάχρ**
καὶ **Ταϊφ**.

Ἡ πρωτεύουσα **Μέκκα** (Μεκέ Μουκεριμέ), κεῖται ἐπὶ εὐφόρου
πεδιάδος καὶ εἶνε ἱερὰ πόλις τῶν Μωαμεθανῶν, διότι ἐνταῦθα ἐγεν-
νήθη ὁ Προφήτης Μωάμεθ· ἔχει 100 χιλ. κατοίκους, σπουδαίαν
ἀγορὰν καὶ μεγαλοπρεπὴ τζικρία. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς
τοῦ Ἀδάμ, ὁ μέγας μονόλιθος *Κααβά* (Κιαμπε). **Μεδινά** (Μεδίνε),
πρὸς Β. ἱερὰ ἐπίσης πόλις, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Μωά-
μεθ, ἔχει 25 χιλ. κατ. Τὰς δύο ταύτας πόλεις, αἵτινες θὰ συνδε-
θῶσι μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ μεγάλου σιδηροδρόμου Δαμασκοῦ-Χετζά-
ζης, ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος χιλιάδες Μωαμεθανῶν προσκυνητῶν.
Δζέδδα εἰς τὴν Ἐρυθρᾶν, εἶναι ἐπίνειον τῆς Μέκκας.

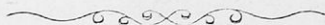
β'. Νομὸς Γεμένης, τουρκ. Γιεμὲν (κατ. 750 χιλ.).

Ἐκτείνεται πρὸς Ν. τοῦ νομοῦ Χετζάζης, μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠ-
κεανοῦ καὶ διαιρεῖται εἰς 4 διοικήσεις : **Γεμένης**, **Χοδεϊδᾶς**,
Ἀσίρ καὶ **Τεάζ**. Ἡ πρωτεύουσα **Σαναά** (40 χιλ. κατ.), εἶνε
ὠραία ὁχυρὰ πόλις καὶ διεξάγει σπουδαῖον ἐμπόριον μετὰ τὴν Ἰνδι-
κὴν. **Χοδεϊδᾶ** (20 χιλ. κατ.), ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς, εἶνε ἐπίνειον τῆς

Σαναά. **Μόκκα** (10 χιλ. κατ.), σπουδαῖος λιμὴν ἐξωγαγικῆς ἀρίστου καφέ. **Περίν**, κεῖται ἐπὶ μικρᾷ νήσῳ, ἐν μέσῳ τοῦ πορθμοῦ Βαβ-ελ-μανδεβ. **Ἄδεν**, κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸν αὐτὸν πορθμὸν, χρησιμεύει ὡς σταθμὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ πλεόντων ἁτμοπλοίων.

Εἰς τὴν ΝΑ. παραλίαν κεῖται τὸ **Ἰουάν**, χώρα πλουσία καὶ εὐδαίμων μὲ πρωτεύουσαν **Μασκάτ** (60 χιλ. κατ.), εἰς δὲ τὸν μυχὸν τοῦ Περσικοῦ κόλπου τὸ **Κοβεΐτ**, ἔνθα καταλήγει ὁ ἀπὸ Βαγδάτης σιδηρόδρομος. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κεῖνται ἡ **Χαμὰρ** καὶ τὸ **Νε-τζέτ**, μὲ πρωτεύουσαν **Ριάδ**, ἐν τῇ ὁποίᾳ τρεφονται ἄριστοι ἵπποι.

Εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης σχηματίζεται ἡ τριγωνικὴ χερσόνησος **Σινᾶ**, ἔνθα ὑφύονται τὸ ἱστορικὸν ὄρος **Σινᾶ** καὶ παρ' αὐτὸ ἡ σπουδαία μονὴ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 36. — Εἰς ποίας διοικήσεις ἀνήκουσι τὸ Χέρεκε, τὸ Χαϊδάρ-πασᾶ, ἡ Νικομήδεια, ἡ Γιάλοβα, ἡ Λάρψακος καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Πόσαι εἶναι αἱ διοικήσεις τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας καὶ ποῖαι αἱ πρωτεύουσαι αὐτῶν ; — Εἰς ποίαν ἐκ τῶν διοικήσεων ὁ Εὐρῆς ἐδοκίμασε νὰ κατασκευάσῃ γεφυρὰν ; — Πῶς διοικεῖται ἡ διοίκησις Λιβάνου ; Ποῖος ποταμὸς καὶ λίμναι ἀπαντῶσιν εἰς τὴν διοίκησιν Ἱερουσαλὴμ ; — Ποῖος εἶνε ὁ γενέθλιος τόπος τοῦ Ἰησοῦ ; — Τί γνωρίζεις περὶ τῆς ἱερᾶς πόλεως τῶν Χριστιανῶν ; — Ποῖον εἶνε τὸ ἐπίνειον αὐτῆς ; — Μὲ ποίαν πόλιν συνδέεται σιδηροδρομικῶς ; — Ταξειδεύων τις σιδηροδρομικῶς ἀπὸ Χαϊδάρ-πασᾶ εἰς Ἀγκυραν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βαγδάτην, ποίας χώρας θὰ διέλθῃ ; — Ὀνόμασον τὰ ὄρια τῆς Ἀραβίας. — Ποῖον αὐτῆς μέρος ὀνομάζεται εὐδαίμων Ἀραβία καὶ διατί ; — Ποῖοι πορθμοὶ καὶ ποῖοι κόλποι σχηματίζονται εἰς τὴν Ἀραβίαν ; — Εἰπὲ τὰ ὀνομαστά ποσόντα καὶ ζῶα αὐτῆς. — Ποῖαι εἶναι αἱ ἱερὰ πόλεις τῶν Μωαμεθανῶν καὶ διατί ; — Τίνος ἐπίνειον εἶνε ἡ Χοδεϊδᾶ καὶ εἰς ποίαν θάλασσαν κεῖται ; — Δείξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ καὶ εἰπὲ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς. — Ποῖος εἶνε ὁ τελευταῖος σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Βαγδάτης καὶ ποῦ κεῖται ;

2. ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΙΡΑΝ

Ίράν ἢ **ὄροπέδιον τοῦ Ίράν** (1200 μ. ὑψ.), ὀνομάζομεν τὴν τετράγωνον ἀρχαίαν χώραν, ἣτις ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος, μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ καὶ πρὸς Β. ἀπὸ τοῦ Ἀράξη καὶ τῆς Κασπίας, μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Περὶ τὴν χώραν ταύτην ἀπαντῶσιν ἀνατολικῶς τὰ ὄρη **Σολιμάν**, πρὸς Β. τὰ **Δεμαβένδ** (6000 μ.) καὶ πρὸς Δ. τὰ **Κουρδικὰ** ἢ **Καρδούχια**. Ὁ ποταμὸς **Χιλιμένδης**, ὅστις χύνεται εἰς τὴν λίμνην **Χαμούν**, ἀρδεύει τὸ Ἰράν.

Ἔχει κλίμα ποικίλον καὶ ἔδαφος εἰς μὲν τὸ ἐσωτερικὸν ἔρημον, στεπῶδες καὶ ἄγονον, εὐφορον δὲ μόνον εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τινα ἄλλα ποτιζόμενα μέρη, παράγον δημητρ. καρπούς, καλὰς ὀπώρας, ρόδα, φοίνικας καὶ ἄλλα. Ἐξάγει προσέτι διάφορα μέταλλα, πολυτίμους μαργαρίτας ἐκ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τρέφει ἀρίστους ἵππους καὶ καμήλους.

Τὸ Ἰράν περιλαμβάνει τὴν **Περσίαν**, τὸ **Ἀφγανιστάν** καὶ τὸ **Βελουτχιστάν**.

ἀ. *Περσία* (κάτ. 9 1/2 ἑκατομ.).

Κατέχει τὸ Δ. μέρος τοῦ Ἰράν, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Περσῶν, εἶνε Μωαμεθανοὶ αἰρετικοί. Οἱ Πέρσαι κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ μονάρχου (Σάχου) Μεχμέτ-Ἀλῆ καὶ καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν ταπήτων ὀνομαστών, ὅπλων, τουμπεκίου, ροδελαίου, μεταξωτῶν καὶ ἄλλων ὑφασμάτων.

Ἡ πρωτεύουσα **Τεχεράν** (250 χιλ. κατ.), εἶνε σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις. **Ταυρίς** (Τεβρίζ), παρὰ τὴν *Οὐρμίαν* λίμνην, ἔχει 200 χιλ. κατοίκους καὶ εἶνε μεγίστη ἀγορὰ τῆς Περσίας, διότι διὰ καρ-

θανίων μεταφέρονται εἰς αὐτὴν ὅλα τὰ ἐκ Τραπεζοῦντος ἐμπορεύματα. **Ραϊστ** πρὸς Β. παρὰ τὴν Κασπίαν, διενεργεῖ ἐμπόριον μετάξης καὶ βομβύκων. Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς μερικοὶ εἶναι Ἕλληνες. **Χαμαδὰν** ΝΔ. παρὰ τὰ ἀρχαῖα Ἐκβάτανα. **Ἰσπαχὰν** (90 χιλ. κατ.), ἀρχαία πρωτεύουσα. **Σιράζ** παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Περσεπόλεως, φημίζεται διὰ τὸ γλυκὺ κλίμα τῆς καὶ τὴν ἀφθονίαν ρόδων, ὀπωρῶν καὶ τουμπεκίου. **Ἀσδραβάζ**, **Ἐνδζεζλῆ**, **Βουσέχο** (30 χιλ. κατ.) καὶ **Μπενδέρ-άβάδ**, εἶνε λιμένες, εἰς τὴν Κασπίαν καὶ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

β'. *Ἀφγανιστὰν* (κάτ. 5 ἑκατομ.).

Περιλαμβάνει τὰς ἀρχαίας χώρας *Ἀρίαν*, *Ἀραχωσίαν* καὶ *Βακτριανήν* καὶ κεῖται πρὸς Β. τοῦ Βελουτχιστὰν. Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα Σουνῖται κατὰ τὴν θρησκείαν, διαιροῦνται εἰς φυλάς, αἵτινες ζῶσι βίον νομαδικὸν καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ ἀρχηγῶν (χανῶν).

Προϊόντα κυριώτερα τῆς χώρας ταύτης εἶνε δημητρ. καρποί, ἰνδικὸν καὶ καπνός.

Τοῦ Ἀφγανιστὰν κυριώτεραι πόλεις εἶνε **Καβούλ** (60 χιλ. κατ.), παρὰ τὸν ὁμών. ποταμόν. **Χεράτ** (40 χιλ. κατ.) παρὰ τὰ περσικὰ σύνορα, εἶνε ἡ κλεῖς τῆς ὁδοῦ τῶν Ἰνδιῶν. **Κανδαχάρ** (30 χιλ. κατ.), παρὰ τὸν Χιλμένδην ποταμόν. Τὸ Ἀφγανιστὰν διοικεῖται ὑπὸ Ἐμίρου, ὅστις ὑπόκειται εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Εἰς τὸ Ἀφγανιστὰν ἀνήκει καὶ τὸ **Καφριζιστὰν** (χώρα ἀπίστων), εὐφορος χώρα, κατοικουμένη ὑπὸ 50 χιλ. εἰδωλολατρῶν.

γ'. *Βελουτχιστὰν* (κάτ. 500 χιλ.).

Τὸ Βελουτχιστὰν πρὸς Ν. τοῦ Ἀφγανιστὰν κείμενον, κατοικεῖται ὑπὸ Μωαμεθανῶν (Σχιιτῶν), νομάδων καὶ κυβερνᾶται ὑπὸ ἀρχηγῶν (χανῶν), ὑποτελῶν εἰς τὸν χάνην τῆς **Κελάτ**, ἥτις εἶνε ἡ κυριωτέρα πόλις τῆς χώρας, διεξάγουσα σημαντικὸν ἐμπόριον. Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ ἡ ἱστορικὴ ἔρημος **Γεδρωσία**.

ΣΗΜ. Τὸ Ἀφγανιστὰν καὶ τὸ Βελουτχιστὰν διῆλθεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅτε καὶ ἔκτισε τὰς πόλεις Κανδαχάρ (Ἀλεξάνδρεια ἢ ἐν Ἀραχώσοις) καὶ Χερὰν (Ἀλεξάνδρεια Ἀρίων), τὴν ὁποίαν ἐπωνόμαζον καὶ πόλιν τῶν ἐκατόν χιλιάδων κήπων.

3. ΙΝΔΙΚΗ ἢ ΙΝΔΟΣΤΑΝ (κάτ. 300 ἑκατ.).

Ἡ μεγάλη αὕτη τριγωνικὴ χερσόνησος, ἥτις πρὸς Ν. λέγεται καὶ **χερσόνησος τοῦ Δεκάν**, ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Ἰμαλαίων ὀρέων μέχρι τοῦ **Κομορίνου** ἀκρωτηρίου εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, μεταξὺ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ Ἀραβικῆς θαλάσσης. Εἶνε σχεδὸν ἴση πρὸς τὸ ἥμισυ τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἔχει ὄρη πρὸς Β. τὰ **Ἰμαλάια** καὶ τὰ **Καρακουρούμ**, ΝΑ. δὲ καὶ ΝΔ. τὰ **Ἀνατολικά** καὶ **δυτικὰ Γαταῖα ὄρη**. Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς χώρας κυριώτεροι εἶνε ὁ **Γάγγης** (ιερός ποταμός), ὅστις μετὰ τοῦ **Βραμαπούτρα** καὶ πολλῶν παραποτάμων, χύνεται εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον, σχηματίζων τὸ μέγιστον καὶ εὐφορώτατον Δέλτα τοῦ κόσμου· ὁ **Ἰνδός**, ὅστις ἐνούμενος μετὰ 4 ποταμῶν, σχηματίζει τὸ **Πενταπόταμον** (πεντζάπ) καὶ χύνεται εἰς τὸν Ὀμανικὸν κόλπον.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰνδικῆς εἶνε ποικίλον, διότι εἰς μερικὰ μέρη αὐτῆς εἶνε θερμότατον, βροχερόν, πολὺ νοσῶδες καὶ ἐστία πολλῶν θανατηφόρων ἐπιδημιῶν, πρὸ πάντων τῆς Ἀσιατ. χολέρας, εἰς μερικὰ ψυχρόν καὶ εἰς ἄλλα ὑγιεινόν. Ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι Ἀπριλίου πίπτουσιν ἄφθονοι βροχαί, ἐνῶ κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας ἐπικρατεῖ ξηρασία.

Πρὸς Α. τοῦ Ἰνδοῦ ἐκτείνεται ἡ μεγάλη **Ἰνδικὴ ἔρημος**.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἰνδικῆς εἶνε εὐφορώτατον, κυριώτερα δὲ προϊόντα αὐτῆς εἶνε, δημητρ. καρποί, τέϊον, Ἰνδικόν, ἀρώματα, βάμβαξ, σακχαροκάλαμον, βανάναι, πέπερι, ὄπιον, ἱατρικὰ φυτά, ξυλεία πρὸς ναυπηγεῖαν καὶ οἰκοδομήν, μέταξα καὶ ὄρυζα, ἥτις εἶνε ἡ κυριωτέρα τροφή τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν περισσοτέρων λαῶν τῆς Ἀσίας.

Ἐν ἀφθονίᾳ ἐπίσης ἐξάγονται πολλὰ ὀρυκτά, ἀφθονοὶ γαιάνθρακες καὶ πολυτίμα μέταλλα. Εἰς τὰ ἀτέραντα δάση αὐτῆς ζῶσι πίθηκοι, ἐλέφαντες, τίγρεις, λέοντες, δηλητηριώδεις ὄφεις καὶ ἄλλα ζῷα.

Ἐχει ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν, πρὸ πάντων πολυτίμων σαλίων, ταπήτων καὶ ἄλλων ὑφασμάτων καὶ ἐμπόριον ζωηρόν, διενεργούμενον κυρίως ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν.

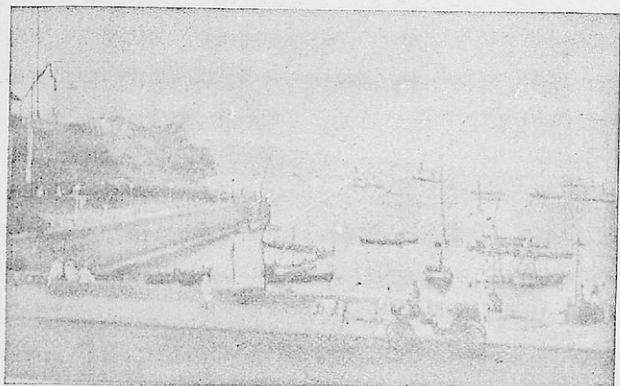
Ἐκ τῶν 300 ἑκατ. κατοίκων τῆς Ἰνδικῆς, 200 ἑκατομ. εἶνε **Βραχμανισταὶ** (εἰδωλολάτραι), οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοὶ καὶ Χριστιανοὶ Εὐρωπαῖοι, πρὸ πάντων Ἀγγλοὶ καὶ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἀρκετοὶ Ἕλληνες μεγαλέμποροι.

Ἡ Ἰνδικὴ διαιρεῖται εἰς Ἀγγλικὴν Ἰνδικήν, εἰς ξένας ἐν αὐτῇ κτήσεις καὶ εἰς ἀνεξάρτητα κράτη.

1. Ἀγγλικὴ Ἰνδική.—Κυβερνᾶται ὑπὸ ἀντιβασιλέως διοριζομένου ὑπὸ τῆς Ἀγγλ. κυβερνήσεως καὶ ἔχοντος διοικητικὸν καὶ ἐκτελεστικὸν συμβούλιον. Ὁ νῦν ἀντιβασιλεὺς ὀνομάζεται **Κάρολος Μίντο**.

Πόλεις ἐπισημότεραι ἐνταῦθα εἶνε **Καλκούττα**, ἐπὶ τοῦ Γάγγου, ἔδρα τοῦ ἀντιβασιλέως, μεγάλη καὶ ὡραία πόλις μὲ πανεπιστήμιον, Βοτανικὸν κῆπον, ἐργοστάσια μαλλίνων καὶ μεταξίνων ὑφασμάτων, Ἀστεροσκοπεῖον κλπ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (1 ἑκατομ.), ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Οἱ κατοικοῦντες ἐνταῦθα Ἕλληνες συντηροῦσι καὶ ναόν. **Χαϊδεραβάδι** (450 χιλ. κατ.), πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Δεκάν, εἶνε πρωτεύουσα ὁμωνύμου ὑποτελοῦς κράτους. **Μαδράση** (510 χιλ. κατ.), ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλ, εἶνε κέντρον ἐμπορίου βάμβακος, μαργαριτῶν καὶ πολυτίμων λί-

θων **Βομβάν**, ἡ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ἰνδικῆς, εἰς τὴν παρα-

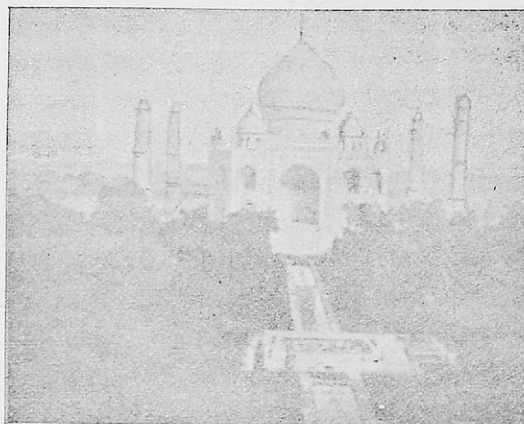

Βομβάν.

λίαν τοῦ Μπλαβάρ, εἶνε κέντρον τοῦ μετὰ τῆς Εὐρώπης ἐμπορίου. Ἡ πόλις αὕτη, κειμένη ἐπὶ νησιδίου, συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς ξηρᾶς διὰ γεφύρας σιδηρᾶς, μετὰ δὲ τῆς Καλκούττης καὶ ἄλλων πόλεων διὰ σιδηροδρόμου. Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς (850 χιλ.), μερικοὶ εἶνε Ἕλληνες ἔμποροι. **Κασμίον** (Σιραγκάρ 120 χιλ. κατ.), πρὸς Β. ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦς πόλις, ἐξάγει ὀνομαστὰ κασμίρια ὑφάσματα. **Λαχώρη** (180 χιλ. κατ.) παρὰ τὸ Πεντζάπ, φημίζεται διὰ τὰ λαχούρια ὑφάσματά της. **Σίμλα** ἐπὶ τῆς σιδηρ. γραμμῆς καὶ τῶν πρὸς τὴν Κίναν καὶ τὸ Θιβέτ ὁδῶν καὶ ἐπὶ ἐξαιρέτου ὁροπεδίου τῶν Ἰμαλαίων, ἔχει θαυμάσιον κλίμα· διὰ τοῦτο χρησιμεύει ὡς θερινὴ πρωτεύουσα καὶ ἔχει ὀνομαστὰ σανατόρια. **Βεναρῆς** (220 χιλ. κατ.), ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδῶν, ἐπὶ τοῦ Γάγγου, μὲ πολλὰς παγόδας, ναοὺς δηλ. ἰνδικούς, τρέφει ἀγέλας πιθήκων, ἀγίων θεωρουμένων, καὶ διενεργεῖ μέγα ἐμπόριον ἰδίως βάμβακος.

2. **Ξένα κτήσεις**.— **Γόα** καὶ **Δίον**, ἐμπορικοὶ λιμένες εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μαλαβάρης, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Πορτογάλους,

οἷτινες ἤλθον ἐνταῦθα ἐκ τῆς Εὐρώπης. Οἱ Γάλλοι κατέχουσι 5 πόλεις, ἐξ ὧν ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ **Πονδισερού**, πρὸς Ν. τῆς Μαδράσης.

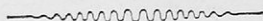

Παγόδα.

3. Ἀνεξάρτητα κράτη.—Ταῦτα εἶνε ἡ **Νεπάλη** (3 ἑκατ. κατ.) καὶ ἡ δασώδης **Βουτάνη** (200 χιλ. κατ.). Ἀμφότεραι κείμεναι πρὸς Ν. τῶν Ἱμαλαίων, διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀγγλων.

Εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἀνήκουσιν καὶ αἱ ΝΔ. αὐτῆς **Λακεδῖβαι** καὶ **Μαλδῖβαι** νῆσοι καὶ ΝΑ. ἡ **Κεϋλάνη**, (μαργαρίτης τῶν Ἰνδιῶν), εὐφωροτάτη καὶ πλουσία νῆσος, ἔχουσα 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατοίκους καὶ πρωτεύουσαν τὸ **Κολόμβον**, ὡραίαν πόλιν.

Ὁ μεταξὺ Κεϋλάνης καὶ Ἰνδιῶν πορθμὸς τοῦ **Πάγκ**, τὸν ὁποῖον μόνον μικρὰ πλοῖα διέρχονται, ὀνομάζεται καὶ **Γέφυρα** τοῦ Ἀδάμ.

4. ΙΝΔΟΣΙΝΙΚΗ ἢ ΙΝΔΟΚΙΝΑ (κάτ. 48 ἑκατ.).

Μεγάλη καὶ πολύκολπος χερσόνησος, κεῖται μεταξύ τῆς Σινικῆς Αὐτοκρατορίας, τῆς Σινικῆς θαλάσσης, τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ, τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ ἔχει ἔκτασιν τριπλασίαν τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου.

Ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς χώρας ταύτης, τὰ ὅποια εἶνε συνέχεια τῶν Ἰμαλαίων, πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ **Ἰερεβάδης, Σαλουένης, Με-νὰμ καὶ Μεκόγγος**, χυνόμενοι εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μαρταβὰν καὶ εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν.

Ἐχει κλίμα θερμότατον καὶ ἔδαφος πολὺ γόνιμον, παράγον βάμβακα, πολὺν ὄρυζαν, ἀρώματα καὶ πολλὴν ξυλείαν. Ἡ βιομηχανία, (μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ ξυλουργημάτων) εἶνε μικρά, τὸ δὲ ἐμπόριον ζωηρόν, διενεργούμενον ὑπὸ Εὐρωπαίων. Ἐχει καὶ ἀφθονίαν ὀρυκτῶν, πρὸ πάντων πολυτίμων μετάλλων καὶ πολυτίμων λίθων.

Οἱ κάτοικοι Σῖναι, Ἰνδοί, Μαλαῖοι εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Μα-

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 37. — Ποία χώρα τῆς Ἀσίας ὀνομάζεται Ἰρὰν καὶ τίνα τὰ ἐπ' αὐτῆς κράτη; — Εἰπὲ τὰ προϊόντα καὶ τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν; — Τί εἶνε ὁ Χιλμένδης καὶ ἡ Χαμούνη; — Ποία πόλις τῆς Περσίας εἶνε μεγίστη ἀγορὰ αὐτῆς; — Πῶς κύβερνῶνται οἱ λαοὶ τοῦ Ἀφγανιστὰν καὶ Βελουτχιστάν; — Ὀνόμασον τοὺς δύο εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν Περσικοὺς λιμένας. — Ἀπὸ τῆς Ἰόππης ταξειδεύων τις δι' ἀτμοπλοίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πασιτίγρητος, ποίας θαλάσσης καὶ παραλίους χώρας θὰ διέλθῃ; — Ποῖται θάλασσαι βρέχουσι τὴν Ἰνδικήν; — Μεταξὺ ποίων χωρῶν κεῖται; — Ποῖον τὸ βρεσιότατον καὶ ποῖον τὸ νοτιώτατον ἄκρον αὐτῆς; — Ὀνόμασον τὰ προϊόντα καὶ τὰ εἶδη τῆς βιομηχανίας τῶν Ἰνδιῶν. — Ποῖοι ἐκ τῶν Εὐρωπαίων ἔχουσι κτήσεις ἐπ' αὐτῶν; — Ποία εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ποία ἐκ τῶν Ἰνδικῶν πόλεων θεωρεῖται ἱερὰ καὶ ποία συγκαίωται μὲ τὴν Καλκούτταν διὰ σιδηροδρόμου; — Ὀνόμασον τὰ Ἰνδικὰ ἀνεξάρτητα κράτη καὶ τὰς πόλεις τῶν Πορτογαλικῶν καὶ Γαλλικῶν κτήσεων.

λάκκας καὶ ἄρκετοὶ Εὐρωπαῖοι, κατὰ τὴν θρήσκειαν εἶνε εἰδωλόλα-
τραι (Βουδδισταί), Μωαμεθανοὶ καὶ Χριστιανοί.

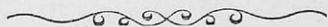
Ἡ Ἰνδοκίνα διαιρεῖται εἰς ἀνεξάρτητα κράτη καὶ εἰς κτήσεις Ἀγ-
γλικὰς καὶ Γαλλικὰς.

1. Ἀνεξάρτητα κράτη.— Τὸ βασιλείον τοῦ Σιάμ (κά-
κοικοι 7 ἑκατομ.). Ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ **Βαγκόκη** (600 χιλ.
κατ.), ἐκτισμένη ἐπὶ πασσάλων, εἰς τὸν ποταμὸν Μενάμ, ἐξάγει ἐν
ἄφθονίᾳ ζάκχαριν, πέπερι, ὄρουζαν καὶ ἄλλα.

2. Κτήσεις Ἀγγλικαί (13 ἑκατομ.). Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξουσιάζουσι α΄.) Τὴν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ **Βραμαπούτρα** ποταμοῦ, μέχρι τῆς Μαλάκκας ἐκτεινομένην χώραν, με πρωτεύουσαν **Ραγγού-
νην** (235 χιλ. κατ.), ἐμπορικὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ Ἱεραβάδου καὶ εἰς
τὸν κόλπον τοῦ Μαρταβάν, ἐξάγουσαν πλὴν ἄλλων, μεγάλην ποσότη-
τα ὀρύζης, β΄.) Τὴν **Μαλάκκαν** με ὁμώνυμον πρωτεύουσαν. γ΄.) Τὴν **νῆσον Σιγκαπούρην**, με ὁμώνυμον πρωτεύουσαν (180 χιλ.
κατ.), σταθμὸν ἐμπορικὸν καὶ κέντρον συγκοινωνίας μεταξὺ Εὐρώπης,
Ἀσίας καὶ Ὠκεανίας καὶ δ΄.) Τὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν **Βιρ-
μανίαν**, με πρωτεύουσαν **Μανδαλάνν** (190 χιλ. κατ.), ἐξάγου-
σαν πολὺν βάμβακα.

Κτήσεις Γαλλικαί (23 $\frac{1}{2}$ ἑκατ.). Οἱ Γάλλοι ἐξουσιάζουσιν α΄.) Μέρος τοῦ Σιάμ, β΄.) Τὴν **Κοχιγκίνην** (2 ἑκατομ. κατ.), με πρωτεύουσαν **Σαῖγῶν**, γ΄.) Τὸ **Τογκῖνον** (14 ἑκατομ. κατ.), με πρωτεύουσαν **Χανόνν** (150 χιλ. κατ.), δ΄.) Τὸ **Ἀνάμ** (6 ἑκα-
τομ. κατ.) με πρωτεύουσαν **Χουέ** (40 χιλ. κατ.) καὶ ε΄.) Τὴν **Καμποῖαν ἢ Καμπότζ** (1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατ.), με πρωτεύουσαν **Πόμ-Πέγκ** (35 χιλ. κατ.), ἐξάγουσαν ἄφθονον ὄρουζαν.

Αἱ ἄγονοι καὶ πετρώδεις νῆσοι **Ἀνδαμάναι** καὶ **Νικοβά-
ραι**, χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ὡς τόπος ἐξορίας.

5. ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ (κάτ. 370 εκατομ.).

Ἡ Σινικὴ Αὐτοκρατορία, ἀποτελουμένη ἐκ τῆς κυρίως Σινικῆς ἢ Κίνας καὶ τῶν ὑποτελῶν εἰς αὐτὴν χωρῶν, Μαντζουρίας, Θιβητίας, Ἀνατολικοῦ Τουρκεστάν, Τσουγγαρίας καὶ Μογγολίας, ἐκτείνεται μεταξὺ Σιβηρίας, Τουρκεστάν, Ἰνδικῆς, Ἰνδοκίνας καὶ Μεγ. Ὠκεανοῦ.

Εἶνε κράτος πανάρχαιον, πυκνότατα κατφυκκισμένον καὶ ἔχει ἑκτασιν μεγαλυτέραν τῆς Εὐρώπης.

Ἐκ τῶν ὁρέων αὐτῆς ἐπισημότερα εἶνε τὰ Οὐράνια (Τιεν-χάν), τὰ Ἀλτάϊα καὶ τὰ Ἰαβλόνια πρὸς Β., ἅτινα τὴν χωρίζουσιν ἀπὸ τὴν Σιβηρίαν καὶ πρὸς Ν. τὰ Ἰμαλάϊα καὶ αἱ διακλαδῶσεις αὐτῶν, αἵτινες τὴν χωρίζουσιν ἀπὸ τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὴν Ἰνδοκίαν. Παρὰ τὰ Ἀλτάϊα ἐν τῇ Μογγολίᾳ ἐκτείνεται ἡ μεγάλη ἔρημος τῆς Γόβης (Χαμό), ἥτις εἶνε δωδεκαπλασία τῆς Ἑλλάδος κατ' ἑκτασιν καὶ λέγουσιν ὅτι ἄλλοτε ἦτο ἐκτεταμένη θάλασσα.

Ἄλλα ὅρη τῆς Σινικῆς εἰς τὴν Θιβητίαν εἶνε τὰ Κουενλίνια, εἰς τὴν Κιναν αἱ Σινικαὶ Ἀλπεις καὶ εἰς τὴν Μαντζουρίαν τὰ Χιγ-γάνια.

Κυριώτεροι ποταμοὶ ἐνταῦθα εἶνε ὁ Ἀμούρ πρὸς Β., ὅστις ἐκβάλλων εἰς τὴν Ὀχοτσικὴν θάλασσαν, χωρίζει τὴν Σιβηρίαν ἀπὸ τὴν Μαντζουρίαν. Ὁ Χοάγγος ἢ Χοάνκ-Χῶ (Κίτρινος), ὅστις ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πετσιλῆ, πολλάκις πλημμυρεῖ καὶ ἐπιφέρει μεγάλας καταστροφὰς καὶ ὁ Γιαγκτσὲ-Κιάγκ (Κυανοῦς), ὅστις χυνόμενος εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν, ἐνώνεται μετὰ τοῦ Χοάγγου διὰ τῆς μακρᾶς Αὐτοκρατορικῆς διώρυγος, ἐχούσης μῆκος 200 χλμ.

Τὸ κλίμα, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς χώρας εἶνε ποικίλον, τὸ δὲ ἑδαφος εὐφορώτατον καὶ ἐπιμελέστατα καλλιεργημένον, διότι ἡ γεωργία θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Σινῶν ἔντιμος ἀσχολία. Παράγει δὲ ἡ

Σινική ἐν ἀφθονίᾳ τέτον, τὰ τρία τέταρτα τοῦ καταναλισκόμενου καθ' ὅλον τὸν κόσμον, ὄρουσαν, ἥτις ὑπὸ τῶν Σινῶν θεωρεῖται πρωτίστη τροφή καὶ χρησιμοποιεῖται πολλάκις ἀντὶ νομίσματος, βάμβυκα, δημητρ. καρπούς, καμφοράν, διάφορα φαρμακευτικὰ καὶ ἀρωματικὰ φυτὰ καὶ ἄλλα. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῆς ζώων, αἱ αἶγες τῆς Θιβητίας διακρίνονται διὰ τὸ λεπτότατον ὡς μέταξαν μαλλίον των. Ἔχει καὶ πλούσια μεταλλεῖα, τὰ ὅποια ὅμως μένουσιν ἀνεκμετάλλευτα.

Εἶδη τῆς Σινικῆς βιομηχανίας εἶνε μεταξωτὰ καὶ βαμβαικὰ ὑφάσματα, ἀγγεῖα ἐκ πορσελάνης, χάρτης καὶ διάφορα ἀπὸ ἰνδοκάλυμον καὶ ἐλεφαντόδοντον τεχνουργήματα.

Οἱ Σῖναι θεωροῦνται ἐφευρέται τῆς τυπογραφίας, τῆς πυρίτιδος, τῆς ναυτικῆς πυξίδος καὶ τῶν ἀρτεσιανῶν φρεάτων.

Διὰ τὴν ἔλλειψιν μέσων συγκοινωνίας, τὸ ἐμπόριον εἶνε μικρὸν καὶ διενεργεῖται διὰ τῶν 20 μόνον ἐλευθέρων λιμένων· κατὰ τὴν παραγωγὴν ὅμως ἀκατεργάστου μετὰξης θεωρεῖται πρώτη χώρα, μετὰ τὴν Ἰταλίαν.

Εἰς τὰ Β. τῆς Σινικῆς ἐκτείνεται τὸ μέγα **Σινικὸν τεῖχος** (3000 χλμ.), τὸ ὅποιον ἐκτίσθη κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Μογγόλων.

Οἱ Σῖναι ἢ **Κινέζοι**, ἀνήκοντες εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν, εἶνε παλαιῶν, δειλοὶ, ὑπερήφανοι καὶ μισόξενοι, διὰ τοῦτο ἔμειναν

Κουάγκ σῆ.

καὶ στάσιμοι. Κυβερνῶνται δεσποτικῶς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος **Κουάγκ-σῆ**· καὶ τὸ μὲν κράτος των ὀνομάζουσιν **Οὐράνιον κράτος**, τὸν δὲ αὐτοκράτορα **ὑψηλὸν κύριον καὶ υἱὸν τοῦ οὐρανοῦ**. Κατὰ τὴν θρησκείαν εἶνε εἰδωλολάτραι (Βουδδισταί), πλὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν Μανδαρίνων (εὐγενῶν), οἵτινες εἶνε ὁπαδοὶ τοῦ **Κομφουκίου**.

α'. Κυρίως Σινική ἡ Κίνα (κάτ. 350 ἑκατομ.)—Πρωτεύουσα αὐτῆς καὶ ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας εἶνε τὸ **Πεκῖνον**, πρὸς Δ. τοῦ κόλπου Πετσιλῆ, μὲ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατοίκους. Ἐπίνειον τοῦ Πεκίνου εἶνε τὸ **Τιέν-τσίν**, εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πετσιλῆ, συνδεόμενον μετὰ τοῦ Πεκίνου σιδηροδρομικῶς. **Τακοῦ**, θεωρεῖται ἐπίνειον τοῦ Τιέν τσίν. **Βαϊ-Χαϊ-Βαϊ**, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου, κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. **Κιάου-Τσιου**, λιμὴν ἐμπορικός, ἀνήκει εἰς τοὺς Γερμανούς. **Ναγκίνη** (500 χιλ. κατ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γιαγκσέ Κιάγκ, εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τὴν βιομηχανίαν, πρὸ πάντων μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ἄλλοτε πύργος ἐκ πορσελάνης, ὕψους 85 μέτρων. **Χάγγ-Τσέου** (800 χιλ. κατ.), μέγιστος ἐπὶ τοῦ Γιαγγ-τσέ-κιάγγ λιμὴν ἐξαγωγικὸς τείου. **Σαγγάν**, λιμὴν σπουδαῖος, κέντρον ἐμπορίου καὶ ἐξαγωγῆς μετάξης καὶ τείου. **Καντῶν**, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σικιάγγου, εἶνε ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς χώρας, ἐλευθερος καὶ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους καὶ ἔχει 2 ἑκατομ. κατοίκους. Αἱ πλεῖσται οἰκίαι ἐνταῦθα εἶνε ξυλιναι καὶ ἐπὶ λέμβων ἐκτισμέναι. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ

Χόγγ—Κόγκ.

κόλπου τῆς Καντῶν, οἱ μὲν Ἀγγλοι ἐξουσιάζουσι τὴν βραχὴν νῆσον **Χόγγ-Κόγκ** μὲ μέγιστον λιμένα, οἱ δὲ πορτογάλοι τὸ **Μάκαον**.

β'. Μαντζουρία. Ὀρεινή, εὐφορος καὶ δασώδης χώρα, κατοικεῖται ὑπὸ πολεμικῶν φυλῶν τῶν Χουγγούζ καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν **Μοῦκδεν** (180 χιλ.κατ.), ἱερὰν πόλιν τῶν Σινῶν, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι τάφοι τῶν αὐτοκρατόρων τῶν. **Γιρὶν** (120 χιλ. κατ.), καὶ πρὸς Β. **Χαρβὶν**, ὥραία πόλις καὶ λιμὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σουγκορί. **Πορτ-ἀρθούρ**, ὀχυρώτατος λιμὴν, κεῖται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πετσιλῆ ἐπὶ τῆς χερσονήσου **Λιάου-Τούγκ**. ἐνώνεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Δάλνης καὶ τοῦ Χαρπὶν καὶ εἶνε ἐπίσημον διὰ τὴν πολιορκίαν καὶ ἐκπύρθησίν του ὑπὸ τῶν Ἰαπώνων, κατὰ τὸν τελευταῖον Ρωσοῖαπωνικὸν πόλεμον (1903-5). **Δάλνη** ἢ **Τανλιενβάν**, εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πετσιλῆ, εἶνε νέα πόλις καὶ ἐμπορικώτατος λιμὴν. **Κιντσόου**, ὀχυρὰ πόλις, ἐπὶ στενοῦ λαιμοῦ τῆς χερσονήσου Λιάου-Τούγκ. **Νιού-Τσάγκ**, εἶνε ἐπίνειον τοῦ Μοῦκδεν.

Εἰς τὰς πεδιάδας καὶ τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Μαντζουρίας, συνεκροτήθησαν αἱ μεγάλαι καὶ αἱματηραὶ μάχαι τοῦ τελευταίου Ρωσοῖαπωνικοῦ πολέμου, ἕνεκα τοῦ ὁποίου, ὅλη ἡ χερσόνησος Λιάου-Τούγκ καὶ οἱ Μαντζουρικοὶ σιδηρόδρομοι περιῆλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἰαπώνων.

γ'. Μογγολία (1 ¹/₂ ἑκατομ. ἑκτ.). Κατέχει τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐρήμου Γόβης καὶ κατοικεῖται ὑπὸ κτηνοτρόφων νομάδων. Πόλεις ἐνταῦθα εἶνε ἡ **Οὔργα** (35 χιλ. κατ.) καὶ ἡ **Κιάχτα**, σταθμὸς ἐμπορικὸς καὶ διὰ Πεκίνου ταχυδρομικός. Ἀμφοτέραι αἱ πόλεις αὗται συνδέονται μετὰ τοῦ Πεκίνου σιδηροδρομικῶς.

δ'. Θιβητία ἢ Θιβέτ (3 ἑκατομ. κατ.). Χώρα ὑψηλή, κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Εἶνε κράτος ἱερατικὸν καὶ ἡ κυρία ἔδρα τοῦ Βουδδισμού. Ἡ πρωτεύουσα **Λάσσα**, ἱερὰ πόλις τῶν Βουδδιστῶν, εἶνε ἔδρα τοῦ πνευματικοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν (**Δαλάϊ-Λάμα**), τὸ ἀνάκτορον τοῦ ὁποίου ἔχει 10 χιλ. δωμάτια πλήρη εἰδώλων.

ε'. Τσουγγαρία (500 χιλ. κατ.). Ἀγρονος χώρα ἔχει πόλεις τὴν **Οὔρουμτσκν** καὶ τὴν **Κούλτζαν** (15 χιλ. κατ.).

δτ'. Ἀνατ. Τουρκεστάν (1 ἑκατομ. κατ.). Κατοικεῖται ὑπὸ Μωαμεθανῶν καὶ εἶνε ὀλίγον εὖρορον, διότι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ κατέχεται ὑπὸ τῆς ἐρήμου Γόβης. Πόλεις ἐνταῦθα εἶνε ἡ **Καογάρη** (80 χιλ. κατ.) καὶ ἡ **Ἰαρκάνδη** (50 χιλ. κατ.).

6. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ

(κατ. 11 ἑκατομ.).

Ἡ **Κορέα**, στενὴ καὶ ὀρεινὴ χερσόνησος, κατὰ τὸν σχηματισμὸν ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐκτείνεται ἐν τῷ Μεγ. Ὠκεανῷ, μεταξὺ Κιτρίνης καὶ Ἰαπωνικῆς θαλάσσης. Ἀπὸ τῆς Μαντζουρίας χωρίζεται διὰ τῶν ποταμῶν **Γιαλοῦ** καὶ **Τοῦμεν**.

Ἐχει κλίμα ψυχρὸν κατὰ τὸν χειμῶνα, ὑγρὸν τὸ θέρος καὶ ἔδαφος εὖφορον, παράγον δημητρ. καρπούς, βάμβακα, κάνναβιν, λίνον κτλ. Ἐν αὐτῇ ζῶσι πολλὰ οἰκόσιτα ζῷα καὶ ἐξάγονται διάφορα ὀρυκτά.

Οἱ κάτοικοι, Μογγολικῆς καταγωγῆς, εἶναι Βουδδισταὶ κατὰ τὴν θρησκείαν. Μέχρι τοῦ 1894 ἦσαν ὑποτελεῖς εἰς τὴν Κίναν, ἔκτοτε διὰ τοῦ νικηφόρου πρὸς τοὺς Σίνας πολέμου τῶν Ἰαπῶνων, ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητον αὐτοκρατορίαν, ἀπὸ δὲ τοῦ τελευταίου Ρωσοῖαπωνικοῦ πολέμου, διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἰαπῶνων.

Ἡ πρωτεύουσα **Σεούλ**, ἐπὶ εὐφόρου πεδιάδος, εἶνε ἐμπορικὴ πόλις καὶ ἔχει 250 χιλ. κατοίκους. **Τσεμουλπον**, ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας, εἶνε ἐπίνειον τῆς Σεούλῃς. **Φουζάν**, **Μουζανφῶ** καὶ **Γιεν-δάν**, εἶνε ἐμπορ. λιμένες εἰς τὴν Ν. καὶ ΝΑ. παραλίαν.

Ἡ μικρὰ νῆσος **Ἀμιλτων**, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Κορέας κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

7. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ (κάτ. 26 ἑκατομ./).

Τοιουτοτρόπως ὀνομάζεται μέγα μέρος τῆς Ἀσίας, τὸ ὁποῖον ἐξουσιάζει ἡ Ρωσία. Εἶνε δὲ τοῦτο ἡ **Σιβηρία**, μέρος τοῦ **Τουρκεστάν** (Δυτικόν) καὶ ἡ **Καυκάσιος Ρωσία**.

1. ΣΙΒΗΡΙΑ (κάτ. 6 ἑκατ./).

Ἐκτεταμένη καὶ μεγαλυτέρα τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν ἑκτασιν χώρα, κατέχει τὸ βορειότερον μέρος τῆς Ἀσίας, μεταξύ τῶν Οὐραλίων ὄρεων, τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ, τοῦ Βορ. Παγωμένου Ὤκεανοῦ, τῶν Ἀλταίων ὄρεων καὶ τῆς Σινικῆς.

Πλὴν τῶν Ἀλταίων, ἄλλα ὅρη τῆς Σιβηρίας εἶνε τὰ **Οὐράλια**,

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 38. — Πόσῃν ἑκτασιν ἔχει ἡ Ἰνδοσινική; — Ποῖος ὁ πρὸς Ν. αὐτῆς πορθμὸς καὶ ποίας θαλάσσας ἐνώνει; — Πόθεν πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ τῆς Ἰνδοσινικῆς; — Ποῖοι ἐξ αὐτῶν χύνονται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μαρταβάν καὶ ποῖοι εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν; — Τίνος βασιλείου πρωτεύουσα εἶναι ἡ Βαγκόκη καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς; — Ἐκ τῶν ἐξῆς Ἰνδοσινικῶν πόλεων Μανδαλάη, Χουέ, Ραγκούνη, Χανόη, ποῖα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ποῖα εἰς τοὺς Γάλλους; — Ποῖα θάλασσαί βρέχουσι τὴν Σινικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἐκ ποίων χωρῶν ἀποτελεῖται αὕτη; — Ποῖοι ἐκ τῶν Σινικῶν ποταμῶν ἐνώνονται διὰ διώρυγος καὶ πόσον μῆκος ἔχει αὕτη; — Διὰ τὴν παραγωγὴν ποίων προϊόντων ἡ Σινικὴ φημιζέται ὡς πρώτη χώρα; — Ποῖα ἐφευρέσεις ἀποδίδονται εἰς τοὺς Σίνας; — Ποῖοι ἐκ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἔχουσι κτήσεις ἐπὶ τῆς Σινικῆς; — Κατὰ τί φημιζέται ἡ Ναγκίνη; — Εἰπέ τὴν πρωτεύουσαν τῆς Σινικῆς. — Ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Κορέας; — Πῶς χωρίζεται ἀπὸ τὴν Μαντζουρίαν καὶ μὲ ποῖαν χώραν εὐρωπαϊκὴν ὁμοιάζει; — Ταξιδεύων τις ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πασιτίγρητος εἰς Καλκοῦτταν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τσεμουῦλπον, ποίας παραλίους χώρας καὶ λιμένας θὰ διέλθῃ; — Διὰ ποίων χωρῶν ἡ Σινικὴ συνδέεται μὲ τὴν Εὐρώπην σιδηροδρομικῶς;

τὰ **Σαγιαννικά**, τὰ **Δαουρικά**, τὰ **Ίαβλόνια**, τὰ **Στανόβια** καὶ τὰ ἡφαιστειώδη ὄρη τῆς **Καμτσιάτσκας**.

Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Σιβηρίας, οἱ ἐξῆς τέσσαρες εἶνε μεγάλοι καὶ ἐπίσημοι· ὁ **Ὁβις**, ὅστις μὲ διαφόρους παραποτάμους χύνεται πρὸς Β. εἰς τὸν Βόρ. Παγωμένον Ὠκεανόν, ἐντὸς τοῦ **Ὀβικοῦ κόλπου**. ὁ **Ἰενεσένης** καὶ ὁ **Λένας**, χυνόμενοι εἰς τὸν Β. Παγ. Ὠκεανόν καὶ ὁ **Ἀμούρ**, μεταξὺ Μαντζουρίας καὶ Σιβηρίας, ὅστις πλωτὸς κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐκβάλλει εἰς τὴν Ὀχοτσικὴν θάλασσαν. Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Σιβηρίας ἀλιεύονται ἅπτεροι ἰχθύες.

Λίμναι τῆς Σιβηρίας εἶνε ἡ ὀρεινοτάτη καὶ τρικυμιώδης **Βαϊκά**. Ἄν, ἔτη πρὸς τὴν Πελοπόννησον καὶ τινες ἄλλαι μικραί. Αἱ λίμναι ἐνταῦθα θεωροῦνται ὑπὸ τῶν Ἱθαγενῶν ἱεραί καὶ διὰ τοῦτο προσφέρουσιν εἰς αὐτὰς θυσίας.

Ἡ Σιβηρία, ὀνομασθεῖσα τοιουτοτρόπως ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ χωρίου **Σιβήρ**, ἔχει κλίμα ψυχρότατον. Τὸ πλεῖστον τοῦ ἐδάφους αὐτῆς εἶνε ἀκατοίκητον, διότι καλύπτεται ὑπὸ ἀδιχλείπτων πάγων καὶ χιόνων. Μόνον πρὸς Ν. ἀπαντῶσι μεγάλα δάση καὶ καλλιεργημέναι γαῖαι, παράγουσι δημητρ. καρπούς, γεώμηλα καὶ μερικά ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα. Ἐκτὸς τῶν οἰκοσίων ζώων, ἡ Σιβηρία τρέφει καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα παρέχουσιν ἀρίστας σιύρας· ὁ τάρανδος καὶ οἱ κύνες τῆς Καμτσιάτσκας χρησιμοποιοῦνται ὡς φορτηγὰ καὶ σύρουσι τὰ ἔλκηθρα. Ὁρυκτὰ τῆς Σιβηρίας εἶνε κυρίως ἄλας, πολύτιμα μέταλλα, πολύτιμοι λίθοι, γαιάνθρακες, σιδηρος καὶ ἄλλα.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Σιβηρίας οἱ μὲν Ἱθαγενεῖς εἶνε Μογγόλοι εἰδωλολάτραι καὶ καταγίνονται εἰς τὴν θήραν καὶ τὴν ἀλιείαν, οἱ δὲ ξένοι, Ρῶσοι καὶ Πολωνοὶ ἐξόριστοι, ἐργάζονται κυρίως εἰς τὰ μεταλλεῖα.

Πόλεις τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας εἶνε ἡ **Τοβόλσκη**, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἰρτίχ καὶ τοῦ **Τοβόλ**, μεγάλη ἀγορὰ σισυρῶν, μὲ 80 χιλ. κατοίκους. **Ὁμσκη** ἐπὶ τοῦ Ἰρτίχ, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχει 50 χιλ. κα-

τοίκοις. **Τόμοκν**, ἐπὶ τοῦ Τόμ, παραποτάμου τοῦ Ὀβιοῦ, ἔχει πανεπιστήμιον, χρυσορυχεῖα καὶ 50 χιλ. κατοίκοις. Εἰς τὴν Ἀνατολ. Σιβηρίαν ἡ **Ίρκούτσκν** (59 χιλ. κατ.), παρὰ τὴν Βαϊκάλην, εἶνε ἡ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Σιβηρίας. **Πετροπαυλόδκν**, ἐπὶ τῆς Α. παραλίας τῆς Καμτσιάτσκας, ὁπόθεν ταξειδεύουσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. **Νικολαιέφδκν**, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀμούρ καὶ ἀπέναντι τῆς νήσου Σαχαλίνης. **Βλαδιβοστόκ** (50 χιλ. κατ.), εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν θάλασσαν καὶ παρὰ τὰ σύνορα τῆς Κορέας, εἶνε λιμὴν πολεμικός. Ἐνταῦθα καταλήγει ὁ ἀπὸ Πετροπόλεως καὶ Μόσχας μέγας ὑπερσυνδύριος σιδηρόδρομος, ὅστις διασχιζὼν τὴν Σιβηρίαν καὶ ἐνὼντων τὰς πλείστας πόλεις αὐτῆς, διέρχεται παραλίως τῆς Βαϊκάλης καὶ διὰ τῆς Μαντζουρίας φθάνει εἰς Χάρβιν. Ἐκεῖθεν χωρίζεται εἰς δύο διακλαδώσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία διὰ Μούκδεν καὶ Δάλνης, καταλήγει εἰς Πόρτ-άρθούρ, ἐν τῇ ἄκρῃ τῆς χερσονήσου **Λιάου-Τούγκ**, ἡ δὲ ἄλλη εἰς Βλαδιβοστόκ.

Εἰς τὴν Σιβηρίαν ἀνήκουσιν καὶ αἱ νῆσοι τῆς **Νέας Σιβηρίας** ἐν τῇ Βορ. Παγωμένῃ Ὠκεανῷ, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λένα, ἡ **Βράγγεζ** παρὰ τὸν Βερίγγειον πορθμὸν καὶ ἡ **Σακαλίν** (40 χιλ. κατ.), τόπος ἐξορίας τῶν καταδίκων, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμούρ εἰς τὸν Μέγ. Ὠκεανόν, πλουσία εἰς γαιάνθρακας καὶ ἄλλα ὀρυκτά. Τὸ πλεῖστον τῆς Σακαλίνης κυρίως τὸ νότιον μετὰ τῶν παρακειμένων μικρῶν νήσων, ἐξουσιάζουσιν ἀπὸ τοῦ τελευταίου Ρωσσοῦ-Ἰαπωνικοῦ πολέμου οἱ Ἰάπωνες.

II. ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ (κατ. 10 ἑκατ.)

Ἡ χώρα αὕτη ὀνομαζομένη καὶ **Τουράν**, ἐκτείνεται μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ **Παμίρου**, τῆς Σιβηρίας καὶ τοῦ Ἰράν. Τὸ περισσότερον μέρος αὐτοῦ, κυρίως πρὸς Β. εἶνε στεππῶδες, ἀμυγδαλῶδες καὶ ἄγονον, διότι ὡς λέγουσιν, ὅλη ἡ χώρα αὕτη κατὰ τὴν

ἀρχαίαν ἐποχὴν, ἀπετέλει μεγάλην καὶ ἐκτεταμένην θάλασσαν, τῆς ὁποίας λείψανα εἶνε αἱ λίμναι *Ἀράλη* καὶ *Βαλκασία*. Κατοικεῖται μόνον εἰς τὰς ὀάσεις, ἐνθα ἀπαντῶσι πολυπληθεῖς ἀγέλαι διαφόρων ζώων, κυρίως βρωῶν, καμήλων καὶ προβάτων.

Τὸ κλίμα τοῦ Τουρκεστάν εἶνε ποικίλον, τὸ δὲ ἔδαφος μεταλλοφόρον καὶ εὐφορον μόνον εἰς τὰς ὀάσεις, εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν καὶ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν βρεχόμενα μέρη.

Ποταμοὶ ἐνταῦθα εἶνε ὁ **ᾠξος** (Ἀμου-δάρια) καὶ ὁ **Ἰαξάρτης** (Σὺρ-δάρια), χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ποταμῶν, ἐκτείνεται ἡ μεγάλη ἔρημος **Κιζίλ κούμ**.

Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χώρας ταύτης, κττοικούμενον ὑπὸ διαφόρων λαῶν (Τουρκομάνων, Τατάρων καὶ Κοζάκων), Μωαμεθανῶν κατὰ τὴν θρησκείαν, ἐξουσιάζει ἡ Ρωσία.

Ἡ πρωτεύουσα **Τασκένδη**, παρὰ τὸν Ἰαξάρτην, εἶνε βιομήχανος πόλις καὶ ἔχει 160 χιλ. κατοίκους. **Χοκάνδη** (80 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. ἀρχαία Μογγολικὴ πόλις, εἶνε κέντρον τῶν караβανίων. **Σαμαρκάνδη** (50 χιλ. κατ.), κέντρον τοῦ μετὰ τῆς Σινικῆς ἐμπορίου, ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ Ταμερλάνου, τοῦ ὁποίου σφύζεται τὸ ἀνάκτορον καὶ ὁ τάφος. **Μερβ** πρὸς Ν. ἐντεῦθεν διέρχεται ὁ ἀπὸ Κραζνόβοσκης παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Κασπίας εἰς Σαμαρκάνδην, Τασκένδην, Χοκάνδην καὶ Ἀνδιτζάν ὑπερκάσπιος σιδηρόδρομος.

Τὰ δύο τοῦ Τουρκεστάν **Χανάτα** (ἡγεμονίαι), ἥτοι τῆς **Βουχάρας**, σταθμοῦ τῶν караβανίων τῶν Ἰνδιῶν (1300000 κατ.) καὶ τῆς **Χίβας** (800 χιλ. κατ.), μὲ ὁμωνύμους πρωτευούσας, διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ρωσίας.

Αἱ πέραν τῆς Κασπίας μέχρι τῆς Βαλκασίας λίμνης **Κιργίζοι** **ὀτέππαι**, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ Κοζάκων, Τουρκομάνων καὶ Περσῶν.

III. ΚΑΥΚΑΣΙΟΣ ΡΩΣΙΑ (κάτ. 10 εκατ.).

Ἡ χώρα αὕτη ἐκτείνεται ἐν εἴδει ἰσθμοῦ, ἀπὸ τῆς Κασπίας μέχρι τοῦ Εὐξείνου, μεταξύ Ρωσίας καὶ Ἀσιατ. Τουρκίας. Ὀνομάσθη τοιουτοτρόπως ἐκ τοῦ ὄρους Καυκάσου, τὸ ὁποῖον διασχίζουν αὐτὴν σχηματίζει τὴν ὑψηλὴν καὶ χιονοσκεπῇ κορυφὴν **Ἐλβουρον** (5600 μ.).

Ὁ **Ἀράξης**, ὁ **Κῦρος**, χυνόμενοι εἰς τὴν Κασπίαν, ὁ **Κουβάν** καὶ ὁ **Φάσις**, χυνόμενοι εἰς τὸν Εὐξείνιον, εἶνε κύριοι ποταμοὶ τῆς χώρας. Ὁ Κῦρος βρέχει πρὸ πάντων τὴν μεγάλην πεδιάδα τῆς **Γεωργίας**, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι φημίζονται διὰ τὴν θρυμασίαν καλλωνήν των.

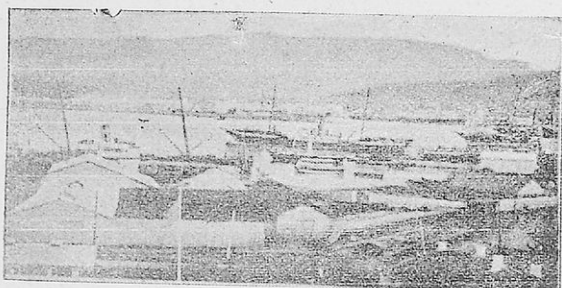
Ἡ Καυκασία ἔχει κλίμα ὑγιεινόν, ἔδαφος εὐφορὸν καὶ ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, βομβυκοτροφίαν καὶ ἀλιείαν.

Ἀπὸ τὰ πυκνὰ δάση αὐτῆς ἐξάγεται πολλὴ ξυλεία, ἀπὸ δὲ τὴν γῆν διάφορα ὀρυκτὰ καὶ ἄφθονον πετρέλαιον, τὸ ὁποῖον παρέχει εἰς τὴν χώραν πολὺν πλοῦτον.

Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα Ρῶσοι, Ἕλληνες (100 χιλ.), Γεωργιανοί, Πέρσαι καὶ ἄλλοι, ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν ταπήτων, μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ τὴν κατασκευὴν ὀπλων.

Ἡ πρωτεύουσα **Τυφλίς** (160 χιλ. κατ.), ἐπὶ τοῦ Κύρου, ὥραία καὶ βιομηχανὸς πόλις, εἶνε κέντρον τοῦ μεταξύ Ρωσίας καὶ Περσίας ἐμπορίου. **Πότι** καὶ **Βατοῦμ** (15 χιλ. κατ.), σπουδαῖαι λιμένες ἐν τῷ Εὐξείνῳ, συνδέονται μὲ τὴν Τυφλίδαν διὰ σιδηροδρόμου. **Βακοῦ** (130 χιλ. κατ.), ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὴν Κασπίαν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, ἐξάγεται πολὺ πετρέλαιον, ἐνώνεται μετὰ τοῦ Βατοῦμ διὰ σιδηροδρόμου, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται **ὑπερκανκάσιος**. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας ταύτης, κυρίως εἰς τὴν Βακοῦ, ἐκπέμπονται ἐκ τῆς γῆς φλογεοὺς φωταερίου, τὰς ὁποίας λατρεύουσιν ἐνταῦθα οἱ **πυρολάτραι**. **Αἰκατερινοδόρ**, **Σταυρόπολις**, **Βλαδικαύκας** (45 χιλ. κατ.),

Κάρς, Έριβάν (15 χιλ. κατ.), παρὰ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται μέγα

Βατούμ.

μοναστήριον καὶ **Έλισταβετόπολις**, ἐπὶ τῆς Γεωργίας, εἶνε ὄχυρα καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις.

8. **ΙΑΠΩΝΙΑ** (κάτ. 50 ἑκατ.)

Ἡ Ἰαπωνία κειμένη πρὸς Α. τῆς Κορέας καὶ τῆς παραλίας τῆς Σιβηρίας, μεταξὺ Ἰαπωνικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Μεγ. Ὠκεανοῦ, εἶνε κράτος νησιωτικόν, ὅπως ἡ Ἀγγλία εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς μικρὰς καὶ μεγάλας νήσους ἡφαιστειογενεῖς.

Ἡ **Ἰεσώ**, ἡ **Νιπὼν** ἢ **Νιφὼν**, ἡ **Σικόκη** καὶ ἡ **Κιοσοῦ**, εἶνε τέσσαρες μεγάλαι ὠραῖαι ὄρειναί, δασώδεις καὶ ἡφαιστειώδεις νῆσοι· ἐκ τούτων ἡ Νιπὼν ἔχει τὸ μέγιστον ἡφαιστειον **Φουσιγιάμα**.

Μεταξὺ Νιπὼν, Κιοσοῦ καὶ Κορέας σχηματίζεται ὁμώνυμος ἡ πορθμὸς τῆς **Τσουσίμας**, ἔνθα κατὰ τὸν τελευταῖον Ρωσοϊαπων. πόλεμον (1903—5), συνεκροτήθη ἡ μεγάλη αἵματηρὰ ναυμαχία.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶνε ποικίλον, πανταχοῦ ὅμως ὑγρινόν, τὸ δὲ ἔδαφος ὄρεινόν, μεταλλοφόρον καὶ εὐφορώτατον, παράγον πολλοὺς

δημητριακούς καρπούς, ἄφθονον ὄρυζαν, τέιον, γεώμηλα καὶ καπνόν. Ἐν αὐτῇ ἐπίσης φύονται ἡ καμελία, τὸ βερνικόδενδρον, τὸ καμφορόδενδρον καὶ τρέφονται πολλὰ οἰκόσιτα καὶ μερικά ἄγρια ζῷα.

Ἔχει σπουδαιότητα βιομηχανίαν, πρὸ πάντων ἁρίστων μεταξωτῶν καὶ ἄλλων ὑφασμάτων καὶ περιφήμων ἐκ πορσελάνης ἀντικειμένων· διὰ τοῦτο καὶ **Ἀσιατικὴ Ἀγγλία** ὀνομάζεται.

Οἱ Ἰάπωνες, Μογγολικῆς φυλῆς, εἶνε τολμηροὶ θαλασσοπόροι καὶ ἄλιεις, φιλοπρόδοι, εὐφυεῖς καὶ φιλοπάτριδες. Εἰς διάστημα ὀλίγων ἐτῶν προώδευσαν εἰς τὰ γράμματα, τὴν βιομηχανίαν, τὰ στρατιωτικά, τὰ ναυτικά καὶ τὴν διπλωματίαν, ὅσον καὶ αἱ μάλιστα προηγμένα χῶραι τῆς Εὐρώπης. Ἡ μεγάλη αὐτῶν πρόοδος ἤρχισε κυρίως ἀπὸ τοῦ 1868, ἀφ' οὗ δηλ. ἤνοιξαν τοὺς λιμένας των εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

Μούτζι-Χιτό.

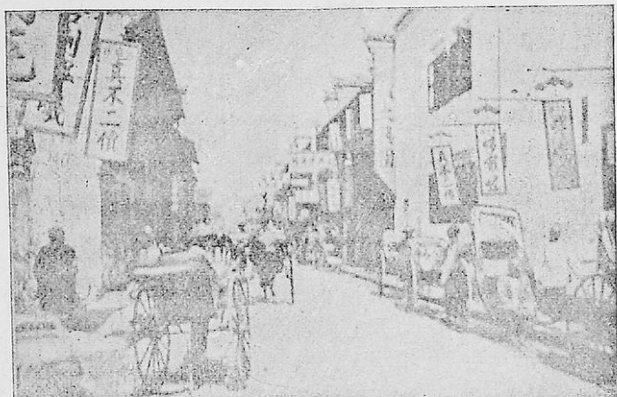
Κατὰ τὴν θρησκείαν εἶναι Βουδδισταί, ἀλλὰ πολλοὶ πρεσβεύουσι τὴν θρησκείαν τοῦ **Σίντο**, λατρείαν δηλ. τῶν μεγάλων τοῦ ἔθνους των προγόνων καὶ περὶ τὰς 200 χιλ. ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν διὰ τῶν ἱεραποστόλων.

Κυβερνᾶται συνταγματικῶς, ὁ δὲ νῦν **Μικάδος** (αὐτοκράτωρ), ὀνομάζεται **Μούτζι-Χιτό**.

Ἡ πρωτεύουσα **Τόκιον** (Ἰεδώ), κεῖται ἐπὶ τῆς Νιφῶνος, εἰς τὸν μυχὸν ἀσφαλεστάτου καὶ ὀχυροῦ κόλπου· εἶνε ὠραία, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις καὶ ἔχει 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατοίκους. **Υοκοχάμα** (180 χιλ. κατ.), εἶνε σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν. **Κιότον** (Μίακον, 350 χιλ. κατ.), ἀρχαία πρωτεύουσα, εἶνε κέντρον τῆς Ἰαπων. βιομηχανίας. **Ὀσάκα**, ἐμπορικὸς λιμὴν, συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Νιφῶν.

Εἰς τὴν δασώδη **Ἰεδώ**, ἡ **Χοκοδάτη** (75 χιλ. κατ.), εἶνε ἐμπορικὴ πόλις καὶ ἔδρα ὀρθοδόξου Μητροπολίτου. Εἰς τὴν Σικόκην ἡ **Τακουσίμα** (60 χιλ. κατ.) καὶ εἰς τὴν **Κιοσοῦ** ἡ **Ναγγασάκη** (70 χιλ. κατ.), εἶνε σημαντικὸς ἐμπορικὸς καὶ στρατιωτικὸς λιμὴν.

Ἡ Ἰαπωνία ἐξουσιάζει 1) τὰς πρὸς Β. αὐτῆς **Κουρίλλας νή-**

Τόκιον.

θους (1000 κατ.), κατοικουμένης ὑπὸ ἀλίεων καὶ θηρευτῶν 2) τὴν εὐφορον καὶ μεταλλοφόρον **Φορμόζαν**, ὑπὲρ τὰ $2\frac{1}{2}$ ἑκατ.) 3) τὴν χερσόνησον **Λιαό-Τούγκ** 4) τὸ ἥμισυ, κυρίως τὸ Ν. τῆς νήσου **Σα-καλίνης** καὶ ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τὴν **Κορέαν**. Τὰς χώρας ταύτας, πλὴν τῶν **Κουριλλῶν**, ἀπέσπασεν ἀπὸ τοὺς **Σίνας** καὶ τοὺς **Ρώσους** κατὰ τοὺς δύο τελευταίους κατ' αὐτῶν νικηφόρους πολέμους (1894 καὶ 1903).

9. ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ ΙΝΔΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

(κάτ. 45 ἑκατ.)

Λέγονται τοιοῦτοτρόπως αἱ μεταξὺ Ἰνδικοῦ καὶ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, μέχρι τῆς Φορμόζης διεσπαρμέναι νῆσοι. Αὗται, ὅρειναι καὶ ἡφαιστειώδεις, ἀποτελοῦσι τρεῖς μεγάλας νησοστοχίας, τὰς μεγάλας

καὶ μικρὰς **Σουνδαίας**, τὰς **Μολούκας** καὶ τὰς **Φιλιππίνας**, ἐξ ὧν σπουδαιοτέρα ἡ *Λουζόν*, κατοικουμένης ὑπὸ διαφόρων φιλοπολέμων λαῶν, ἥτοι Μαλέων, Σινῶν, Ἰνδῶν, Εὐρωπαίων καὶ ἀγρίων Παπούων.

Ἐχουσι κλίμα θερμότατον καὶ ἔδαφος εὐφορώτατον καὶ μεταλλοφόρον. Ἐνταῦθα ζῶσι πολυχριθμα ἡμερὰ καὶ ἄγρια ζῷα.

Ἀπὸ τὰς νήσους ταύτας, ἄλλαι μὲν εἶνε κτήσεις εὐρωπαϊκαὶ καὶ ἄλλαι ἀποτελοῦσιν ἀνεξάρτητα κράτη.

α'. Κτήσεις Εὐρωπαϊκαί. — Οἱ Ὀλλανδοὶ ἐξουσιάζουσι 1) Τὴν **Ίάβαν**, διπλασίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ μέγεθος καὶ δεκαπλασίαν κατὰ τὸν πληθυσμόν. Εἶνε νῆτος εὐφορος καὶ ἡφαιστειώδης καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν *Βαταιϊαν* (130 χιλ. κατ.), μέγαν ἐμπορικὸν σταθμόν. 2) Τὴν **Κελέδην**, (1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατ.), 3) Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς **Σουμάτρας**, τῆς **Βόρνεω** (2 ἑκατ. κατ.), δεκάκις μεγαλυτέρα τῆς Ἑλλάδος. 4) Μέρους τῆς **Τιμώρ** καὶ 5) τὰς **Μολούκας** (νήσοι ἀρωμάτων).

Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξουσιάζουσι μέρος τῆς Βόρνεω καὶ τὴν πρὸς Β. αὐτῆς *Παλουάραν*, ἀποθήκην γαιανθράκων τῶν διὰ τὴν Σινικὴν ταξιειδευόντων πλοίων.

Αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἐξουσιάζουσι τὰς **Φιλιππίνας** (7 ἑκατ. κατ.), μὲ πρωτεύουσαν **Μανίλλαν** (160 χιλ. κατ.) ἐπὶ τῆς Λουζόν, ὡραίαν πόλιν, ἔχουσιν λαμπρὰ ἐργοστάσια σιγάρων· οἱ δὲ Πορτογάλοι μέρος τῆς νήσου **Τιμώρ**.

β'. Ἀνεξάρτητα κράτη. — Τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς Βόρνεω καὶ τῆς Σουμάτρας, ἥτις χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας. Ἀπὸ τὴν Βόρνεων ἐξάγονται ἀδάμαντες, ρουβίνια καὶ πολύτιμα μέταλλα. Τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τῶν δύο τούτων νήσων εἶνε ἄγνωστον, διότι κατοικεῖται ὑπὸ ἀγρίων ἀνθρωποφάγων.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΑΦΡΙΚΗ

(30,000,000 □ χλμ. κάτ. 206 εκατ.).

Ἡ Ἀφρικὴ κεῖται πρὸς Ν. τῆς Εὐρώπης καὶ ΝΔ. τῆς Ἀσίας. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Εὐρώπης χωρίζεται διὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, ἀπὸ δὲ τῆς Ἀσίας καὶ Ὠκεανίας διὰ τῆς διώρυχας τοῦ Σουέζ, τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῦ πορθμοῦ

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 39. — Ποῖαι ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας ἀποτελοῦσι τὴν Ἀσιατικὴν Ρωσίαν καὶ ποία ἡ πολυπληθεστέρα τούτων ; — Ποία ἐκ τῶν λιμνῶν τῆς Σιβηρίας εἶνε ἴση πρὸς τὴν Πελοπόννησον ; — Ποῖος εἶνε ὁ πολεμικὸς λιμὴν τῆς Σιβηρίας καὶ τίς ἡ πολυπληθεστέρα πόλις αὐτῆς ; — Τίνα τὰ γεωργικὰ καὶ ὀρυκτὰ προϊόντα τῆς Σιβηρίας ; — Τί εἶνε ἡ Σακαλίνη καὶ εἰς τί χρησιμεύει ; — Τί ἀποτελεῖ ἄλλοτε τὸ Τουρκεστάν ; — Πῶς ὀνομάζονται τὰ ἐπ' αὐτοῦ δύο Χανάτα ; — Ποία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Τουρκεστάν ; — Διατί ἡ Καυκάσιος Ρωσία ὀνομάσθη τοιουτοτρόπως ; — Ποίας χώρας τῆς Ἀσιατικῆς Ρωσίας οἱ κάτοικοι φημίζονται διὰ τὴν θαυμασίαν καλλονὴν των ; — Ποῖον τὸ μᾶλλον προσοδοφόρον προϊόν τῆς Καυκάσιος Ρωσίας ; — Ποία ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς ; — Ποῖοι ἐκ τῶν ἐμπορικῶν λιμένων τῆς Καυκάσιος ἐνώνονται σιδηροδρομικῶς, ποῦ κεῖνται καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Ποῖον εἶναι τὸ νησιωτικὸν κράτος τῆς Ἀσίας καὶ ποῖαι αἱ μεγάλαι αὐτοῦ νῆσοι ; — Τί γνωρίζεις περὶ τῶν Ἰαπώνων καὶ τῆς βιομηχανίας αὐτῶν ; — Ποία εἶνε ἡ πρωτεύουσα καὶ ποία πόλις τῆς Ἰαπωνίας εἶνε ἔδρα ὀρθοδόξου Μητροπολίτου ; — Πῶς κυβερνῶνται καὶ πῶς ὀνομάζεται ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ; — Ποίας ἐκ τῶν Ἀνατολ. Ἰνδικῶν νήσων ἐξουσιάζουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι ; — Εἰς ποίας ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουσιν ἀνεξάρτητα κράτη καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Σύγκρινον τὴν Ἰάβαν καὶ τὴν Κελέβην μὲ τὴν Ἑλλάδα, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν ; — Ταξειδεύων τις δι' ἀτμοπλοίου ἀπὸ Τσεμουλπου εἰς Βλαδιβοστόκ καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν, ποίας θαλάσσας, ποίας νήσους, πορθμοὺς καὶ παραλίους χώρας θὰ διέλθῃ ;

(Ἀσθημακ. Γεωγραφία)

τοῦ Βαβ-ελ-Μανδὲβ καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς, διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦτο γνωστὸν μόνον τὸ Β. μέρος αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα **Λιβύη**.

Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα, ὁ Βάσκος Δεγάμας καθώρισε τὸ ἀληθές σχῆμα τῆς Ἀφρικῆς, κατὰ δὲ τὸν 19ον αἰῶνα ἐξηρέυνησαν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἡπείρου καὶ ἀπεκάλυψαν τὸ πλεῖστον τῶν παραλίων της.

Ἡ Ἀφρικὴ εἶνε τριπλασία τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ μικροτέρα τῆς Ἀσίας.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια.—Κόλποι, εἰς μὲν τὴν Μεσόγειον εἶνε ὁ κόλπος τῆς **Τριπόλεως** (Μεγάλη καὶ Μικρὰ Σύρτις), εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ὁ μέγας κόλπος τῆς **Γουϊνέας** καὶ εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὁ κόλπος τοῦ **Ἄδεν**.

Ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων κυριώτερα εἶνε τὸ **Καλὸν** καὶ τὸ **Λευκόν**, βορειότατα σημεῖα τῆς Ἀφρικῆς, τὸ **Πράσινον**, δυτικώτατον σημεῖον τῆς ἡπείρου εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, ἡ **Εὐέλπις Ἀκρὰ** ἢ **Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος**, τὸ τῆς **Βελόνης** εἰς τὸ νοτιώτατον σημεῖον καὶ τὸ **Γουαρδαφούιον**, ἀνατολικώτατον σημεῖον τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου θαλασσοπόρου **Διάζου**, ὅστις πρῶτος τῷ 1497 διέπλευσεν αὐτό, τὸ δὲ ἀκρωτήριο τῆς Βελόνης τὸ ὠνόμασαν τοιουτοτρόπως οἱ Πορτογάλοι, διότι ὅτε κατὰ πρῶτον ἐπλησίασαν εἰς αὐτό, παρετήρησαν μεταβολὴν τῆς διευθύνσεως τῆς μαγνητικῆς βελόνης.

Ὅρη, ποταμοὶ καὶ λίμναι.—Ἐκ τῶν ὄρεων ἐπισημότερα εἶνε πρὸς Β. ὁ **Ἄτλας**, πρὸς Δ. τὰ ὄρη τῆς **Σενεγαμβίας** καὶ τοῦ **Κόγγου** καὶ παρὰ τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας τὸ **Καμερούν**. Πρὸς Α. τὰ ὄρη τῆς **Ἀθιοπυνίας**, τῆς **Ζανζιβάρης** καὶ πρὸς Ν. παρὰ τὸν Ἰσημερινόν, τὸ χιονοσκεπὲς **Κιλιμάντζαρον** (600 μετ.) καὶ τὸ **Ρουβεντσόρη**, ὑψιστον ὄρος τῆς Ἀφρικῆς (6010 μ.).

Σημ. Ἡ Ἀφρικὴ κυρίως χωρίζεται εἰς δύο ὁροπέδια, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον, τὸ ὅποιον εἶνε καὶ ὑψηλότερον. Καὶ τὸ μὲν βόρειον περιλαμβάνεται μεταξύ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τῆς Μεσογείου, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας, τὸ δὲ νότιον κείμενον πρὸς Ν. τοῦ βορείου, περιλαμβάνει τὸ μεταξύ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδεν, τοῦ Ἰνδικοῦ, τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας ὑψηλὸν μέρος τῆς Ἀφρικῆς.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὁροπεδίων, ἐκτείνεται ἡ ἔρημος **Σαχάρα**, ἡ μεγίστη ἔρημος τῆς Γῆς. Ἄλλαι ἔρημοι τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ἡ **Λιβικὴ** εἰς τὰ ΒΔ. καὶ ἡ **Καλλαχάρον** πρὸς Ν.

Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀφρικῆς κυριώτεροι εἶνε ὁ **Νεῖλος**, ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς ἡπείρου καὶ μακρότατος τῆς Γῆς (6500 χμ.), χυνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ σχηματίζων μέγα καὶ εὐρορον Δέλτα. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν χύνονται ὁ **Σενεγάλης**, ὁ **Γαμβίας**, ὁ **Νίγερ**, ὁ **Κόγγος**, εἰς τῶν ὀγκωδεστέρων ποταμῶν τῆς Γῆς καὶ ὁ **Οὐράγγης**, εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν ὁ **Δίμποπος** καὶ ὁ **Ζαμβέζης**.

Ὁ Ζαμβέζης, ὁ μέγιστος Ἀφρικανὸς ποταμὸς ἐκ τῶν ἐκβαλλόντων εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, σχηματίζεται ἐκ τῶν ἀφθόνων τροπικῶν βροχῶν, δεχόμενος δὲ καὶ τὰ ὕδατα τῆς Νυάνζας λίμνης, ὁρμᾷ ἐντὸς βαθυτάτης ἡφαιστειώδους ῥωγμῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ ἀφρὸς ἀναπηδᾷ εἰς ὕψος ἑκατὸν μέτρων. Ὁ Ζαμβέζης σχηματίζει τοὺς μεγαλύτερους καταρράκτας τοῦ κόσμου.

Αἱ περισσότεραι λίμναι τῆς Ἀφρικῆς εἶνε μεγάλαι· ἐκ τούτων ἄξια λόγου εἶνε **Τσάδα** εἰς τὸ Σουδάν, ἡ **Νιάνζα Βικτωρία**, ἡ **Οὐκερέβη** πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, ἔτη πρὸς τὴν Βαυχρίαν, καὶ ἡ **Ταγγανίκα**, ἡ **Βεγγουέλα** καὶ ἡ **Νυάσδα** πρὸς Νότον.

Κλίμα καὶ προϊόντα.— Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς εἶνε θερμότερον καὶ πολλαχοῦ νοσῶδες. Εἰς μερικὰ αὐτῆς μέρη ἐπικρατεῖ κλίμα τροπικόν, δύο δηλ. κθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐποχαί, ἢ τῆς ξηρασίας

καὶ ἡ τῶν βροχῶν· εἰς δὲ τὴν Σαχάραν, εἰς τὰ Ν. τῆς Αἰγύπτου καὶ εἰς μερικὰ ἄλλα αὐτῆς μέρη, οὐδέποτε βρέχει.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀφρικῆς, πρὸ πάντων ὅπου πλημμυροῦσιν οἱ ποταμοί, εἶνε εὐφορον, παράγον δημητρ. καρπούς, πολλοὺς φοῖνικας, καφέν, ὄρυζαν, ἄφθονον βάμβηκα, ζαχαροκάλαμον, κόμμι, πέπερι καὶ διάφορα ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα. Ἐνταῦθα φύεται καὶ τὸ μέγιστον δένδρον *baobab*.

Εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἐκτὸς τῶν οἰκοσίων ζώων, ἀπαντῶσι καὶ πολλὰ ἄγρια, δηλ. λέοντες, ὕεαι, τίγρεις, ρινόκεροι, ἐλέφαντες, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον ἐλεφαντόδοντον, στρουθοκάμηλοι, πίθηκοι καὶ εἰς τοὺς ποταμούς φοβεροὶ κροκόδειλοι καὶ ἵπποπόταμοι.

Ἡ Ἀφρικὴ παρέχει καὶ πολλὰ ὀρυκτά, κυρίως σίδηρον, γαιάν-θρακας, χρυσὴν ἄμμον τῶν ποταμῶν, ἀδάμαντας καὶ πολύτιμα μέταλλα.

Ἡ βιομηχανία τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ἀσήμνητος, τὸ δὲ ἐμπόριον διενεργεῖται διὰ τῶν καραβανίων, τῶν ἀτμοπλοίων καὶ λοιπῶν πλοίων καὶ ὀλίγων σιδηροδρομικῶν ὁδῶν, ἐξ ὧν ἡ μέλλουσα νὰ συνδέσῃ μετ' ὀλίγον τὴν Ν. Ἀφρικὴν μετὰ τῆς Αἰγύπτου, θὰ εἶνε ἡ πρώτη καὶ σπουδαιότατη τοῦ κόσμου σιδηροδρομικὴ γραμμὴ.

Ἐκ τῶν Ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς, οἱ περισσότεροι εἶνε Αἰθίοπες εἰδωλολάτραι. Πλὴν τούτων, ὑπάρχουσιν ἀρκετοὶ Μωαμεθανοὶ καὶ Εὐρωπαῖοι Χριστιανοί. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς ἀπαντῶσιν εἰσέτι φυλαὶ νομαδικαί, ζῶσαι ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει. Πολλοὶ αὐτῶν εἶνε ἀκόμη ἀνθρωποφάγοι καὶ ἄλλαι ἐξασκοῦσι τὴν ἐμπορίαν δούλων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

Ἡ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει πρὸς Β. 1) τὴν χώραν τοῦ Νείλου, δηλ. τὴν Αἴγυπτον, τὴν Νουβίαν καὶ μέρος τοῦ Σουδάν,

2) τὴν Βερβερίαν ἢ χώραν τοῦ Ἀτλαντος, δηλ. τὴν Τρίπολιν, τὴν Τύνιδα, τὸ Ἀλγέριον καὶ τὸ Μαρόκον 3) τὴν Σαχάραν 4) τὴν Ἀθιοδυνίαν 5) τὴν Σενεγαμβίαν 6) τὸ Σουδάν ἢ χώραν τῶν Μαύρων καὶ 7) τὴν Ἀνω Γουϊνέαν. Ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Τρίπολις ἀποτελοῦσι τὴν Ἀφρικανικὴν Τουρκίαν.

Ἡ νότιος Ἀφρικὴ περιλαμβάνει 1) τὴν Κάτω Γουϊνέαν 2) τὸ Κόγγον 3) τὴν Καπλανδίαν 4) τὰς Ἀνατολικὰς παραλίους χώρας καὶ 5) τὰς νήσους, τὰς κειμένας ἐν τῷ Ἰνδικῷ καὶ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ.

I. ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ

τουρ. Μισίρ-Χεδιθηγετὶ (κάτ. $10\frac{1}{2}$ ἐκατ.).

Ἡ Αἴγυπτος, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπίσημος διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς, κεῖται μεταξὺ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, τῆς Ἑρυ-

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 40. — Ποίαν γεωγραφικὴν θέσιν κατέχει ἡ Ἀφρικὴ ὡς πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ πῶς χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς ; — Ποῖος Ὠκεανὸς ἐκτείνεται μεταξὺ Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς ; — Τοῦ παλαιοῦ ἢ τοῦ νέου κόσμου ἡπειρος εἶνε ἡ Ἀφρικὴ ; — Ποῖον μέρος τῆς Ἀφρικῆς ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ ὑπὸ ποῖον ὄνομα ; — Ποῖοι οἱ ἐπ' αὐτῆς κόλποι ; Ποῖος ὁ μεγαλύτερος Ἀφρικανικὸς κόλπος καὶ ποῦ κεῖται ; — Ποῖον τὸ βορειότατον καὶ ποῖον τὸ δυτικώτατον ἄκρον τῆς Ἀφρικῆς ; — Ποῦ κεῖνται τὰ ἀκρωτήρια τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ Βελόνης καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Ποῖον εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Ἀφρικῆς καὶ ποῦ κεῖται ; — Ποῖοι εἶναι οἱ δύο σπουδαιότατοι ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Δεῖξον ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν λίμνην Τσαδαν, τὸ Γουαρδαφούϊον, τὸν Ἀτλαντα, τὸν Ζαμβέζην. — Ποῖα ἐκ τῶν ἐρήμων τῆς Ἀφρικῆς εἶνε μεγαλύτερα καὶ τί γνωρίζεις περὶ τοῦ κλίματος αὐτῆς ; — Ποῖον μέγιστον δένδρον φύεται εἰς τὴν Ἀφρικὴν ; — Πόσος εἶνε ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ;

θρᾶς θαλάσσης, τῆς Ἀθησυνίας, τοῦ Σουδάν, τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς Μεσογ. θαλάσσης.

Μόνον πρὸς Α. αὐτῆς ὑφoῦνται τὰ **Ἀραβικὰ ὄρη**, ἐνφ' ἡ λοιπὴ χώρα εἶνε πεδινὴ καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ **Νεῖλου** (Νεῖλι-Μπουμπαρέκ).

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, ὁ ποταμὸς οὗτος εἶνε ἡ ζωὴ τῆς Αἰγύπτου, διότι πλημμυρῶν κατ' ἔτος λιπαίνει τὸ ἔδαφος καὶ καθιστᾷ αὐτὸ εὐφορον. Διὰ τοῦτο, οἱ μὲν ἀρχαῖοι παρίστανον τὸν Νεῖλον ὡς εὐεργετικὸν θεόν, οἱ δὲ νεώτεροι ὠνόμασαν αὐτὸν πατέρα τῆς Αἰγύπτου καὶ ἄλλοι ὠνόμασαν τὴν Αἴγυπτον **δῶρον τοῦ Νεῖλου**.

Ὁ Νεῖλος πηγάζει ἐκ τῆς λίμνης **Βικτωρίας Νιάνζας** ἢ **Οὔκερέβης**, πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ, διερχόμενος δὲ διαφόρους χώρας, σχηματίζει πολλοὺς καταρράκτας, δέχεται πολλοὺς παραποτάμους καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὁπότεν διὰ δύο βραχιονων, χύνεται εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ἔνθα σχηματίζει εὐφορον Δέλτα. Τὰς πηγὰς τοῦ Νεῖλου ἀνεκάλυψεν ὁ Ἀγγλος **Σπέκε**, τῷ 1863.

Περὶ τὴν 20 Ἰουνίου, τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ λαμβάνει χρῶμα πρᾶσινον καὶ ἀρχίζει νὰ αὐξάνῃ ὅσον δὲ προχωρεῖ ἡ αὐξησης, τὸ χρῶμα μεταβάλλεται εἰς λευκὸν καὶ τὴν 20 Ἰουλίου εἰς μέλαν, ἕνεκα τῆς ἰλύος. Περὶ τὸν Αὐγουστον φθάνει εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς αὐξήσεως, ὅποτε ἐν μέσῳ ἑορτῆς, πίπτει τὸ συγκρατοῦν αὐτὸν πρόχωμα.

Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται εἰς **Ἀνω, Μέσθην καὶ Κάτω Αἴγυπτον**. Ἐχει κλῖμα, εὐκρατον μὲν εἰς τὰ παράλια, θερμὸν δὲ καὶ νοσῶδες εἰς τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἔδαφος γονιμώτατον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, πολὺν καὶ καλὸν βάμβακα, ὄρυζαν, φοίνικας, ζαχαροκάλαμον, πολλὰ λαχανικά, ἀραβόσιτον κτλ.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαντᾷ κατὰ τὸ ὕδρεθιον φυτὸν **λωτός**.

Ἡ βιομηχανία ἐνταῦθα εἶνε ἀσήμαντος, τὸ ἐμπόριον ὅμως πολὺ

ζωηρόν, διενεργούμενον τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων διὰ τῶν διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων, οὔτινες διὰ τῆς Νουβίας πρόκειται νὰ συνενωθῶσι μὲ τοὺς σιδηροδρόμους τῆς Ν. Ἀφρικῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου εἶνε Αἰγύπτιοι (Φελλάχοι, Κόπται), Τοῦρκοι, Ἀραβες (Βεδουίνοι), Ἕλληνες (250 χιλ.), διάφοροι Εὐρωπαῖοι καὶ ἄλλοι. Καὶ οἱ μὲν Φελλάχοι εἶνε Μωαμεθανοί, οἱ δὲ Κόπται Χριστιανοὶ μονοφυσίται, μὲ πολλὰς συνηθείας Μωαμεθανικὰς.

Ἡ Αἴγυπτος (Μισίρ-Χεδιβηγιετί), εἶνε ὑποτελής εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ κυβερνᾶται ὑπὸ ἀντιβασιλέως (Χεδίβου). Ὁ νῦν τοιοῦτος ὀνομάζεται **Ἀμπᾶς-Χιλιμῆ-πασᾶς**.

Πόλεις, εἰς μὲν τὴν Κάτω (παραλίαν) Αἴγυπτον, εἶνε ἡ **Ἀλεξάνδρεια** (Ἰσκενδέριγις), ὡραία πόλις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου· εἶνε σπουδαιότατος λιμὴν καὶ ἔδρα τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ἐχει 400 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν 50 χιλ. εἶνε Ἕλληνες, συντηροῦντες καλὰ σχολεῖα καὶ φιλανθρ. καταστήματα. Ἡ Ἀλεξάνδρεια συγκοινωνεῖ μὲ πολλὰς πόλεις τῆς Αἰγύπτου διὰ σιδηροδρόμου. **Ροσδέτη** (Ρεσίτ 20 χιλ. κατ.) καὶ **Δαμιέτη** (Δαμιὰτ 33 χιλ. κατ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νείλου, ἐξάγουσιν ὄρυζαν καὶ ἔχουσι πολλοὺς Ἕλληνας ἐμπόρους. **Πόρτ-Σαῖδ** (42 χιλ. κατ.), ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ **Σουέξ** (15 χιλ. κατ.), ἐμπορικὸς καὶ ὀχυρὸς λιμὴν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀμφότεροι οἱ λιμένες οὗτοι, κεῖνται εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς μεγάλης μεταξὺ Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης διώρυγος, ἥτις ἔχουσα μῆκος 168 χλμ. καὶ 80 μ. πλάτος, κατεσκευάσθη τῷ 1869 καὶ διαπλέεται εἰς 20 ὥρας. Εἰς τὸ Σουέξ ἐγείρεται μεγαλοπρεπῆς ὁ ἀνδριάς τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ **Λεοδὲψ**, κατασκευαστοῦ τῆς διώρυγος **Ἰσμαῖλία** (Ἰσμαήλις), εἰς τὸ μέσον τῆς διώρυγος κειμένη εἶνε ὡραία πόλις.

Εἰς τὴν μέσσην Αἴγυπτον τὸ **Κάϊρον** (Καχίρε), εἶνε ὡραιότατη πόλις παρὰ τὸν Νεῖλον, μὲ λαμπρὰς οἰκοδομὰς, μεγαλοπρεπῆ τζα-

μία, περιπάτους, πλατείας κτλ. Εἶνε πρωτεύουσα τοῦ Ἀντιβασιλείως, συγκοινωνεῖ μὲ ὅλας σχεδὸν τὰς πόλεις τῆς Αἰγύπτου διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχει 650 χιλ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων 50 χιλ. εἶνε Ἑλληνες, διατηροῦντες καλὰ σχολεῖα καὶ φιλανθρ. καταστήματα. Πλησίον τοῦ Καίρου σφύζονται τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων πόλεων **Ἡλιουπόλεως** καὶ **Μέμφιδος** καὶ τὸ ἀγαλμα τῆς Σφιγγός, παρὰ δὲ τὸ χωρίον **Γκιζέχ**, ἐγείρονται αἱ **πυραμίδες**, τάφοι δηλ. τῶν Φαραώ, ἐξ ὧν μεγαλυτέρα εἶνε ἡ τοῦ **Χέοπος** (144 μ. ὑψ.). **Σιούτη**, παρὰ τὸν Νεῖλον· ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ Ἄνω Αἴγυπτος. **Λουξορ**, ἡ ἀρχαία Θήβη, εἶνε ἀρχαία πόλις, μὲ λαμπρὰ ξενοδοχεῖα καὶ ἄλλα ὠραῖα μέγαρα· χρησιμεύει ὡς τόπος ἐξοχῆς καὶ συγκοινωνεῖ μὲ τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Αἰγύπτου διὰ τοῦ Νείλου καὶ σιδηροδρόμου. Ἐδῶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νείλου, σφύζεται ἀρχαιότερος ναὸς τῶν Αἰγυπτίων καὶ τάφοι τῶν Φαραώ. **Ἀσδουὰν** (70 χιλ. κατ.). Ἐνταῦθα τὰ σώματα τῆς μεσημβρίας χάνουσι τὴν σκιάν των, διότι ἡ πόλις κεῖται παρὰ τὸν Τροπ. τοῦ Καρκίνου. Προσέτι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἔδρα τῶν καραβανίων, τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου, διανέμονται ἐν καιρῷ ἀνομβρίας εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς χώρας διὰ περιεργωτάτων τεχνητῶν ὀχετῶν. **Τάντα** (57 χιλ. κατ.), εἶνε κέντρον τῶν σιδηροδρόμων. **Μανδούρα**, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχει ἀρκετοὺς Ἑλλήνας κατοίκους.

Καθ' ὅλας τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Αἰγύπτου καὶ εἰς ἄλλα αὐτῆς μέρη, ὑπάρχουσι πολυπληθεῖς ὁμογενεῖς κοινότητες, διακρινόμεναι διὰ τὸν πλοῦτον, τὴν ἐκπαίδευσιν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν μεγάλην πρόοδον αὐτῶν.

Ἡ Αἴγυπτος ἐξουσιάζει προσέτι 1) τὴν **Νουβίαν**, ἔρημον κατὰ τὸ πλεῖστον. Πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ **Χαρτούμ**, μεσόγειος, νέα καὶ ὠραία πόλις, μὲ πολλοὺς Ἑλλήνας. **Σουακεῖμ** καὶ παρ' αὐτὴν **Πόρτ-Σουδάν**, λιμένες εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. 2) Τὸ **Αἰγυπτιακὸν Σουδάν** (Σουδάνι-Μισρί), ἀποτελούμενον κυρίως ἐκ τοῦ **Κορδο-**

φάν καὶ **Δαρφούρ**, μὲ πρωτεύουσαν **Ἑλ-᾽Οβεϊδ** καὶ 3) τὴν **ΒΔ.** τῆς **Ἀραβίας** **χερσόνησον τοῦ Σινᾶ**, ὅπου ὑφούται τὸ ὁμώνυμον ἱστορικὸν ὄρος καὶ παρ' αὐτὸ ἡ μονὴ τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης.

Ἡ κυρίως Αἴγυπτος μετὰ τῆς Νουβίας, τοῦ Αἰγυπτ. Σουδάν καὶ τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ, ἀποτελεῖ τὸ **Αἰγυπτιακὸν κράτος**, τὸ ὅποιον ἔχει 20 περίπου ἑκατομμύρια κατοίκους.

II. ΒΕΡΒΕΡΙΑ ἢ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΟΣ

2. ΤΡΙΠΟΛΙΣ (κάτ. 1 ἑκατ.).

Ἡ **Τρίπολις**, κειμένη ΒΔ. τῆς Αἰγύπτου, εἶνε κτῆσις Τουρκική. Ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς κυρίως Τριπόλεως, τῆς Βάρκας (Μπέρκε) καὶ τοῦ Φεζάν.

Τὸ κλίμα τῆς Τριπόλεως εἶνε ἐν γένει θερμὸν καὶ ἀνυπόφορον εἰς τὰ μεσόγεια, τὸ δὲ ἔδαφος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμμῶδες καὶ ἄγονον. Μόνον εἰς μερικὰ μέρη παράγει φοίνικας, ἐλαιας, δημητρ. καρποὺς καὶ ἐσπεριδοειδῆ. Ἔχει καὶ πολλὰς ἀλυκὰς, ἐξ ὧν ἐξάγεται ἄφθονον ἄλας.

Οἱ κάτοικοι, Ἀραβες Μωαμεθανοί, κτταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν σπογγαλιείαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Κυριώτεραι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε ἡ **Βεγγάζη** (Βερενίκη 30 χιλ. κατ.), ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ πρωτεύουσα τῆς διοικήσεως Βάρκας, ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἔκειτο ὁ κῆπος τῶν Ἑσπερίδων.

Ἡ Βεγγάζη μὲ τέσσαρας ἄλλας πόλεις, ἀπετέλει τὴν ἀρχαίαν εὐδαίμονα *Κυρναϊκὴν περτάπολιν*.

Πρὸς Δ. τῆς διοικήσεως Βεγγάζης, κεῖται ὁ **νομὸς Τριπόλεως**, περιλαμβάνων τέσσαρας διοικήσεις. Ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ **Τρίπο-**

λιν (Ταρά-μπουλους γάρπ 30 χιλ. κατ.), εἶνε ὀχυρὰ ἐμπορικὴ πόλις καὶ συγκοινωνεῖ διὰ καραβινίων μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς.

Πρὸς Ν. τῆς Τριπόλεως ἀπλοῦται ἡ ἔρημος χώρα **Φεζάν**, πλήρης εὐφορωτάτων ὁάσεων. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Μουρζούκη** (4 χιλ. κατ.), ἔνθα σταθμευοῦσι τὰ ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Σαχάραν καὶ Σουδὰν καραβάνια.

3. ΤΥΝΙΣ (κάτ. 3 ἑκατομ.).

Ἡ **Τύνις** ἢ **Τυννησία**, κεῖται πρὸς Α. τῆς Τριπόλεως, μεταξὺ Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ Ἀλγερίου καὶ τῆς Σαχάρας. Παρὰ τὴν παραλίαν τοῦ κόλπου τῆς **Μικρᾶς Σύρτεως** (Σέρτ-λιμανί), σχηματίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντὸς τὸ ἀκρωτήριον **Καλόν**.

Ἐχει τὸ κλίμα τῆς Τριπόλεως καὶ ἔδαφος ὀρεινόν, ἀλλὰ γόνιμον, παράγον φοίνικας, ἔλαιον ἄριστον, σῖτον κτλ. Παρὰ τὰς ὄχθας μερικῶν ἀλυυρῶν λιμνῶν φύεται τὸ φυτὸν *ἄλφα*, χρήσιμον εἰς τὴν κατασκευὴν χάρτου. Οἱ κατοικοὶ Ἀραβες, Βέρβεροι καὶ Εὐρωπαῖοι, κυβερνῶνται ὑπὸ ἐγγωρίου βεη.

Ἡ πρωτεύουσα **Τύνις** (Τούνους), εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, εἶνε

Τύνις.

ἐμπορικὴ καὶ ὀχυρὰ πόλις, κειμένη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα, τῆς ὁποίας σφύζονται τὰ ἐρείπια. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς (170 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὴν κατεργασίαν δερμάτων καὶ τὴν κατασκευὴν φεσίων καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Ἀπέναντι αὐτῆς κεῖται ὁ ὀχυρὸς λιμὴν **Γο-λέττα**, μετὰ τοῦ ὁποίου συν-

δέεται σιδηροδρομικῶς. **Κερκεννά**, ἔχει ἀνεπτυγμένην σπογγαλιείαν καὶ ὠραῖον ὀρθόδοξον ναόν. **Βιζέρτη** (12 χιλ. κατ.), ἡ βορειοτάτη

πόλις τῆς Ἀφρικῆς, εἶνε ἀρχαῖος καὶ πολεμικὸς λιμὴν. **Σφαξ**
(30 χιλ. κατ.), ἐπὶ νησιδίου, εἶνε ἐμπορικὸς λιμὴν.

4. ΑΛΓΕΡΙΟΝ (κατ. 4700000).

Τὸ Ἀλγέριον ἢ Ἀλγερία, εἶνε κτῆσις Γαλλικὴ καὶ ἐκτείνεται
μεταξὺ Μεσογ. θαλάσσης, Μαρόκου, Σαχάρας καὶ Τυνησίας.

Ἔχει κλίμα μέτριον εἰς τὰ παράλια, θερμὸν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν
καὶ ἔδαφος ὀρεῖνόν καὶ μεταλλοφόρον, ἀλλ' εὐφορώτατον, παράγον
δημητρ. καρπούς, οἶνον, βάμβακα, φοίνικας κτλ. Ἔχει προσέτι ἐκτε-
ταμένα δάση καὶ ἀπεράντους βοσκάς, εἰς τὰς ὁποίας βόσκουσι πολλὰ
οικόσιτα ζῷα, εἰς δὲ τὰ παράλια ἀλιεύονται κοράλλια καὶ μαργαρί-
ται. Καὶ ἐνῷ ἄλλοτε ἦτο ξηρὰ, ἄγονος χώρα καὶ φωλεὰ πειρατῶν,
σήμερον διὰ διαφόρων μέσων καλλιεργίας καὶ συγκοινωνίας, μετεβλή-
θη εἰς εὖφορον καὶ ὥραϊαν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλγερίας, ἥτις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο **Νου-
μιδία** καὶ **Μαυριτανία**, εἶνε Εὐρωπαῖοι, Βέρβεροι (Καβύλλαι),
Ἀραβες, Μωαμεθανοὶ καὶ ὀλίγοι Ἰουδαῖοι.

Ἡ πρωτεύουσα Ἀλγέριον, εἶνε ὥραία παράλιος πόλις. Ἔχει
περὶ τὰς 100 χιλ. κατοίκους καὶ διεξάγει μὲ πλείστους λιμένας τῆς
Εὐρώπης σπουδαῖον ἐμπόριον, πρὸ πάντων λαχανικῶν, **Κωνσταν-
τίνη**, ἡ ἀρχαία **Κίρτα**, ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως ὑπὸ τοῦ Μ. Κων-
σταντίνου, ὅστις ἀνφοδόκησεν αὐτὴν τῷ 311 μ. Χ. καταστραφεῖ-
σαν ὑπὸ σεισμοῦ. Ἔχει 60 χιλ. κατοίκους καὶ εἶνε βιομήχανος πό-
λις. **Βόνα** καὶ **Φιλιππιδίλ**, εἶνε σημαντικοὶ λιμένες τῆς χώρας.
Οράνη, σημαντικὸς καὶ ὀχυρὸς λιμὴν, ἔχει 80 χιλ. κατοίκους.

5. ΜΑΡΟΚΟΝ (Μαγροῦπ-έλ-άκσα, κατ. 8 εκατ.)

Κατέχει τὸ ΒΔ. μέρος τῆς Ἀφρικῆς, μεταξύ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, Μεσογείου θαλάσσης, Ἀλγερίας καὶ Σαχάρας.

Καὶ ἐνταῦθα ἀπλοῦται ὁ **Ἀτλας**, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου ἐκτείνεται ἡ ἄγονος **Μαροκινὴ Σαχάρα**.

Ἔχει τὸ κλίμα τῶν ἄλλων Βερβερικῶν χωρῶν, ἔδαφος ἀρκετὰ εὐφορον καὶ ζωηρὸν ἐμποριον, ἰδίᾳ μαροκινῶν δερμάτων.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μαρόκου Βέρβεροι, Ἀραβες, Μωαμεθανοί, Εὐρωπαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι, κυβερνῶνται ὑπὸ ἀπολύτου μονάρχου.

Ἡ πρωτεύουσα **Φέζ**, εἶνε ἐμπορικὴ πόλις καὶ ἔχει 150 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν βιομηχανίαν, κυρίως ὀνομαστῶν φεσίων. **Μαικινέζη** παρὰ τὴν Φέζ. **Μαρόκον** (Ἑλ-Μερακές, 50 χιλ. κατ.), πλησίον τοῦ Ἀτλαντος, ἔχει βιομηχανίαν μαροκινῶν δερμάτων, ταπήτων καὶ ὑφασμάτων. Λιμένες εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν εἶνε ἡ **Μωγαδῶρ**, ἡ **Ταγγέρη** (20 χιλ. κατ.), εἰς τὴν

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 41. — Ὀνόμασον τὰ ὅρια τῆς Αἰγύπτου ; — Πόθεν πηγάζει ὁ Νεῖλος, ποῦ χύνεται καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ ; — Εἰπὲ τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Αἰγύπτου ; — Ὑποτελὴς ἢ ἀνεξάρτητος χώρα εἶνε καὶ πῶς ὀνομάζεται ὁ κυβερνήτης αὐτῆς ; — Εἰς πόσον διάστημα διαπλέεται ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ καὶ ποῖαι αἱ ἐπ' αὐτῆς πόλεις ; — Ποία εἶνε ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Αἰγύπτου καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Ποῖαι ἄλλαι χῶραι ἀποτελοῦσι τὸ Αἶγυπτ. κράτος καὶ πόσον πληθυσμὸν ἔχει ; — Ποῖος εἶνε ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Αἰγύπτου, ποῦ κεῖται καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ ; — Ὀνόμασον τὰς Βερβερικὰς χώρας καὶ δεῖξον αὐτὰς ἐπὶ τοῦ χάρτου — Ποία εἶνε ἡ πολυπληθεσττέρα ἐξ αὐτῶν καὶ μεταξύ τίνων χωρῶν κεῖται ; — Εἰς ποίαν ἐξ αὐτῶν κεῖται ἡ ὁδὸς Φεζάν ; — Τί εἶνε ἡ Γολέττα, ἡ Κωνσταντίνη, ἡ Φέζ, ἡ Κέουτα καὶ ἡ Ταγγέρη ; — Πλησίον ποίας πόλεως ἔκειτο ἡ ἀρχαία Καρχηδών ; — Εἰς ποίους ἀνήκουσιν αἱ Βερβερικαὶ χῶραι ; — Ἀτμόπλοιον ταξιδεῦον ἐκ Μασσαλίας εἰς Ταγγέρην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ποίας παραλίους χώρας, κόλπους, ἀκρωτήρια καὶ πόλεις θὰ διέλθῃ ;

εἴσοδον τοῦ Γιβραλτάρ καὶ ἡ **Κέουτα**, ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτάρ, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τοὺς Ἰσπανούς.

6. ΣΑΧΑΡΑ (κάτ. 4. ἐκατ.).

Ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῶν Βερβερικῶν χωρῶν, μέχρι τοῦ Σουδάν καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τοῦ Νεῖλου. Εἶνε ἐκτεταμένη (10 ἐκατ. □ χμ.) καὶ ἀπὸ ἄμμου κεκαλυμμένη χώρα, ἀποτελοῦσα τὴν μεγίστην ἔρημον τοῦ κόσμου. Ἡ θερμότης ἐνταῦθα εἶνε ἀνυπόφορος, ὁσάκις δὲ ἄνεμοι σφοδρότατοι, ὡς ὁ ἄνεμος **Σιμούν**, μετακινουσι καὶ ἀνυψοῦσιν ἐν εἵδει νεφῶν τὴν καυστικὴν ἄμμου, ὁλόκληρα καραβάκια καλύπτονται καὶ καταστρέφονται ὑπ' αὐτῆς. Μόνον κατὰ τὸν χειμῶνα μετριάζεται ὀλίγον ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης τῆς ἐρήμου ταύτης χώρας. Καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Σαχάραν ἐπικρατεῖ ξηρασία καὶ ἀνομβρία. Ἄλλοτε ἔβρεχεν εἰς τὴν Σαχάραν καὶ ἐσχηματίζοντο ρύακες καὶ ποταμοί, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἀπεξηραμένης κοίτης αὐτῶν. Αἱ **ὀάσεις**, κατάρυτοι δηλ. καὶ εὐυδροὶ τόποι, ὡς νῆσοι ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου εὐρισκόμεναι, κατοικοῦνται ὑπὸ ἡμιαγρίων λαῶν, γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, πρὸ πάντων οἱ **Τουαρέγοι**, ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν Γάλλων, ζῶσι ληστρικὸν νομαδικὸν βίον. Ἡ Σαχάρα διεξάγει διὰ καραβανίων ἐμπόριον φοινίκων, κέγχρου, πτερῶν στρουθοκαμήλων καὶ ὀρυκτοῦ ἁλατος. Ἐκ τῶν ὁάσεων αὐτῆς μεγαλυτέρα εἶνε ἡ τῆς **Γάτης**, μὲ ὁμώνυμον πόλιν, σταθμὸν τῶν καραβανίων, ἡ τοῦ **Φεζάν** καὶ ἄλλαι.

7. ΑΒΗΣΣΥΝΙΑ (κάτ. 4 1/2 ἐκατ.).

Κεῖται πρὸς Ν. τῆς Νουβίας, παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, τῆς ὁποίας ἡ παραλία **Ἐρυθραία** λεγομένη, ἀνήκει εἰς τὴν Ἱταλίαν.

Εἶνε χώρα ὠραία καὶ ἔχει πολλὰ ὑψηλά, χιονοσκεπῇ καὶ μεταλλοφόρα ὄρη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πηγάζει ὁ **Κυανοῦς Νεῖλος**, σχηματίζων τὴν λίμνην **Τσάναν**.

Τὸ κλῖμα ἐνταῦθα εἶνε ποικίλον, τὸ δὲ ἔδαφος εὖφορον, παράγον δημητρ. καρπούς, οἶνον, καφὲν καὶ ἄλλα προϊόντα, τῶν ὁποίων πολλάκις γίνονται τρεῖς συγκομιδαί. Ἀπὸ τὰ δάση τῆς Ἀθησσυνίας ἐξάγεται ἀρκετὴ ξυλεία καὶ τὰ φύλλα τοῦ δένδρου κουσσώ, ἱατρικοῦ κατὰ τῆς νόσου ταινίας.

Τρέφει πολλὰ οἰκόσιτα ζῶα καὶ ἐκ τῶν ἀγρίων, ἐλέφαντας, πιθήκους, στρουθοκαμήλους καὶ ἄλλα.

Οἱ Ἀθησσύνιοι εἶνε προδευτικοὶ καὶ καταγίνονται εἰς μικρὸν ἐμπορίον καὶ μικρὰν βιομηχανίαν. Ἀνήκουσι κυρίως εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν φυλὴν καὶ μερικοὶ ἐκ τούτων εἶνε χαλκόχροι. Ὅλοι, ἐκτὸς ἐλαχίστων Μωαμεθανῶν καὶ εἰδωλολατρῶν, εἶνε χριστιανοὶ μονοφυσῖται, μὲ Ἰουδαϊκὰς τινὰς συνηθείας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος (Ἀβούνα) τῆς χώρας, διορίζεται ὑπὸ τοῦ Κόπτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Ἡ Ἀθησσυνία, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Αἰθιοπίας, εἶνε ἀνεξάρτητον βασίλειον, κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ βασιλέως (Νεγοῦς) **Μενεζλικ τοῦ Β'**. Ἡ Πρωτεύουσα αὐτῆς **Ἀδδῖς-Ἀβαβὰ** (50 χιλ. κατ.), συνδέεται μὲ τὸ Τσιβουτὶ διὰ σιδηροδρόμου. **Γονδάρεν**, εἶνε ἔδρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. **Μασσάουα** (20 χιλ. κατ.), ἐπίνειον τῆς πρωτεύουσας καὶ **Ἀσάβα** εἶνε λιμένες ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας.

Οἱ λιμένες **Ὀδόκη** καὶ **Τσιβουτὶ** πρὸς Ν. ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Γάλλους. Πρὸς Ν. ἡ **Ζεῖλα** καὶ ἡ **Βεργέρα**, μέρος τῆς **Σομάλης** καὶ ἡ νῆσος **Σοκότορα**, ἀπέναντι τοῦ Γουαρδαφουίου ἀκρωτηρίου, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἡ Ἐρυθραία εἰς τοὺς Ἰταλοὺς.

8. ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ (κάτ. 12 εκατομ.)

Ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας, μεταξύ τῶν ποταμῶν Σενεγάλη, Γαμβία καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἔχει κλίμα νοσῶδες καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον διάφορα προϊόντα, πρὸ πάντων φοίνικας, ἀρωματικὰ φυτὰ καὶ κόμμι. Ἐνταῦθα φύεται καὶ τὸ γιγάντειον δένδρον *βωαβάβ*.

Καὶ τὸ μὲν ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, κατοικεῖται ὑπὸ ἀνεξαρτήτων Αἰθιοπικῶν φυλῶν, τὰ δὲ παράλια ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, πρὸ πάντων εἰς τοὺς Γάλλους· ἐλάχιστον μόνον μέρος ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Πορτογάλους. Ἐκ τῶν κτήσεων τούτων, αἱ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαμβία με πρωτεύουσαν **Βαθούροτν**, ἄλλοτε ἀγγλικαὶ παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς Γάλλους. Αἱ κυρίως Γαλλικαὶ κτήσεις κεῖνται παρὰ τὸν Σενεγάλην, με πρωτεύουσαν **Ἄγιον Λουδοβίκον** (20 χιλ. κατ.), λιμένα ἐμπορικόν, αἱ δὲ Πορτογαλικαὶ παρὰ τὸν **Ρίο-Γράνδον** ποταμόν, ἔνθα ἡ πόλις **Γέδα** καὶ ἡ πρωτεύουσα **Κάσεν**. Εἰς τὴν Πορτογαλίαν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἀπέναντι νῆσοι **Βισόδαγος**.

9. ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΜΑΥΡΩΝ

(κάτ. 40 εκατ.).

Τὸ **Σουδάν**, τὸ ὁποῖον καὶ **Νιγηριτία** ὀνομάζεται, εἶνε πατρίς τῶν Αἰθιόπων καὶ ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας, μέχρι σχεδὸν τοῦ ἰσημερινοῦ, μεταξύ Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Κορδοφάν.

Κατ' ἑκτασιν εἶνε ἐπτάκις μεγαλύτερον τῆς Γαλλίας.

Ἔχει κλίμα θερμότατον καὶ ἔδαφος πολὺ γόνιμον, βρεχόμενον ἀφθόνης ὑπὸ περιοδικῶν βροχῶν, διαφόρων παραποτάμων τοῦ Νείλου καὶ τοῦ ποταμοῦ **Νίγηρ**, ὅστις σχηματίζων μεγίστην καμπήν,

δέχεται πολλοὺς παραποτάμους καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ σχηματίζει μέγα νοσηρότατον Δέλτα. Προϊόντα τοῦ Σουδάν εἶνε δημητρ. καρποί, ζαχαροκάλαμον, ἰνδικόν, βουτυρόδενδρον, ἄρτοκαρπόδενδρον καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια εἰς πολλὰ μέρη φύονται αὐτομάτως. Προσέτι ἐξάγει χρυσόν, ἐλεφαντόδοντον, πτερὰ στρουθοκαμήλων, ὅστ' ἵπποποτάμων, δέρματα, φοινικέλαιον, χρυσόκονιν καὶ ἄλλα.

Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἡ μεγάλη καὶ πλήρης κροκοδείλων καὶ ἵπποποτάμων λίμνη **Τσάδα**, περὶ τὴν ὁποίαν κατοικοῦσιν Αἰθίοπες, Μωαμεθανοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι, ἀποτελοῦντες διάφορα μεγάλα καὶ μικρά κράτη. Ἐκ τούτων γνωστότερα εἶνε τὸ κράτος τῆς **Μασδίνας**, με πρωτεύουσαν **Τιμποκτοῦ** (20 χιλ. κατ.), ἱερὰν πόλιν, συγκοινωνοῦσαν με τὴν παραλίαν διὰ καραβανίων. Τὸ κράτος **Βαρνοῦ**, με πρωτεύουσαν **Κούκαν** (60 χιλ. κατ.), τὸ κράτος **Βαγγίρουν** πρὸς Ν. τῆς Τσάδας καὶ ἄλλα.

Τὸ πλεῖστον τοῦ Σουδάν ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους.

10. ΓΟΥΪΝΕΑ (κάτ. 11 εκατ.).

Ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Σουδάν, μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ **Κουνενέ** καὶ διαιρεῖται εἰς **Ἄνω** καὶ **Κάτω Γουϊνέαν**. Καὶ ἡ μὲν ἄνω Γουϊνέα, φθάνουσα μέχρι τοῦ κόλπου τῆς **Βιάφρας**, κειμένου ἐν τῷ μεγάλῳ κόλπῳ τῆς Γουϊνέας, θεωρεῖται παράλιος χώρα τοῦ Σουδάν καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νίγερ. ἡ δὲ Κάτω Γουϊνέα βρέχεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Κόγγου καὶ Κουνενέ.

Ὁ Κόγγος, πλωτὸς δι' ἀτμοπλοίων καὶ ὀγκωδέστατος ποταμός, σχηματίζει πολλοὺς καταρράκτας καὶ δέχεται ἀρκετοὺς παραποτάμους, διὰ τῶν ὁποίων ἐκτελεῖται ἀνεπτυγμένη συγκοινωνία καὶ ἀποστολὴ ἐμπορευμάτων καὶ προϊόντων τῶν πέριξ χωρῶν. Ὁ Καμερούν, εἰς ἐκ τῶν ἐξερευνητῶν τοῦ ποταμοῦ τούτου, διήλθε τὴν ἀπὸ Ταγ-

γανίκας εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κόγγου ἀπόστασιν καὶ εἶνε ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος, ὅστις διῆλθε τὸ μεταξὺ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέγα τοῦτο διάστημα.

Τὸ κλίμα τῆς Γουινέας εἶνε ὑγρὸν, νοσηρὸν καὶ εἰς πολλὰ μέρη θανατηφόρον, ἀλλὰ τὸ ἔδαφος εὐφορον, ὅπως εἰς τὸ Σουδάν καὶ τὴν Σενεγαμβίαν, παράγον φοίνικας, καουτσούκ, πέπερι, κτλ. ἐξάγει χρυσὸν καὶ ἄλλα μέταλλα, ἐλεφαντόδοντον κτλ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Γουινέας, Αἰθίοπες ἄγριοι, διαιροῦνται εἰς διαφόρους εἰδωλολατρικὰς φυλάς, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς μεγάλας καὶ ἀγρίας τελοῦσιν ἀνθρωποθυσίας κατὰ τὰς ἐορτάς των.

Ἄνω Γουινέα. — Ἡ παραλία αὐτῆς ἀνήκει εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἐκ δὲ τῶν προϊόντων, τὰ ὁποῖα παράγει ἔλαβε διαφόρους ὀνομασίας. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξουσιάζουσι τὴν παραλίαν τῆς **Σιέρρα Λεόνε**, μὲ πρωτ. **Φρεΐταουν** (Φρετόβνη 20 χιλ. κατ.), τὴν **παραλίαν τοῦ χρυσοῦ**, μεσογειῶς τὸ βασιλεῖον **Ἀσχαντῆ** καὶ τὴν **παραλίαν τῶν δούλων**, μὲ πρωτ. **Λάγος** (40 χιλ. κατ.). Οἱ

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 42. — Τί εἶνε ἡ Σαχάρα καὶ ποῦ μόνον κατοικεῖται ; — Τί εἶνε αἱ ὁάσεις καὶ ποῦ μέχρι τοῦδε ἀπηντήσαμεν τοιαύτας ; — Ποῖος εἶνε ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος τῶν διερχομένων τὴν Σαχάραν ; — Τί ἐμπόριον διενεργεῖται ἐν αὐτῇ ; — Ποῖον ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν κράτος γνωρίζεις εἰς τὴν Ἀφρικὴν ; — Εἰπὲ τὰ ὅρια καὶ τὸν πληθυσμὸν του. — Ποίαν παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐξουσιάζουσιν οἱ Ἴταλοι καὶ ποῖοι οἱ ἐπ' αὐτῆς λιμένες ; — Εἰς τίνας ἀνήκουσιν οἱ λιμένες Ὀβόκη καὶ Τσιβουτῆ καὶ ποῦ κεῖνται ; — Δεῖξον αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ χάρτου. — Ποία χώρα ὀνομάζεται Σενεγαμβία ; — Ὀνόμασον τὰς ἐπ' αὐτῆς Εὐρώπ. κτήσεις καὶ τὰς πρωτευούσας αὐτῶν. — Ὀνόμασον τὰ προϊόντα τῆς Ἀθιτσινίας ; — Τί εἶνε τὸ βοσβάβ, ποῦ φύεται τὸ κουσσὼ καὶ τὸ ἄλφα καὶ εἰς τί χρησιμεύουσι ; — Ποία εἶνε ἡ πατρὶς τῶν Αἰθιόπων, ποῦ κεῖται καὶ πῶς ὀνομάζεται ; — Ὀνόμασον τὰ προϊόντα τοῦ Σουδάν ; — Εἰς ποίους ἀνήκει μέγα μέρος αὐτοῦ ; — Ὀνόμασον τὰ περὶ τὴν Τσάδαν κράτη καὶ τὰς πρωτευούσας αὐτῶν. — Ἐὰν ἀπὸ Τριπόλεως ἀναχωρήσωμεν δι' ἀτμοπλοίου διὰ Βαθούρστην, τί διεύθυνσιν θὰ λάβωμεν καὶ ποίας παραλίους θαλάσσας, λιμένας, πορθμοὺς καὶ ἐκβολὰς ποταμῶν θὰ διέλθωμεν ;

Γάλλοι κατέχουσι τὴν **παραλίαν** τῶν **ἐλεφάντων**, μὲ πρωτ. **Μεγάλη Βασάμν** καὶ μεσογείως τὸ βασιλείον **Δαχουμέν**, μὲ πρωτ. **Ἀδομέν** (30 χιλ. κατ.). Οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐξουσιάζουσι μέρος τῆς παραλίας τῶν δούλων μὲ πρωτ. **Τόγο** (40 χιλ. κατ.). Παραλίως ἐκτείνεται καὶ ἡ δημοκρατία τῆς **Λιθερίας** (2 ἑκατομ. κατ.), ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Ἀμερικανῶν, ἐκ δούλων ἀπελευθερωθέντων, μὲ πρωτεύουσιν **Μορροβίαν** (50 χιλ. κατ.).

β' - Κάτω Γουϊνέα.—Ἀπασα σχεδὸν ἡ χώρα αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Οἱ μὲν Γερμανοὶ ἐξουσιάζουσι τὸ **Καμερούν** (1 ἑκατομ. κατ.). Ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ Κόγγου πόλις ἐπισημοτέρη εἶνε τὸ **Λοάγγον**, ἐπὶ δὲ τοῦ **Πορτογαλικοῦ** (2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατ.), ὁ **Ἀγ. Παῦλος** ἢ **Λοάνδη** καὶ ἡ **Βεγγουέλα**. Ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Κουνενὲ μέχρι τοῦ Ὁράγγη ἐκτείνεται κτῆσις Γερμανική, ὑπὸ τὸ ὄνομα **Ναμακαλάνδη**, πρὸς Α. τῆς ὁποίας ἀπλοῦται ἡ μεγάλη ἔρημος **Καλαχάρη**, κειμένη ὑπὸ τὸν Τροπ. τοῦ Αἰγόκερω καὶ φθάνουσα σχεδὸν μέχρι τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Εἰς τὴν Ναμακαλάνδην ἀπαντῶσιν ἄγριαι φυλαί, ἐξ ὧν γνωσταὶ εἶνε οἱ **Όττεν-τότοι** καὶ οἱ **Χερερρός**, αἱματηροὺς πολέμους διεξάγοντες κατὰ τῶν Γερμανῶν.

11. ΚΟΓΓΟΝ (κάτ. 27 ἑκατ.).

Κεῖται μεταξὺ τῆς Γουϊνέας καὶ τῶν πρὸς Α. λιμνῶν, περιλαμβάνον κυρίως τὴν ἀπέραντον πεδιάδα τῆς Ν. Ἀφρικῆς, τὴν βρεχομένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Κόγγου. Διαιρεῖται εἰς **Γαλλικὸν** καὶ **Βελγικὸν Κόγγον** καὶ τὸ μὲν Γαλλικόν, κείμενον πρὸς Β. τῆς Κάτω Γουϊνέας, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Καμερούν, ἔχει προϊόντα τῆς Ἄνω Γουϊνέας καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Μαύρων, τὸ δὲ Βελγικόν ἢ **ἐλεύθερον κράτος τοῦ Κόγγου**, τὸ ὁποῖον ἐξερευνήθη ὑπὸ διαφόρων περιηγητῶν καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ **Στάνλεϋ**, κεῖται

(ὡς ἔχει ἀναγραφῆ)

εἰς τὸ κέντρον τῆς Ν. Ἀφρικῆς καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων. Ἔχει κλίμα θερμότατον, ἀνυπόφορον εἰς πολλὰ μέρη διὰ τοὺς Εὐρωπαίους καὶ ἔδαφος πολὺ εὐφορον, παράγον φοῖνικας, καφέν, καουτσούκ, ἐλεφαντόδοντον καὶ ἄλλα. Ἐνταῦθα σχηματίζονται ἐκτεταμένα παρθένα δάση καὶ ἀπέραντα ἔλη, τὰ ὅποια κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἄφθόνων βροχῶν μεταβάλλονται εἰς μεγάλας λίμνας. Εἰς ἓν ἐκ τῶν δασῶν τούτων, τὸ ὅποιον ἔχει ἑκτασιν διπλασίαν τῆς Γαλλίας, ἀπκντῶτιν οἱ ἄγριοι πυγμαῖοι **Ἰτουρί**, ἔχοντες ἐνὸς μέτρου ἀνάστημα καὶ μανιωδῶς ἀγαπῶντες τὸν χορόν.

Τὸ Κόγγον, κατοικεῖται ὑπὸ μαύρων Μωαμεθανῶν, οἵτινες ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν θήραν τοῦ ἐλεφάντος καὶ τὴν συλλογὴν τοῦ ἐλεφαντόδοντος καὶ ἔχει διαφόρους σταθμούς, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶνε ἡ **Λεοπολδούπολις**, ἡ **Βόμα**, ἔδρα τῆς κυβερνήσεως καὶ ἡ **Βανάνα**, λιμὴν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν.

Τὸ περισσότερον ἐμπόριον τοῦ Κόγγου διενεργεῖται διὰ τῶν Εὐρωπ. λιμένων Ἀμβέρσης καὶ Ροττεράμης.

12. ΚΑΠΛΑΝΔΙΑ (κάτ. 2 ἑκατ.).

Ἡ χώρα αὕτη ὀνομαζομένη καὶ **Ἀποικία τοῦ Ἀκρωτηρίου**, κατέχει τὸ νωτιώτατον μέρος τῆς Ἀφρικῆς, πρὸς Ν. τοῦ ποταμοῦ Ὁράγγη. Ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος δασῶδες, εὐφορον καὶ μεταλλοφόρον. Παρέχει πολλὰ γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, ἄριστον οἶνον, πολὺν χρυσόν καὶ πολυτίμους λίθους.

Εἰς τὴν Καπλανδίαν διενεργεῖται μέγα ἐμπόριον, κυρίως πτερῶν στρουθοκαμήλων, αἵτινες ἐνταῦθα χρησιμοποιοῦνται καὶ ὡς φορητὰ ζῶα.

Ἡ Καπλανδία κατ' ἀρχὰς κατεκτήθη ὑπὸ Πορτογάλων, ἔπειτα ὑπὸ Ὁλλανδῶν χωρικῶν (Βόερς) καὶ τέλος ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, οἵτινες

τελευταίως καθυπέταξαν καὶ τὰς δύο ὑπὸ τῶν Βόερς κατοικουμένας δημοκρατίας, τῆς **Τρανσβάλης** καὶ τῆς **’Οράγγης**, πλουσίας εἰς πολυτίμους λίθους, χρυσὸν καὶ ἄλλα ὀρυκτά.

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἐνταῦθα εἶνε Κάφροι καὶ ’Οττεντότοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἄποικοι Εὐρωπαῖοι.

Πόλεις ἐπίσημοι εἶνε ἡ **Καπότάτη**, παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς ’Ελπίδος. Ἔχει 100 χιλ. κατοίκους καὶ εἶνε κεντρικὸς ἐμπορικὸς λιμὴν τῶν ταξιδευόντων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ὠκεανίαν. **Κιμβερλέϊ**, εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τὰ ἀδαμαντωρυχεῖά της. **Πόρτ-’Ελισάβετ**, ἔχει μεγάλην ἐξαγωγὴν ἐρίων. **Κωνσταντία**, εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τοὺς καλοὺς οἶνους της. **Βλεφοντάϊν**, πρωτεύουσα τῆς Ὁράγγης. **Πραιτωρία**, πρωτεύουσα τῆς Τρανσβάλης. **Γιοχανεσδούργ**, φημιζεται διὰ τὰ πολλὰ καὶ πλούσια χρυσορυχεῖά της. Ἡ Πραιτωρία συγκοινωνεῖ μὲ τὴν Πόρτ-’Ελισάβετ καὶ τὴν χώραν τῆς Ὁράγγης διὰ σιδηροδρόμου, ὅστις πρόκειται νὰ συνενωθῇ μὲ τοὺς σιδηροδρόμους τῆς Αἰγύπτου.

Εἰς τὴν Καπλανδίαν ἀνήκουσιν ἡ **Νατάλη** καὶ ἡ **Καθρερία** (Ζουλού), κατοικουμένη ὑπὸ ἀγρίων ἀνθρωποφάγων.

13. ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΟΙ ΧΩΡΑΙ

Αὗται εἶνε 1) Ἡ **παραλία τῶν Κάθρων**, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους. 2) Ἡ **Σοφάλα** πρὸς Β. ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς Δελαγάας μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη καὶ ἡ **Μοζαμβίκη**, ἀπὸ τοῦ Ζαμβέζη μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου **Δελγάδο**, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Πορτογάλους. 3) Ἡ ὄρεινὴ **Ζανζιβάρη** (300 χιλ. κατ.), ἔνθα τὰ ὄρη **Κιλιμάνζαρον** καὶ παρ’ αὐτῷ ὁ **Κενίας**. Κεῖται ἐπὶ νήσου καὶ ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσαν (100 χιλ. κατ.), ἥτις εἶνε σημαντικὸς σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας τῶν λιμνῶν καὶ πρῶτος λιμὴν τῆς Α.

παραλίας τῆς Ἀφρικῆς. Κυβερνᾶται ὑπὸ ἀπολύτου ἡγεμόνος καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀγγλων. 4) Τὸ ΝΔ. τῆς Ζανζιβάρης καὶ αἱ μεσογείως μέχρι τῆς λίμνης Βικτωρίας χῶραι, αἵτινες κατέχονται ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ὑπὸ τὸ ὄνομα **Γερμανικὴ Ἐταιρεία τῆς Ἀνατολ. Ἀφρικῆς** (3 ἑκατ. κατ.). Λιμὴν ἐνταῦθα σπουδαῖος εἶνε ἡ **Χοεντζόλερν-Χάφ**. 5). Ἡ Ἀγγλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ πρὸς Β. μέχρι τῆς λίμνης Βικτωρίας μεσογείως (3 ἑκατ. κατ.). Ἐνταῦθα παρὰ τὴν λίμνην κεῖται ἡ ἡγεμονία τῆς **Οὐγάνδης**, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας. 6) Ἡ **Σομάλα** (8 ἑκατ. κατ.), κατεχομένη ὑπὸ τῶν Γάλλων, Ἀγγλων καὶ Ἰταλῶν.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν Εὐρωπαϊκῶν τούτων ἀποικιῶν παράγονται πολλὰ καὶ διάφορα γεωργικὰ, κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ ὀρυκτά.

14. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Αἱ πλείσται ἐξ αὐτῶν, ὀρεῖναι καὶ ἡφιστειώδεις, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Ἐκ τούτων, αἱ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν **Ἀζόραι** καὶ αἱ **Μαδέραι**, παρὰ τὸ Μαρόκον, παράγουσαι ἐσπεριδοειδῆ, οἶνον καὶ ἄλλα προϊόντα, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Πορτογάλους. Αἱ **Κανάριοι** (νῆσοι Μακάρων), εὐφοροὶ καὶ πατρὶς τῶν καναρίων πτηνῶν, κατέχονται ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν. Ἡ **Φέρος**, μία ἐκ τῶν Καναρίων, εἶνε ὀνομαστή, διότι ἀπὸ αὐτὴν διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινός. Αἱ ἄγονοι νῆσοι τοῦ **Πρασίνου Ἀκρωτηρίου**, ἡ νῆσος τοῦ **Ἀγ. Θωμᾶ** καὶ ἡ τοῦ **Πρίγκιπος**, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Γουϊνέας, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Πορτογάλους. Αἱ νῆσοι **Φερδινάνδου Πῶ** καὶ ἡ **Ἀννοβών**, ἐν τῷ ἰδίῳ κόλπῳ, κατέχονται ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν. Ἡ **Ἀνάληψις**, γνωστὴ διὰ τὰς πελωρίας χελώνας τῆς καὶ ἡ **Ἀγ. Ἐλένη**, ὀνομαστή διότι ἐνταῦθα ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθα-

νεν ὁ Μ. Ναπολέον, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ φημίζονται ὡς σημαντικοὶ σταθμοὶ τῶν πλοίων.

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν ἡ **Σοκότορα**, ἀπέναντι τοῦ Γουαρδαφουρίου ἀκρωτηρίου, αἱ **Σασέλαι** καὶ αἱ **Ἀμιράνται**, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. Ἐκ τῶν **Μασκαρίνων**, ἡ μὲν **Ἐνωσις** (Ρεουνιόν), ἡ **Βουρβὼν** καὶ ὁ **Μαυρίκιος** ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Γάλλους, ὁ

Ἐνωσις (Ρεουνιόν)

δὲ ὁ **Ἅγιος Λουδοβίκος** εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. Αἱ **Κομόραι**, διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Γάλλων. Ἡ **Μαδαγασκάρη**, ἡ μεγίστη Ἀφρικανικὴ νῆσος, ἴση σχεδὸν πρὸς τὴν Αὐστρουγαλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν μὲ τὸ Βέλγιον, εἶνε κτῆσις Γαλλικὴ. Πλουσιωτάτη εἰς γεωργικά, δασικά, κτηνοτροφικά προϊόντα, ὀρυκτὰ καὶ μέταλλα, ἔχει 4 ἑκατομ. κατοίκους, διαιρουμένους εἰς δύο κυρίως φυλάς, τοὺς **Μαλγὰς** καὶ τοὺς **Χόβα**. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ **Τανανάριβον** (100 χιλ. κατ.). **Ταματάβα** (20 χιλ. κατ.), πρὸς Α. καὶ **Μαγιουῦγκα** πρὸς Δ. σπουδαῖοι ἐμπορικοὶ λιμένες, συνδέονται μὲ τὴν πρωτεύουσαν διὰ σιδηροδρόμου.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΜΕΡΙΚΗ

(39,587860 □ χ.λμ. κατ. 150 εκατ.).

Ἡ Ἀμερικὴ ἢ Νέος Κόσμος, εἶνε ἡ δευτέρα κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τετάρτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἡπείρος. Ἀνεκαλύφθη τῷ 1492 ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου καὶ ὠνομάσθη τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τοῦ ἐξερευνήσαντος αὐτὴν Ἀμερίκου, ὅστις καὶ τὸν πρῶτον τῆς ἡπείρου ἐσχεδίασε χάρτην.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀκόμη χρόνων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δηλ. τῶν

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 43. — Ποῖος ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀφρικῆς εἶνε τὸ νότιον ὄριον τῆς Γουϊνέας ; — Ποῦ κεῖται ἡ Λιθερία καὶ ὑπὸ τίνων κατοικεῖται ; — Τίνες ἐξουσιάζουσι τὴν παραλίαν τῆς ἄνω Γουϊνέας καὶ τί ὀνομασίας φέρει ; — Τί εἶνε ἡ Λοάινδα, τὸ Καμερούν, ἡ Ναμακαλάνδη, ἡ Καλαχάρη ; — Πόσοι εἶνε οἱ κάτοικοι τοῦ Κόγγου ; — Τίνων κυρίως κτήσεις εἶνε τὸ Κόγγον ; — Ὄνόμασον τοὺς κυριωτέρους ἐπ' αὐτοῦ σταθμούς. — Ποία χώρα ὀνομάζεται Καπλανδία καὶ εἰς πόλους ἀνήκει ; — Διὰ τὴν παραγωγὴν τίνων προϊόντων φημίζεται ; — Ποταὶ ἐκ τῶν πόλεων τῆς Καπλανδίας συνδέονται σιδηροδρομικῶς καὶ μὲ ποίας χώρας πρόκειται νὰ συνενωθῶσι ; — Ποῖος ἐκ τῶν λιμένων τῆς Καπλανδίας εἶνε κέντρον τῶν πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ Ὠκεανίαν ταξειδίων ; — Ποῖος εἶναι ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Ἀνατολ. παραλίας τῆς Ἀφρικῆς ; — Ποίας χώρας αὐτῆς καὶ ὑπὸ ποῖον ὄνομα ἐξουσιάζουσιν οἱ Γερμανοί, οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ἰταλοί ; — Ἐκ τῶν νήσων τῆς Ἀφρικῆς κατὰ τί εἶνε ὀνομαστή ἡ Ἀνάληψις, ἡ Φέροος, αἱ Κανάριοι, ἡ Ἀγ. Ἐλένη καὶ εἰς τίνας ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀνήκουσι ; — Ποία εἶνε ἡ μεγίστη ἐκ τῶν Ἀφρικανικῶν νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, πόσον πληθυσμὸν ἔχει καὶ εἰς πόλους ἀνήκει ; — Ποίας ἐκ τῶν νήσων τούτων ἐξουσιάζουσιν οἱ Γάλλοι ; — Ἀτμόπλοيون ἀναχωρῆσαν ἐκ Βαθούρστης διὰ Πορτ-Ἐλισάβετ καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μασσαλίαν, ποίας θαλάσσας, παραλίους χώρας, λιμένας, ἐκβολὰς παταμῶν καὶ νήσους θὰ διέλθῃ ;

Αἰγυπτίων καὶ τοῦ Σόλωνος, ἐπίστευον ὅτι πέραν τῶν **Ἡρακλείων στύλων** (Γιβραλτάρ), ὑπῆρχε ξηρὰ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Ἀτλαντὶς ὀνομαζομένη.

Μετὰ τὸν Κολόμβον καὶ τὸν Ἀμέρικον, πολλοὶ ἄλλοι θαλασσοπόροι καὶ ἐξερευνηταί, ἀνεκάλυψαν διάφορα μέρη τῆς ἡπείρου καὶ ἀπέδειξαν ὅτι ἀποτελεῖ χωριστὴν ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον κόσμον χώραν.

Ἡ Ἀμερικὴ ἐκτεινόμενη ἀπὸ τοῦ Β. μέχρι σχεδὸν τοῦ Ν. πόλου, κεῖται μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅστις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικὴν καὶ τοῦ Μεγ. ἢ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅστις τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ὠκεανίαν.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλα τμήματα, στενούμενα πρὸς Ν. ἀπὸ τῆς Βορείου δηλ. καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων σχηματίζεται ὁ **ἰσθμὸς τοῦ Παναμᾶ**. Ὁ ἰσθμὸς οὗτος κοπτόμενος ἤδη θὰ χωρίσῃ τὴν Ἀμερικὴν εἰς δύο μεγάλας νήσους καὶ θὰ ἐνώσῃ τὸν Ἀτλαντικὸν μὲ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν.

Θάλασσαι, κόλποι, χειρσόνησοι, πορθμοὶ καὶ νῆσοι.— Ὁ Βόρ. Παγωμένος Ὠκεανός, ὅστις συγκοινωνεῖ μὲ τὸν Μεγ. Ὠκεανὸν διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ καὶ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ **Δάβις**, σχηματίζει τὴν **Βαφίνειον**, τὴν **Πολικὴν θάλασσαν** καὶ τὸν μέγαν κόλπον τοῦ **Οὔδσωνος**. Ὁ κόλπος οὗτος κεκαλυμμένος κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ πάγων, περιλαμβάνει διαφόρους πρὸς Β. κειμένους νήσους, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ **Γροιλανδία**, εἶνε ἡ μεγίστη νῆσος τῆς γῆς. Ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανὸς σχηματίζει 1) τὸν τρικυμιώδη κόλπον τοῦ **Ἀγ. Λαυρεντίου**, μετὰ τῶν χειρσόνησων **Λαθραδορίδος**, διπλασίας τῆς Σκανδιναυικῆς καὶ τῆς **Νέας Σκωτίας**. Ἐνταῦθα παρὰ τὴν νῆσον **Νέα Γῆν**, ἀλιεύονται πολλὰ φῶκα. 2) Τὸν **Μεξικανικὸν κόλπον**, μετὰ τῶν χειρσόνησων **Φλωρίδος** καὶ **Ιουκατάνης** καὶ 3) τὸ **Καραϊβικὸν πέλαγος** ἢ **θάλασσαν** τῶν **Ἀντιλλῶν**, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ἐκτείνονται αἱ **Δυτικαὶ Ἰνδικαὶ νῆσοι**, μὲ διαφόρους ὀνο-

μασίας. Ἄλλαι νῆσοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν εἶνε αἱ **Φαλκλάνδαι** καὶ αἱ νῆσοι τῆς **Γῆς τοῦ Πυρὸς** παρὰ τὸν **Μαγγε-
λανικὸν** πορθμὸν καὶ τὸ ἀκρωτήριον **Χόρν**.

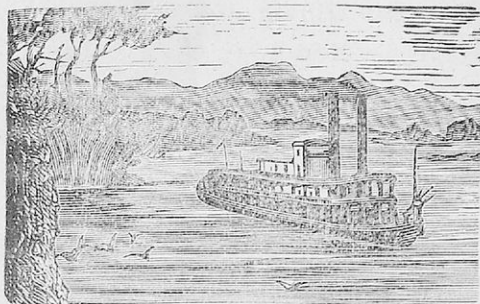
Ὁ **Μέγ.** ἡ Εἰρηνικὸς Ὠκεανὸς σχηματίζει μόνον τὸν κόλπον τῆς **Καλλιφορνίας** μὲ τὴν ὁμώνυμον χερσόνησον, ἀπολήγουσαν εἰς τὸ ἀκρωτήριον **Ἀγ. Λουκάς**. Ἄλλη χερσόνηστος ἐνταῦθα εἶνε ἡ **Ἀλάσκα** εἰς τὴν Βερίγγειον θάλασσαν. Νῆσοι ἐπισημότεραι τοῦ **Μ.** Ὠκεανοῦ εἶνε αἱ **Ἀλεοῦται** παρὰ τὴν **Ἀλάσκαν**, αἱ νῆσοι τῆς **Βασιλίδος** **Καρόττας** καὶ αἱ **Βαγγοῦδερ**.

Ὅρη, ποταμοὶ καὶ λίμναι. Μία καὶ μόνη μεγάλη σειρὰ ὄγκωδων ὀρέων διατχιζει πρὸς Δ. τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἡ σειρὰ τῶν **Ἀνδεων**. Τὰ ὄρη ταῦτα εἶνε ὑψηλά, ἡφιστεϊώδη, χιονοσκεπῆ, δασώδη καὶ μεταλλοφόρα. Αἱ Ἀνδεῖς τῆς Β. Ἀμερικῆς σχηματίζουν καὶ ἄλλα δευτερεύοντα ὄρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπισημότερα εἶνε τὰ **Βραχώδη** πρὸς Δ. καὶ τὰ δασώδη καὶ πλήρη θερμῶν πηγῶν **Ἀλεγγάνεια** πρὸς Α.

Εἰς τὴν Ν. Ἀμερικὴν αἱ **Κορδιλλιέραι** τῶν Ἀνδεων, ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Παναμά, εἶνε συνέχεια τῶν ὀρέων τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ φθάνουσι μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Χόρν. Ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὀρέων τούτων εἶνε ἡ **Ἀκογκάγια** (6830), εἰς τὴν Χιλὴν καὶ τὸ **Χιμβόρασον** (6830 μ.), εἰς τὴν Ὑουκατάνην. Ἄλλα ὄρη τῆς Ν. Ἀμερικῆς εἶνε τὰ **Βραζιλιανά**, παρὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀμερικῆς εἶνε οἱ μέγιστοι ποταμοὶ τῆς Γῆς. Ἐκ τούτων κυριώτεροι, χυνόμενοι εἰς τὸν Μεγ. Ὠκεανόν, εἶνε ὁ **Κολοράδος** καὶ ὁ **Κολουβίας**. Εἰς τὸν Βόρ. Παγωμ. Ὠκεανὸν χύνεται ὁ **Μακένζης**, ὅστις εἶνε μεγαλύτερος τοῦ Βόλγα καὶ διέρχεται τὰς λίμνας τῶν **Δούλων** καὶ **Ἀρκτων**. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν χύνονται ὁ ποταμὸς τοῦ **Ἀγ. Λαυρεντίου**, ὅστις διερχόμενος τὰς πέντε **Καναδικὰς** λίμνας, λαμβάνει τὸ ὄνομα

Νιαγάρας καὶ σχηματίζει τὸν μέγιστον καὶ θαυμάσιον καταρράκ-
κτιν τοῦ **Νιαγάρα**,

Μισσισιπιῆς.

ὑπεράνω τοῦ ὁποίου εἰς ὕ-
ψος 65 μ. διέρχεται σι-
δηρόδρομος. Ὁ **Μισσισι-
πιῆς**, ὁ μέγιστος ποταμὸς
τῆς Γῆς, δέχεται πολλοὺς
μεγάλους παραποτάμους·
εἶνε πλωτὸς δι' ἀτμο-
πλοίων καὶ χύνεται εἰς τὸν

Μεξικανικὸν κόλπον.

Ἐπὶ τοῦ Ἀρκάνσα, παραποτάμου τοῦ Μισσισιπιῆ, ὑπάρχει κρε-
μαστὴ ὑαλίνη γέφυρα, τὴν ὁποίαν διέρχεται σιδηρόδρομος.

Εἰς τὴν Ν. Ἀμερικὴν ποταμοί, οἱ ὅποιοι χύνονται εἰς τὸν Ἀ-
τλαντικὸν Ὠκεανόν, εἶνε ὁ Ὅρενόκος, ὁ Ἀμαζονιος καὶ ὁ
Λαπλάτας. Οἱ τρεῖς οὗτοι μεγάλοι ποταμοί, συγκοινωνοῦσι πρὸς
ἀλλήλους καὶ σχηματίζουν τὸ μέγιστον πλωτὸν δίκτυον τοῦ κόσμου.
Ὁ Ἀμαζόνιος, μέγιστος ποταμὸς διὰ τὸν ὄγκον τῶν ὕδατων του,
σχηματίζει παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ πλατύτατον Δέλτα.

Ἐκ τῶν λιμνῶν, ἐπιστημότερτι εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν εἶνε ἡ λίμνη
τῶν Ἀρκτῶν, τῶν Δούλων, αἱ πέντε Καναδικαὶ λίμναι,
ἥτοι ἡ Μιχιγγάνη, ἡ Ἐριέ, ἡ Οὐρόνη, ἡ Ὀντάριο καὶ ἡ
ὑπερτέρα Ἀνω.

Τὸ ἐγκόλπιον ρεῦμα. Τὸ μέγα τοῦτο τοῦ Ἰσημερινοῦ ρεῦμα,
εἰς τὰ Β. τῆς Ν. Ἀμερικῆς διαιρεῖται. Μέρος τῶν ὑδάτων του, διὰ
τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν εἰσέρχεται εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον,
ὅπου ἡ θερμοκρασία φθάνει εἰς ἀνώτερον βαθμόν. Ἐντεῦθεν διὰ τῆς
Γουκατάνης καὶ Φλωρίδος, ἐξέρχεται ὡς ποταμὸς θερμοῦ ὕδατος,
διακρινόμενος ἀπὸ τὸ βαθὺ κυανὸν χρῶμα του.

Τὸ ἐγκόλπιον ρεῦμα διέρχεται κατὰ μῆκος τὰς ἀκτὰς τῶν Ἦν.

Πολιτειῶν, διασχίζει τὸν Ἀτλάν. Ὠκεανὸν καὶ θερμαίνει τὰς ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης· ἕνεκα τούτου καὶ **Εὐρωπαϊκὸν ρεῦμα** λέγεται.

Κλίμα καὶ προϊόντα. Τὸ κλίμα τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ποικίλον, διότι ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἐκτάσεώς της περιλαμβάνει τὸ κλίμα καὶ τῶν τριῶν ζωνῶν, δηλ. τῆς κατεψυγμένης, τῆς εὐκράτου καὶ διακεκαυμένης. Ἔχει ἔδαφος εὐφορώτατον, παράγον ἐν ἀφθονίᾳ ὅλους τοὺς δημητρ. καρπούς, βάμβηκα, κακάον, ἐξ οὗ κατασκευάζεται ἡ σοκολάτα, πέπερι, βανίλλην, καφέν, ζαχαροκάλαμον καὶ εἶνε πατρὶς τῶν γεωμήλων καὶ τοῦ καπνοῦ. Εἰς πολλὰ μέρη, πρὸ πάντων τῆς Ν. Ἀμερικῆς, εὐρίσκονται ἀπέραντα ἀχρησιμοποίητα (παρθένα) δάση, ἔνθα φύονται τὰ μεγαλύτερα δένδρα, ὅλα τὰ βαφικά, τὰ ἱατρικὰ καὶ τὰ τορνευτικὰ ξύλα.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν πλὴν τῶν οἰκοσιτών, ζῶσι καὶ ἄλλα ἄγρια ζῷα, οἱ φοβερώτεροι δηλ. καὶ δηλητηριωδέστεροι ὄφεις, ἄγριοι ἵπποι, πίθηκοι, ἄρκτοι, ποικίλα μεγάλα καὶ μικρὰ πτηνὰ, τὰ μεγαλύτερα θαλάσσια κήτη καὶ τὰ περιεργότερα ἐκ τῶν ἐντόμων.

Ἔχει ἐπίσης ἀφθονίαν χρησίμων ὀρυκτῶν, εὐγενῶν μετάλλων, πολυτίμων λίθων καὶ παρὰ τὰς Καναδικὰς λίμνας πολὺ πετρέλαιον.

Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, πρὸ πάντων μεταλλουργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων εἶνε εἰς μεγίστην ἀκμὴν, ἡ δὲ συγκοινωνία πολὺ ἀνεπτυγμένη.

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς, Ἰνδοὶ (Ἰνδιάνοι ἢ Καραίβαι), Ἑσκιμῶσι. καὶ ἄλλαι νομαδικαὶ φυλαὶ εἶνε ὀλίγοι. Οἱ περισσότεροι εἶνε ξένοι, ἄποικοι δηλ. Εὐρωπαῖοι, Σῖναι καὶ Αἰθιοπες ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, τοὺς ὁποίους ὠδήγησαν ἐνταῦθα οἱ Εὐρωπαῖοι πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς. Ἀλλὰ καὶ ἀρκετοὶ Ἕλληνες (200 χ.), ἔμποροι καὶ ἐργάται ἀπαντῶσιν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἀμερικῆς καὶ συντηροῦσι ναοὺς, σχολεῖα, φιλανθρ. καταστήματα καὶ ἑλλην. ἐφημερίδας.

Καθ' ὅλην τὴν ἡπειρον ταύτην, μεταναστεύουσι κατ' ἔτος πολλὰ χιλιάδες ἐκ τῶν ἄλλων ἡπείρων προερχόμεναι.

Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς εἶνε εἰδολωλάτραι, οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοί, Διαμαρτυρούμενοι εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν καὶ Καθολικοὶ εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ τὴν Ν. Ἀμερικὴν.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. ΓΡΟΙΛΛΑΝΔΙΑ (κάτ. 12 χιλ.)

Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἶνε ἄγνωστον, διότι καλύπτεται ὑπὸ ἀδιαλείπτων ἀδιαβάτων πάγων· θεωρεῖται δὲ ἡ μεγαλυτέρα νῆσος τῆς Γῆς. Ἀνήκει εἰς τὴν Δανίαν καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τῶν μικροσώμων Ἑσκιμῶν, ἀσχολουμένων εἰς τὴν θήραν τῶν ταρανδῶν, τῆς λευκῆς ἄρκτου καὶ τὴν ἀλιεῖαν φωκῶν ἀπὸ τῶν ζώων τούτων κυρίως τρέφονται καὶ ἐνδύονται. Οἱ ὀλίγοι ἐνταῦθα Εὐρωπαῖοι, πρὸ πάντων Δανοί, κατοικοῦσιν εἰς δύο κέντρα τὴν Χριστιανασχάφην, παρὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Δαβὶς καὶ τὴν Ἰουλιανσχάφην, εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

2. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

(κάτ. 5 $\frac{1}{2}$ εκατ.).

Ἡ χώρα αὕτη καὶ Νέα Βρεττανία ἢ Καναδᾶς ὀνομαζομένη, ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Μεγάλου μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀλάσκας καὶ τοῦ Βορ. Παγωμένου Ὠκεανοῦ μέχρι τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν.

Ὁ Καναδᾶς ἦτο ἄλλοτε γαλλικὴ ἀποικία, ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέα Γαλλία.

Τὸ κλίμα εἰς μὲν τὰ Β. μέρη εἶνε ψυχρότατον, εἰς δὲ τὰ παράλια ἥπιον.

Οἱ περισσότεροι κάτοικοι ἀπαντῶσι πλησίον τῶν Καναδικῶν λιμνῶν, διότι ἡ λοιπὴ χώρα καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους καλύπτεται ὑπὸ πάγων. Ἐχει ὁμως καὶ πολλὰ δασώδη καὶ εὐφορα μέρη, παρέχοντα ἄφθονον ξυλείαν, δημητρ. καρποὺς καὶ ὀλίγον καπνον. Μεταξὺ τοῦ κόλπου τοῦ Οὐδσωνος καὶ τῆς Λαβραδωρίδος ἀπαντᾷ τὸ μέγιστον τοῦ κόσμου δάσος. Ἐν ἀφθονίᾳ ἐπίσης ἐξάγονται πολλὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, πετρέλαιον, διάφορα ὀρυκτὰ καὶ χρυσός.

Ἐκ τῶν κατοίκων, ἐκτὸς ὀλίγων ἰθαγενῶν, οἱ περισσότεροι εἶνε Γάλλοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἄγγλοι καὶ Σῖναι, κυβερνώμενοι ὑπὸ γενικοῦ διοικητοῦ, **Λόρδου τοῦ Καναδά** λεγομένου.

Κυριώτεραι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε ἡ **Όττάβα**, πρωτεύουσα παρὰ τὸν ὁμών. ποταμόν, ἔχουσα 50 χιλ. κατοίκους. **Μοντρεάλ**, κέντρον σιδηροδρόμων, εἶνε βιομήχανος πόλις καὶ ἔχει 260 χιλ. κατοίκους, ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναικῶν. **Κουεβέκ** (65 χιλ. κατ.), ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, εἶνε ἐμπορικὸς καὶ πολεμικὸς λιμὴν καὶ ἔχει ἐμπόριον ξυλείας. **Χέλιφεξ** (45 χιλ. κατ.), εἶνε ὁχυρὸς λιμὴν εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Ν. Σκωτίας.

Εἰς τὴν Βρεττανικὴν Βόρ. Ἀμερικὴν ἀνήκουσι 1) ἡ νῆσος τοῦ

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 44. — Πόσος εἶνε ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς ; — Πόθεν ἔλαβε τὸ ὄνομά της ; — Σύγκρινον αὐτὴν ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν μὲ τὰς ἄλλας ἡπείρους. — Ποῖαι θάλασσαι βρέχουσιν αὐτὴν ; — Πρὸς ποῖαν ἐκ τῶν ἡπείρων εἶναι πλησιέστερα καὶ πῶς ἀπ' αὐτῆς χωρίζεται ; — Ποῖος ἐκ τῶν κόλπων καὶ ποῖα ἐκ τῶν χερσονήσων τῆς Ἀμερικῆς εἶνε μεγαλύτεροι, ποῦ κεῖνται καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῶν ; — Ποῖαι ἐκ τῶν νήσων τῆς Ἀμερικῆς κεῖνται ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ ; — Τί γνωρίζεις περὶ τῶν ὀρέων τῆς Ἀμερικῆς καὶ περὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου ; — Ποῖος ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶνε μακρότερος καὶ ποῖος ὀγκωδέστερος καὶ ποῦ χύνονται ; — Ποῖα ἐκ τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἔχουσι πατρίδα τὴν Ἀμερικὴν ; — Ποῖος σπουδαῖος ἱσθμὸς εὕρισκεται ἐν Ἀμερικῇ ; — Ὄνόμασον τὸ βορειότατον καὶ νοτιώτατον αὐτῆς ἄκρον. — Ποῦ κεῖται ἡ μεγίστη νῆσος τῆς Γῆς καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ;

Πρίγκιπος Έδουάρδου, ἔχουσα γλυκὺ κλίμα καὶ ἔδαφος εὖφορον. 2) ἡ **Νέα Γῆ** (Φουτλάνδη) ἢ **Νεόγειος** (210 χιλ.κατ.), μεγάλη νῆσος εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ κόλπου τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἀλιεῖαν τοῦ ἀντακίου, τῆς φώκης, τοῦ ὀνίσκου (μουρούνας) καὶ τοῦ γάδου (βακαλάου), 3) αἱ **Βαγκοῦβερ** εἰς τὸν Μέγ. Ὁκεανόν, πλούσιαι εἰς γαιάνθρακας καὶ 4) αἱ 300 **Βεγμουῦδαι**, κείμεναι μεταξὺ Φουτλάνδης καὶ **Βαχαμικῶν** νήσων.

3. ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ (κάτ. 84 εκατ.).

Ἡ μεγάλη αὕτη **Ὁμόσπονδος δημοκρατία**, κειμένη μεταξὺ Καναδᾶ, Ἀτλαντ. Ὁκεανοῦ, Μεξικανικοῦ κόλπου, Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μέγ. Ὁκεανοῦ, κατ' ἔκτασιν εἶνε σχεδὸν ὅση πρὸς τὴν Εὐρώπην.

Ἐχει κλίμα ποικίλον, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος γονιμώτατον, πρὸ πάντων εἰς τὴν κοιλιάδα τοῦ **Μισσισιππῆ**, ἥτις εἶνε ἡ μεγαλυτέρα εὖφορος πεδιάς τοῦ κόσμου. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι εἶνε ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου κατὰ τὴν παραγωγὴν τῶν δημητρ. καρπῶν καὶ τοῦ βάμβακος· καὶ τὰ ἄλλα δὲ αὐτῆς προϊόντα, δηλ. καπνός, ζαχαροκάλαμον, ὄρυζα, ἰνδικόν, γεώμηλα κτλ. εἶνε ἀφθονώτατα. Ἐχει προσέτι πολὺ ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν καὶ ἀκμαιστάτην μεταλλείαν, κυρίως χρυσοῦ, ἀργύρου, γαιανθράκων καὶ πετρελαίου, ἀπὸ δὲ τὰ ἀπέραντα δάση τῆς ἐξάγεται ἄφθονος ξυλεία.

Τὸ ἐμπόριον, ἡ συγκοινωνία καὶ ἡ βιομηχανία παντὸς εἶδους ἀντικειμένων, κυρίως μηχανῶν, ὥρολογίων, ὕψασμάτων κτλ. εὐρίσκονται εἰς μεγίστην ἀκμὴν. Σπουδαιοτάτη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ τῆς χώρας εἶνε ὁ **σιδηροδρόμος τοῦ Εἰρηνικοῦ**, ὅστις διασχίζων ὅλην τὴν χώραν ἐνώνει τὴν **Νέαν Ὑόρκην** καὶ τὴν **Νέαν Αὐρηλίαν** μὲ τὸν **Ἅγιον Φραγκῖσκον**.

Οἱ κάτοικοι τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν εἶνε ὀλίγοι· Ἰνδοί, Αἰθίοπες,

Ευρωπαῖοι, πρὸ πάντων Ἀγγλοὶ. Σῖναι, Ἰάπωνες καὶ ἄρκετοὶ Ἑλλη-
νες. Θρησκείαι ὑπάρχουσι πολλαὶ εἰς τὴν
χώραν ταύτην, ἐπικρατεῖ ὁμως ἡ τῶν δια-
μαρτυρομένων.

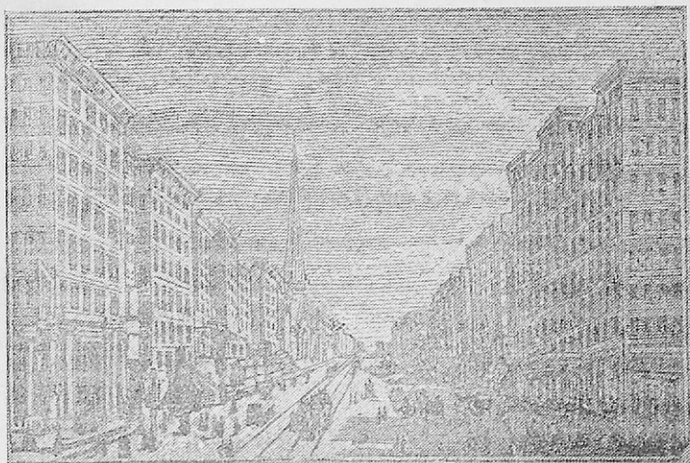
Αἱ Ἠνωμ. Πολιτεῖαι ἦσαν ἄλλοτε Ἀγ-
γλικὴ ἀποικία, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1871 ἀπετέ-
λεσαν **Ὁμοδπονδον Δημοκρατίαν**,
συγκειμένην ἐκ πολλῶν κρατῶν, κυβερνω-
μένων ὑπὸ προέδρου, ἐκλεγομένου κατὰ τε-
τραετίαν. Ὁ νῦν τοιοῦτος ὀνομάζεται **Θεό-
δωρος Ρουζβελτ**.

Θεόδωρος Ρουζβελτ

Ἡ πρωτεύουσα **Βασιγκτῶν**, εἶνε μεγάλη καὶ ὥραία πόλις. Ὁνο-
μάσθη τοιοιτοτρόπως ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς χώρας
καὶ ἔχει 300 χιλ. κατοίκους. **Βαλτιμόρη** (45 χιλ. κατ.), εἶνε
πρώτη ἀγορὰ καπνοῦ. **Φιλαδέλφεια** μέγιστος ἐμπορικὸς λιμὴν,
ἔχει 1 ἑκατ. κατοίκους, ἀσχολουμένους, εἰς τὸ ἐμπόριον, κυρίως
βιβλίων καὶ πετρελαίου. **Νέα Ὑόρκη**, ἡ μεγίστη, ὠραιότατη καὶ
ἐμπορικωτάτη τῆς Ἀμερικῆς, ἔχει μετὰ τῶν προαστείων τῆς ὑπὲρ
τὰ 4 ἑκατομ. κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων ἄρκετοὶ εἶνε Ἕλληνες (14
χιλ.), συντηροῦντες ναὸν καὶ ἑλλην. ἐφημερίδας. **Βροῦκλιν**, ἐπὶ νη-
σιδίου, εἶνε προάστειον τῆς Νέας Ὑόρκης, μετὰ τῆς ὁποίας συγκοι-
νωνεῖ διὰ λαμπρᾶς μετεώρου καὶ ὑψηλῆς γεφύρας, μήκους 1880 μ.
Βοστών, πατρίς τοῦ Φραγκλίνου, διακρίνεται διὰ τὰ καλὰ σχο-
λεῖα τῆς. Ἐκ τῶν κατοικίων αὐτῆς (450 χιλ.), πολλοὶ εἶνε Ἕλληνες.
Βούβαλον, ἐπὶ τῆς Ἐρίης λίμνης καὶ παρὰ τὸν Νιαγάραν, εἶνε
κέντρον ἐμπορίου σιτηρῶν. **Σικάγον** ἐπὶ τῆς Μιχιγκάνης λίμνης,
ἔχει 1600000 κατοίκους (14 χιλ. Ἕλληνες), ἀσχολουμένους εἰς τὸ
ἐμπόριον σιτηρῶν, ταριχευτῶν κρεάτων καὶ ξυλείας. **Ἅγιος Λου-
δοβίκος** ἐπὶ τοῦ Μισσισιπῆ, εἶνε ἐμπορικὸς καὶ βιομήχανος σταθ-
μός. **Νέα Αὐρηλία**, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μισσισιπῆ, εἶνε πρώτη
τοῦ κόσμου ἀγορὰ βαμβάκος. **Ἅγιος Φραγκίσκος** (450

χιλ. κατ.) σταθμὸς τῶν διαφορῶν σιδηροδρόμων, νέα καὶ ὠραιότατη πόλις, μὲ τερπνὰ προάστεια καταστραφεῖσα τελευταίως ὑπὸ σεισμοῦ.

Νέα Ὑόρκη.

εἶνε ὁ μεγαλύτερος καὶ σπουδαιότερος λιμὴν τοῦ Μεγ. Ὀκεανοῦ καὶ πρωτεύουσα τῆς Καλλιφορνίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ καταγίνονται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐξόρυξιν χρυσοῦ.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἀνήκει καὶ ἡ κατάψυχρος χερσόνησος **Ἀλάσκα**, κειμένη ΒΔ. τῆς Βορ. Ἀμερικῆς καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ. Ἄλλοτε ἀνήκεν εἰς τοὺς Ρώσους, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐπωλήθη εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας. Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα (30 χιλ.) καταγίνονται εἰς τὰ τελευταίως ἀνακαλυφθέντα πλούσια χρυσορυχεῖα, εἰς τὴν θήραν καὶ εἰς τὴν ἀλιείαν. Πρωτεύουσα εἶνε ὁ **Νέος Ἀρχάγγελος** (Καδιάκη) ἐπὶ μικρᾶς νήσου εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανόν.

4 ΜΕΞΙΚΟΝ (κάτ. 13 εκατ.).

Κεῖται μεταξύ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ σχηματίζει δύο χερσονήσους, τὴν Καλλιφορνιαν καὶ τὴν Γιουκατάνην.

Ἔχει κλίμα ποικίλον, θερμὸν δηλ. καὶ νοσῶδες εἰς τὰ παράλια, εὐκρατον εἰς τὰ μεσόγεια, καὶ ἔδαφος ὀρεινὸν καὶ ἡφαιστειῶδες, ἀλλ' εὐφορον, παράγον διάφορα γεωργικὰ προϊόντα, πρὸ πάντων βανίλ-λην, βανάνας, κακάον κτλ. Τὸ Μεξικὸν εἶνε πλουσιώτατον εἰς χρυσόν, ἄργυρον, μολυβδον, θεῖον καὶ ἄλλα ὀρυκτά. Ἐνταῦθα ζῇ καὶ τὸ ἔντομον κογχενίλλη, ἀπὸ τοῦ ὁποίου κατασκευάζεται ὠραία ἐρυθρὰ βαφὴ (κιρμιζι).

Ἡ δημοκρατικὴ αὕτη χώρα ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τοὺς Ἰσπανούς,

Πάρκον τῆς Ν. Ὑόρκης.

διὰ τοῦτο οἱ κάτοικοι αὐτῆς (Ἰνδιάνοι, Νιγρίται, Μιγάδες), καθολικοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν, ὀμιλοῦσι τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Πρωτεύουσα εἶνε τὸ **Μεξικὸν** (400 χιλ. κατ.), ὠραιότατη πόλις, ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπεδίου. **Βέρα Κρούζα**, εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, εἶνε κέντρον σιδηρ. συγκοινωνίας καὶ σπουδαιότατος λιμῆν, ἀλλὰ νοσώδης ἔνεκα τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ.

5. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ (κάτ. 3 1/2 εκατ.).

Κεντρικὴ ἡ μέση Ἀμερικὴ ὀνομάζεται ἡ στενωπότη μετὰξὺ Βορ. καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς χώρα, ἥτις ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Μεξικοῦ μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ, βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Μεγ. Ὠκεανοῦ.

Ἐνταῦθα αἱ Κορδιλλιέραι σχηματίζουνσι πολλὰς ἡφαιστειώδεις κορυφάς, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἡ χώρα ὑπὸκειται εἰς συχνούς καὶ πολὰς καταστρεπτικούς σεισμούς.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶνε θερμότατον καὶ εἰς πολλὰ μέρη νοσηρόν, τὸ δὲ ἔδαφος δασῶδες, μεταλλοφόρον καὶ εὐφορον, παράγον καφέν, καουτσούκ, Ἰνδικόν καὶ ἄλλα.

Οἱ κάτοικοι πάντες σχεδὸν εἶνε καθολικοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν.

Καὶ ἡ χώρα αὕτη ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τοὺς Ἰσπανούς, σήμερον ὅμως περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς 5 ἐλευθέραις δημοκρατίας. 1) Τὴν **Γουατεμάλαν**, μὲ ὁμώνυμον πρωτεύουσιν (72 χιλ. κατ.), συνδεομένην σιδηροδρομικῶς μὲ τὰς ἀκτὰς τοῦ Εἰρηνικοῦ. 2) τὴν **Ὀνδούραν**. 3) τοῦ **Ἀγίου Σωτῆρος ἢ Σαλβατόρ**, καταστραφεῖσαν πολλὰς ὑπὸ σεισμοῦ, 4) τῆς **Νικαραγουάς**, ὅπου κεῖται καὶ ἡ ὁμώνυμος λίμνη καὶ 5) τῆς **Κόστα-Ρίκας**.

Τὴν πρὸς Α. τῆς Γουατεμάλας παραλίαν ἐξουσιάζουσιν οἱ Ἀγγλοι, ὑπὸ τὸ ὄνομα **Ἀγγλικὴ Ὀνδούρα**.

6. ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ (κάτ. 5 1/2, εκατ.).

Δυτικαὶ Ἰνδία λέγονται αἱ μετὰξὺ Βορ. καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐν τῇ θαλάσῃ τῶν Ἀντιλλῶν διεσπαρμέναι πολυάριθμοι νῆσοι. Ὀνομάσθησαν τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, ὅστις

συναντήσας αὐτὰς κατὰ τὸ ταξιδιόν του εἰς τὴν Ἀμερικὴν, τὰς ἐνόμισε νήσους τῶν Ἰνδιῶν τῆς Ἀσίας.

Αἱ περισσότεραι τῶν νήσων τούτων φαίνονται ὅτι εἶνε λείψανα μεγάλου ὄγκου, ὅστις ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὴν Ἰουκατάνην καὶ τὴν Φλωρίδα.

Διαιροῦνται εἰς **Μεγάλας** καὶ **Μικράς Ἀντίλλας** καὶ εἰς **Βαχαμικάς**· ἔχουσι κλίμα θερμὸν καὶ ἐνίοτε νοσηρόν, ἔδαφος ὄρεινόν καὶ εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν εὐφορώτερον, παράγον καπνόν, καφέν, ζάχαριν, βανάνας, σπόγγους κτλ. Συχνὰ προσβάλλονται ἀπὸ καταστρεπτικὸς κυκλώνας καὶ σεισμούς.

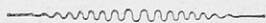
Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων εἶνε Εὐρωπαῖοι, Αἰθίοπες, Σῖναι καὶ ἄλλοι.

Ἀπὸ τὰς νήσους τῶν Δυτ. Ἰνδιῶν, αἱ ἄγονοι Βαχαμικαί, ἡ δασώδης **Ἰαμαϊκὴ** (60 χιλ. κατ.), ὀνομαστὴ διὰ τὸ ρούμιόν της καὶ πολλαὶ ἐκ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλους. Ἐκ τῶν Βαχαμικῶν ἄξια λόγου εἶνε ἡ **Γουαναχάν**, ἡ νῆσος τοῦ Ἀγίου Σωτῆρος, ὀνομασθεῖσα τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ τοῦ Κολόμβου, διότι αὐτὴν πρώτην ἀνεκάλυψε κατὰ τὸ μέγα καὶ ἐπικίνδυνον ταξιδιόν του. Οἱ Γάλλοι, οἱ Δανοὶ καὶ οἱ Ὁλλανδοὶ ἐξουσιάζουσι τὰς λοιπὰς Μικράς Ἀντιλλας. Καὶ ἐκ μὲν τῶν Γαλλικῶν Ἀντιλλῶν, κυριωτέρα εἶνε ἡ **Γουαδελούπη** (380 χιλ. κατ.) καὶ ἡ **Μαρτινίκα** (180 χιλ. κατ.), εἰς τὴν ὁποίαν φοβερὰ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἔκρηξις τοῦ ἡφαιστείου **Πελέ** ἐφόνευσε 50 χιλ. κατοίκους καὶ πολλὰ εἰς τὴν παραλίαν πλοῖα κατέκαυσεν ἡ αὐτανδρα ἐβύθισεν· ἐκ δὲ τῶν Ὁλλανδικῶν κυριωτέρα εἶνε ἡ **Κιουρασό** (40 χιλ. κατ.), ἀπὸ τὰ μανδάρηνια τῆς ὁποίας κατασκευάζεται ὁμώνυμον ποτόν.

Ἀνεξάρτητοι δημοκραταί εἶνε 1) ἐπὶ τῆς νήσου **Ἀΐτης** (1377000 κατ.) ἡ **δημοκρατία τῆς Ἀΐτης** (960 χιλ. κατ.), μὲ πρωτεύουσαν **Λιμένα τοῦ Πρίγκιπος** (Πόρτο-Πρένς) καὶ τοῦ **Ἀγ. Δομίγκου** (417 χιλ. κατ.), μὲ πρωτεύουσαν **Δομίγκον**. 2) Ἡ **Κούβα** (1750000 κατ.), ἡ μεγίστη καὶ εὐφορώτατη νῆσος

τῶν Ἀντιλλῶν, ἐξάγουσα ἄφθονον ζάκχαριν, ἄριστον καπνὸν καὶ τὰ καλύτερα ποῦρα. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Ἀδάνα, εἶνε ἐμπορικώτατος λιμὴν καὶ μία τῶν μεγάλων ἀγορῶν τοῦ κόσμου. Ἐδῶ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Κολόμβου. 3) Τὸ Πορτορικόν (800000 κατ.), παρὰ τὴν Ἀγ. Δομίγκον μὲ ὀχυρὸν λιμένα.

Σημ. Ἡ Κούβα καὶ τὸ Πορτορικόν μέχρι τοῦ τελευταίου Ἰσπανοαμερικανικοῦ πολέμου ἀνῆκον εἰς τοὺς Ἰσπανούς.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 45. — Ποία χώρα τῆς Ἀμερικῆς ὀνομάζεται Καναδῆς καὶ ποῖα τὰ ὄρια αὐτῆς ; — Ὑποτελής ἢ ἀνεξάρτητος χώρα εἶνε ; — Ποῖα τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς ; — Ποία ἡ ἐν αὐτῇ σπουδαιότερα πόλις ; — Τί γνωρίζεις περὶ τῆς νήσου τῆς Νέας Γῆς ; — Ποία ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς ἔχει ἔκτασιν ἴσην μὲ τὴν Εὐρώπην ; — Κατὰ τὴν παραγωγὴν τίνων προϊόντων θεωρεῖται πρώτη χώρα τοῦ κόσμου ; — Ὀνόμασον τὰ κυριώτερα εἶδη τῆς βιομηχανίας αὐτῆς. — Ποία εἶνε ἡ μεγίστη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ἀμερικῆς καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Εἰς ποῖαν χώραν σχηματίζονται αἱ χερσονήσοι τῆς Ἰουκατάνης καὶ τῆς Καλλιφορνίας καὶ κατὰ τί φημίζεται ; — Ποία εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας ταύτης καὶ πόσον ἔχει πληθυσμὸν ; — Ποία στενὴ χώρα ἐκτείνεται μεταξὺ τῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς καὶ ποῖαι αἱ ἐπ' αὐτῆς δημοκρατίαι ; — Ποῖαν χώραν πρώτην ἀνεκάλυψεν ὁ Κολόμβος καὶ ποῦ κεῖται ; — Τί εἶνε ἡ Μαρτινίκα καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Κατὰ τί φημίζονται ἡ Κιουρασώ, ἡ Κούβα, ἡ Ἰαμαϊκὴ, ἡ Νέα Αὐρηλία, τὸ Σικάγον, ἡ Ἀλάσκα καὶ ἡ Βοστώνη ; — Ταξιδεύων τις ἀπὸ Ρεϊκιαβίκης εἰς Ἰουλιανασχάφην καὶ ἐκεῖθεν διὰ τὴν Χριστιανασχάφην, περιπλέον τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ παραλίαν τῆς Β. Ἀμερικῆς, μίχεται τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ, ποῖαι θαλάσσαι, παραλίους χώρας, ἐκβολὰς ποταμῶν, χερσονήσους καὶ νήσους θ' ἀπαντήσῃ ; — Ἐὰν ἀπὸ Χριστιανασχάφην ἀναχωρήσωμεν δι' ἀτμοπλοίου, ἵνα περιπλεύσωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ Β. Παγωμένου καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ παραλίαν τῆς Β. Ἀμερικῆς, ποῖαι παραλίους χώρας, θαλάσσαι, ἐκβολὰς ποταμῶν καὶ λιμένας θὰ διέλθωμεν μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ ;

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἀρχεται κυρίως ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ καὶ ἐκτεινομένη πρὸς Ν. μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Χόρν, σχηματίζει τριγωνικὴν χώραν, ὁμοίαν κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὴν Ἀφρικὴν. Περιλαμβάνει διαφόρους ἀνεξαρτήτους δημοκρατίας, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἶνε Ἀμερικανοί, Αἰθίοπες, Εὐρωπαῖοι καὶ ἄλλοι ἄποικοι. Ὁρησκεία ἐπικρατοῦσα ἐνταῦθα εἶνε ἡ καθολικὴ καὶ γλῶσσα ἡ Ἰσπανικὴ, διότι ὅλη ἡ Ν. Ἀμερικὴ, πλὴν τῆς Βραζιλίας καὶ Γουϊάνης, ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τοὺς Ἰσπανούς. Κράτη αὐτῆς εἶνε τὰ ἑξῆς :

1 ΚΟΛΟΜΒΙΑ (κάτ. 8 ἑκατ.).

Ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ μεταξὺ Περούις, Βραζιλίας καὶ Γουϊάνης, βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν καὶ τοῦ Μεγ. Ὠκεανοῦ καὶ περιλαμβάνει τρεῖς μὲ χωριστὴν κυβέρνησιν δημοκρατίας τὰς ἑξῆς :

α') Τὴν **πολιτείαν τῆς Κολομβίας**, ἣτις ἔχει 4 ἑκατομ. κατοίκους, κλίμα ποικίλον καὶ ἔδαφος ὄρεινόν ἕνεκα τῶν Ἀνδεων, πλήρεις δασῶν καὶ τροπικῶν φυτῶν, μεταλλοφόρον καὶ εὐφορον. Ἐνταῦθα ἐξάγεται ὁ φλοιὸς τῆς Κίνας, ἐξ οὗ γίνεται ἡ Κινίνη καὶ τὸ φυτὸν Παναμᾶ, ἐξ οὗ κατασκευάζονται οἱ ἄριστοι ψιᾶθινοι πῖλοι. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Βογοτά**, ἔχουσα 100 χιλ. κατοίκους.

β') Τὴν **Βενεζουέλαν** (2 $\frac{4}{2}$ ἑκατ. κατ.), ἣτις πεδινὴ κατὰ τὸ πλεῖστον, βρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ὁρενόκου, ἔχει κλίμα θερμόν, νοσῶδες κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἔδαφος εὐφορον. Ἀπὸ τὰ δάση αὐτῆς ἐξάγεται ἄρθρονος ξυλεία καὶ καουτσούκ. Ἄλλα προϊόντα τῆς χώρας ταύτης εἶνε βηνίλλη, ἀνανάς, κηκᾶον κτλ. **Βενεζουέλα** δηλ. **Μικρὰ Βενετία**, ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν, διότι ὅταν

πρώτην φοράν ἦλθον ἐδῶ, εὗρον τὴν πόλιν ἐκτισμένην παρὰ τὴν παραλίαν ἐπὶ πασσάλων καὶ ὁμοιάζουσαν τὴν Βενετὶαν τῆς Ἰταλίας. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Καρακάς** (70 χιλ. κατ.), ἐξάγουσα περίφημον καφέν. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶνε ἡ **Γκβάρα**, ἣτις ἐξάγει πολὺ κακάον.

γ') Τὴν Δημοκρατίαν τοῦ Ἰσημερινοῦ ἢ Ἐκουατόρην (1 $\frac{1}{2}$ εκατ. κατ.), ἣτις ὠνομάσθη τοιουτοτρόπως, διότι ἀπ' αὐτῆς διέρχεται ὁ Ἰσημερινός. Ἔχει κλίμα γλυκὺ καὶ ἔδαφος ὀρεινόν, ἡφαιστειῶδες καὶ εἰς πολλὰ μέρη εὐφορον, παράγον ἐν ἀφθονίᾳ τὰ προϊόντα τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Κολομβίας. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς **Κόϊτον**, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχει 50 χιλ. κατοίκους. **Γκαγακίλ**, εἶνε ἐπίνειον τοῦ Κοίτου. Ἀπέναντι αὐτοῦ κεῖνται αἱ **Γαλπάγος** ἢ **νησοὶ τῶν χελωνῶν**, ἐν αἷς ζῶσι πελώρια θαλασσιὰ χελῶναι καὶ ἄλλα περίεργα ζῷα.

2. ΓΟΥΪΑΝΑ (κατ. 500 χιλ.).

Κεῖται μετὰξὺ Βενεζουέλας καὶ Βραζιλίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Εἶνε χώρα ὀρεινὴ, ἔχουσα κλίμα θερμὸν καὶ νοσῶδες καὶ ἔδαφος δάσῳδες καὶ εὐφορον. Καὶ τὸ μὲν ἐσωτερικὸν αὐτῆς κατοικεῖται ὑπὸ τῶν ἀγρίων **Καραϊβῶν**, ἡ δὲ παραλία ἀνήκουσα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, χρησιμεύει κυρίως ὡς τόπος ἐξορίας τῶν κατὰδικων.

Τῆς Ἀγγλικῆς Γουιάνης πρωτεύουσα εἶνε ἡ **Γεωργετόβνα**, τῆς Γαλλικῆς ἡ **Καϊένν** καὶ τῆς Ὀλλανδικῆς τὸ **Παραμάριβον**. Μέρος τῆς Γουιάνης ἀνήκει εἰς τὴν Βραζιλίαν καὶ τὴν Βενεζουέλαν.

3. ΒΡΑΖΙΛΙΑ (κατ. 16 $\frac{1}{2}$ εκατ.).

Εἶνε μεγάλη καὶ ἐκτεταμένη χώρα, σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν Εὐρώ.

πην κατὰ τὴν ἑκτασιν, συνορεύει πρὸς ὅλα τὰ κράτη τῆς Ν. Ἀμερικῆς, πλὴν τῆς Χιλῆς καὶ κατέχει τὸ ἥμισυ τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶνε ποικίλον, τὸ δὲ ἔδαφος μεταλλοφόρον καὶ εὐφορώτατον, καλυπτόμενον ὑπὸ ἱπεράντων πυκνοτάτων δασῶν, εἰς τὰ ὅποια φύονται πολυάριθμα ἱατρικὰ καὶ βαφικὰ δένδρα, τὸ Γούττα (ἐξ οὗ κατασκευάζεται τὸ καουτσούκ), τὸ τέκ ἢ σιδηρόξυλον, τὸ ἀνακάρδιον καὶ ἄλλα χρήσιμα φυτὰ καὶ δένδρα. Προσέτι παράγει καφέν, τὰ τρία τέταρτα τοῦ καταναλισκομένου καθ' ὅλον τὸν κόσμον, ὄρυζαν, ζάκχαριν, βανίλλην κλπ. τρέφει διάφορα ἡμερα καὶ ἄγρια ζῷα καὶ παρέχει χρυσόν, ἄργυρον, ἀδάμαντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους. Ἡ Βραζιλία ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τοὺς Πορτογάλους, διὰ τοῦτο μέχρι σήμερον ὀμιλεῖται ἐνταῦθα ἡ Πορτογαλικὴ γλῶσσα.

Οὐδεμία χώρα τοῦ κόσμου, πλὴν τοῦ Κόγγου, κατεχει περισσότερα δάση (Σίλβας), τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων εἶνε παρθένα καὶ ἀδιάβατα. Ἐνταῦθα φύεται καὶ τὸ *brazi-lior*, φυτὸν ἀνθρακιδές, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ χώρα.

Κατοικεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς παραλίας· εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς ἀπαντῶσι πολλοὶ Ἰνδιάνοι καὶ ἄλλαι νομάδες φυλαί.

Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς **Ρίον-Ἰανέιρον**, εἶνε ὁ μέγιστος ἐμπορικώτατος λιμὴν τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ ὁ ὠραιότερος καὶ εὐρυχωρότερος τοῦ κόσμου, συνδεόμενος σιδηροδρομικῶς μὲ ἄλλους λιμένας καὶ πόλεις τοῦ ἐξωτερικοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ (750 χιλ.), καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον καφῆ καὶ ἀδαμάντων. **Βαχία** ἢ **Σαλβαδώρ** ἐξάγει πολλὴν ζάκχαριν. **Περναμبوῦκον** καὶ **Πάρα**, λιμένες ἐξαγωγικοὶ βαφικῶν ξύλων καὶ καουτσούκ.

4. ΒΟΛΙΒΙΑ (κάτ. 2 1/2 ἑκατ.).

Εἶνε ὑψίστη χώρα, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Βραζιλίας καὶ ὠνομάσθη τοιοῦτοτρόπως, ἐκ τοῦ ἐλευθερώσαντος αὐτὴν Βολιβάρ.

Ἐχει κλίμα ποικίλον, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορώτατον καὶ μεταλλοφόρον, παρέχον κυρίως χρυσόν, ἄργυρον καὶ χαλκόν.

Ἡ πρωτεύουσα **Σούκρη** (30 χιλ. κτ.), εἶνε σημαντικὴ πόλις. **Ποτόση** (18 χιλ. κτ.), ἡ ὑψίστη πόλις τῆς Γῆς. **Λαπάζη** (60 χιλ. κατ.), παρὰ τὴν Τιτικάκαν λίμνην.

5. ΠΕΡΟΥΪΑ (κατ. 4 1/2 ἑκατ.).

Ἡ χώρα αὕτη καὶ **Περού** ὀνομαζομένη, κεῖται ΒΔ. τῆς Βολιβίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ὠκεανοῦ.

Ἐχει κλίμα ποικίλον, ἔδαφος ὀρεινόν, ἔνεκα τῶν Ἀνδεων, ἀρκετὰ εὐφορον καὶ μεταλλοφόρον, παρέχον πρὸ πάντων ἄργυρον καὶ χαλκόν. Ἐνταῦθα ἐπὶ τῶν Ἀνδεων κεῖται ἡ λίμνη **Τιτικάκα**, διαπλεομένη ὑπὸ πολλῶν πλοίων· ἐπὶ νησιδίου αὐτῆς ἀπαντῶσιν ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἡλίου. Ἄλλος πλοῦτος τῆς χώρας εἶνε τὸ γουανώ, κόπρος δηλ. θηλασσίων πτηνῶν, σχηματίζουσα λόφους καὶ χρησιμεύουσα πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς καὶ ἡ **κόκα**, φυτὸν ἱαματικόν. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς **Λίμα**, ἔχει ἀρκετὸν ἐμπόριον καὶ 110 χιλ. κατοίκους. **Καλλάον**, ἐπίνειον τῆς Λίμας, συνδέεται μετ' αὐτῆς διὰ σιδηροδρόμου.

6. ΧΙΛΗ (κατ. 3 1/2 ἑκατ.).

Ἐκτείνεται πρὸς Ν. τῆς **Περού**ας, μέχρι τοῦ νοτιωτάτου ἄκρου τῆς Ν. Ἀμερικῆς, σχηματίζουσα τοιοῦτοτρόπως στενὴν καὶ ἐπιμήκην χώραν, μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τοῦ Εἰρην. Ὠκεανοῦ.

Ἐχει κλίμα εὐκρατον καὶ ἔδαφος, πρὸς Β. μὲν, ὅπου ἐκτείνεται ἡ ἔρημος **Ἀτακάμα** ἄγονον, εὐφορον δὲ καὶ κατὰφυτον εἰς τὰ

Ν. ἕνεκα τοῦ ὁποίου «Κῆπος τῆς Ν. Ἀμερικῆς» ὀνομάζεται. Παράγει καὶ πολλὰ μέταλλα, κατὰ δὲ τὴν παραγωγὴν χαλκοῦ εἶνε ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου.

Οἱ κάτοικοι τῆς Χιλῆς διακρίνονται διὰ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα καὶ τὴν φιλομάθειάν των.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε τὸ **Σαντιάγον**, ὡραία πόλις ἔχουσα Πανεπιστήμιον καὶ 300 χιλ. κατοίκους. **Βαλπάραιζον** (130 χιλ. κατ.), εἶνε ἐπίνειον τοῦ Σαντιάγου, καὶ συνδέεται μετ' αὐτοῦ διὰ σιδηροδρόμου. **Πούντα-Ἀρένας**, παρὰ τὸν πορθμον τοῦ Μαγγε-
λάνου, εἶνε ἡ νοτιωτάτη πόλις τῆς Γῆς.

7. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΙ ΤΟΥ ΛΑΠΛΑΤΑ

(κάτ. 6 ἑκατ.).

Ὀνομάσθησαν τοιοῦτοτρόπως, διότι εὐρίσκονται ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ποταμοῦ **Λαπλάτα** αἱ ἐξῆς τρεῖς Δημοκρατίαι :

α'. Ἡ Ἀργεντίνη, ἥτις κειμένη πρὸς Α. τῆς Χιλῆς, ἔχει $4\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατοίκους, κλῖμα ὑγιεινόν, ἔδαφος εὐφορον καὶ πολὺ ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν. Εἰς τὰς ἀπεράντους αὐτῆς βοσκάς, αἵτινες λέγονται *πάμπαι*, ζῶσιν ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει ἀπειράριθμοι ἀγέλαι βοῶν, προβάτων καὶ ἄλλων ζώων, τὰ ὅποια συλλαμβάνονται διὰ βρόχου ὑπὸ τῶν ἀγρίων *Γκάφωρ*.

Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς **Βούενος-Ἀῖρες** (800 χιλ. κατ.) ἐπὶ τοῦ Λαπλάτα, ἔχει Πανεπιστήμισιν, εἶνε ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ πολλὰς ἄλλας πόλεις. Οἱ πλεῖστοι κάτοικοι τῆς Ἀργεντίνης εἶνε Εὐρωπαῖοι ἄποικοι, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον, πρὸ πάντων κτηνοτροφικῶν προϊόντων, δηλ. δερμάτων, λίπους, ταριχευτῶν κρεάτων κτλ.

β'. Ἡ Οὐραγουάν, κεῖται ΝΔ. τῆς Βραζιλίας, ἔχει 900 χιλ.

κατοίκους, κλίμα εύκρατον, έδαφος εύφορον και άνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν.

Πρωτεύουσα αútης είνε τó **Μοντεβίδεον** μέγας έμπορικός λιμήν. Καί έδó οί κάτοικοι (250 χιλ.), καταγίνονται εís τó έμπόριον διαφόρων κτηνοτροφικών προϊόντων.

γ'. **Ή Παραγουάν,** είνε μεσόγειος χώρα μεταξύ τών ποταμών **Παραγουάν** και **Παρανά,** ήτις διά τούτο «Μεσοποταμία τής Ν. Αμερικτς» λέγεται. Έχει κλίμα θερμόν, έδαφος εύφορον, άνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν και 600 χιλ. κατοίκους.

Ή πρωτεύουσα **Άσουσιών** (Άνάληψις), επί τού Παραγουάη, έχει 50 χιλ. κατοίκους και είνε ώρχία πόλις.

8. ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ και ΓΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Άμφότεραι άνήκουσιν εís τήν Άργεντινήν και τήν Χιλήν· και ή μόν **Παταγονία,** κειμένη πρός Ν. τού Λαπλάτα, είνε μεγάλη ψυχρά χώρα, κατοικουμένη υπό όλίγων ύψηλοσώμων άγρίων,, ή δέ **Γñ τού πυρός,** συνισταμένη εκ πολλών ψυχρών άγώνων, και ήφαιστειωδών νήσων, χωρίζεται από τήν Παταγονίαν διά τού πορθμού τού Μαγγελάνου και κατοικείται υπό όλίγων ιχθυοφάγων άγρίων, *Πεσεγαράων* όνομαζομένων.

Έν τῷ μέσω τού Μαγγελανικού πορθμού, σταθμεύει περίεργον πλωτόν ταχυδρομείον, εís τó όποιόν τά διαπλέοντα πλοία δίδουσι ή περιλαμβάνουσιν έξ αútου, έπιστολάς και άλλα ταχυδρομικά δέματα.

Πρός Α. τού πορθμού τού Μαγγελάνου εύρίσκονται αί **Φαλκλάνδαι νήσοι,** άνήκουσαι εís τούς Άγγλους. Έδó ζώσι περίεργοι θαλάσσιοι κύνες, θαλάσσια πτηνά, θαλάσσιοι ίπποι και άλλα θαλάσσια κήτη.

Σημ. Περί τού θαλασσοπόρου Μαγγελάνου βλέπε σελ. 9.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟΝ

ΩΚΕΑΝΙΑ

(8,955,270 □ χλμ. 6 $\frac{1}{2}$ εκατ. κάτοικοι).

Ἡ Ὑκεανία κειμένη ἐν τῷ Μεγ. ἡ Εἰρηνικῷ Ὑκεανῷ, μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς, εἶνε ἡ πέμπτη ἡπειρος. Ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς τὸν **Νέον κόσμον** καὶ σύγκειται ἐκ τῆς μεγάλης νήσου Αὐστραλίας καὶ ἐκ πολλῶν μεγάλων καὶ μικρῶν πέριξ αὐτῆς νήσων. Τὸ περισσότερον μέρος αὐτῆς περιέπλευσε τὸ 1643 ὁ Ὑλλανδὸς θαλασσοπόρος *Ἀββελ-Τάσμαν*, ὅστις διὰ τοῦτο, τὴν μὲν Αὐστραλίαν ὠνόμασε κατ' ἀρχὰς **Νέαν Ὑλλανδίαν**, τὴν δὲ πρὸς Ν. ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖσαν μεγάλην νήσον, **Τασμανίαν**. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξερευνηταὶ (**Κούκ, Φλίδερς, Μὰκ-Δούαλ,**

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 46 — Μὲ ποίαν χώραν τοῦ Πηλαιοῦ κόσμου ὁμοιάζει κατὰ τὸ σχῆμα ἡ Ν. Ἀμερικῇ ; — Ποῖον τὸ νοτιώτατον αὐτῆς ἄκρον ; — Εἰπὲ τὰς δημοκρατίας τῆς Κολομβίας. — Ποῦ φύεται ἡ κίνα ; — Ποῦ κεῖται ἡ Βενεζουέλα καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Ἀπέναντι τίνος λιμένος κεῖνται αἱ νῆσοι Γαλπάγος καὶ κατὰ τί φημίζονται ; — Ποῖος εἶνε ὁ μέγιστος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ποῖος τῆς Β. ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὑκεανοῦ καὶ κατὰ τί φημίζονται ; — Ποία εἶνε ἡ μεγαλυτέρα χώρα τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ κατὰ τί φημίζεται ; — Ποία χώρα κεῖται μετὰ τὴν Βραζιλίαν καὶ Κολομβίαν ; — Ποῖον μέρος αὐτῆς ἀνήκει εἰς τοὺς Εὐρωπαίους καὶ εἰς τί χρησιμοποιεῖται ; — Ποῦ κεῖται ἡ ὑψίστη πόλις τῆς Γῆς ; — Πόθεν ἡ Βολιβία ἔλαβε τὸ ὄνομά της ; — Ποῦ κεῖται ἡ λίμνη Τιτικάκα καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Τί εἶνε τὸ γουανὸ καὶ ποῦ εὐρίσκεται ; — Ποία χώρα τῆς Ἀμερικῆς ὀνομάζεται «Κῆπος τῆς Ν. Ἀμερικῆς» καὶ κατὰ τί φημίζεται ; — Ὀνόμασον τὴν πρωτεύουσάν καὶ τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς — Ποία εἶνε ἡ νοτιωτάτη πόλις τῆς Γῆς καὶ ποῦ εὐρί-

Στούαρ) καὶ ἔξοχοι θαλασσοπόροι πρὸ πάντων Ἀγγλοι, κατέστησαν γνωστὴν τὴν ἥπειρον ταύτην.

Αἱ περὶ τὴν Αὐστραλίαν μικραὶ καὶ μεγάλαι νῆσοι, ὀνομαζόμεναι μὲν ὄνομα **Πολυνησία** καὶ **Μαλαισία**, χρησιμεύουσιν ὡς φυσικὴ γέφυρα μεταξύ Ἀσίας καὶ Ωκεανίας. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν εἶνε ἠφαιστειώδεις καὶ ἐσχηματίσθησαν ἐκ κοραλλίων, πρὸ πάντων μεταξύ Ν. Γουινέας καὶ Αὐστραλίας, ὅπου τὰ κοράλλια ἀπετέλεσαν ἤδη σειρὰν ὑφάλων, 150 χμ. μήκους. Ἄλλαι ἔχουσι σχῆμα στρογγύλον, καὶ ἐσωτερικὸν κοῖλον, πλήρες θαλασσίου ὕδατος καὶ λέγονται **Ἀτόλαι**. Ἐπ' αὐτῶν φύονται ὁ κοκοφοίνιξ καὶ ἄλλα φυτὰ, τῶν ὁποίων αἱ ῥίζαι φθάνουσι τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ.

Τὸ κλίμα τῆς Ὠκεανίας εἶνε ποικίλον, ἀλλ' ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος μεταλλοφόρον καὶ εὐφορον, παράγον ὅλα τὰ εἶδη τῶν τροπικῶν καὶ ἄλλων γεωργικῶν προϊόντων. Ἐν αὐτῇ φύεται τὸ ἀρτοκarpόδενδρον, ὁ εὐκάλυπτος καὶ ἄλλα παράδοξα φυτὰ καὶ δένδρα.

Τρεφεὶ ὅλα τὰ ἐξ Εὐρώπης μεταφερθέντα ἐνταῦθα οἰκόσιτα ζῷα καὶ ἄλλα περίεργα θαλάσσια καὶ χερσαῖα, ὡς τὸν καγγουρῶ, τοὺς μαύρους κύκνους, τὴν λύραν καὶ τὸν ὀρνιθόρουγγον. Παρέχει προσέτι πολλὰ καὶ διάφορα ὀρυκτά, πρὸ πάντων ἄφθονον χρυσόν, γαϊάνθρακας καὶ πολυτίμους λίθους.

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ὠκεανίας εἶνε Εὐρωπαῖοι,

σκεται ; — Ποῖαι αἱ δημοκρατίαι τοῦ Λαπλάτα καὶ διατί ὠνομάσθησαν τοιούτῳ τρόπῳ ; — Ποῖα ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς λέγεται Μεσοποταμία καὶ διατί ; — Κατὰ τί φημιζονται αἱ τρεῖς δημοκρατίαι τοῦ Λαπλάτα ; — Ποῖα πόλεις αὐτῶν, κεῖται ἐπὶ τοῦ Λαπλάτα ; — Τί γνωρίζεις περὶ τῆς Παταγονίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός ; — Ἀναχωρῶν τις ἀπὸ Γηθάϊραν δι' ἀτμοπλοίου ἵνα περιπλεύσῃ τὴν Ν. Ἀμερικὴν, μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Παναμᾶ, ποίας θαλάσσας, παραλίους χώρας, κόλπους, χερσονήσους, νήσους, πορθμούς, ἐκβολὰς ποταμῶν, καὶ λιμένας θὰ συναντήσῃ ; — Ποῖα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διασχίζει τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν αὐτῶν καὶ ποῖαι αἱ ἐπὶ τῶν δύο ἄκρων αὐτῆς πόλεις ;

οὶ δὲ λοιποὶ **Παποῦοι** (Αἰθίοπες) καὶ **Μαλαῖοι**. Πολλοὶ ἐκ τῶν Παπούων καὶ ἄλλων ἰθαγενῶν φυλῶν, ζῶσιν ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει καὶ εἶνε ἀνθρωποφάγοι, ἐνῶ ἄρκετοὶ ἐκ τῶν Μαλαίων ἐξημερώθησαν καὶ ἔγενον χριστιανοί. Εἰς μερικὰς πόλεις τῆς Ὠκεανίας ἀπαντῶσι καὶ Ἕλληνες.

1. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ (κάτ. 4 ἑκατ.

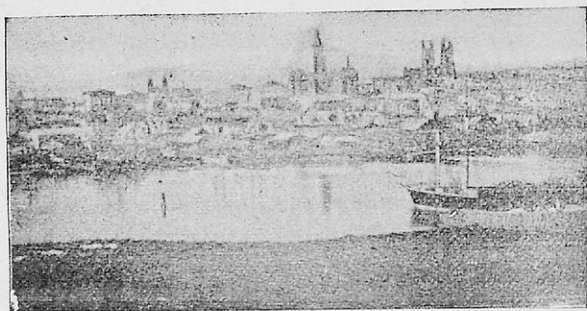
Ἐκτείνεται ΝΔ. τῆς Ἀσίας μεταξὺ Ἰνδικοῦ καὶ Μεγάλου Ὠκεανοῦ καὶ σχηματίζει τὸν κόλπον τῆς **Καρπενταρίας** καὶ τὴν χερσόνησον τῆς **Υόρκης** καὶ πρὸς Ν. τὸν μέγαν **Αὐστραλιακὸν κόλπον**.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αὐστραλίας καλύπτεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἔρημα, ἀμμουδιῶδη ἢ πετρώδη μέρη, μὲ διαφόρους λίμνας. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ὁρέων αὐτῆς ἐπισημότερα εἶνε αἱ χιονοσκεπεῖς **Αὐστραλίας** καὶ **Ἀλπεῖς**, ἐκ δὲ τῶν ποταμῶν ὁ **Μούρραῦς**. Ἐχει ὅμως καὶ εὐφορωτάτας κοιλάδας, πρὸ πάντων παρὰ τὸν Μούραυν.

Ἡ κτηνοτροφία ἐνταῦθα εἶνε πολὺ ἀνεπτυγμένη, διὰ τοῦτο ἡ Αὐστραλία θεωρεῖται ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ταριχευτῶν κρεάτων, ἐρίου καὶ ἄλλων κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

Ἡ Αὐστραλία ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ διαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς πέντε ἀποικίας. 1) Τὴν **Ἀποικίαν τῆς Κουϊνσλάνδης** ἢ τῆς **Βασιλίδου**, μὲ πρωτεύουσαν **Βρισβάν** (120 χιλ. κατ.), ἐξήγουςαν πολὺν χρυσὸν καὶ γαιάνθρακα. Τῆς **Νέας Νοτίου Οὐαλίας**, μὲ πρωτεύουσαν **Σίδνεϋ**, ἔδραν τοῦ γεν. διοικητοῦ τῆς Αὐστραλίας, ἐξήγουςαν χρυσὸν καὶ γαιάνθρακα καὶ ἔχουσαν 420 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν ἄρκετοὶ Ἕλληνες. 3) Τῆς **Βικτωρίας**, μὲ πρωτεύουσαν **Μελβούρνην**, ἥτις εἶνε ἡ ὠραιότερα καὶ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Αὐστραλίας, μὲ πολλὰ χρυσορυχεῖα καὶ 500 χιλ. κατοίκους. Ἐκ τούτων μερικοὶ εἶνε Ἕλληνες. 4) Τῆς **Νοτίου Αὐστραλίας**, μὲ

πρωτεύουσαν **Ἀδελαΐδα** (159 χιλ. κατ.), παρὰ τὸν Μούρρεϋν, ἐ-

Σίδνεϋ.

ξάγουσαν πολὺν σίτον καὶ πολλὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ 5) τῆς **Δυτικῆς Αὐστραλίας**, τῆς ὁποίας τὸ ἐσωτερικὸν εἶνε ἔρημον, με πρωτεύουσαν **Πέρθην** (30 χιλ. κατ.), λιμένα ἐμπορικόν.

Ὅλοι σχεδὸν αἱ πόλεις αὗται συνδέονται σιδηροδρομικῶς.

Ἡ **Βόρειος Αὐστραλία**, με πρωτεύουσαν **Πάλμειδρων**, ὑπάγεται διοικητικῶς εἰς τὴν Νότιον Αὐστραλίαν.

2. ΝΗΣΟΙ

Ἐκ τῶν νήσων τῆς Ὠκεανίας, ἄλλαι ἀποτελοῦσι κράτη ἀνεξάρτητα καὶ ἄλλαι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

Καὶ οἱ μὲν Ἀγγλοὶ ἐξουσιάζουσι τὴν πρὸς Ν. τῆς Αὐστραλίας μεγάλην νήσον **Τασμανίαν** τὴν **Νέαν Ζηλανδίαν**, τὰς ἡφαιστειώδεις νήσους **Φίτζι**, μέρος τῆς Γουϊνέας καὶ τινὰς ἄλλας. Ἡ Τασμανία χωριζομένη ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ **Βάσδου**, εἶνε πλουσία εἰς διάφορα προϊόντα καὶ μέταλλα καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν **Χοβαρτόβηνν**. Ἡ Ζηλανδία (700 χιλ. κατ.), ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο εὐφόρους νήσους, χωριζομένας διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ **Κούκ** καὶ φημίζεται διὰ τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, τὰ πολλὰ ὁ-

ρυκτὸν καὶ μέταλλα καὶ τὰς ὠραίας τοποθεσίας της. Πρωτεύουσα ἐν-
ταῦθα εἶνε ἡ **Βέλγικτων** (50 χιλ. κατ.). Πρὸς Ν. τῆς Ζηλανδίας
κεῖνται αἱ μικραὶ νῆσοι *Ἀντίποδες*, αἵτινες πράγματι εἶνε ἀντίποδες
τῆς Εὐρώπης.

Οἱ Γάλλοι ἐξουσιάζουσι τὴν **Νέαν Καληδονίαν**, τὰς νήσους τῆς
Ἑταιρείας καὶ τὰς νήσους **Τουαματοῦ ἢ Πεδινάς**. Ἡ Καλη-
δονία χρησιμεύει ὡς τόπος ἐξορίας καὶ ἐξάγει γαιάνθρακας, νίκελ,
κοράλια καὶ σπόγγους. Ἐκ τῶν νήσων τῆς Ἑταιρείας ἐπισημοτέρα
εἶνε ἡ **Ταΐτη**.

Οἱ Γερμανοὶ ἐξουσιάζουσι μέρος τῆς **Νέας Γουινέας**, τὰς νή-
σους **Βίσμαρκ** μετὰ τῶν νήσων τοῦ **Σολομῶντος**, τὰς **Σα-
μόας** τὰς **Μαρισάλας** καὶ τὰς **Καρολίνας**, αἵτινες καὶ **Μικρο-
νησία** λέγονται ἕνεκα τῆς ὑπερμέτρου σμικρότητός των. Ἡ Νέα
Γουινέα, κειμένη πρὸς Β. τῆς Αὐστραλίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται
διὰ τοῦ **Τορεσδίου** πορθμοῦ εἶνε δευτέρα νῆσος τοῦ κόσμου μετὰ
τὴν Γροιλανδίαν. Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἶνε ἄγνωστον, διότι καλύ-
πτεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὄρεων καὶ πυκνοτάτων δασῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων
ζῶσιν οὐραγγοτάγκοι, καὶ τὰ παραδείσια πτηνά.

Οἱ Ὀλλανδοὶ ἐξουσιάζουσι τὸ Δυτικὸν τῆς Νέας Γουινέας καὶ μερι-
κὰς πλησίον αὐτῆς μικρὰς νήσους, οἱ δὲ Ἀμερικανοὶ τὰς νήσους **Γιλ-
βέρτου** καὶ τινὰς ἄλλας περὶξ αὐτῆς.

Ἀνεξάρτητα κράτη εἶνε. 1) Αἱ νῆσοι **Τόγγαι** ἢ τῆς **Φιλίας**. Οἱ
ἰθαγενεῖς κάτοικοι αὐτῶν εἶνε χριστιανοὶ καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ βασι-
λέως ἰθαγενοῦς, ὅστις διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας. 2)
Αἱ ὀρεῖναι καὶ ἡφαιστειώδεις **Σανδουῖχαι** νῆσοι, αἵτινες ἀποτε-
λοῦσι τὸ ἄρκετὰ πεπολιτισμένον βασίλειον τῆς **Χαβάης**, μετὰ τὴν
ὠραίαν πρωτεύουσαν **Χονολουλοῦ** (30 χιλ. κατ.). Οἱ ἰθαγενεῖς
κάτοικοι τοῦ βασιλείου τῆς Χαβάης, τὸ ὁποῖον διατελεῖ ὑπὸ τὴν
προστασίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, εἶνε χριστιανοὶ
δικυμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι, Ἰάπωνες, Σῖναι καὶ ἄλλοι.
Ἐνταῦθα ἀπαντᾷ τὸ μεγαλύτερον ἡφαιστειὸν τοῦ κόσμου.

Αἱ Σανδουῖχαι χρησιμεύουσιν ὡς σταθμὸς τῶν ταξιδευόντων ἐκ
τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΠΟΛΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ

Ὀνομάζονται τοιοῦτοτρόπως αἱ χώραι, αἱ ὁποῖαι κεῖνται περὶ τοὺς πόλους τῆς Γῆς (Βόρειον καὶ Νότιον) ἢ πλησιάζουσιν εἰς αὐτούς. Ἐκ τούτων αἱ μᾶλλον γνωσταὶ κεῖνται πρὸς Β. τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς καὶ συνίστανται κυρίως ἐκ νησοσυστάδων. Ἡ προσέγγις εἰς τὰς Ν. πολικὰς χώρας καταντᾷ σχεδὸν ἀδύνατος, ἕνεκα μεγάλων καὶ φοβερῶν ἐμποδίων.

Δριφύτατος διαρκῆς χειρὼν ἐπικρατεῖ καθ' ὅλας τὰς χώρας ταύτας, παγῶνες δὲ φριβεροὶ καὶ ὀγκώδη ἐκ πάγου ὄρη, ἐπιπλέοντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης κατέστρεψαν καὶ ἐφόνευσαν πολλάκις ὁλοκλήρους συνοδείας ἀτρεμήτων ἐξερευνητῶν τῶν ἀφιλοξένων τούτων μερῶν.

Ἐκ τῶν γνωστῶν Βορείων πολικῶν χωρῶν, κυριώτεραι πρὸς Β. τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας εἶνε ἡ νῆσις **Ἰσλανδία**, ἡ πρὸς Β. τῆς Σκανδ. χερσονήσου χώρα τῆς **Λαπωνίας**, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦσιν οἱ βραχύσωμοι Λάπωνες, ζῶντες ἐκ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλγείας, ἡ **Σπιτσβέργη**, ἡ **Γῆ τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ**, ἡ **Νέα Ζέμβλα** καὶ αἱ **Λιακόβαι** νῆσοι.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ 47. — Ποῖαι θάλασσαί βρέχουσι τὴν Ὠκεανίαν ; — Μεταξὺ ποίων ἡπείρων κεῖται ; — Τί γνωρίζεις περὶ τῶν Αὐστραλιακῶν νήσων ; — Τί εἶνε αἱ Ἀτόλαι ; — Πόσος εἶνε ὁ πληθυσμὸς τῆς Ὠκεανίας ; — Ὀνόμασον τὰ παραδοξώτερα φυτὰ καὶ ζῷα τῆς Ὠκεανίας. — Κατὰ τί ἡ Αὐστράλια θεωρεῖται ὡς πρώτη χώρα τοῦ κόσμου ; — Ποία εἶνε ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Αὐστραλίας καὶ τί παράγει κυρίως ; — Βίβη τὰς πέντε ἀποικίας τῆς Αὐστραλίας. — Εἰς ποῖαν ἐξ αὐτῶν ἐξάγονται κτηνοτροφικὰ προϊόντα ; — Τί εἶνε ἡ Τασμανία καὶ πόθεν ὀνομάσθη τοιοῦτοτρόπως ; — Ποίας ἐκ τῶν νήσων τῆς Ὠκεανίας ἐξουσιάζουσι οἱ Γερμανοί, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοι ; — Ποῖοι ἐξουσιάζουσι τὴν Ρουϊνέαν καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτῆς ; — Ποῖον εἶνε τὸ σπουδαιότερον ἀνεξάρτητον κράτος τῆς Ὠκεανίας καὶ τί γνωρίζεις περὶ αὐτοῦ ; Ἀναχωροῦντες ἐκ τοῦ λιμένος Πάλμestων καὶ διευθυνόμενοι πρὸς Α. διὰ τὴν περιπλευσάμεν τὴν Αὐστράλιαν, ποίους κόλπους, χερσονήσους, ἀκρωτήρια, λιμένας, πορθμύς καὶ νήσους θὰ συναντήσωμεν ;

Πρὸς Β. τῆς Ἀμερικῆς ἀπαντῶσιν, ἡ **Γῆ τοῦ Βάφιν**, τοῦ **Πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας**, τοῦ **Πρίγκιπος Ἀλβέρτου**, ἡ **Γροιλανδία** καὶ ἡ μεγίστη τριγωνικὴ χερσόνησος **Λαυραβωρίς**, πλουσία εἰς σιτυροφόρα ζῆα.

Ἐκ τῶν Νοτίων πολικῶν χωρῶν, γνωστὰ εἶνε μόνον ἡ **χώρα Γράχαμ**, ὀλίγαι νησοσυστάδες μετὰ διαφόρους ὀνομασίας καὶ ἡ ψυχροτάτη καὶ ἡφαιστειώδης **χώρα τῆς Βικτωρίας**, ἔχουσα δύο ἡφαιστεια, τὸ **Ἑρεβος** καὶ τὸν **Τρόμον**.

Τὰς πολικὰς χώρας, κατοικουμένας ὑπὸ τῶν **Ἑσκιμῶων**, τῶν **Λαπώνων** καὶ ἄλλων ἡμιαγρίων λαῶν, ἐξηρεύνησαν καὶ ἀνεκάλυψαν ῥιψοκίνδυνοι θαλασσοπόροι, πρὸ πάντων **Νορβηγοί**, **Δανοί**, **Ἀγγλοι** καὶ **Ρῶσοι**. Ἐκ τούτων διάσημος εἶνε ὁ **Φιλανδὸς Νορδελ-δκιούδ**, ὅστις διὰ μέσου πάγων καὶ παγωμένων θαλασσῶν, διαπλεύσας τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἀσίας, διήλθε τὸν Βερίγγειον πορθμὸν καὶ διὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Σουέζ, ἐπανήλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὁ **Νορβηγὸς Νάνσεν**, τῷ 1895 ἀνακαλύψας νέαν πρὸς τὸν Β. Πόλον ὁδόν, ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν περισσότερον τῶν ἄλλων ἐξερευνητῶν (860.14'). Ὁ **τολμηρὸς ἐξερευνητὴς Ἀνδρῆ**, δοκιμάσας δι' ἀεροστάτου νὰ ὑπερβῇ τὸ κατόρθωμα τοῦ Νάνσεν, εὗρεν οἰκτρὸν θάνατον ἐν μέσῳ τῶν πολικῶν πάγων. Μετὰ τὸν Ἀνδρῆ, ὁ **δουὲξ τῶν Ἀμβρουζίων** τῷ 1900 ἔφθασεν εἰς ἀπόστασιν 250 χμ. Ἀλλὰ πάντας ὑπερέβησαν ὁ Ἀμερικανὸς **Πήου**, ὅστις τελειωθὲς (1906) ἔφθασεν εἰς ἀπόστασιν 203 χμ. (830) ἀπὸ τοῦ Β. πόλου καὶ ὁ **Νορβηγὸς Ἀμοῦντσεν** (1907), ὅστις ἀναχωρήσας ἐκ Χριστιανίας καὶ ἀκολουθῶν τὴν ὁδὸν τοῦ Νάνσεν, περιέπλευσε τὸν πόλον ΒΔ. καὶ ἐξῆλθε διὰ τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ.

Τὰς πολικὰς χώρας ὀλίγον θερμαίνουσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, διὰ τοῦτο εἰς τὰς περισσότερας ἐξ αὐτῶν βασιλεύει μόνον ἡ ἐρημία, ὁ θάνατος, καὶ φοβερὸν ἀπερίγραπτον ψυχὸς (500). Εἰς ἄλλας πολικὰς χώρας ὑπάρχει καὶ βραχὺ ἐπὶ δύο μόνον μῆνας θέρος, ἐνῶ κατὰ τὸ ἄλλο διάστημα τοῦ ἔτους, ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα καλύπτονται ὑπὸ πάγων. Μόνον ἀσημκντα χόρτα φύονται ἐνταῦθα, ἐκ δὲ τῶν ζώων ζῶσι τὰ κητιεῖδη, ὑδρόβια πτηνὰ, τάρανδοι, λευκαὶ ἄρκτοι καὶ ἄλλα ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς.

Εἰς πολλὰς ἐκ τῶν πολικῶν χωρῶν τὸ ἡμερονύκτιον διαρκεῖ δύο ἢ περισσότερους μῆνας καὶ πολλάκις ὁλόκληρον ἔτος, ἀποτελεῖται δηλ. ἐκ μιᾶς ἡμέρας διαρκούσης 6 μῆνας καὶ ἐκ μιᾶς νυκτὸς, 6 μηνῶν διαρκείας. Τὰς μακροχρονίους ταύτας νύκτας φωτίζει τὸ **βόρειον δέλας**.

Αἱ γνωσταὶ πολικαὶ χῶραι εἶνε κτήσεις Εὐρωπαϊκαί, ἐξουσιάζουσι δὲ αὐτάς πρὸ πάντων Ἄγγλοι, Δανοὶ καὶ Ρῶσοι.

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟΝ

Ι. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Π. Κατὰ ξηράν.

Ἡ μεγάλη καθ' ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον πρόοδος, ἡύξησεν εἰς βαθμὸν μέγιστον τὰ ὀλίγα καὶ δύσκολα τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς μέσα μεταφορᾶς καὶ συγκοινωνίας. Σήμερον συγκοινωνοῦμεν καὶ ταξιδεύομεν ταχέως καὶ ἀνέτως, διότι τὰ πρὸς τοῦτο μέσα ἐπληθύνθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν. Εἰς πολλὰ ἀκόμη μέρη τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, ἡ συγκοινωνία καὶ ἡ μεταφορὰ ἐμπορευμάτων ἐκτελεῖται διὰ *καραβανίων*. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν μεταχειρίζονται καὶ τοὺς *καμιστάς*, μαύρους δηλ. οἱ ὅποιοι εἰς δεμάτια μεταφέρουσι τὰ διάφορα ἐμπορεύματα.

Εἰς τὰς ψυχρὰς κυρίως χώρας, ὡς μέσον μεταφορᾶς καὶ συγκοινωνίας χρησιμοποιεῖται τὸ *ἐλκυθρον*. Προσέτι αἱ *ἀμαξαί*, φορτηγοὶ ἢ ὁδοιπορικά, τὸ *ποδήλατον*, τὸ τελευταίως ἐφευρεθὲν τάχιστον αὐτοκίνητον, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ὁ βοῦς, ἡ κάμηλος, ὁ ἐλέφας, ἡ λάμα καὶ ἄλλα ζῷα, χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν συγκοινωνίαν καὶ μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων.

Καταλληλότετον ὅμως καὶ τελειότετον ὅλων τούτων, ἀπεδείχθη ὁ σιδηροδρόμος, ὅστις πρῶτην φορὰν τῷ 1830 ἐλειτούργησεν, εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Σήμερον τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ὅλου τοῦ κόσμου, εἶνε 890 χιλ. χιλιόμετρα, εἰκοσαπλάσιον δηλ. τῆς περιφέρειας τῆς Γῆς. Ἡ Εὐρώπη καὶ αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἔχουσι τὰς περισσοτέρας σιδηροδρομικὰς ὁδοὺς· κυριώτεραι δὲ τούτων εἶνε :

Ἐν Εὐρώπῃ 1) Ἡ ἀπὸ Λισσαβῶνος διὰ Μαδρίτης, Παρισίων, Βρυξελλῶν καὶ Βερολίνου εἰς Πετρούπολιν. 2) Ἡ ἀπὸ Λονδίνου καὶ Καλαὶ εἰς Παρισίους καὶ Βριντήσιον. 3) Ἡ ἀπὸ Παρισίων διὰ Βιέννης εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Θεσσαλονίκην καὶ ἄλλαι δευτερεύουσαι, ἐξ ὧν αἱ ἀπὸ Γαλλίας, Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας εἰς Γένουαν, Τουρίνον, Ρώμην καὶ Βριντήσιον, διέρχονται ὑπογείως διὰ τῶν μεγάλων

σπράγγων τοῦ Κεραιού (12 χλμ.), τοῦ Ἀγίου Γορθάρδου (14 χλμ.) καὶ τῆς Σιμπλὼν (20 χλμ.) καὶ διευκολύνουσι μεγάλως τὸ μεταξὺ Ἀγγλίας, Μεσογείου καὶ Ἰνδιῶν ἐμπόριον.

Ἐν Ἀσίᾳ 1) Ἡ ἀπὸ Χαϊδάρ πικρὰ καὶ Σμύρνης εἰς Ἀλεξανδρέτταν καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον, διὰ Χιλεπίου, Βαγδάτης καὶ Βισσόρας. 2) Ὁ ἀπὸ Δαμασκοῦ εἰς τὰς ἱερὰς Μωαμεθανικὰς πόλεις τῆς Ἀραβίας Μέκκην καὶ Μεδίαν, σιδηρόδρομος τῆς Χεϊζάνης 3). Ἡ ὑπερκάσιος σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, ἥτις ἀπὸ Κρασνοβόδσκη, εἰς τὴν παραλίαν τῆς Κασπίας, διὰ τῆς Σαμαρκάνδης καὶ τοῦ Μέρβ φθάνει εἰς τὰ σύνορα τοῦ Ἀφγανιστάν. 4) Ὁ Ὑπερσιβήρειος ἢ Εἰρηρικὸς σιδηρόδρομος, ὅστις ἀπὸ Μόσχας διὰ Σιβηρίας, φθάνει εἰς Χαρβὶν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βλαδιβοστόκ καὶ Πόρτ Ἀρθούρ. 5) Ἡ ἀπὸ Πεκίνου εἰς Χάνκεου καὶ Καντὼν 6) ἡ ἀπὸ Πεκίνου εἰς Κάλγαν, Οὐργαν καὶ Κιάχταν καὶ 7) ἡ ἀπὸ Βομβάης εἰς Καλκούτην Ἰνδικὸς σιδηρόδρομος.

Ἐν Ἀφρικῇ, ἐκτὸς μικρῶν ἐν Ἀλγερίᾳ, Τύνιδι καὶ Αἰγύπτῳ, ἐπισημότεραι εἶνε: 1) Ἡ ἀπὸ Ἀλγερίου εἰς Σουδάν καὶ τὴν λίμνην Τσάδαν. 2) Οἱ σιδηρόδρομοι τοῦ Βελγικοῦ Κόγγου καὶ 3) ἡ νῦν κακασκευαζομένη μακροτάτη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ τοῦ κόσμου, μέλλουσα διὰ Καίρου καὶ Ἀκρωτηρίου νὰ συνδέσῃ τὴν Αἴγυπτον μετὰ τὴν Ν. Ἀφρικὴν.

Ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι πολλοὶ μεγάλοι σιδηροδρομικαὶ γραμμαί, ἐξ ὧν κυριώτεραι εἶνε: 1) Ἡ ἀπὸ Χέλιφεξ εἰς Βαγκουέρο. 2) Ἡ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης διὰ Σικάγου εἰς Ἀγ. Φραγκίσκον. 3) Ἡ τοῦ Παναμᾶ ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀμερικῇ καὶ ἄλλαι δευτερεύουσαι ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ, ἐξ ὧν κυριώτερα εἶνε ἡ ἀπὸ Βουένος-Ἀϊρες εἰς Βαλπάραιζον.

2. Κατὰ θάλασσαν.

Ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία εἶχεν ἀναπτυχθῇ, ὅσον ἦτο δυνατόν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τα κωπήλατα καὶ τὰ ἱστιοφόρα ἀντικατέστησαν τὰ ἀτμόπλοια, μετὰ τὴν σημερινὴν ναυσιπλοίαν, ἥτις τεραστίως ἀναπτυχθεῖσα ἔφερεν εἰς φῶς πλουσίαν, ἀγνώστους πρὸ ὀλίγου χρόνου καὶ ἀνέπτυξε τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Τὸ πρῶτον δι' ἀτμοπλοίου ταξείδιον ἔγινε τῷ 1816 ἀπὸ Λονδίνου εἰς Χάβρην, ὁ πρῶτος δι' ἀτμοπλοίου διάπλους τῆς Μεσογείου τῷ 1817 ἀπὸ Νεαπόλεως καὶ ὁ πρῶτος δι' ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου διάπλους τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ τῷ 1819. Ἐκτοτε τὸ ἀτμό-

πλοιον τελειοποιηθὲν, κατέστησε τὰ ταξείδια ἄνετα καὶ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνα ἢ ἄλλοτε, διὰ δὲ τῶν διωρύγων, πρὸ πάντων τοῦ Σουέζ καὶ ἄλλων βοηθητικῶν μέσων, ἐσυντομεύθησαν καὶ οἱ μακρόταται ἀποστάσεις. Οὕτω π. χ. ταξείδιον ἀπὸ τῶν δυτικῶν λιμένων τῆς Εὐρώπης μέχρι Νέας Ὑόρκης, διαπλους δηλ. τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ἐκτελεῖται σήμερον διὰ μεγάλων ταχυπλόων ἀτμοπλοίων εἰς διάστημα 4—5 ἡμερῶν, εἰς 10—15 μέχρι τῶν λιμένων τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, εἰς 19 ἀπὸ Λονδίνου μέχρι τοῦ Ἀκρωτηρίου, εἰς τὴν ΝΔ. Ἀφρικανικὴν παραλίαν καὶ εἰς 7—8 τὸ πολὺ ἡμέρας, ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Κων(σταντινούπολιν καὶ ἐκείθεν εἰς Ὀδησόν, διάπλους δηλ. ὁλοκλήρου τῆς Μεσογείου, τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου. Ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ καὶ δια τῶν λιμένων Τσιβουτῆ, Κολόμβου, Σιγγαπούρ, Σαίγουν, Χοκόγκ καὶ Σαγγάης, διαπλέομεν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, τὸν Ἰνδικὸν καὶ Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν, εἰς διάστημα 30 ἡμερῶν. Ὁ ἀπὸ Ὑοκαχάμας εἰς Βαγκούβερ καὶ Ἀγ. Φραγκίσκου διάπλους τοῦ ὀμιχλώδους καὶ τρικυμιώδους Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἐκτελεῖται εἰς 10—14 ἡμέρας, ἀπὸ Μασσαλίας δὲ εἰς Μελβούρνην καὶ Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας, εἰς διάστημα 35—40 ἡμερῶν.

II. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ

Ἡ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία τελειοποιεῖται καθ' ἑκάστην, αἱ δὲ πρὸς τοῦτο διάφοροι ἐφευρέσεις καὶ τελειοποιήσεις, κατέστησαν αὐτὴν συντομωτάτην ὁδὸν πρὸς μεταβίβασιν ἀνταποκρίσεων. Ἡ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ ταχυδρόμων, ἐρίππων ἢ πεζῶν, διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν ἀτμοπλοίων. Δι' ὅλων τούτων εἰς βραχύτατον διάστημα, ἐξαποστέλλονται εἰς τὰ τέσσαρα τῆς Γῆς σημεῖα ἐπιστολαί, δελτάρια, ἐμπορικὰ δαίγματα κτλ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπληρώνοντο ἀναλόγως τῶν ἀποστάσεων, ἀλλὰ τῷ 1827, πρώτη ἡ Ἀγγλία καὶ κατόπιν ἡ Γαλλία, ἐψήφισαν ὁμοίωμορον διατίμησιν ταχυδρομικῶν τελῶν, τῷ δὲ 1876 τὸ ἐν Βέρνη διεθνὲς Συνέδριον, ἐκάνονίσε τὰ τέλη καὶ τὴν σημερινὴν λειτουργίαν τῆς παγκοσμίου ταχυδρομικῆς ἐνώσεως (Union postale universelle).

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι μὲ διάφορα συνθηματικὰ σημεῖα, μετεβίβαζον εἰδήσεις ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλον τόπον. Τὸ σύστημα τοῦτο τελειοποιηθὲν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐγέννησε τὸν ἐκαέριον τηλεγράφον, ὅστις πρῶτην φορὰν ἐλειτούργησεν ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τὸ ἔτος

1794. Τὸν ἑναέριον τελειοποιηθέντα, ἀντικατέστησεν ὁ γνωστὸς **ἡλεκτρικὸς τηλεγράφος**, ὅστις πρῶτην φορὰν ἐφηρμόσθη ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τὸ ἔτος 1845 καὶ 1851.

Πλὴν τούτου ὑπάρχει καὶ ὁ ὑποβρύχιος τηλεγράφος, ὅστις γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα ὑποβρύχιος *κάλωσ* ἢ *καλωδίου*, μεταβιβάζει πιστῶς καὶ ἀσφαλῶς τὰ διὰ θαλάσσης τηλεγραφήματα. Τὸ πρῶτον καλῶδιον ἐλειτούργησε μεταξὺ Καλαὶ καὶ Δούβρου τῷ 1860· σήμερον τοιαῦτα συνδέουσι τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν μετὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ὀδησσὸν καὶ Κωνσταντῖζαν μετὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Ἰνδικὴν διὰ Βασσόρας μετὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ, τὴν Ἀσίαν μετὴν Ὠκεανίαν καὶ Ἀμερικὴν διὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ· τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶνε τὸ μακρότατον πάντων (1400 χμ.) καὶ διέρχεται τὸ βαθύτερον μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ (9633 μ.). Τὸ τηλεγραφικὸν σύμπλεγμα τῆς γῆς ἔχει ἑκτασιν 2 ἑκατ. χλμ.

Τὸ τηλεφῶνον, ἐφευρέθη τῷ 1876 καὶ ἐχρησιμοποιήθη κατ' ἀρχὰς διὰ μικρὰς ἐντὸς τῶν πόλεων ἀποστάσεις· σήμερον ὅμως τελειοποιηθὲν καὶ τοῦτο μεταβιβάζει τὴν φωνὴν εἰς μεγάλα διαστήματα, ὡς ἀπὸ Λονδίνου εἰς Παρισίους καὶ Μασσαλίαν, ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πατρας κτλ.

Ὁ σημαφόρος, εἶδος ἑναερίου τηλεγράφου, μεταδίδει ἐκ τῆς παραλίας ἢ ἀπὸ ὑψηλῶν τόπων, διάφορα διὰ σημαίων ἢ ἄλλων σημείων συνθήματα εἰς πλοῖα ταξειδεύοντα εἰς ἀνοικτὴν θάλασσαν ἢ σταθμεύοντα εἰς τὸν λιμένα.

Ὁ ὀπτικὸς τηλεγράφος, χρησιμοποιεῖται κυρίως εἰς τὸν πόλεμον. Δι' αὐτοῦ ἀποστέλλονται τὰ ὀπτικὰ σημεῖα, μετὰ τὰ ὁποῖα συνεισοῦνται οἱ διάφοροι ἐπὶ τούτῳ ὀπτικοὶ σταθμοί.

Ὁ ἀσύρματος τηλεγράφος τοῦ Ἰταλοῦ Μαρκόνη, διὰ τοῦ ὁποῖου ἄνευ σύρματος μεταβιβάζονται τηλεγραφήματα εἰς ἀρκετὰ μεγάλας ἀποστάσεις.

Ἡ τηλεφωτογραφία, εἶνε ἡ τελειότερα καὶ θαυμασιωτέρα ἐφευρέσις τῶν ἡμερῶν μας. Δι' αὐτῆς ὁ γερμανὸς καθηγητὴς Κόρν, κατ' ὀρθωσεν ὅπως ἐξαποστέλλωμεν τὴν φωτογραφίαν μας ἀπὸ Κων. πόλεως καὶ Ἀθηνῶν εἰς Παρισίους καὶ Λονδίνον, εἰς διάστημα 6-12 λεπτῶν τῆς ὥρας.

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟΝ

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Γῆς.

Ἐκ τῶν δημητριακῶν καρπῶν ὁ **ὄσιτος**, ἡ πρώτη τοῦ ἀνθρώπου τροφή, προκόπτει εἰς ὅλας τὰς εὐκράτους καὶ εἰς μερικὰς ψυχρὰς χώρας. Ἡ ὀλικὴ παραγωγή αὐτοῦ εἶνε 600 ἑκατ. ἑκατόλιτρα, δηλαδή 4687500000 ὀκάδες. Κυρίως σιτοφόροι χῶραι εἰς τὴν Εὐρώπῃν εἶνε ἡ Ρωσία, ἡ Οὐγγαρία καὶ ἡ Γαλλία, εἰς τὴν Ἀσίαν αἱ Ἰνδίαι καὶ ἄλλαι αὐτῆς χῶραι καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι.

Ἡ **ὄρουζα**, πρωτίστη τροφή τῶν περισσοτέρων λαῶν τῆς Ἀσίας, προκόπτει εἰς εὐκρατα ἢ θερμὰ καὶ πολὺ ὑγρὰ μέρη. Κυρίως ὄρουσοφόροι χῶραι εἶνε εἰς τὴν Ἀσίαν αἱ Ἰνδίαι, ἡ Ἰαπωνία καὶ ἡ Ἰνδοκίνα, εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἡ Αἴγυπτος καὶ αἱ χῶραι αἱ κείμεναι ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἰς τὴν Ἀμερικὴν αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι καὶ ἡ Βραζιλία καὶ εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἡ Ἰταλία καὶ μερικαὶ ἄλλαι, μὲ ὀλίγην παραγωγὴν.

Τὰ **γεώμυλα**, φύονται εἰς ὅλας τὰς εὐκράτους χώρας, ἡ δὲ Γερμανία καὶ ἡ Ἱρλανδία, παράγουσι τὴν μεγαλυτέραν ἐν Εὐρώπῃ ποσότητα αὐτῶν.

Ἡ **οἶνος** παραστυάζεται ἐκ τῆς σταφυλῆς, ἣτις προκόπτει πρὸ πάντων εἰς τὰς εὐκράτους χώρας. Ἡ ὀλικὴ παραγωγή αὐτοῦ εἶνε 150 ἑκατ. ἑκατόλιτρα, τὸ δὲ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ ποσοῦ τούτου παράγει ἡ Γαλλία. Ἄλλαι οἰνοφόροι χῶραι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Τουρκία ἡ Ἑλλάς καὶ ἄλλαι.

Ἡ **καφὴς** καλλιεργεῖται εἰς τροπικὰς χώρας, κυρίως τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς. Ἡ ὀλικὴ παραγωγή αὐτοῦ εἶνε 600 περίπου ἑκατ. χλγμ. ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 350 ἑκατ. παράγει ἡ Βραζιλία. Ἡ Ἀραβία παρέχει τὸ ἄριστον εἶδος αὐτοῦ.

Ἡ **ζάκχαρις**, παρασκευάζεται ἐκ τοῦ ζακχαροκάλαμου καὶ τοῦ τεύτλου, ζακχαρώδους φυτοῦ. Καὶ τὸ μὲν ζακχαροκάλαμον καλλιεργεῖται εἰς χώρας τροπικὰς, τὸ δὲ τεύτλον εἰς εὐκράτους. Ἡ ὀλικὴ παραγωγή τῆς ζακχαρέως εἶνε $8\frac{1}{2}$ ἑκατ. τόννοι. Ἐκ τούτων τὸ μεγαλύτερον ποσὸν ἐκ ζακχαροκάλαμου παράγεται εἰς τὴν Ἰάβαν, τὸ δὲ ἐκ τεύτλων εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἄλλαι ζακχαροπαραγωγαὶ χῶραι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Αὐστρουγγαρία, ἡ Γαλλία, ἡ Ρωσία καὶ ἄλλαι παράγουσι μικρὰν ποσότητα.

Τὸ τέϊον, φυτὸν Ἀσιατικόν, καλλιεργεῖται καὶ καταναλίσκεται κυρίως εἰς τὴν Κίναν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν νῆσον Κεϋλάνην. Εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ μεγαλυτέρα καταναλίσκουμένη γίνεται ἐν Ρωσίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ.

Ὁ βάμβαξ, φυτὸν χρησιμώτατον εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν κατασκευὴν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, φύεται εἰς τροπικὰς καὶ θερμὰς χώρας. Ἡ ὀλικὴ παραγωγὴ αὐτοῦ εἶνε 15 ἑκατ. δέματα, δηλ. 3375000 τόννοι. Κυριώτεροι βαμβακαφόροι χώροι εἶνε αἱ Ἠνωμ. Πολιτεῖαι, αἱ Ἰνδίαί καὶ ἡ Αἴγυπτος.

Τὸ λίνον καὶ ἡ κάνναβις, φυτὰ ἐπίσης χρησιμώτατα εἰς τὴν βιομηχανίαν, καλλιεργοῦνται εἰς εὐκράτους καὶ ὑγρὰς χώρας. Τὸ λίνον χρησιμεύει εἰς κόκκους καὶ εἰς ἴνας μὲ ὀλικὴν παραγωγὴν 725 ἑκατ. χιλιογράμμων.

Τὸ καουτσούκ, ἐξάγεται ἐκ τοῦ χυμοῦ πολλῶν φυτῶν καὶ δένδρων, φυομένων πρὸ πάντων εἰς τὴν Βραζιλιάν καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ἀφρικῆς. Ἡ ὀλικὴ παραγωγὴ αὐτοῦ εἶνε 56200000 χιλιόγραμμα.

Τὰ ξύλα, πολύτιμα, ναυπηγήσιμα καὶ οἰκοδομήσιμα, κόπτονται ἀπὸ τὰ δάση τῶν διαφόρων τῆς Γῆς χωρῶν. Τὰ πολύτιμα καὶ ναυπηγήσιμα ξύλα προέρχονται κυρίως ἐκ τῶν Τροπικῶν χωρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ δάση τοῦ Καναδᾶ, τῆς Σκανδ. χερσονήσου, τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, παρέχουσιν ἄρθρον οἰκοδομήσιμον καὶ πρὸς καὺσιν ξυλείαν.

Ὁ καπνός, μετεφέρθη πρώτην φορὰν ἐκ τῆς Ἀμερικῆς· σήμερον καλλιεργεῖται εἰς πλείστας χώρας θερμὰς, ἢ εὐκράτους τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, πρὸ πάντων εἰς τὰς Ἠνωμ. Πολιτεῖας, τὴν Κούβαν, τὴν Εὐρωπ. Τουρκίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ φέρει σπουδαίαν ἐκ τῆς καλλιεργείας καὶ τοῦ ἐμπορίου αὐτοῦ πρόσodon. Ἡ ὀλικὴ παραγωγὴ τοῦ καπνοῦ εἶνε 2 δισεκατομμύρια χιλιόγραμμα.

Τὸ οἶνόπνευμα, εἶνε χρησιμώτατον εἰς διαφόρους βιομηχανικὰς ἐργασίας, ἡ δὲ φορολογία του εἰς τὰ διάφορα κράτη φέρει μέγαν εἰς αὐτὰ πλοῦτον. Ἡ κατάχρησις τοῦ οἶνοπνεύματος ἐγέννησε τὸν ἀλκοολισμόν, καταστρεπτικὴν δηλ. ἀσθένειαν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, μὲ φρικτὰ ἀποτελέσματα. Οἱ μεγαλύτεροι κακοῦς γιν, αἱ φοβερώτεραι ἀθροίσαι, εἰ τρομακτικώτεροι φρενιβλαβεῖς αἰτίαι ἐγρουσι τὸν ἀλκοολισμόν. Ἐνεκα τούτου εἰς πολλὰ κράτη, πρὸ πάντων εἰς τὴν Σκανδ. χερσονήσον, διὰ νόμων ἀυστηροτάτων καταδιώκουσι τὸ

φοβερόν τοῦτο πάθος. Ἡ μεγαλύτερα κατανάλωσις οἰνοπνεύματος γίνεται εἰς τὴν Δανίαν, τὰς Κάτω Χώρας καὶ τὴν Γαλλίαν.

Ὁ γὰρ ἄνθραξ ἢ λιθάνθραξ, καύσιμος ὀρυκτὴ ὕλη (ἐνιαύσιος ὀλικὴ παραγωγὴ 760 ἑκατ. τόννοι), εἰς ἣ ψυχὴ τῶν μηχανῶν καὶ ἡ πρώτη βᾶσις τῆς βιομηχανίας. Τὰ μεγαλύτερα γαιανθρακωρυχεῖα ἀπαντῶσιν εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἐκ τῶν μετᾶλλων ὁ **σίδηρος**, κυτὸς ἢ χάλυψ, εἶναι τὸ σπουδαιότατον εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν μηχανουργίαν. Ἐξάγεται πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, τὴν Γερμανίαν, Ρωσίαν, Αὐστρουγγαρίαν, Σουηδίαν καὶ Βέλγιον. Εἰς ὅλας τὰς χώρας ταύτας ἀπαντῶσιν ἄριστα ἐργαστάσια σιδηρουργίας, ἐξ ὧν γνωστότατα εἶναι τῆς Σεφιέλδης καὶ τοῦ Ἀμστρογγ ἐν Ἀγγλίᾳ, τοῦ Κρούπ ἐν Ἑσσην τῆς Γερμανίας, τοῦ Σέρεν ἐν Βελγίῳ καὶ τοῦ Κρεζῶ ἐν Γαλλίᾳ.

Ἐκ τῶν ἄλλων χρησίμων μετᾶλλων ὁ **χαλκὸς** (ἐνιαύσιος ὀλικὴ παραγωγὴ 475 χιλ. τόννοι), ἐξάγεται κυρίως ἀπὸ τὴν Χιλὴν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Ὁ μόλυβδος (ἐνιαύσιος ὀλικὴ παραγωγὴ 800 χιλ. τόννοι), ἐξάγεται καὶ αὐτὸς κυρίως εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας.

Ὁ κασσίτερος (ἐνιαύσιος ὀλικὴ παραγωγὴ 90 χιλ. τόννοι), ἐξάγεται κυρίως ἀπὸ τὴν Μαλάκκαν.

Ὁ ψευδάργυρος (ἐνιαύσιος ὀλικὴ παραγωγὴ 500 χιλ. τόννοι), ἀπαντᾷ κυρίως ἐν Γερμανίᾳ.

Ὁ ὕδραργυρος (ἐνιαύσιος ὀλικὴ παραγωγὴ 3500 τόννοι), ἐξάγεται τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν.

Ἐκ τῶν πολυτίμων μετᾶλλων ὁ **χρυσὸς** (ἐνιαύσιος ὀλικὴ παραγωγὴ 450 χιλιάδων χιλιογράμμων ἀξίας 2 δισεκατ. περίπου φράγκων), ἀπαντᾷ κυρίως εἰς τὴν Τρυνσβάλλην εἰς τὴν Ν. Ἀφρικὴν, εἰς τὴν Αὐστραλίαν καὶ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας.

Ὁ ἄργυρος, εὕρεσκειται πρὸ πάντων εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ τὸ Μεξικόν. Ἔνεκα δὲ τῆς ἀφθόνου παραγωγῆς αὐτοῦ (4500000 χιλιόγραμμα), ἡ ἀξία του πολὺ κατέπεσεν.

Ὁ λευκόχρυσος εἶναι πολύτιμον μέταλλον, σπανιώτατον. Ἐξάγεται πρὸ πάντων ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ τὰ Οὐράλια ὄρη. Ὁ λευκόχρυσος τιμᾶται 3 1/2 χιλ. φράγκα κατὰ χιλιόγραμον.